Poštarina plaćena u gotovom

Lapunk mai száma (a Habostorta melléklettel együtt) 52 oldal — Ara 4 dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. VASÁRNAP, julius 15. 188. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 8—10, 8—52, 370. Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is. Előfizetési ár negyedévre 165 din. Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály. Szubotica Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

S. O. S.

Vállaltuk, hogy hat kisebbségi sorsba szakadt magyar familián segitünk, hogy a jövő iskolaévtől kezdve hat fiugyermek számára lehetővé tesszük a tanulást, hogy hat tanuló ellátásáról, lakásáról, élelmezéséről, tanulmányi felügyeletéről gondoskodunk. A felhivásnak, amelyben jelentkezésre szólitottuk fel azokat, akik e kedvezményt igénybe akarják venni, *megdöbbentő* hatása volt. Bár még korántsem járt le a jelentkezési terminus, olyan nagy számban vannak a kérvényezők, hogy kötelességünk ujabb kérő szóval fordulni a vajdasági magyar társadalomhoz, amely felé mi kiáltjuk, hogy *segitsen.*

A kulturvilág áldozatkészsége szemünk előtt váltotta valóra a lehetetlent. Áldozattal, fáradtsággal, életveszedelemmel megmentette a sarki jégtömbök rabjait. A vajdasági társadalomra sokkal nagyobb áldozat vár. Áldozattal, fáradsággal meg kell mentenie a jövő magyarságát.

Abból a kérvényözönből, amely hat kosztosdiák helyének betöltéséért megindult, a vajdasági magyarság rettenetes helyzete sikolt felénk és kér orvoslást. Az egyik apa béna, nem tud dolgozni, a gyereke bizonyitványa kitünő, a tanárai protegálják, hogy nem mindennapi tehetség, vétek volna elkallódni hagyni. Egy fiu ir, tanulni szeretne, az apja hetvenszázalékos hadirokkant, segélyt nem kap, otthon sokan vannak, a falun nincs középiskola, annyi pénz nem akad a familiában, hogy a városba küldhessék a legöregebb gyereket tanulni, a harmadik öt gimnáziumot végzett, apátlan-anyátlan árva, lehetőséget kér, hogy dolgozhasson, önmagát eltarthassa, hogy igy tanulhasson tovább. A negyedik fiatalon, tizenhét éves korában tanitói oklevelet szerzett, megtanult franciául, németül, állást nem kap, tanulni szeretne, az ötödik hadiözvegy, sok gyerek gondja szakadt rá, csak két keze van, ha éjjel-nappal dolgozik, akkor sem tud annyit keresni, hogy a gyerekeit ruházhassa, iskolába járassa.

Folytassuk-e tovább *a nyomor seregszemléjét?* A magyar nyomoruság szomoru és kötelességteljesitésre hivó lisztáját. Elbocsátott tisztviselők, nyugdij nélküli nyugdijasok, kis falvakban sinylődő hivatalnok, napszámosok, tönkrement kereskedők panaszának adjunk-e tovább is visszhangot?

A mi erőnk végtelenül kevés ahhoz, hogy gyógyithassunk. Csak a szuboticai középiskolák és mindössze csak hat fiutanuló számára tudjuk az ingyenellátást biztositani, lánygyermekek elhelyezésére sincs módunk, nincs módunk, hogy a más városban tanulókon s azokon, akik egyetemre kivánkoznak, segithessünk.

Kétségbeesve állunk ennyi szükség láttán s ilyen kevés eszköz birtokában. Mi csak egy keservesen küzdő magyar lap vagyunk, osztályrészünk egyik oldalról az üldöztetés, a másik részről a meg nem értés, a gáncsoskodó rosszakarat. Bármint sajog is magyar szivünk, nem tehetünk többet, mint a mit már eddig is megtettünk s amire most vállalkoztunk. Csak hat gyereknek tudunk ellátást adni, pedig legalább hatszázat kellene megmenteni.

Tudjuk, hogy itt a Vajdaságban minden magyar testvérünknek megvan a maga keresztje. Mégis komoly szóval komoly áldozatokért fordulunk a vajdasági magyar társadalomhoz. *Minden család, ha csak kicsit tehetős is, vállalja egy magyar diák tanitásának a költségeit.* Mi nem alapithatunk Tökölianumokat, sőt arra sincs módunk, hogy internátust létesithessünk a tanulók számára, de mégis segithetünk azokon, akik tanulni akarnak s hozzájárulhatunk a magyar középosztály jövőjének megmentéséhez. A család, amelyben van gyerek, gondolja, hogy eggyel többen esznek az asztalnál, akinek nincs gyereke, gondoljon azokra, akiknél nyolc gyerekszáj kér kenyeret — és segitsenek.

A gazdákhoz, a földbirtokosokhoz külön is fordulunk kérő szóval. Ezt a társadalmi osztályt — mi valljuk, hogy minden ok nélkül, — azzal vádolják, hogy közönyös a magyar szegénységgel szemben s nem hoz áldozatot a magyar kulturáért. A föld urai ma maguk is rabszolgák. Rabszolgái a mindnyájunkra ránehezedő sulyos gazdasági viszonyoknak. Mégis talán telik arra, hogy az idei jótermésből *minden hold után egy kilót adjanak* szegény magyar tanulók ellátási költségeire.

A szuboticai Magyar Népkör bizonyára elvállalja azt a nehéz feladatot, hogy az adományok kellő felhasználásáról gondoskodik s a diákok ellátását megszervezi Szomborban, Szentán, Becskereken, Noviszadon, Topolán, ott, ahol magyar osztályok vannak, vagy lehetnek.

A sarki jég áldozatainak kétségbeesett üzenetét ismételjük.

Segitsetek gyorsan, mert mindnyájan elveszünk...

Vajha a szivek antennája felfogná és áldozatkész elhatározássá továbbitaná ezt az üzenetet.

Jövő hétre várják a kormány megalakulását

A deszignált miniszterelnök nem hajlandó nyilatkozni a kormány jellegéről — Hazahivták a londoni követet — Beogradban álhirek terjedtek el, hogy Hadzsics tábornok ellen merényletet követtek el — Zagreb állandóan ünnepli Radicsot

Hadzsics tábornok deszignált miniszterelnök a szombati nap folyamán folytatta előkészitő tevékenységét a semleges kormány megalakitása érdekében. Maga Hadzsics rendkivüli szükszavu, de annyit máris meg lehet állapitani, hogy az uj kormány megalakitása nem megy olyan egyszerüen és simán, mint ahogy azt az első pillanatban gondolták.

Nincs kilátás arra, hogy az uj kormány kedd vagy szerda előtt megalakuljon.

Ennek a késedelmeskedésnek az oka az, hogy a kormányba meghivott személyiségek nagy része nem beogradi és nem is érkezett még meg. *Hadzsics* tábornok pedig személyesen akar a kiszemelt miniszterekkel tárgyalni és megállapodni az uj kormány célkitüzései tekintetében.

A megalakitandó kormány jellegére nézve még mindig teljes a bizonytalanság. *Hadzsics* tábornok elutasit minden errevonatkozó kérdést.

A kormány jellegére vonatkozólag kétféle lehetőség van: az egyik, hogy tovább dolgozik ezzel a parlamenttel, a másik, hogy a parlamentet már nem is hivják össze, hanem elnapolják, rövidebb vagy hosszabb idő után feloszlatják és kiirják az uj választásokat. A mostani kormánypártok körében meg vannak győződve, hogy a parlament feloszlatására nem kerül sor és Hadzsics mandátuma ugy szól, hogy evvel a parlamenttel végezzen el bizonyos sürgős állami feladatokat. A kormánypártok remélik, hogy Hadzsics kormánya rá lesz utalva a mostani kormánypártok támogatására, noha a parasztdemokrata koalició nem fog megjelenni többé a parlamentben. Az eddigi kormánypártok azonban nem hajlandók minden feltétel nélkül biztositani ezt a támogatást, hanem mint a kormánypártok vezéreinek nyilatkozatából megállapitható, feltételeket szabtak abban az irányban, hogy az uj kormány munkaprogramja felölelje azokat a kérdéseket, amelyeket a pártok fontosnak és sürgősnek találnak.

A négyes koalició tagjai még mindig bizonyos kétkedéssel néznek Hadzsics megbizatásának sikere elé és hangoztatják, hogy kilátás van rá, hogy visszatérnek az eddigi négyes koalició kormányára. Ezzel szemben az ellenzéki pártok azon az álláspontón vannak, hogy az uj kormánynak választási jellege van, Hadzsics mandátuma rendkivüli szükkörü és magában foglalja a parlament feloszlatásának jogát is. *Hadzsics megbizásának jellegéről vallott elmélet feliogást osztják a radikális párt elégedetlen frakcióinak egyes vezetői is,* akik szerint a választások kiirása biztos, csak az időpont tekintetében merülhetnek fel bizonyos célszerüségi szempontok, amelyek folytán a választások kiirása némi halasztást szenved.

Az eddigi kormánypártok képviselői nagy figyelemmel kisérik a dolgok fejlődését.

A radikális képviselői klub tagjait szombatra táviratilag és telefonon Beogradba hivták.

A képviselők nagyrésze meg is érkezett és egész nap várták a klubülés összehivását. Az ülés összehivására azonban nem került sor, *mert a helyzet további fejlődésében bizonyos változás állott be.*

Hazahivták Gyurics londoni követet

A hétfői nap folyamán a miniszterjelöltek közül, akiknek a neve ismeretes, egyedül dr. *Stampar* egészségügyi miniszteri osztályfőnökkel tárgyalt *Hadzsics* tábornok deszignált miniszterelnök.

Stampár dr. az ujságiróknak nem volt hajlandó semmit sem mondani.

Hadzsics tábornok délelőtt féltizenegykor megjelent az udvarrál és az ujságiróknak azt mondotta, hogy a marsallatusnál van dolga.

— *A miniszterek listája még nem kész — mondotta a deszignált miniszterelnök és nem lesz kész egyhamar.*

Déli tizenkét órakor távozott el az udvartól Hadzsics tábornok és az ujságirók előtt a következőket mondotta:

— Meghivtam Gyurics urat (Jugoszlávia londoni követe), aki bejelentette, hogy hétfő, kedd előtt nem érkezhet meg. Mig ő nem jön, a többi embereket sem lehet összegyüjteni. Ez azt jelenti, hogy

hétfő-keddig nem lesz semmi.

— Vajjon lesz-e valami eredmény — kérdezték az ujságirók.

— Nem tudok semmi véglegeset mondani — válaszolta a deszignált miniszterelnök. Látják, milyen időket élünk. Mit tudom én, életben leszek-e. *(Hadzsics tábornok azokra a péntek éjjel elterjedt álhirekre célzott, amelyek szerint merényletet kiséreltek volna meg ellene).*

Horvát és szlovén miniszterjelöltek

A délután folyamán politikai tanácskozások nem voltak. Mint Hadzsics tábornok nyilatkozatából világosan látszik,

csak a jövő hét elejére lehet várni a válság további kifejlődését.

Az uj kormány összeállitását illetőleg csak annyi bizonyos, hogy Hadzsics tábornok az egészségügyminisztérium vezetését dr. Stampar osztályfőnöknek és a pénzügyi és külügyi tárcát pedig Gyurics londoni követnek ajánlotta fel.

A horvátok közül Stampar mellett a legtöbbet emlegetik dr. Silovics és dr. Sztrazsnyicski egyetemi tanárt, dr. Plivericset az Első horvát Takarék igazgatóját. Szlovéniából dr. Pitamec egyetemi tanárt és Vindiser kereskedelmi kamaria titkárt is emlegetik mint miniszterjelölteket.

Álhir Hadzsics tábornok elleni merényletről

Pénteken éjjel az a hir terjedt el Beogradban, hogy Hadzsics tábornok ellen a merényletet kiséreltek meg. Ez a hir azonban minden alapot nélkülöz.

A katonák gyakorlata nagy izgalmat okozott Radics villájában

Zagrebből jelentik: Az elmult éjjel meglehetős nagy zavar és izgalom támadt Radics István villája tájékán. Este tiz óra körül, a villa mellett elterülő erdőből lövések dördültek el és a villa lakói 30—40 lövést számoltak meg. A villát állandóan őrző harminc-negyven fiatalember nyomban biztonsági rendszabályokhoz folyamodtak, értesitették a rendőrséget, ahonnan egy kerékpárosztag szállt ki. Az általános izgalom közepette csak Radicsot nem hagyta el hidegvére. *A verandára hozatta tamburáját és énekelni kezdte az »Oj Hrvati« kezdetü dalt.* A rendőrök időközben benyomultak az erdőbe, ahonnan csak hosszabb idő után kerültek elő. Ekkor derült ki, hogy az erdőben egy katonai osztag gyakorlatozott és a lövések a gyakorlatozó katonáktól származnak. A

rendőrök jelentése természetesen hamarosan megnyugtatta a kedélyeket.

Radics állapota

Radics Istvánt szombaton délben ismét meglátogatták orvosai és látogatásuk után a következő bulletint adták ki:

Az általános helyzet kitünő. Hőmérséklet 36.8—37.3 között, az érverés 100—112 között váltakozik. Aceton és ecetsav negativ, cukortartalom 0.1—0.6 százalék között váltakozik.

Radics cikke a Domban

A *Dom* szombati rendkivüli számában Radics István névaláirásával egy cikk jelent meg, amely többek között ezeket tartalmazza:

»Kezemben egy tucat junius 22-iki és 23-iki amerikai lap. Mindegyikben cikkek vannak a junius 20-iki büntényről, a horvát nép nagy gyászáról és a zagrebi tüntetésekről. Az információk pontosak, ugyszintén a kommentárok is helyesek. A csikágói *Daily News* például kéthasábos vezércikket közöl, amelyet Paul Maurer a lap párisi munkatársa irt. Ez a cikk igy kezdődik: Minden héten uj hirek érkeznek uj krizisekről a Balkánról. Nagyon tévednénk, ha nem figyelnénk arra, ami ott történik, mert ezek veszélyes tünetek. Az a körülmény, hogy a jugoszláv parlament közepén lelőttek horvát képviselőket, nem egyszerü incidens, vagy belpolitikai affér, hanem komoly nemzetközi esemény«. Tovább nem kell citálni. A cikkiró boncolgatja a helyzetet és rámutat arra, hogy Beograd hamarosan elveszti hatalmát a horvátok és a velük szövetkezett szerbek felett.

Ünnepély Radics István tiszteletére

Zagrebi város társadalmi egyesületei hétfőn este *Radics* István tiszteletére díszfelvonulás keretében szerenádot rendeznek. Az ünnepély fénypontja lesz Radics István és Csanics József zeneszerző szerzeményének előadása.

A montenegrói föderalista párt levele Radicshoz

Miljuskovics Mirkó, a montetnegrói föderalistapárt főbizottságának elnöke levelet irt Radics Istvánhoz. A levelében biztositja Radicsot, hogy Montenegró az emberiségért, szabadságért és egyenlőségért folyó harcokban mindenkor támogatni fogja a horvátokat.

A szlovének miniszterjelöltjei

Ljubljanából jelentik: A megalakitandó emleges kormány szlovén tagjaiul emlegetik *Klodics* Vlatkó ljubljanai mérnököt, helyettes vasutigazgatót, akinek a közlekedésügyi tárcát szánták. A közoktatásügyi tárcára dr. *Hinterlessner* Karol egyetemi tanárt és dr. *Tomincsek* Milán gimnáziumi igazgatót jelölték. Splitnek is van jelöltje: dr. *Racsics* Jaksa kórházi főnök, akit az egészségügyi tárcára jelölt Split. Racsics Beogradba utazott, de hir szerint nem vállal tárcát és dr. *Tartaglia* Iván volt polgármestert fogja ajánlani.

A bánáti Magyar Párt nyári kulturmunkája

A magyar-párti szervezetek Romániában is reális magyar célok megvalósitására, elsősorban a magyar kultura megmentésére és fejlesztésére összpontositják erejüket. A temesvári Magyar Párt nyári programmját most tette közzé s ebből kitetszik, hogy a Bánságban is tul vannak már azon, hogy kicsinyes személyi küzdelmekkel töltsék a vezetők az időt s veszélyeztessék a magyar nép türelmét.

A temesvári Magyar Párt a két nyári hónapra a következő program megvalósitását tüzte ki célul:

A magyar szinház megmentése érdekében bizottságot küldött ki, amely megalapitja a szinpártoló egyesületet A megalakuló egyesület a szinház részére ugy igyekszik majd közönséget biztositani, hogy bérlőket toboroz, akiknek lehetővé teszi, hogy a bérleti összegeket havi részletekben fizessék. A kulturális program egyik további feladata az, hogy a vezetőség ugy Temesvár közvetlen környékén, mint pedig a távolabb községekben müsoros előadásokat és népszerü felolvasásokat rendez. Julius 21-ikén s augusztus 5-ikén Temesvár környékén »anyák napjá«-t rendez a Magyar Párt, amelyen az előadók különösen az anyák magasztos munkáját fogják méltatni ugy a családban, mint pedig a társadalomban.

Müvészestéket készül rendezni a párt a Bánsági Közmüvelődési Egyesület tagjainak részvételével Dettán, Nagyszentmiklóson és Zsombolyán.

A legtöbb falusi bucsura a párt kirándulást rendez és ott különböző előadásokat tart. Kiadnak magyar népnaptárt is. A nyári program feladatai közé tartozik az egyes községek iskolaügyi sérelmeinek orvoslása is. A párt vezetősége a panaszokat feltárja az illetékes hatóságok előtt és igyekszik odahatni, hogy az ősszel kezdődő uj iskolaév már ezeket a panaszokat megszünteknek találja.

Gazdasági téren a párt vezetősége *előkészíti az egyes községekben a gazdakörök alapitását.* Magyar kulturház épitésére gyüjtenek, tagozatokat szerveznek és épitenek ki olyan községekben, ahol a magyarságnak nincsenek szervezetei.

A romániai Magyar Párt számára tehát a nyár nem fog tétlenül eltelni.

Siflis Gézát leszerződtette a Ferencváros

A magyar bajnokcsapat játékosa lesz a SzAND válogatott kapusa

Budapestről jelentik: A budapesti lapok azt a hirt közlik, hogy

Siflis Gézát, a SzAND válogatott futballjátékosát leszerződtette a budapesti Ferencváros sportklub.

A magyar bajnokcsapat őszi csapatösszeállitását most készitik elő a Ferencváros vezérei és megállapitották, hogy a csapat egyetlen gyenge posztja a kapus-poszt, mert *Amzel* szereplésével a futballvezérek nem voltak megelégedve. Magyarországon nem találtak megfelelő utánpótlást és ezért esett a választásuk a szuboticai Siflisre.

Siflisre a jugoszláv válogatott budapesti szereplése alkalmával terelődött a figyelem, amikor a szuboticai kapus egészen kivételes képességekről tett tanuságot.

Az olimpiádon olyan nagy sikerrel szerepelt Siflis, hogy a bécsi Sport Tagblatt, amely Európa legelőkelőbb sportorganuma, amikor összeállitotta az olimpiád legjobb csapatát, a kapus posztjára Siflist állitotta, mint aki

az olimpiádon a legjobb kapusnak bizonyult.

A Ferencváros felszólitására Siflis hajlandónak is mutatkozott a magyar bajnokcsapat szineiben szerepelni és amint katonai szolgálatát befejezi, Budapestre költözik.

A budapesti jelentés későn este érkezett és igy nem volt alkalmunk Siflis Géza családjánál érdeklődni, minthogy azonban korábban is már ismeretes volt, hogy Siflis kereskedelmi tanulmányok folytatására Budapestre akar menni, valószinü, hogy a pesti lapok értesülése megfelel a valóságnak.

A tenger vizét őrzi a crikvenicai finánc

Világfürdővé fejlesztik ki Crikvenicát

Cirkvenica azelőtt mostohagyermek számba ment a viruló Abbázia mellett. Kis hamupipőke volt, amelyet a nagyszerü Abbáziából kiszorult fürdővendégek csak végső szükségből kerestek fel. Most Crikvenica önállósitotta magát. Nemcsak a belföld egyik legelőkelőbb és legkeresettebb fürdőjévé lépett elő, de a külföldön is nagy konkurrenciát csinál a méregdrága olasz fürdőknek. A lenézett, mindig mellőzött mostohatestvérből diadalmas versenytárs lett.

*

És Crikvenica egyre szépül. A tengerpartot befásitották, a parkot gondosan rendbehozták, *kiépitették az Adria egyik legszebb és legnagyobb strandját* és a fürdő zenekara délelőtt a strandon, délután a kurparkban szórakoztatja a közönséget. Este csaknem mindennap van valami tüzijátékos nyári ünnepély. A tenger és az ég épolyan kék, mint Abbáziában, csak nem árulják olyan méregdrágán.

*

A fürdővendégek főleg németek, magyarországi és vajdasági magyarok. Azonkivül csehek. Ez utóbbiakkal természetesen a legnagyobb előzékenységgel bánnak a hatóságok, de a lakosság nem tulságosan rajong értük. Saját penziójukban laknak, saját strandjukon fürödnek, hajnalban vásárolnak a piacon és egy dinárért vesznek fagylaltot az uccai árusitónál. Keresni nem lehet rajtuk, itt legfeljebb csak ők keresnek és megmutatják milyen uton juthat el egy ország népe ahhoz, hogy gazdag és hatalmas legyen.

*

Crikvenicán még decemberben sincs hideg, milyen lehet hát a juliusi kánikula? A napon 50—60 fok között van a hőmérséklet a déli órákban, de azért odalent mégsem olyan tikkasztó a hőség, mint nálunk. A tengermelléki nyár jótevője a bóra. Az iskolában ugy tanultuk, hogy a bóra borzalmasan pusztító északi szél, amely kopárrá borotválta a Karszt hegyeit. Ezt a »kegyetlen« szelet vágyva óhajtják a kánikulában a tengermellékiek. A bóra nyáron tiszta, hüvös hegyi levegőt hoz. Minden héten egy-két napra beköszönt, hogy eloszlassa az elviselhetetlen hőséget. Éjjel kezdi és többnyire másnap délig tart. Végigsepri a tengert, barátságosan megrázza az ablakokat, azután tovább vonul, miután felfrissitette a levegőt. Télen néha kirug a hámból, leszaggatja a háztetőket, kidönti a fákat és minden életet elpusztit maga előtt.

*

A tengerparton időnkint feltünik néhány finánc. A tengervizet őrzik rendületlenül. Nehogy valaki ellopja. Ez nem tréfa. A sómonopolium féltékenyen vigyáz a vizre, mert tudvalevőleg három százalék só van benne. A pénzügyőröknek az a dolguk, hogy vigyázzanak, nehogy valaki ellopjon belőle néhány litert és kifőzzön pár centigramm sót. A derék finánccok maguk sem veszik komolyan az ügyet, de becsületesen elvégzik kötelességüket: kedélyesen sétálnak és bámészkodnak a strandon. Tengerviztolvajt még nem fogtak egyet sem — a sót ott is az üzletben veszik kilónkint két és fél dinárért a jámbor benszülöttek. *A tengerből kifőzni kissé költségesebb volna...*

*

Kiszedtünk egy kaktuszt a tengerparti sziklákból és elültettük a villa kertjében. A föld: kő, kőtörmelék és kukac. Nem él meg benne semmi magvattermő gabonanövény, de kaktusz, pálma és füge, főleg füge buján nő mindenfelé. Nagy pénzeket kereshetne a lakosság fügeszáritással és exporttal, de ehelyett, ha valahova egy kis földet tudnak összehordani, buzát vetnek bele, meg rozsot. Kőkeritéssel védik a szél ellen, öntözik, ajnározzák, sarlóval aratják és kalászonkint kézi sulyolóval cséplik. Ahogyan mifelénk a patakban a ruhát sulykolják az asszonyok. Veritékes munkával be is takaritanak egy száz négyzetméternyi területen néhány kilót.

*

Az, amit a fürdőhely fejlesztése érdekében tesznek, valóban impozáns. Most őszi és téli szezonra rendezkednek be, hisz a horvát tengerpart ideális téli gyógyhely. A rózsa karácsonykor másodszor virágzik Crikvenicán. Eddig azonban csak angolok és amerikaiak élvezték ott a téli szezont. Most komoly őszi és téli propagandát kezdenek és az ujonnan felépült *Kurhausz dr. Seidl*, a melynek megnyitása a közeli napokban lesz már, erre is berendezkedik. Ez az uj gyógyhotel már igazi világfürdői igényeknek megfelelően készült, a legmodernebb berendezéssel és orvosi felügyelet alatt áll. Ezenkivül még sok uj villa és penzió épül Crikvenicán, amelynek látogatottsága évről-évre nagyobb és neve egyre ismertebb egész Európában.

k. m.

Nem lehet tovább halasztani a szuboticai uccák kövezését

Sztipics Károly dr. polgármester nyilatkozata

A szuboticai uccaburkolat megjavitásának kérdése már évek óta napirenden van, ami azt jelenti, hogy az uccák kövezetét és aszfaltját már évekkel ezelőtt alaposan rendbe kellett volna hozni. Ma már olyan állapotban van a szuboticai aszfalt, hogy *egyenesen életveszélyes Szuboticán a közlekedés.* Az uccajavitásra *nincs pénz* és *minthogy* az állam nem vot hajlandó garantálni a városok kölcsöneit, a korábbi kölcsöntárgyalások sikertelenek voltak.

A *Bácsmegyei Napló* munkatársa beszélgetést folytatott *Sztipics* Károly dr. polgármesterrel, aki kijelentette, hogy a városi *tanács tudatában van annak, hogy a szuboticai uccák olyan állapotban vannak, hogy a kövezést, illetve az asztaltozást már nem lehet tovább halasztani.* A munka megkezdése annál is inkább fontos, mert már az a helyzet, hogy az uttestek alapépitményeit is kikezdte a megnövekedett forgalom és ha nem sikerül további rongálásnak elejét venni, a város nagy pénzeket fog ráfizetni a késedelemre.

— Épen ezért — mondotta a polgármester — a városi tanács arra törekszik, hogy még ezen a nyáron megkezdethesse a munkát. Természetesen csak kölcsön alapján történhetik meg az uccajavitás, mert hisz csaknem valamennyi beltéri uccát át kell burkolni és sok uj kövezésre is szükség van a forgalmasabb külső utakon. Igy az érkezett ajánlatok közül azokat találta legmegfelelőbbeknek a városi tanács, amelyek részletfizetés alapján hajlandók vállalni a munkát és igy a városnak nem kell külön kölcsönért mennie.

— Az erre vonatkozó tárgyalások már olyan előrehaladott stádiumban vannak, hogy a tanács még julius hónapban közgyülés elé terjesztheti a tárgyalások eredményét és *augusztusban már megkezdődhetik a munka,* amelynek nagy részét a téli hideg beállta előtt be lehet fejezni.

Arra a kérdésre, hogy milyen feltételek mellett fogják kiadni a munkálatot, a polgármester kijelentette, hogy erről még nem tájékoztathatja a közvéleményt, mert erre vonatkozólag még nem jött létre a végleges megállapodás és a tárgyalások csak pár nap mulva fognak befejeződni.

Jókai Mór

a legnagyobb magyar mesélő irásai ifjukorunk legszebb olvasmánya volt. A felnőtt ember legszebb érzése az ifjukorára való visszaemlékezés és Jókai regényeit olvasva belemerülhetünk ifjuságunk legszebb emlékeibe.

Ujból kaphatók:

Mire megvénülünk	66.— din.
Politikai divatok	60.— «
Szegény gazdagok	84.— «
Janicsárok végnapjai	100.— «
Kőszivü ember fiai I.—II.	160.— «
Az uj földesur	80.— «
Egy az Isten I—II.	140.— «
Egy magyar nábob I—II.	128.— «
Névtelen vár	120.— «

Megrendelhetők

a Minerva r. t. Subotica könyvosztályában

Önkéntes detektivek kutatnak Löwenstein bankár után

A belga bankár harca a Dreyfus-család ellen és az eltünés — Löwenstein különös életmódja

Párisból jelentik: Löwenstein belga bankár rejtélyes eltünésének hullámai nem csillapulnak, sőt egyre hatalmasabbakká és szélesebbekké válnak. Az eddigi feltevésekhez, amelyek az öngyilkosság, baleset, gyilkosság és az üzleti trükk kombinációi között ingadoztak, most egy ujabb hipotézis járul.

A legujabb verzió szerint Löwensteinnek hosszu idő óta ádáz becsületsértési — cégbecsületsértési pöre volt a *Dreyfus*-családdal, amely szintén Franciaország leghatalmasabb nagyiparos családjai közé tartozik. A pör igen élesen folyt, már többre ment, mint a becsületre s idővel *a két család véres háboruskodásává fajult.* Löwensteinnek sok keserves és ártalmas órát szerzett már ez a pör. Nos, mi sem természetesebb a néphit szerint: *a Dreyfus-család tette el láb alól valami titokzatos módon Löwensteint.*

A lapok is közölték e hipotézist és Dreyfus egy interjujában kénytelen volt erélyesen állást foglalni a badar föltételezés ellen. Mindhiába, a Löwensteinügy tömegláz lett, itt már cáfolat és észszerüség sem használ. Dreyfus is hiába védekezik és az ujabb legenda eltántoríthatatlannl megy a maga utján.

Löwenstein örökké dolgozó szelleme

Löwenstein bankár — akit Londonban különben mindenki Captain Löwensteinnek hív — eltünése Angliában főképpen az arisztokratakörökben keltett nagy feltünést. Löwenstein idejének egyrészét Angliában töltötte s itt a legelőkelőbb hölgyekkel és urakkal állott összeköttetésben.

Pinfold-i birtoka fejedelmi módon volt berendezve.

— Közvetlenül a hálószobája mellett — beszélte az ujságíróknak angol titkára — *pazarul disztett török fürdők voltak.* Ugyancsak a hálószobája mellett rendeztette be a titkárainak a helyiségeit. *Valóságos fanatikusa volt az egészségének...*

Bármikor feküdt le, reggel hét órakor fent volt. Az első dolgának mindig azt tartotta, hogy oszlopcsarnokos tornatermébe menjen.

— Itt teljesen levetkőzött — folytatta a titkár — és egy tornatanár vezényelte alatt gimnasztika gyakorlatokat végzett. *Mialatt előre és hátra hajlongott, azalatt négy vagy öt titkár jegyezgette a parancsait.* Löwenstein ugyanis még a tornaidejét is kihasználta. Dolgozott...

Rettentő sokat dolgozott. Mialatt beretválták, még akkor is üzleti ügyeket intézett el.

Captain Löwenstein környezetéhez tartozott többek között egy óriási masszőr is. Ez a fickó Georgiából való volt s ha megfogta valakinek kezét, csontját, az bizony ropogott. *Minden reggel ezzel masszíroztatta magát. Volt egy saját bokszbajnoka is,* akinek az volt a feladata, hogy mindennap bokszoljon vele.

— Mindez arra lett volna jó — ugymond a titkár — hogy az egészségét rendbentartsa. Sajnos, *mialatt bokszolt, vagy masszírozták, vagy tornázott, általában üzleti ügyekkel foglalkozott. A szelleme szünet nélkül dolgozott.* Ennek következtében a bokszőr, masszőr és a tornatanár ellenére *mindig betegeskedett és volt valami baja.*

Löwensteinnek Biarritzban nem kevesebb, mint hat villája volt.

— Nekem elég egy is — mondotta, — de ha vendégeim érkeznek, azokat el kell valahol helyeznem...

A »fantáziájához« tartozott, hogy bárhol volt, néhány felnyergelt lónak kellett lenni a kezeügyében. Megtörtént, hogy a háza tele volt vendégekkel, amikor egyszerre csak eszébe jutott, hogy lóra ül.

— Gyerünk — intett a titkárainak.

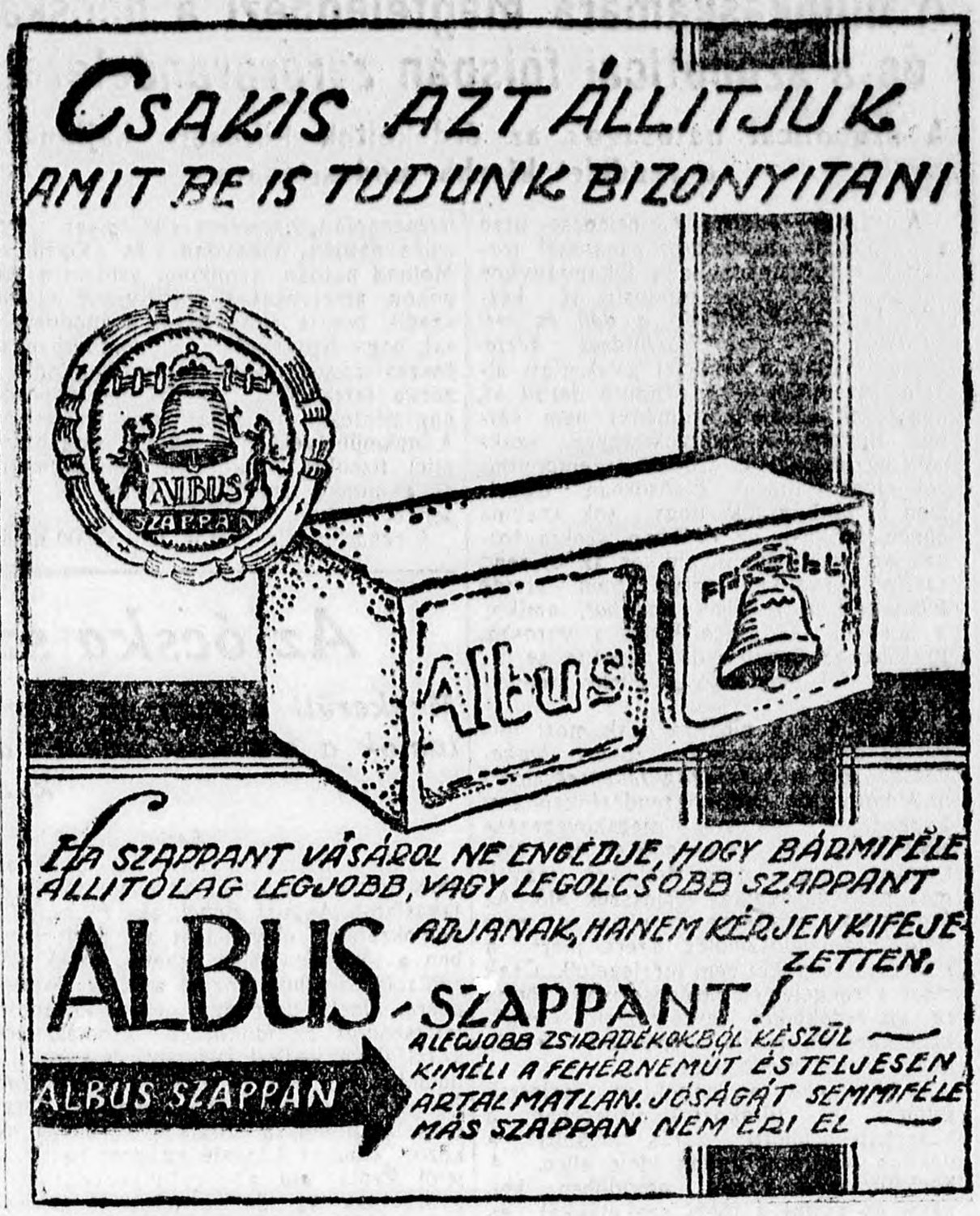
Három-négy titkárnak szintén lóra kellett ülnie s kinyargaltak valahova. A legszédületesebb vágtatás közben utasításokat adott a titkároknak. Ezek néha a legnagyobb zavarban voltak, mert lovaglás közben gyorsirással jegyezniök kellett a bankár utasításait.

Önkéntes detektivek munkában

A legujabb londoni jelentések szerint számos angol család fölhasználja a nyaralását, hogy az eltünt Löwenstein után kutasson. *A La Manche-csatorna környéke önkéntes Sherlock Holmesekkel van tele,* akik motorcsónakokon járják be a partvidéket, lábnyomokat vizsgálnak, méréseket eszközölnek és a lakosságot oly mértékben ostromolják puhatolódzó, hosszadalmas kérdéseikkel, hogy egyes községekben a lakosság táblákat akasztott a házakra a következő felirással: »*Löwensteinről nem tudunk semmit.*« Ismét másutt végre egyes élelmes egyének kihasználták az alkalmi detektivek jóhiszeműségét és busás borravalók ellenében »nyomokat« mutogattak, melyek természetesen csakhamar hamisaknak bizonyultak. Végül a rendőrség lépett közbe s megakadályozta a sáskaként elszaporodott Löwenstein-kutatók turkálásait.

Az angol hatóságok zár alá vették Löwenstein repülőgépét

Az angol repülésügyi hivatal utasítására *Löwenstein repülőgépét lepecsételték* és zár alá vették.

A Krasszin megmentette Soria kapitányt és társait

Az orosz jégtörőhajó elindult Csuznovszky pilótáért és kutatni fog az Itália roncsával elsodort hajótöröttek után

Az elsodort hajótöröttek és Amundsen állitólag életben vannak

Milánóból jelentik: A Krasszin orosz jégtörőhajó orvosa *jelentést tett az* olasz hatóságoknak a megmentett tisztek egészségi állapotáról. Eszerint Mariano őrnagy a kimerültségtől és nélkülözésektől még lázas beteg, Zappi őrnagy nagyon gyenge, Viglieri hadnagy, Behunek csehszlovák tanár, Trojani főmérnök és Biaggi szikratávirász állapota azonban kielégitő. Ceccioni mérnök törött lábával sántikál a hajón és résztvett azon az összejövetelen, amelyen a megmentett hajótöröttek megindultan mondottak köszönetet a Krasszin parancsnokának és legénységének.

A Krasszin a hajótöröttekkel együtt felvette a jégtábláról Nobiléék vörös sátrát, berendezési tárgyaikat és Lundborg svéd pilóta megsérült repülőgépét is.

A Krasszin most a Platen-fok felé halad, hogy Csuznovszky orosz pilótát és társait felvegye,

azután az Advent-öbölbe megy szénért, majd ismét visszatér a jégterületre, mert

a Krasszin fel akarja kutatni az Itália burkával elsodort Alessandri csoportot is. Az orosz mentőexpedicló véleménye az, hogy Amundsen társaival szintén az elsodort léghajó személyzetének közelében van.

A Krasszin mentési munkálatainak ujabb eredménye az, hogy

Soria alpesi vadászkapitányt és a holland Van Dongent a Krasszin utmutatása alapján egy szántalpas orosz repülőgép a Foyn-szigetről felvette és két svéd hidroplán kiséretében Kingsbay-be vitte a Citta di Milanora.

Soria kapitány junius 18-ikán indult útnak két vezetővel és két kutyafalkával, hogy végig kutatva Nordostlandot, majd átkelve a Foyn-szigetre, megkeresse Nobile embereit. Több sikertelen kisérlet után a kutyaszán-expedicionak végre sikerült átjutni a Foyn-szigetre, ahol rájuk találtak.

Mint Bécsből jelentik, a *Stunde* hivatalosan meg nem erősitett és teljesen valószinütlennek hangzó hirt közöl, amely szerint

a Krasszinnak sikerült érintkezésbe lépni az Itália roncsával elsodort csoporttal,

minthogy azonban ezeknek nem volt rádiójuk, azt hiszik, hogy

ez a csoport összetalálkozott Amundsennel és a Latham rádióján adták le a jelzést.

A Latham rádióállomásának akció-sugara alig 200 kilométer és ha ez a jelentés valónak bizonyulna, akkor a hajótörötteknek a Krasszin közelében kellene lenniök.

Mint Berlinből jelentik, a *Berliner Tageblatt* stockholmi értesülése szerint

a svéd segélyexpedicionak a Spitzbergákon levő anyahajója utasitást kapott a svéd kormánytól, hogy tegyen meg minden intézkedést Malgreen svéd professzor holttestének felkutatására,

mert a svéd kormány tisztán akar látni és tudni akarja, hogy mi volt az oka a fiatal professzor tragikus halálának. A *Berliner Tageblatt* szerint

a svéd kormány fel akarja boncoltatni Malgreen holttestét és át akarja tanulmányozni esetleges feljegyzéseit is, amelyekről a tragédia megitélése szempontjából nagy szükség van.

Amennyiben Malgreen feljegyzéseit Mariano és Zappi vették magukhoz, ugy

a svéd kormány az olaszoktól kérni fogja Malgreen feljegyzéseinek haladéktalan kiadását,

hivatkozva arra, hogy a feljegyzések jogos tulajdonosa Malgreen törvényes örököse, Malgreen özvegy édesanyja. A svéd kormány Nobilét és a Viglieri-csoportot is meg fogja kérdezni, nincsenek-e birtokukban feljegyzések Malgreentól.

Mint Párisból jelentik, a Havas ügynökség hiradása szerint *Leygues* tengerészeti miniszter utasitást adott arra, haladéktalanul két 180 lóerős motorral és fémalvázzal felszerelt könnyü hidroplán indulion a Spitzbergákra. A hidroplánokat a Kingsbay előtt horgonyzó cirkálókra hajózzák be és onnan fognak startolni, hogy felkutassák *Guilbaud* francia pilóta repülőgépét a *Lathamot*, amellyel *Amundsen* elindult.

Lelőtte a leányt, mert nem akart a felesége lenni

Halter Ádám ernesztinovói asztalosinas már hosszu ideje udvarolt Wirth Róza tizenhatéves ernesztinovói leánynak. A leány szülei szivesen látták volna a házasságot, a leány azonban tudni sem akart róla, mert mást szeretett. A kikosarazott kérő továbbra is üldözte a leányt szerelmével, de eredménytelenül. Ez végkép elkeseritette és megleste a leányt a korcsma előtt, hol mulatság volt. Amikor a leány hazafelé tartott, revolverből rálőtt. A leány sulyos sebbel került az oszijeki kórházba. A merénylő is Oszijekre menekült és itt arzénnel megmérgezte magát. Mindketten életben maradtak. Az oszijeki törvényszéken két évi sulyos börtönre itélték Haltert.

A munkáskamara megfelebbezi a bácskai és a szuboticai főispán zárórarendeletét

A szuboticai hatóságok az érdekeltek kérésére hajlandók a rendelet kisebb módositására

A záróra rendelet életbelépése után a szuboticai kereskedők panasszal fordultak a főispánhoz és a főkapitányhoz és a zárórarendelet módositását kérték. *Legtöbb kereskedő a déli és esti zárási idő megváltoztatását kérte.* Ugyanis csak a rendelet gyakorlati alkalmazása után néhány napra derült ki, hogy sok olyan körülményt nem vettek figyelembe, amelyek egyes szakmák egzisztenciális érdekei szempontjából igen fontosak. Elsősorban figyelmen kivül hagyták, hogy sok szakma éppen azokban az órákban szokta forgalmát lebonyolitani, amikor az uj rend szerint zárva kell tartani. *Nem vették tekintetbe a hetipiaci napokat,* amikor a környék lakossága bejön a városba, továbbá az ünnep előtti napokra se állitottak fel megfelelő kivételes rendelkezéseket.

Mindezekre a hibákra csak most jöttek rá az érdekeltek és azokért *legkevésbbé sem a hatóságok felelősek,* mert dr. *Momirovics* Veljkó rendőrfőkapitány a rendelet végleges megszövegezése előtt felhivta a kereskedőket és iparosokat, hogy észrevételeiket tegyék meg s kivánságaikat terjesszék elő. Az érdekeltek nagyrésze azonban ezt nem tette meg, valószinüleg azért, mert a következményeket nem mérlegelték. Csak most a rendelet életbelépése után jöttek rá az érdekeiket veszélyeztető rendelkezésekre és máris lépéseket tettek, hogy azokat módositsák.

A borbélyok a napokban tartottak gyülést és tiltakoztak elsősorban a vasárnap délelőtti zárás, továbbá a délután féháromi nyitás ideje ellen. A borbélyoknak ugyanis egyidőben kell zárni és nyitni a többi szakmákkal és igy sem az üzlettulajdonosoknak, sem pedig az alkalmazottaknak nem maradt elegendő idejük a beretválkozásra. Borbélyoknál vasárnap délelőtt van a legnagyobb forgalom és a borbélyok ezért küldöttséget menesztettek a főispánhoz és a főkapitányhoz, akitől az üzlet vasárnap délelőtti nyitvatartásának megengedését kérték. A hatóság belátva a borbélyok kérelmének jogosságát, módositották a borbélyokra vonatkozó rendeletnek ezt a szakaszát és *megengedték, hogy a borbélyüzletet vasárnap délelőtt nyitva tarthassák.*

Módositást kérnek a trafikosok, cukorkaüzletek, drogériák, vegyes, füszer- és divatárukereskedők. *A közönség szempontjából sem célszerű, hogy déltől két óráig és este nyolc után nem lehet egyetlen trafikot sem nyitva találni.* Sérelmezik a trafikosok azt is, hogy délben és este nyolc után a dohányárusitási engedéllyel rendelkező depók, büffék azon a cimen, hogy élelmiszert árusitanak, nyitva tarthatók és a közönség — az ő rovásukra — itt ezeken a helyeken szerzi be trafikszükségletét.

A kereskedők nem a nyolc órai munkaidő ellen emeltek kifogást, csupán azt kérik, hogy *ünnep előtti napokon este és hetipiac alkalmával délben egy órával tovább tarthassák nyitva üzleteiket,* mert a forgalom náluk ilyenkor a legnagyobb. *Általában helyesnek tartják a törvényileg meghatározott zárási és nyitási időt, mert ezzel a zárás és nyitás tekintetében a kereskedők között dúló* harcnak vetett véget a hatóság.

Értesüléseink szerint a rendeletnek ilyen módon való kisebb módositása *nem ütközik akadályokba,* mert előrelátható is volt, hogy kisebb-nagyobb korrekcióra szükség lesz, mihelyt a rendeletet gyakorlatilag alkalmazzák. A napokban több érdekelt szakma tart megbeszélést és ekkor fognak határozni, hogy milyen módositásokat kérjenek.

Mint Noviszadról jelentik, a noviszadi Inspekcia Rada szombaton küldötte meg a noviszadi munkáskamarának *Vildovics* Ante bácskai tartományi főispánnak az üzletek nyitvatartásáról és zárásáról szóló 13.386/1928. számu rendeletét, amely az egész bácskai tartomány területén joghatállyal bir.

A rendelet szerint az összes kereskedelmi és ipari vállalatok irodái, kivéve azokat, amelyekre különleges rendeletek intézkednek, munkanapon reggel nyolc órától déli tizenkét óráig és délután 2—7-ig tarthatnak nyitva. Az élelmiszerkereskedések reggel 7 órától este 7 óráig maradhatnak nyitva, de 12—2 közt zárva tartandók. Az élelmiszerüzletek vasárnap csak 8—10-ig (kivéve Noviszadot és Szombort) tarthatnak nyitva.

Az összes üzletek és iparvállalatok irodái zárva tartandók: minden vasárnap, továbbá Őfelsége a király születésenapján, december elsején, az egyesülés napján, Vidovdan és Cyrill és Method napján, azonkivül azokon a napokon, amelyeket a szabályrendelet huszadik pontja előir, azzal a módositással, hogy Noviszadon és Szomborban az összes üzletek zsidó hosszu napkor is zárva tartandók. Az üzlettulajdonosok nagypénteken is bezárhatják üzleteiket. A pékmühelyekben a munkát szombaton éjjel tizenkét órakor be kell szüntetni és a munka ismét csak hétfő déli tizenkét órakor vehető fel.

A rendelet ellen vétők 50—30.000 dinárig terjedhető pénzbüntetéssel sujthatók.

A vajdasági munkáskamara a megjelent rendeletet nem tartja kielégitőnek és teljesnek, mert nem terjed ki mindazokra a körökre, amelyek a miniszter alaprendelete szerint érdekelve vannak. A főispáni rendelet nem szabályozza a kereskedelmi és ipari irodai és egyéb személyzet munkaidejét. A kamara megfelebbezi a szociálpolitikai miniszterhez a főispáni rendeletet, továbbá, mert a rendelet szerint a pékmühelyekben szombat éjfélig lehet dolgozni, pedig ez ellenkezik a szociálpolitikai miniszternek Z. R. 4987/1928. számu rendeletével, mely megtiltja a pékmühelyekben az éjjeli munkát.

A vajdasági munkáskamara hasonló okokból megfelebbezi a szuboticai főispán által kiadott hasonló rendeletet is, mert az az üzletek nyitvatartása ügyében a maximális lehetőségeket alkalmazta.

Az ócska szekrény titka

Megkerült Lassale és Bismarck levelezése — Dokumentumok a munkásvezér és a vaskancellár illegitim érintkezéséről

Berlin, julius hó.

Amikor Bismarck kancellár 1878-ban benyujtotta a szocialisták elleni törvényjavaslatot, August *Bebel,* aki a szociáldemokraták ellenállását a parlamentben a javaslat ellen vezette, egyik felszólalásában hivatkozott arra a közeledésre, amely tizennégy évvel korábban lejátszódott az időközben szociáldemokratafalóvá vedlett Bismarck és a szociáldemokraták akkori vezetője, Ferdinánd *Lassale* között. Bebel az adatait *Hatzfeldt* grófnőtől, a tragikus körülmények között elhunyt Lassale egykori barátnőjétől kapta, aki a törvényjavaslat tárgyalásának az idejére felsietett Berlinbe, hogy a nyilvánosság előtt a Bismarck—Lassale-féle megbeszélések anyagáról Bebelt informálhassa. Bebel leleplezései rendkivül kellemetlenül érintették a miniszterelnököt, aki nyomban válaszolt a felszólalásra és igyekezett a nagy szociáldemokrata agitátorral való hajdani összeköttetését bagatellizálni. Valami olyasfajta kijelentést tett, hogy elbeszélgettek ugyan annakidején Lassale-lal a politikáról, *»mint jó szomszédok szoktak«,* de azt, hogy Lassalé barátságát ő kereste volna, határozottan visszautasitotta.

— Ha egyszer lesz annyi időm, — mondotta Bismarck — hogy felkotorjam a régi papirosokat, azt hiszem, meg fogom találni a leveleket, amelyek elárulják majd, hogy milyen óhajok és okok inditottak engem arra, hogy *az ő kivánságát* teljesitsem, — mondotta.

Hogy, hogynem, Bismarck sohasem hogy előkotorja a leveleket, melyek azt hangoztatták volna, hogy Lassale volt kettőjük közül az, aki a másik barátságát kereste. A régi papirosok azonban most előléptek magukról és az ellenkezőjét bizonyitják annak, amit a kancellár a Reichstagban állitott. A jelenlegi porosz miniszterelnöknek, Bismarck *szociáldemokrata* utódjának az előszobájában néhány héttel ezelőtt összedült egy korhadt iratszekrény, amit már évtizedek óta nem nyitottak ki, többek közt azért sem, mert hiányzott a kulcsa. A végelgyengülésben elhunyt szekrényből előhulló papirosok között valaki böngészni kezdett és legnagyobb meglepetésére *rábukkant a nagybecsü és nagyfontosságu Bismarck—Lassale levelezésre.* Ezeket a leveleket Otto Bismarck és Ferdinand Lassale életrajzairól évtizedekig keresték minden lehető és lehetetlen helyen, csak éppen ott nem, ahol pedig a legtermészetesebb volt, hogy megtalálhatók, a porosz miniszterelnökség titkos irattárában. Most, hogy nemcsak a porosz miniszterelnöki székben, de a birodalmi kancelláriban is szocialista utódra tekintenek le a falról Bismarck arcképei, összedőlt egy poros aktaszekrény és a poros aktaszekrényből nem csupán Lassalenak Bismarckhoz, hanem Bismarcknak Lassalehoz intézett levelei is előkerültek. Hogy jutottak az utóbbiak oda vissza? Lassale iratainak egy részét halála után nővére magához vette: tőle kerültek ezek vejéhez, von *Türk* urhoz, aki, mint lojális férfin, a papirosok között talált két eredeti Bismarck-levelet visszaszolgáltatta a kancellárnak.

A porosz miniszterelnökség a véletlenül megtalált leveleket feldolgozás céljából Gustav *Mayernek,* a szocializmus kitünő történetirójának bocsátotta rendelkezésére, aki annakidején Lassale leveleit és hátrahagyott iratait mintaszerüen rendezte sajtó alá. Az érdekes levelezést Mayer most hozta könyvalakban nyilvánosságra. (*»Bismarck und Lassale. Ihr Briefwechsel und ihr Gespäche. Verlag J. H. W. Dietz, Berlin.«*)

A levelezésből mindenekelőtt kitünik, hogy *Bismarck kereste az érintkezést a munkásvezérrel,* aki odáig semmiféle összeköttetésben sem állott vele. A porosz miniszterelnök első levele, amit Lassalehoz intézett, igy hangzik:

Berlin, 1963 május 11.

Alázatosan értesitem Nagyságodat, hogy a dolgozó osztályok viszonyairól folyó tanácskozásokra való tekintettel meg szándékozom hallgatni független férfiaknak e kérdésekre vonatkozó nyilatkozatait.

Kivánatosnak tartanám ebből az okból, hogy Nagyságod közölje velem nézeteit erről a tárgyról.

v. Bismarck.

A levelet *Zitelman* kormányfőtanácsos adta át Lassalenak és az ő közvetitésével találkozott másnap, vagy harmadnap az akkori Poroszország két legjelentékenyebb és legérdekesebb politikusa, a mindenható miniszterelnök és az azidőtájt még csak maroknyi tagot számláló munkásegyesület vezetője. Mindakettő forradalmár a maga módja szerint, egyiküket sem érdeklik a hagyományok, két férfi, akik nem törődnek az irott joggal és csak a reális erőviszonyokkal vetnek számot. A céljaik homlokegyenest ellenkezőek és ők arról tárgyalnak, hogy együtt akarnak haladni — legalábbis egy darabig. Mindhettő azzal a hátsó gondolattal ül le a tárgyalóasztalhoz, hogy felhasználja a másikat a saját célja érdekében s abban a pillanatban, a mint az összeköttetés nem-kivánatos többé számára, cserbenhagyja. Bismarck szövetségest keresett a feltörő munkáspártban a gyülölt polgári liberalizmus ellen. Lassale gyümölcsöztetni akarta a hatalmas miniszterelnökkel való összeköttetését a hatalmaskodó hatóságok leszerelésére. Bismarck megigérte a szocialistának, hogy *általános választójogot ad Poroszországnak* és szövetséget létesit a korona és a nép közt a neki is kényelmetlen uralkodó-osztály ellen. Lassale felajánlotta a vaskezü miniszterelnöknek a munkásosztály támogatását arra az esetre, ha a korona csakugyan egy *szociális diktaturát* vezet be. Ugy az egyik, mint a másik jó néven vette volna, ha megvalósulnak *a másik fél* igéretei, de vajmi kevéssé hittek természetellenes szövetségük tartósságában: ezt már az első találkozás alkalmával sem nagyon titkolták egymás előtt. Az általános választójog bevezetésével Bismarck saját magának akart többséget biztositani, Lassale pedig a munkásosztálynak akart fegyvert szerezni. Mindaketten sokkal élesebblátásu politikusok voltak, semhogy kölcsönösen tisztában ne lettek volna egymás szándékaival. Éppen ezért, amikor Bismarck felszólitotta Lassalet egy ujabb megbeszélésre, a szocialistavezér ez elől azzal az indokolással, hogy »jelenlegi körülmények között« semmiféle tárgyalást nem tart célravezetőnek, a miniszterelnökhöz intézett junius 8-iki levelében mereven elzárkózott.

Amikor Bismarck egy rendeletével ujabb merényletet intézett nemsokára a sajtószabadság ellen, Lassale ujabb találkozást inditványozott egy hegeli dialektikáju levélben, amelyben a következő figyelmeztetést intézi a miniszterelnökhöz:

»Az uj rendszabályok, véleményem szerint, a monarchiának éppugy nem használnak, mint a haladópártnak, ezeknek használ, ha valaki, akkor kizárólag az a szociális párt fogja látni — hogy nyiltan konstatáljam — a melyhez én magam is tartozom, a forradalmi párt.

Annál nagyobb önzetlenség és őszinteség tehát részemről, ha Kegyelmességednek azt mondom: ha valóban szándéka, mint ahogy azt Kegyelmességed kinyilatkoztatta, hogy a koronát irányváltoztatásra, az általános választójog proklamálására és a néppel való szövetségre rábirja, akkor a továbbhaladás, azon az uton, amelyre (a sajtórendelettel) most lépett, csak arra vezethet, hogy ön a *saját* szándékát nem valósithatja meg és kivihetetlenné tesz minden szövetséget a korona és a nép között. Igy csak az az elégedetlenség növekszik, amely végül is a korona minden jószándéka mellett is meg fogja akadályozni a néppel való szövetség lehetőségét.«

Közvetlenül e levél megirása után megtörtént a második találkozás, amelyen legfőképen az általános választójog bevezetéséről volt szó, amire Bismarck akkoriban komolyan gondolt. Körülbelül ezekben a napokban irásbeli előterjesztést is nyujtott be a porosz királyhoz, akinek az általános választójogot ugy ajánlotta, mint *a legalkalmasabb szert »a demokratikus üzelmek és befolyások« leküzdésére.*

Lassale kitünően értett ahhoz, hogy a nagypolitika mellett felhasználja jelentéktelenebb kérdésekben Bismarckot — saját hatóságai ellen. Ebben az időben Lassalenak sok baja volt von *Schelling* államügyésszel, a filozófus fiával, aki személyes bosszuból üldözte a szocialistavezért, mert az gunyosan összehasonlitotta őt, egyik irásában, nagynevü apjával. A kellemetlenkedő ügyész ellen 1863 november 10-ikén a következő levélben mozgósitotta Lassale a miniszterelnököt:

»Mint biztos forrásból értesülök, von Schelling államügyész nem csekélyebbre készül, mint hogy *hazaárulási pört inditson ellenem.* »Die Feste, die Prsse und der Frankfurter Abgeordnetentag« cimü, Ön előtt is ismeretes beszédem miatt és *letartóztatásomat inditványozza.*

Az ő nézete szerint ugyanis az, amit én ebben a beszédben az alkotmányról mondok, az alkotmány lerombolására irányul és az én egész agitációm is ezt készíti elő.

Engem kimondhatatlanul *hidegen hagynak azok a pörök,* amelyeket von Schelling ur ellenem inditgat s amelyek révén szünet nélkül igyekszik magát megbosszulni, amiért őt atyja mellé állitottam és ezzel megöltem.

A vizsgálati fogság azonban már nem tréfa. Egyszer már le voltam tartóztatva és tapasztalatból tudom, hogy milyen *soká tart, amig az ember az igazságszolgáltatás karmaiból ki tudja magát szabaditani.* Az én időm drága, és azokra az érdekekre, amelyeket képviselek, halálos csapás lenne, ha én most több hónapra fogházba vonulnék, egyesegyedül von Schelling ur kedvéért, aki, miután két, szabadságvesztésre szóló itéletemet a felsőbb fórumok már megsemmisitették, csak igy elégitheti ki bosszuvágyát.

Az igazságügyminiszter szigoru parancsa természetszerüleg véget vethetne ennek az ügyészi letartóztatási-dühnek.

Ezért hozom a dolgot Kegyelmességed tudomására. Ha Kegyelmességed óhajt ebben az ügyben valamit cselekedni, ugy figyelmeztetem, hogy egy óra vesztegetni való idő sincs.«

Bismarck cselekedett és az ügyészt hamarosan áthelyezték felebbviteli birósági elnöknek egy kis vidéki városba, Glogauba. Hasonló közbelépésre többször is sor került, mert Lassalenak természetesen állandó összeütközései voltak a hatóságokkal.

(y.)

Babits Mihály uj regénye:

Halál fiai

A magyar középosztály pusztulásának regénye. Az impozáns terjedelmü, hatalmas regényalkotás az uj magyar elbeszélő irodalom páratlan remeke. *Ára 150.— dinár.*

Kapható a Minerva r. t. Szubotica könyvosztályában

Halállal fenyegetik a Vörösmarty-pör koronatanuját

Nyolcvannégy „névtelen" levélíró ellen indított eljárást

Prágából jelentik: A Vörösmarty-gyilkosság koronatanuját, Exner Egon jicsini fogtechnikust a bünpörben tett vallomása miatt névtelen levélirók halállal fenyegetik. Exner napról-napra özönével kapja a névtelen leveleket, amelyek egytől-egyik a legdurvább hangon bosszut helyeznek kilátásba a terhelő vallomásért A legtöbb levélíró azzal fenyegeti meg Exnert, hogy nemcsak az ő, hanem valamennyi családtagja életét ki fogják oltani.

Egy Prágában postára adott névtelen levél megállapitja, hogy Exner talpa alatt ég a talaj és barátságos hangon ajánlja neki, hogy minél előbb jelentkezzék az államügyészségnél és *vonjon vissza mindent, amit Prágában a főtárgyaláson elmondott.* Nemcsak Prágából, hanem Pilsenből, Kladnóból és más csehország városokból is kap sulyos tartalmu leveleket a koronatanu. A Beraunban feladott levélben szórul-szóra ez áll: »Még mielőtt meggátolhatná és csak meg is sejthetné, el fogja veszíteni kedveseit!«

Természetes, hogy ilyen körümények között a közbiztonsági közegeknek, a rendőrségnek, a csendőrségnek is közbe kellett lépnie. Amidőn Exner Prágából a főtárgyalás után visszatért Jicsinbe, detektivek kisérték el utján és *jicsini lakását ma is detektivek őrzik.* Valamennyi névtelen levelet a csendőrség lefoglalta és széleskörü nyomozást inditott a levélirók felkutatása céljából. Számos névtelen levélirót már ki is nyomoztak és a jicsini államügyészség nyolcvannégy esetben inditott büntető eljárást.

Lélekkufárok hálójában

Egy oszijeki leány menekülése a leánykereskedő karmaiból

Oszijekről jelentik: Rémregénybe illő módon menekült meg egy nagyon csinos, de tapasztalatlan oszijeki polgárlány egy délszerbiai leánykereskedő karmai közül. A lánynak, mint annyi társnőjének, egyetlen álma volt férjhez menni, ami szegény leány részére ma valóban csak álom. *A leány érintkezésbe lépett egy budapesti házasságközvetitő irodával* és rövid idő mulva választ is kapott. A délszerbiai Leskovac városkából jött az ajánlat. Egy *Pesics* Djókó nevü kereskedő és szállitó, hivatkozással a budapesti közvetitő iroda értesitésére, házassági ajánlatot tett a leánynak. Beküldte a fényképét is és közölte, hogy jómódu ember, háza és jómenetelü üzlete van, nem kiván mást, mint házias, jó feleséget. Pesics kérte a leány fényképét, amit a leány boldogan el is küldött. Levelezni kezdtek és Pesics egyik levelében arra kérte a leányt, hogy utazzon le hozzá Leskovacra, mert be akarja mutatni a szüleinek. Küldött ötszáz dinárt utiköltségre, jelezve, hogy a házasságot azonnal megköthetik.

A leány szülei ugyan aggódtak, de nem akarták leányuk jövőjét tönkretenni és elengedték. Leskovacon már várta a leányt a jövendőbelije és elvezette egy házba, ahol állitólagos rokonai laktak, akik nagy vendégszeretettel fogadták. Mikor beesteledett, Pesics felszólitotta a leányt, hogy menjen vele a szüleihez, akik már várják. A leány, akit boldoggá tett a rokonok szeretetteljes fogadtatása, a férfivel gyanutlanul ment el, aki egy külvárosi házikóba vezette a leányt, melynek egyik lakásában töpörödött öregember és felesége várták. Az öreg »szülők« boldogok voltak, hogy ilyen szép menyük lesz és nem fogytak ki a dicséretből. Megállapodtak abban, hogy már másnap megtartják az esküvőt. Közben az idő előrehaladt, a leány éjszakára jövendőbeli apósa házánál maradt. A szülők aludni tértek. A férfi egyideig még elbeszélgetett a leánnyal, majd erőszakoskodni kezdett vele. A leány csak most vette észre, hogy tőrbecsalták. Kétségbeesetten védekezni kezdett és összetépett ruhában sikerült kimenekülnie az uccára. Reszketve az átélt izgalmaktól, hosszas éji kóborlás után egy rendőrre bukkant, ki elvezette a rendőrségre. Kihallgatták a leányt és ekkor derült ki, hogy Pesics Djókó veszedelmes leánykereskedő, aki hasonló bűncselekmények miatt már négy évet töltött börtönben. A leskovaci rendőrség a lelketlen lélekkufárt letartóztatta. A leány Beogradon keresztül egy álommal szegényebben, lélekben és testben megtörve tért vissza Oszijekre.

A nagyhatalmak hajóinak visszahivását követeli a kinai kormány

Csökkentik a déli hadsereg létszámát — Anglia nem ismeri el Japán kiváltságait Mandzsuriában

Londonból jelentik: Az alsóházban *Chamberlain* külügyminiszter egy hozzá intézett kérdésre válaszolva kijelentette, hogy az angol kormány Mandzsuriát Kina egy részének tekinti és ezért

az angol kormány nem ismeri el, hogy Japánnak Mandzsuriában szerződésileg biztositott jogain tulmenő kiváltságai lennének.

Sanghaii jelentés szerint Kina négy vezetőtábornoka tervet dolgozott ki a déli nacionalista hadsereg átszervezésére. Eszerint

a déli hadsereg kétmilliós létszámát ötszázezerre szállitják le,

ezenkivül kétszázezer főnyi csendőrséget szerveznek, a hadsereg további részéből pedig munkaosztagokat állitanak föl.

A kinai kormány azonos szövegü jegyzékben kérni fogja Anglia, Franciaország, Japán és Olaszország kormányaitól, hogy hivják vissza hajóikat a kinai vizekről,

mert Kinában megszünt a háboru és a nagyhatalmaknak nem kell gondoskodni a külföldi állampolgárok védelméről.

Angelescu fekete statisztikája

Az érettségizők hatvan százaléka elbukott a romániai kisebbségi iskolákban

Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszterium most tette közzé az érettségi vizsgálatok eredményeiről szóló kimutatást, amelyet az erdélyi magyar sajtó egyöntetüen *Angelescu* közoktatásügyi miniszter fekete statisztikájának nevez. A statisztika szomoru képét nyujtja annak a rendszernek, amelyet Angelescu a közoktatásügy terén meghonositott és amelynek eredménye megdöbbentő. A miniszteriumi jelentés szerint

az ezévi vizsgákra az egész országból 6538 jelölt jelentkezett, ezek közül azonban mindössze 2870-nek sikerült az érettségit eredményesen letennie, mig 3668 diákot visszavetettek a bizottságok.

Az éretségi vizsgálatok Romániában már a mult évben is szomoru eredménnyel végződtek, az idei vizsgák azonban még a mult évinél is rosszabbul sikerültek. Mig ugyanis

ebben az évben az összes vizsgára jelentkezetteknek 56.11 százaléka bukott el, a mult évben csak ötvenhárom százalék.

Az egyes országrészekről a következő számadatokat közli a miniszterium jelentése:

Erdélyben vizsgára *jelentkezett 1869 diák, ebből átment 786, megbukott 1063.*

A régi királyságban, Bukovinában és Besszarábiában vizsgára jelentkezett 6469 diák. Ebből átment 2084, megbukott 2585. A legkedvezőbben Bukarestben alakultak ki az eredmények, ahol a vizsgára jelentkezett 1045 diák közül 579 átment és mindössze 466 diák bukott meg.

Százalékokban a következő számok fejezik ki az érettségi eredményeket:

	átment	*megbukott*
Erdélyben	42.04 %	56.96 %
Az ország többi részében	44.63 %	55.37 %
Bukarestben	55.— %	45.— %

Összesen átment 43.89, megbukott 56.11 százalék.

Az egyes városok közül a legszomorubb eredménnyel Kolozsvárott fejeződtek be az érettségi vizsgálatok. Itt 290 diák közül mindössze 113 tette le eredményesen az érettségit. Azonban mig a román iskolában 170 tanuló közül 88 érettségizett le, addig *a kisebbségi tagozaton 120 közül mindössze 25 felelt meg.* A kisebbségi tagozatokon átlag hatvan százalék a bukási arányszám.

Önagysága uj hajszint parancsol

Bécs, julius hó

A költők, akik az aranyszőke hajról zengik szerelmes dalaikat, sokszor nem sejtik, hogy az általuk megénekelt aranyszőkeséget esetleg egy kitünő hajfestőszernek és egy müvészi ecsetnek köszönhetik. Mondd már, mit értenek a költők a hajfestéshez? Aki nem vagyok költő, csak a költészettel rokon szakmának vagyok szerény munkása, mind tegnapig szintén nem dicsekedhettem azzal, hogy különösebb tájékozottsággal rendelkeztem volna e téren. Tegnap végre felnyitották szememet és ma bátran állithatom: a hajfestés, mint olyan, többé nem terra incognita előttem és ha itéletet merek kockáztatni egy Rembrandt-vászon hangulatáról, véleményt mondhatok annak a hajnak a szintónusáról is, amely a hajfestészet Rembrandtjainek ecsetje alól került ki. Eddig csak egy hajfestőszert ismertem: a gondot, amely holló-fekete fürtöket fehérré festett. Óh sokszor előbb kihullik a hajunk, mint ahogy ez a festőszer elfogy. De hát vakság volna nem látni, hogy egy vidámabb világ is létezik, amelynek hölgyeit egyetlen gond kinozza, a hiuság gondja. Ezek az egyébként tiszteletreméltó dámák minduntalan előszedik retiküljükből Hófehérke gonosz mostohájának nevezetes tükrét és megkérdik a tükörtől, hogy tükröcském, tükröcském mondd meg, ki a legszebb az egész országban? Mire a jólnevelt tükör őszintén igy válaszol:

— *Kétségkivül kegyed asszonyom, ha szőke haja volna...*

Barna nőknek szőke hajat, szőke nőknek pedig barna hajat javasol a gonosz tükör, természetesen mindig az ellenkezőjét a haj természetes szinének, mire a hölgyek rohannak a fodrászhoz, hogy uj szint vegyenek a hajukra. A divat parancsol. Amikor megjelent a »Szőkék előnyben« cimü regény, a szőke nők ugy nőttek ki a földből, mint eső után a gomba. Másszor pedig vöröshajakat láttam feltünni. A hajfestő ipar határozottan nagy lendületet vett. A nők Woronoff operációja a hajfestéssel kezdődik. A megfiatalodáshoz vezető első lépés: eltüntetni az ősz hajszálakat. Eleinte kitéphetjük a szórványosan fehéredő hajszálakat, de végül is nem lehet győzni és rákerül a sor a mindent megszépitő festéktégelyre.

Bevallom, hogy én nem ragaszkodom a festett hajhoz, különösen nem, ha a levesemben találom az illetőt. Nem tévedek, ha azt hiszem, hogy Fauszt doktor sem rajongott volna Margeratáért, ha kiderül, hogy Margerate mesterségesen szőkiti magát. Romeó is nagyot nézett volna, ha Julia kisasszony arra kéri, hogy kisérje el őt a hajfestőhöz. De ne legyünk szőrszálhasogatók és térjünk a tárgyra.

Bécs városában nem régen egy hajfestő demonstráclót tartottak. Párisból jött egy ur, a párisi fodrász Akadémia tanára monsieur I. Maheul, aki a sajtó képviselői előtt bemutatta a legujabb hajfestőszer előnyeit. Most sem értem, hogy miért kellett a sajtónak jelen lennie. Mégis csak indiszkréció, hogy az ujságiróknak kiszolgáltattak egy titkot, hogy tudniillik a nők festik a hajukat. Miért nem titokban s nyilvánosság teljes kizárásával történt ez? Mégis csak a legteljesebb magánügy, ha valaki festi vagy nem festi a haját. És hogy lett mégis közügy? A párisi hajfestő professzort a bécsi női fodrászok ipartestülete fogadta, ugyancsak az ipartestület invitálta be a sajtót, amely elküldte embereit a Zöld Kapu-hoz cimzett vendéglő különtermébe, ahol a hajfestészetben korszakotalkotó uj hajfestőszert bemutatták.

A francia tanár egy szinpadról beszélt a közönséghez, amely szine-java volt a bécsi női fodrászoknak. Franciául szónokolt és a német tolmács nyomban tolmácsolta a szavait. A szinpadon toronymagasságban voltak felhalmozva a hajfestéket tartalmazó dobozok. És a tornyok alatt három nő ült, akiknek a haját a mester megfestendő volt. A feladat: Egy aranyszőke, egy vörös és egy korom fekete hajat festeni. Megkezdődött a hókusz-pókusz. A francia beszélt, üstben kavarta a festéket, majd ecsetjével nekiesett a női hajaknak. Három óra hosszat beszélt és festett, majd beleőszültem, amig elkészült előbb az egyik, majd a második és végül a harmadik skalppal.

A varázslat nagyszerüen sikerült, mind a három kisérleti hölgy megkapta a kivánt haj szinét. A professzor ujjai boldogan vájkáltak a frissen festett női hajakban, de elfelejtette a figyelmeztető cédulát kitenni:

Vigyázat, frissen mázolva!

Eos

A Szegedi-ut harca a kóbor ebekkel

Veszedelmesen elszaporodtak Szuboticán a gazdátlan kutyák

Érdekes látványosságban volt részük azoknak a szuboticai polgároknak, akik szombaton délután a Szegedi uton jártak. Szuboticán az utóbbi időben aggasztóan elszaporodtak a gazdátlan kutyák. Ezek a kóbor ebek — akárcsak Konstantinápolyban — csapatostul kószálnak az uccákon és a kánikulás estéken valósággal veszélyeztetik a magános sétálók biztonságát. Több izben hangzottak el panaszok, hogy *az elvadult komondorok megtámadják a gyanutlan járókelőket,* legutóbb egy kis iskoláslányt támadtak meg és leszaggatták a ruháját.

De sokkal vadabb viadal folyt le a kutyák között szombaton délután.

A kutyakomédia ugy kezdődött, hogy a villanytelep előtt egy cirmos cica verebészett. Egy szabad ordas nyomban üzőbe vette a macskát, amely a rémülettől félőrülten menekült. Az üldöző kutyák száma rövidesen hétre szaporodott, hét éhes bundás szorongatta a cicát. A gyermekmenhely előtt be is keritették, szét is tépték. Ebek harmincadjára került. A kutyák azonban összevesztek a zsákmányon és csakhamar *parázs háboruság keletkezett.* Bősz ugatással rontottak egymásra és ha ez a vonitás nem is hallatszott a menyországba, a szomszédokat csak fellármázta. *A környék délutáni álmából felriasztott népe, borbélyok, kocsmárosok és magánzók furkósbotokkal avatkoztak bele az ütközetbe* és bár az ebek hősiesen védekeztek, az elkeseredett tulerő mégis diadalmaskodott: sántikáló, zuzott bordáju, vérző fejü kutyák inaltak szanaszét, menteni az életüket. A kocsmárosok néhány harapással uszták meg a dolgot. Igaz, hogy a kutyák veszettek is lehettek volna.

A kóbor ebeket szétverték a Szegedi uton. De gazdátlan komondorokkal hadakozni: mégse a borbélyok és vendéglősök szakmájába tartozik. Ezzel foglalkoznak a hivatásos sintérek. Ők azonban elhanyagolják a kóbor ebeket...

Megszünt Szentán a munkásbiztositó kirendeltség

Az egész városban kinos hatást keltett a zagrebi országos munkásbiztositónak az a rendelete, amellyel a szentai munkásbiztositó kirendeltséget feloszlatja és azt a szuboticai kerületi pénztárhoz csatolja. A szentai kerületi pénztár 1907. óta, *mint önálló pénztár* müködött 1921. év végéig, attól fogva lényegesen csökkentett hatáskörrel kirendeltséggé degradálták. Most a kirendeltséget is megszünteti a rendelet. Háromezer munkást és ezer munkaadót érint sulyosan a kirendeltség megszüntetése. A reklamációkat, táppénzeket, kiutalásokat, minden anyagi természetü ügyet ezentul a központ tulhalmozot munkája miatt az eddiginél sokkal lassabban fognak elintézni. A munkaadók és munkások akciót inditottak, hogy legalább a kirendeltség maradjon itt tovább, de munkájuk nem járt semmi eredménnyel. Vasárnap felszámolják a munkásbiztositót, hétfőn pedig az összes iratokat Szuboticára szállitják.

Bekormozott rablók kiraboltak egy gazdát és lelőtték a fiát

A rablók a vakmerő gaz'ett után elmenekültek

Kragujevácról jelentik: Szombatra virradó éjjel vakmerő rablótámadást követtek el a szerbiai Topolán. Négy állig felfegyverzett, bekormozott arcu bandita hajnaltájban behatolt *Szpaszics* Nikola módos topolai gazdálkodó házába és a szerencsétlen embert guzsbakötözték, majd miután nem találtak nála pénzt, több fejszecsapással életveszélyesen megsebesitették.

Szombaton éjjel négy óra tájban *Szpaszics* Nikola arra riadt fel álmából, hogy az udvar felől gyanus zaj hallatszik. A gazdálkodó felöltözött és éppen a konyhaajtón készült kilépni az udvarra, amikor hirtelen négy bekormozott arcu ember termett előtte. Az egyik igy szólt:

— *Ne ijedj meg, nem bántunk, csak azért jöttünk, hogy megkérdezzük merre vezet a legközelebbi ut Arandjelovácra.*

A halálra rémült gazdálkodó elkezdte magyarázni nekik, hogy merre menjenek, de az egyik látogató félbeszakitotta:

— *Na ezt most már tudjuk. Most pedig elő a pénzzel!*

Ezekkel a szavakkal mind a négyen fegyvert szegeztek a szerencsétlen ember mellének és kényszeritették, hogy nyissa fel az összes szekrényeket. Amikor ezeket felkutatták és csak jelentéktelen összeget találtak, ismét Szpaszicshoz fordultak és fenyegetve követelték, hogy mondja meg, hol tartja pénzét és értéktárgyait.

— *Hiába akarsz tagadni* — kiáltott rá az egyik támadó — ugyis tudjuk, hogy gazdag ember vagy és itthon ülsz a pénzeden. *Szpaszics* ismét bizonyitgatni kezdte a banditáknak, hogy csak nagyon kevés pénzt őriz a házában. Elővette a pénztárcáját és feléjük nyujtva igy szólt:

— *Esküszöm, hogy ez az egész pénz, amit itthon tartok. Van benne vagy 800 dinár. Vigyétek Isten hirével, de menjetek.*

A banditák, amikor látták, hogy Szpászicstól szépszerével nem tudják meg, hogy hol őrzi a pénzét, mind a négyen rárohantak a szerencsétlen emberre, guzsba kötötték és egyikük felkapva a sarokban heverő fejszét, rákiáltott:

— *Előadod a pénzt, vagy ütött az utolsó órád!*

Ezalatt a másik három bekormozott arcu rabló felkutatta a szobát, felduláták a szekrényeket és az asztalfiókokat és puskatussal összezuzták a szoba berendezését.

Ezután a guzsba kötött Szpaszicshoz mentek és *egyikük a fejszével háromszor egymásután a szerencsétlen ember fejére sujtott. Szpaszics összezuzott koponyával zuhant végig a szoba padlóján.*

A haramiák ezután magukhoz vették a lakásban feltalálható összes értéktárgyakat és épen menekülni akartak, a mikor a szoba ajtajában megjelent a gazdálkodó *Pavle* nevü 24 éves fia, aki a ház egyik távol eső részében aludt és a zajra felébredt. *Amikor a rablók Szpaszics Pavlet megpillantották, rögtön fegyvereikhez kaptak és mielőtt a szerencsétlen fiatalember menekülni tudott volna, mind a négyen egyszerre rálőttek.* A lövések közül az egyik talált, a golyó a fiatal gazdálkodó balvállába furódott és összezuzta a vállpereccsontot.

A rablók ezután felültek a ház előtt várakozó szekérre és az éj sötétjében elmenekültek.

A sulyosan sebesült Szpaszics Pavlenak a banditák eltávozása után még volt annyi ereje, hogy feltápászkodjék és elvánszorogjon a szomszéd házig. Itt ereje végső megfeszitésével bekopogott az ablakon, majd eszméletlenül összeesett.

A szomszédok csakhamar összefutottak a véres eset szinhelyén és reggel hat órakor megjelent a hatósági bizottság is. Az orvosi vizsgálat megállapitotta, hogy Szpaszics Nikola életveszélyes sebesülést szenvedett és felgyógyulásához nincs remény. A szerencsétlen gazdálkodót haldokolva szállitották be a topolai kórházba, mig fiát, aki szintén sulyosan, de nem életveszélyesen sebesült meg, otthon vették ápolás alá.

A csendőrség a vakmerő banditák kézrekeritésére erélyes nyomozást inditott.

Lázics Zsika elleni merénylettel kapcsolatban több letartóztatás történt Beogradban és Zagrebban

A merénylő még életben van — Lázics Zsika pár nap mulva elhagyhatja a kórházat — A merénylet összefüggésben van Vildovics bácskai tartományi főispán autója elleni merénylettel?

A rendőrség a merénylőnél egy levelet talált, amelyből kiderül, hogy a bolgár forradalmi komité készitette elő a merényletet

Beogradból jelentik: *Lázics* Zsika elleni merénylet ügyében a beogradi rendőrség a legnagyobb erélyel vezeti a nyomozást az államvédelmi osztály főnökének, *Todorovics* Radónak az instrukciói alapján. A nyomozás már eddig is meglehetős eredménnyel járt és

a merénylettel kapcsolatban eddig öt letartóztatás történt Beogradban,

a letartóztatottak neveit azonban a nyomozás érdekében titokban tartják. A nyomozás szálai vidékre is kiterjedtek, ahol szintén több letartóztatást foganatositottak. A letartóztatottak közt van egy bolgár, aki Beogradban együtt lakott Momcsilov Ivánnal.

A rendőrség megállapitotta, hogy

a merénylő kalapjában, a béles alatt ujságpapirosok között egy levél volt elrejtve.

A levél tiszta bolgár nyelven van irva és egyes részleteit a rendőrség nyilvánosságra is hozta. A levél Zagrebből kelt julius 11-ikéről és többek közt a következő van benne:

— Az utról visszatérve megtaláltam Vancse M. levelét (minden jel szerint Vancse Mihajloról a macedón forradalmi komité jelenlegi vezéréről van szó), amelyben kérdez engem, hogy mit találtunk ki. Azt irtam neki, hogy

nem tudunk az első rendelkezés értelmében eljárni és téged Parabellum helyett egy kis Caprival láttalak el.

Azt irtam neki, hogy mi nem láttuk egymást és hogy előtted azzal mentegetődzöm, hogy a másik fegyver lenn volt angazsálva.

A levélben ezután más levelekről van szó, amiket más személyektől kapott, majd a levél igy folytatódik:

— Ezért mihelyt ezt a levelet megkapod

lass hozzá az akcióhoz.

Vancsek kérdez engem bizonyos személyek magatartásáról. Mihelyt elolvastad a levelet semmisitsd meg, ne pedig a te szokásod szerint . . . Tedd meg és halj meg ugy, ahogy az a macedón vér hőseihez illik. Értsék meg a véres szerb kormányzók, hogy itt köztünk vannak még olyanok, akik mosollyal az ajkukon tudnak meghalni. Tudják meg, hogy

a mi golyónk mindenkit elér és megöl.

Tedd meg. Testvéri üdvözlet.

A merénylő neve a legujabb megállapitások szerint nem Ivanov Momcsiló, hanem

Momcsilov Iván, bolgár alattvaló, a petricsi kerület nevrokopi járásában született, egy Görögországban fekvő faluban.

Bolgár származását igazolja az is, hogy a himlő elleni oltás jegy a tenyerén van ami egyedül Bulgáriában szokásos himlőoltási módszer. Momcsilov Iván személye nem volt ismeretlen a rendőrség előtt, miután bizonyos oldalról már korábban felhivták rá a figyelmet.

Arra nézve, hogy a merénylő hogyan jött Beogradba, különböző verziók vannak forgalomban. Az egyik szerint Bécsből, a másik szerint Párisból Román keresztül jutott Beogradba. Érdekes, hogy

Lázics Zsika már sok névtelen levelet kapott, amelyekben bejelentették, hogy merényletet követnek el ellene.

Egy ilyen levél Szófiából érkezett és ebben a levélben még azt is leirták, hogy fog kinézni a merénylő, akit feketekeretü szemüveges fiatalembernek irt le a levéliró.

A merénylő még mindig életben van és minden jel arra mutat, hogy eszméletét is visszanyerte,

azt azonban igyekszik titkolni, de különböző próbákkal megállapitották, hogy nincs önkivületi állapotban. Igy amikor kámforinjekciót akartak neki adni, ő maga gyüri fel az ingét a karján. Ágya mellett állandóan egy csendőr és két detektiv tartózkodik. Az orvosok utasitására a merénylőt tejjel táplálják.

Lázics Zsika állapota teljesen kielégitő és egy-két nap mulva már a kórházat is elhagyhatja.

A kórházban rendkivül sokan látogatják meg és eddig körülbelül 500 látogatója volt. Azonkivül sok üdvözlő levelet kap, különösen Délszerbiából. Ezek a levelek kellemesen érintik, mert cáfolják a bolgár sajtónak azokat az állitásait, amely szerint Délszerbiában türhetetlen rendőruralmat teremtett.

A nyomozás során a rendőrség összefüggésbe hozza ezt a merényletet a *Vildovics* főispán autója elleni merényletteI. Erre pozitiv gyanuokok szolgálnak.

Mint Zagrebből jelentik, Lázics Zsika elleni merénylettel kapcsolatban a zagrebi rendőrség razziát tartott, melynek során több letartóztatás is történt, különösen bolgár diákok között.

A rendőrség a letartóztatásokról még nem adott ki kommünikét.

Berlinben két halálos áldozata van a hőségnek

Európaszerte emelkedik a hőség

Egész Európában bekövetkezett a kánikula, amely a meteorológusok jóslása szerint tartósnak igérkezik. Szuboticán két nap óta kánikulai hőség van és a palicsi strandon hétköznapokon rég fürödtek annyian, mint pénteken és szombaton. Középeurópában kevés helyen volt szombaton olyan magas a hőmérséklet, mint

Szuboticán, ahol délben napsütésben 44—47 fok Celsiust mutatott a hőmérő.

Európa minden részén 30 fok Celsius fölé szökött szombaton a hőmérséklet. Magyarországon 30 foknál nagyobb volt a meleg, Budapesten és Debrecenben árnyékban 35, Szegeden, Kaposváron és Szombathelyen 31 fok Celsius volt a meleg. Németországban még a tenger mellett fekvő Hamburgban is 29 fokos meleg volt, Danzigban 31, a tengerparti Svinemündében 34, Berlinben 35 fok Celsiust mutatott a hőmérő. Londonban csak 27 fok meleg volt, a franciaországi Lyonban azonban a hőmérő felszökött 37 fokra. Párisban 33 fok, az északi fekvésü Nancyban 37 fok meleg volt. Olaszországban Firenzében volt a legnagyobb a hőség, árnyékban 35 fokot, Páduában és Milánóban 33—34 fokot mértek. Prágában 33, Pozsonyban 33 és Kassán 30 fok meleg volt.

Berlini jelentés szerint ott a hőhullám, amely pénteken árnyékban 37, napon 48 fokig emelte a hőmérsékletet, halálos áldozatokat is követelt. *Négy ember kapott hőgutát és mint a négyen meghaltak.* Szombatra virradó éjjel kissé csökkent a meleg, de délben ismét elérte a pénteki maximumot és *az áldozatok száma hárommal* szaporodott, ugyhogy

Berlinben már két halálos áldozata van a kánikulai hőségnek.

A tarthatatlan meleg elől a lakosság a szabadba menekül.

A meteorológiai intézetek jelentései szerint

a nagy hőségben még napokig nem várható enyhülés, sőt még a hőmérséklet további emelkedése várható

néhány napig.

A legjobb hirdetési orgánum a „BÁCSMEGYEI NAPLÓ“

HIREK

Beszéljünk másról

Az egyik hollywoodi filmujság irja, hogy Fairbanks papa beprotezsálta a fiacskáját az egyik nagy filmtársasághoz. Természetesen sztárnak. Hogy nem tehetséges? Hogy nincs jó fimarca? Az nem fontos. A jó rendező a holt anyaggal is csudát müvel. Még a kis Döglesből is világsikert csinál.

Az egész csak azért érdekes, mert rádöbbent bennünket: mennyi idő szaladt el ismét a fejünk fölött. A film bölcsőkorában szinte naponta jöttek ujabb és ujabb csillagok, attrakciók, kisérletek, szerencsevadászok, akik — akár Alaszkában — aranyat sajtoltak ki a négy centiméteres celluloid szalagból. Ők voltak az első hóditók, akik egymást tullicitálva versengtek a világhirért és a pénzért. *A filmnek ekkor csak jövője volt, de nem volt még multja.*

Azóta eltelt néhány esztendő, a kaliforniai homokból kacsalábon forgó kastélyok emelkedtek fel, a világ legszebb lányait, asszonyait és férfiait gyüjtötték itt össze egy akolba és alapitottak uj dinasztiákat, a fény és a mozgás császárait, akik az ausztráliai vadembertől Európa metropolisainak masamódjáig mindenkit leigáztak és adófizető vazallusaikká tették őket.

Igy kezdődött.

Akik a versenyfutásban legtovább győzték szusszal és szerencsével: beérkeztek. Ezek most állandósitani kivánják a szerencsét és a gazdagságot. Az ifju film megélt egy generációt. Nemsokára aranylakodalmát ünnepli. Vele együtt a daliás ideálok is kivénültek, családot alapitottak és ime: a szivdöglesztő Döglesz most a fiacskáját nyomja előre sztárnak. Mint az öreg kritikus, aki az unokaöccsét erőlteti be az irodalomba, irót csinál belőle, mert van protekciója és összeköttetése. *A bagdadi tolvaj* kivénült, de a film rohan és ha már ő nem is, legalább a fiacskája maradjon a nyeregben... Uj embernek hihetetlenül nehéz bejutni a brancsba. Hisz a legtöbb idült csillagnak van már egy lánykája, unokája... Ezek féltékenyen vigyáznak a poziciójukra és müvészi multjukra apellálnak, ha tolakodó tehetség tünik fel a láthatáron.

Van ebben valami elszomoritó.

Én például azt se tudtam, hogy a kis Mary, Zorro ur hitvese, anyai örömök előtt állt. Egyszer csak itt termett a nyakunkon a Döglesz II. A Mary pedig a bakfisszerepekről majd áttér az anyaszerepekre. Rémes. Az ember önkéntelenül is a fejéhez kap és keresi az ősz fürtöket. Hová lettek a boldog évek? Ha ilyen tempóban öregszünk, nemsokára a rakétaautó is jubilálni fog és a Marsról ugy beszélünk, hogy ...

De jobb erről nem is beszélni.

Beszéljünk inkább másról.

(más.)

*

— **Időjárás.** A Meteorológiai Intézet jelenti: Az időjárásban még néhány napig változás nem várható.

— **Városi közgyülés Noviszadon.** Noviszadról jelentik: Lakics János polgármesterhelyettes hétfőre, julius tizenhatodikára délután négy órára julius havi rendes közgyülésre hivta össze a városi törvényhatósági bizottságot.

— **Csendőrségi szemle Sztaribecsejen.** Sztaribecsejről jelentik: Mostarcsics Sztevan csendőralezredes, a noviszadi II. csendőrezred parancsnoka a napokban Sztaribecsejen tartózkodott és felülvizsgálta a csendőrség ügykezelését. Az alezredes a tapasztaltak felett elismerését fejezte ki a szakaszparancsnoknak. Az alezredes Sztaribecsejről a szakasz többi őrsének felülvizsgálására utazott.

— **Két órai késéssel érkezett be Szuboticára a délutáni vinkovcii személyvonat.** Szombaton délután a Vinkovciről Szubotica felé haladó személyvonat egyik kocsija Szonta állomásnál kisiklott. A baleset nagy ijedelmet keltett az utasok körében, de sebesülés nem történt. A kisiklás miatt a személyvonat két órai késéssel érkezett be Szuboticára.

— **A Bastille bevételének évfordulója.** Beogradból jelentik: Szombaton ünnepelték meg a Basteille bevételének évfordulóját, amely alkalomból a beogradi francia követségen is ünnepélyt tartottak. Az ünnepségen a diplomáciai kar testületileg megjelent, azonkivül a külügyminisztérium is képviseltette magát. — Mint Párisból jelentik: Julius tizennegyedikét a Bastille bevételének évfordulóját a szokásos ünnepségekkel ülték meg szombaton Párisban. A Marsmezőn nagy katonai diszfelvonulás volt, Doumergue köztársasági elnök, a tengerészeti és hadügyminiszter, a diplomáciai kar és a külföldi katonai atasék jelenlétében. Az ünnepély szinhelye fölött katonai repülőgépek cirkálták. A nemzeti ünnep alkalmából Párisban több népünnepélyt és mulatságot rendeztek.

— **Elutaztak a jugoszláv kerékpárosok az olimpiádra.** Zagrebből jelentik: A jugoszláv biciklisták válogatott csoportja szombaton Zagrebből elindult Amszterdamba. A csapatban négy zagrebi, egy szubotícai és egy ljubljanai vannak. Legtöbb eséllyel Bauch Antun többszörös országos bajnok indul.

— **A német követ Poincarénál.** Párisból jelentik: Hoesch német követ egyórás tárgyalást folytatott Poincaré miniszterelnökkel. A követ először felvilágositást adott az uj német kormányalakitásról. A tárgyalás további folyamán általánosságban megbeszélték a német-francia kérdéseket.

— **Sulyos robbanás egy würzburgi lőporgyárban.** Würzburgból jelentik: A Haslop-féle lőporgyárban szombat délben sulyos robbanás történt abban a helyiségben, ahol a lőport szárítják. Az épület nagyrésze rombadőlt és a szomszédos házak ablakai is bezuzódtak. A tüzoltóság eddig négy halottat, nyolc sulyos és tizenhat könnyü sebesültet hozott felszinre a romok alól. Miután azonban a katasztrófa időpontjában 130 ember dolgozott a gyárban, attól tartanak, hogy az áldozatok száma még lényegesen emelkedni fog.

— **Egy lezuhant francia katonai repülőgép megölt egy embert és megsebesitette családja tagjait.** Párisból jelentik: Chartres közelében pénteken egy katonai repülőgép lezuhant és egy bokorra esett, amelynek aljában ép egy munkáscsalád ebédelt. A családfő meghalt, felesége pedig életveszélyes sérüléseket szenvedett. A házaspár leánya egy fiatalasszony, aki nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem magához szoritva két kis gyermekét, lehasalt a földre, könnyebb sérüléseket szenvedett. A repülőgép négy utasa sértetlen maradt. Az ötödik idegsokkot kapott.

— **Egy kisgyermek vigyázatlansága miatt a tüz elpusztitott egy Kassa melletti falut.** Kassáról jelentik: Kurina Kassa környéki egy öt éves gyermek vigyázatlansága miatt tüz pusztitotta el. A kis fiu gyufával játszott és felgyujtotta szüleinek a házát. A lángok azonban pillanatok alatt átterjedtek a szomszédos házakra és a nagy szárazságban az egész falu leégett. A község lakosainak nagyrésze a tüzvész időpontjában a mezőn dolgozott és mire a faluba értek már nem volt mit menteniök. A kár meghaladja az egymillió cseh koronát és a leégett házak legnagyobb része nem volt biztositva.

— **Az angol munkáspárt előretörése.** Londonból jelentik: Halifaxban pénteken tartották meg a pótválasztást, amelyet az alsóház konzervativ elnökének képviselői mandátumáról való lemondása tett szüségessé. A választáson Longbotton munkáspárti jelölt győzött, aki 17.536 szavazatot kapott szemben a liberálispárt 12.580 és a konzervatívok 10.084 szavazatával. A legutóbbi választáson a konzervativok 22.136 szavazatot kaptak, mig a munkáspártra csak 4036 szavazat jutott.

— **Halálozás.** Szentáról jelentik: Vig Adolf magánzó szombaton 72 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunytban Vig Lajos, a Bácsmegyei Napló szentai munkatársa és dr. Vig Károly, a szentai izr. hitközség alelnöke édesatyjukat gyászolják. A köztiszteletben álló öregur temetése vasárnap délután öt órakor lesz.

Gödrös az uccátok...

A szubotical aszfaltról való véleményünket már több izben nem rejtettük véka alá. Ez az ön és közveszélyes utiburok, amely a kocsikerekek gördülékenységét lenne hivatva alátámasztani, olyan állapotban van, akár egy őskori lelet. Csak részletekben található az uccán. Pompejiben lehetett ilyen zilálttan az országut az ásatások után. Ma délután a város legforgalmasabb terén elakadt egy fusszekér. Akármilyen ügyesen is manőverezett a jó kocsis, egy óvatlan pillanatban mégis belepottyant egy gödörbe és a szomszédból kölcsönkért lóerőkkel sikerült csak kivontatni a mélyből.

— Pedig ugy kerülöm az aszfaltozott uccákat — mondta a kocsis, miután jól kikáromkodta magát inkább kövezetlen uton hajtok, ha poros is, de legalább nem fenyegetnek csapdák és a nyaktörés veszedelme. Itt azonban kénytelen voltam az aszfaltos utra térni...

Szólt és tovább hajtott, hogy a legközelebbi gödörbe pottyanva, ismét elölről kezdhesse az egészet...

— **Borzalmas testvérgyilkosság egy erdélyi faluban.** Nagyváradról jelentik: A Nagyváradot köztelében lévő Török Kisjenő községben borzalmas testvérgyilkosság történt. Orosz György 18 éves parasztlegény három kis testvérével fürdeni ment a Sebeskörösbe és este egyedül tért haza. Amikor megkérdezték tőle, hol vannak testvérei, azt válaszolta, hogy azok elváltak tőle és külön fürödtek. Péntek reggel aztán a folyó kivetette a három gyermek holttestét és az orvosi vizsgálat megállapitotta, hogy a gyermekeket előbb megfojtották és már holtan dobták a vizbe. A csendőrség vallatására Orosz György megtört és bevallotta, hogy ő gyilkolta meg három testvérét, mert szeretett egy lányt, aki azonban azt mondotta, hogy nem megy hozzá, mert sok testvére van és igy alig fog örökség rájutni. Azt hiszik, hogy a testvérgyilkos sulyosan terhelt.

— **Játék közben beverték a fejét.** Szentáról jelentik: Varga Flórián tizenkétéves fiu egyik pajtásával játszadozott. A két fiu összeszólalkozott, majd Varga játszótársa a zsebéből kihuzott egy zsinegre kötött vasdarabot és azzal ugy fejbesujtotta Vargát, hogy véresen esett össze. Beszállitották a kórházba. Állapota sulyos.

— **Leesett a kocsiról.** Szentáról jelentik: Kovács János hatvanegy éves csókai uradalmi béres leesett a buzával megrakott kocsiról és esés közben kitörte ballábát. Beszállitották a szentai közkórházba.

— **A noviszadi Polgári Magyar Daloskör temerini hangversenye.** Noviszadról jelentik: A noviszadi Polgári Magyar Daloskör vasárnap Temerinben hangversenyt rendez.

— **A zagrebi ujságiróotthon alapkőletétele.** Zagrebből jelentik: Hétfőn lesz az ünnepélyes alapkőletétele a zagrebi ujságiró-otthon uj épületének. A palota a Wilson-téren épül és három emeletes lesz.

Magyarország válogatott vizipólói legyőzték Franciaország válogatottját. Párisból jelentik: Szombaton folyt le Párisban Magyarország—Franciaország vizipoló csapatai mérkőzése. A mérkőzést a magyar csapat nyerte meg 6:3 arányban.

Magyarország atlétikai bajnokságai. Budapestről jelentik: Szombaton délután kezdődött meg a Margitszigeten Magyarország atlétikai bajnokságai. Az első nap eredményei: 100 m.: 1. Gerő 10.7 mp. 2. Fiuch 10.8 mp. 3. Paltz 11 mp. 800 m.: 1. Barsy 1 p. 56.6 mp. 2. Dezin (Törökország) 2 p. 3. Remetz 2 p. 00.8 mp. 5000 m.: 1. Szerb 15 p. 58.2 mp. 2. Heverle 15 p. 59.6 mp. 3. Ludwigh (Pécs) 16 p. 13.6 mp. 200 m. gát: 1. Farkas 25.9 mp. 2. Dénes 26 mp. 3. Balogh 26.8 mp. Távolugrás: 1. Balogh 7.15 m. 2. Püspöki 6.75 m. 3. Fekete 6.75 m. Rudugrás: 1. Karlovics 3.60 cm. 2. Király 3.50 cm. Gerelyvetés: 1. Szepes 62.48 m. 2. Gyurkó 58.85 m.

— **Elfogott zsebmetsző.** Szentáról jelentik: A napokban a Zsomboljáról Vinkovci felé haladó személyvonat egyik utasa arra ébredt fel Szenta közelében, hogy harmincezer dinárt tartalmazó pénztárcáját, mialatt aludt, kilopták zsebéből. Nyomban jelentette a vasuti kalauznak, akivel együtt végigjárták a vonat kocsiszakaszait. Amint az egyik utas észrevette, hogy zsebtolvaj után kutatnak, egy pénztárcát a vasuti kupé fapadja alá rejtett, maga pedig a robogó vonatról leugrott. A kalauz a lépcsőn utána vetette magát és sikerült is elfognia a menekülőt. Átadták a szentai vasuti rendőrségnek a tolvajt, aki csak hosszas faggatás után vallotta be, hogy a pénzt kilopta utitársa zsebéből és a pad alá rejtette, hogy a bünjelet ne találják meg nála. Azzal védekezett, hogy ittasan követte el a lopást. A zsebtolvajt, Gabrelics Petár harmincnégyéves zagrebi foglalkozásnélküli egyént, a rendőrség kihallgatás után átszállitották a szuboticai ügyészség fogházába.

Momcsilo (Leszkovac)—Vojvodina 4:1 (3:0). A tartalékokkal kiálló noviszadi csapatot a moravai kerület bajnoka könnyen verte.

— **Rejtélyes támadás egy szentai katonatiszt ellen.** Szentáról jelentik: Szentán nagy szenzációt keltett az a rejtélyes támadás, melyet *Bogdanovics* Márkó nyolcvanéves őrnagy ellen követtek el ismeretlen tettesek. Bogdanovics őrnagy pénteken késő este lakása felé igyekezett. Az idős katonatiszt lassan haladt és már meglehetős közel volt lakásához, amikor hirtelen négy ember toppant eléje. Az őrnagy még szóhoz sem juthatott, amikor az ismeretlenek rávetették magukat és véresre verték Bogdanovicsot, aki sulyos sérüléseket szenvedett és összeesett. Később a járókelők találtak rá a több sebből vérző ősz katonatisztre és értesitették a mentőket és a rendőrséget. Bogdanovicsot a kórházba szállitották. A rendőrség széleskörü nyomozást indított a tettesek kézrekeritésére, akikről a sebesült pontos személyleirást adott. A szombati napon a nyomozás nem vezetett eredményre és egyelőre azt se lehetett megállapitani, hogy a támadóknak mi céljuk volt a katonatiszt megtámadásával. Bogdanovics őrnagy állapota javult s pár nap mulva teljesen felépül.

Ujból megkezdődnek a német-lengyel gazdasági tárgyalások. Varsóból jelentik: A külügyminisztérium a német kormánytól átiratott kapott a lengyel-német gazdasági tárgyalások ujból való felvételére vonatkozólag. A legközelebbi napokban a két gazdasági delegáció elnökei értekezletet tartanak, amelyen megállapitják a tárgyalások felvételének határidejét. Twardowski, a lengyel delegáció elnöke, kijelentette, hogy a tárgyalások kedvező előhaladása esetén a gazdasági szerződés őszre teljesen elkészülhet.

Özv. Kohn Benőné, szül. Schwarz Róza ugy saját, mint gyermekei nevében fájdalomtól megtört szivvel tudatja, hogy szeretett férje, illetve önfeláldozó apa

Kohm Benő

csantaviri nagykereskedő

munkás életének 54-ik, boldog házasságának 28-ik évében folyó hó 13-án délután 6 órakor hosszu, kinos szenvedés után jobblétre szenderült.

Boldogult kihült tetemét folyó hó 15-én, vasárnap délután ½4 órakor helyezzük a csantaviri izraelita sirkertbe örök pihenőre.

Áldás és béke poraira.

Csantavir, 1928 julius 14.

Dr. Kolb Mártonné, szül. Kohn Mária, Kohn Sándor, Kohn Ilonka, Kohn Bözsike, Kohn Imre gyermekei. Dr. Kolb Márton veje. Özv. Lustig Miksáné, szül. Kohn Regina, Hajduska Béláné, szül. Kohn Rozália testvérei. Özv. Kohn Simonné, szül. Kohn Cecilia nagynénje. A boldogultat gyászolja még kiterjedt rokonsága.

— Óriási tüz a woolwichi arzenálban. Londonból jelentik: A világhirü woolwichi arzenálban óriási tüz tört ki. A tüzvész egy hetven lábnyi óriási raktárépületet teljesen elpusztitott. A lángok toronymagasságra csaptak fel és borzalmas pánikot okoztak a környéken. Az egész londoni tüzoltóság kivonult s megfeszitett munkával sikerült a tüzet lokalizálniok. Csupán egyes hivatalos épületek égtek le a raktáron kivül és igy a robbanás veszedelmét elhárították Woolwichról.

— Agyonvertek egy diákot a muzsikus cigányok. Bukarestből jelentik: Bukaresti diákokból álló társaság egy cigánybandával kirándult az egyik környéki csárdába, ahol egész éjszaka tartott a mulatság. Reggel felé az egyik diák százleiessel akarta a cigányok fáradságát honorálni, de a cigányok ötszáz leit követeltek. A diákok és a cigányok között hamarosan verekedésre került a sor. A verekedésnek halálos áldozata is van, mert a cigányok az egyik diákot ugy megverték, hogy belső sérüléseket szenvedett, amelybe néhány órával később belehalt. A rendőrség meginditotta a nyomozást.

TERRASZ MOZI PALICS

a Nagyvendéglő kávéházában
julius 16, 17-én, hétfőn és kedden este fél 9 órakor az

ORLOV 50.0

Granisládter világhirü operettje után.
Főszereplő: **PETROVIĆ SVETISLAV**

— Tagadnak az orosz kémkedési pör vádlottai. Moszkvából jelentik: A Svédország javára folytatott gazdasági kémkedéssel vádolt mérnökök tagadják bünösségüket. Mindnyájan elismerik, hogy információkat gyüjtöttek és ezeket közölték a két svéd céggel, az anyagot azonban soha sem tekintették olyannak, amely az állam érdekeit sértheti. Azt hitték, hogy egyszerü statisztikai anyagról van szó, amelynek továbbitása nem ütközik a törvénybe.

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónja különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5. I. Tel. 539.

— Felakasztotta magát egy petrovoszelói gazda. Bácskopetrovoszelóról jelentik: Illés Mátyás ötvenhároméves petrovoszelói gazdálkodó pénteken éjjel felakasztotta magát. Mire tettét észrevették, már halott volt.

Kérjen Gerber-féle Góliát-sört!

— A noviszadi szocialisták munkásfürdőt kértek a várostól. Hadnagyev György és Vértes Árpád, szocialistapárti törvényhatósági bizottsági tagok kérvényt adtak be a városhoz, amelyben a noviszadi munkásság részére a strand közelében ingyenes dunai fürdőhelyet kérnek. A városi tanács a munkásság kérelmét a hétfői közgyülés napirendjére tüzi és pártolólag terjeszti elő.

Friedler-féle
GAMMA
hajszer már 2—3-szori használat után ujjászületik tőle a haj, mert megszünteti a hajhullást, eltünteti a korpát, a hajmolyt és a haj zsirosodását. További használatnál ujra életképessé teszi az elsatnyult hajgyökereket és hatására **a kopasz fejen is kinő a haj!** Sikeresen kipróbálva hatszáz esetben és orvosilag ajánlva. Siker biztositva. Használata egyszerü

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában. Amennyiben nem volna kapható, forduljon a jugoszláviai vezérképviselethez:

Drogerija Nadj, Kolár és Gábrics
Szubotica — Telefon 637
Nagy üveg ára 85 dinár, kis üveg 65 dinár

VII. 13 péntek

Hangsulyozom, hogy nem vagyok babonás. Mindig kinevettem a kabalás embereket, akik összerezzentek, ha egy fekete macska szaladt át előttük, elsápadtak a temetés láttára és a gombjukat szorongatták, ha reverenda közeledett feléjük.

Ismétlem: nem vagyok babonás. Nem kutatom, hogy mért pont 13-án esett a fejemre az a tégla a főtéren, hogy mért pont pénteken rohantak meg a hitelezőim, hogy...

De minek folytassam? Még azt hinnék, hogy adok az ilyesmire. Mindenki csudálta lélekjelenetemet a dubrovniki strandon, amikor bevonultam a 13-as számu kabinba. Igaz, ki is lopták a pénztárcámat, de megmutattam, hogy nem törődök a babonával. És nem reszkettek a térdeim, amikor a villamosban a velem szemben ülő hölgy »a 13-as számu expressz titkát« olvasta és a moziban se, ahol ép a »fekete péntek« cimü drámát pergették. Igaz: a mozi jótékony homályában töhb revolverlövést adott le rám egy boldogtalan fakereskedő, aki a sötétben összetévesztett a végrehajtóval. De ezek merő véletlenek. Nem szabad mindjárt összefüggést keresni egy közönséges számjegy és a végzet utjai között. Tegnap például azon a kis földrengésen kivül semmi különös nem történt, pedig mindenki fázott ettől a naptól. Hetedik hónap, 13 és péntek! Nekem melegem volt. A barométer ugyanis hőemelkedést mutatott. Akárcsak tegnapelőtt. Hát érdemes babonásnak lenni?

(—.)

— Ég a termés. Temerinben péntekre virradó éjjel özvegy Petrov Antalné földjén kigyulladt a kazalba rakott buza és egész éjjel égett. A kivonult tüzoltóság csak reggel felé tudta a nagy vizhiány miatt a tüzet eloltani. A kár 18.000 dinár. A tüzzel kapcsolatosan letartóztatták Bollok Ádámot, amit azzal gyanusitanak, hogy ő gyujtotta fel a buzát. Beszállitották az ügyészséghez. A Szubotica-cservenkai vonalon szintén nagy tüz pusztitott özvegy Lászlóné birtokán, ahol három holdon égett le a lábon álló buza. — Noviszadról jelentik: Noviszadon a pénteki és szombati nap folyamán ismét három helyen gyulladt ki a vasuti sinek mentén levő földeken a gabona. Pénteken Schmidt Reinhardt gazdálkodó földjén száz kereszt buza lett a tüz martalékává és Oberländer Fülöp birtokán égett le negyvenegy kereszt gabona. Szombaton pedig Schneider Jakab gazdálkodó földjén gyulladt ki a termés. Mindhárom tüzet mozdonyból kipattanó szikra okozta.

— A nankingi kormány felmondja a külföldi államokkkal kötött szerződéseket. Párisból jelentik: Az Indo-Pacific ügynökség sanghaii jelentése szerint a nankingi kormány felmondotta az 1866. évi kinai-olasz és az 1863. évi kinai-dán szerződést, amelynek érvénye junius hó 30-ikán járt le. A japán kormány azon a nézeten van, hogy Kinával jelenleg is fennálló szerződése még tiz évig érvényben van. Japán ennélfogva a szerződés felmondását nem fogadná el.

— Villámcsapás következtében lezuhant és meghalt Mexikó legnépszerübb pilótája. Newyorkból jelentik: Mexikó legnépszerübb pilótája, a huszéves Amelio Caranza kapitány, aki nemrég Mexikóból Newyorkba repült, hogy Lindberg látogatását visszaadja, tragikus szerencsétlenség áldozata lett. Mexikó felé visszatérőben csütörtökön Newyerseyben felszállt, azonban nagy viharba került és villámcsapás érte repülőgépét. A repülőgépet a pilóta holttestével pénteken találták meg a tengertpart egyik elhagyatott részén.

— Az angol kormány a nyolcórás munkanap ellen. Londonból jelentik: A felsőház ülésén interpellációt terjesztettek be a kormányhoz, hogy Anglia miért nem ratifikálja a nyolcórás munkanapról szóló washingtoni egyezményt. Lord Cushendun válaszában jelentette, hogy a konvenció jelenlegi formájában nem alkalmazható az angol viszonyokra és ezért az angol kormány nem is ratifikálhatja azt.

— Kozák lovasmérkőzések Szubotican. Vasárnap délután ritka sportélvezetben lesz része a szuboticai közönségnek. A világhirü kubáni kozákok egyik csapata Pavlicsenko tábornok vezetésével vasárnap délután hat órai kezdettel lovasbravurokat és harcszerü gyakorlatokat mutat be a SzAND-pályán. A kubáni kozákok lovaglómüvészetüket, amely egyenesen a boszorkánysággal határos, Zagrebban és Beogradban is bemutatták már és mindkét helyen hatalmas sikert arattak. A mutatványok részletes müsora a következő: Concours hippique hölgyek és urak részvételével. (A győzteseket értékes ajándékokkal jutalmazák.) »Dzsigitovka« érdekfeszitő kozák lovasmutatvány. Kozák lovasroham gyalogos katonaság ellen. Kozák nemzeti táncok. A jelenlevő hölgyeket értékes ajándéktárgyakkal fogják meglepni a kozákok. A mutatványok közben eredeti kozákzenekar hangversenyez.

— A noviszadi városi gazdasági és pénzügyi bizottságok ülése. Noviszadról jelentik: A noviszadi városi gazdasági és pénzügyi bizottságok pénteken délután hat órától este tiz óráig ülést tartottak, amelyen foglalkoztak a hétfői közgyülés napirendjén szereplő tárgyakkal. Többek között ugy döntött a kettős bizottság, hogy a Duna-parton a rakpart alsó és felső partfalát most készitteti el, ellenben a burkolási munkálatokat későbbre halasztja. A bizottságok nem fogadták el a légszeszgyári bizottságnak azt a javaslatát, hogy a városi gázgyár egész ügykezelését a városi takarékpénztárra ruházza, hanem a gázgyár kérdését a legközelebbi közgyülés napirendjére fogják kitüzni. A bizottságok hozzájárultak a külső Kamenicai-utca aszfaltburkolatának elkészitéséhez és ahhoz, hogy a tisztviselőtelepen aszfaltjárdák költségeit a háztulajdonosok tiz év alatt fizessék meg, végül ahhoz is, hogy a város az uccai közvilágitásért a költségvetésbe beiktatott összeget a gázgyárnak előlegezi. A bizottságok dr. Milovanovics Milovan volt polgármester, Matics Dusán rendőrkapitány és Rogulja Milos volt rendőrkapitány végkielégitési és nyugdijigényeit a nyugdijválasztmányhoz tették át.

Fürdő-trikók
leszállitott árban kerülnek eladásra
7002
Beck Jenő
kötött- szövöttárugyár, Rudićeva ulica

— Felakasztotta magát egy bácskopetrovoszelói gazdálkodó. Bácskopetroszelóról jelentik: Illés Mátyás ötvenéves bacskopetrovoszelói gazdálkodó szombaton felakasztotta magát és mire rátaláltak, a szerencsétlen ember már halott volt. Az életunt gazdálkodó bucsulevelet nem hagyott hátra, de valószinünek tartják, hogy anyagi gondjai miatt dobta el magától az életet.

Krapinske Toplice. A fürdőszezón ebben az évben különösen élénk. Mindössze még néhány, olcsóbb szoba áll üresen, mig a jobb szobák egytől-egyig el vannak foglalva, amiért is ajánlatos, hogy a fürdővendégek érkezésüket idejében tudassák a fürdőigazgatósággal. Az idő állandóan szép, az éjszakák kellemesen hüvösek, de az árnyas parkokban, a fürdőt övező erdőkben a nappali tartózkodás is nagyon üditő. Már most nagyon sok előjegyzés érkezik a szeptember 1-én kezdődő utószezonra, különösen Ausztriából. Az utószezonban kezdődik meg a hires szőlőkura, a fürdő gyógyhatása különösen reumánál, csuznál és isiásnál kiváló. A gyógykezelésre szoruló betegeken kivül nagyon sok a nyaraló és üdülő vendég is, akik Zagorszkának ezen a gyönyörü vidékén töltik el a nyarat. A napokban Őszentsége Dimitrije patriárcha tisztelte meg látogatásával a fürdőt a legmagasabb papság kiséretében. Őszentsége a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a fürdőről, annak berendezéseiről és hangsulyozta azt, hogy Krapinske Toplice kényelem és gyógyhatás tekintetében mindenben egyenrangu a külföldi fürdőkkel.

— Pillangó kisasszony hugai. Japánban a kis nőket, pillangó kisasszony hugait állandóan támadják az ujságok, hogy sutba vetették szép nemzeti viseletüket. Kacéraknak tartják őket, mert inkább rövid szoknyát viselnek, európai könnyü ingeket, az ősi kimonó helyett.

Egy tokiói kormányrendelet külön megrója a japán nőket, akik az európai divatnak hódolnak, igy bélyegezvén meg viselkedésüket:

— A rövid szoknya csak arra való, hogy ezek a szemérmetlen hölgyek a térdüket mutogassák.

A japáni nők félénkek. Tudnak táncolni, de nem tudnak védekezni. Ennélfogva némán türik a vádat, csönöben sirdogálnak.

De akadt közöttük egy Csikawa kisasszony, aki föl merte emelni szavát a maga igazolására. Igy nyilatkozik a sajtóban:

— A mi pálfordulásunk oka egyesegyedül a gazdasági viszonyokban keresendő. Azért fogadtuk el az európai divatot, mert manapság egy himzett kimonó vagyonba kerül, semmi másért.

A mandulaszemü nők nem szemérmetlenek, hanem takarékosak. Térdeiket is csak takarékosságból mutogatják.

*

— Szerencsétlenül járt baracktolvaj. Oszijekről jelentik: Titl Anna hatvannégyéves asszony az est beálltával belopódzott a szomszéd kertjébe, hogy barackot lopjon. A fához támasztott létráról azonban oly szerencsétlenül zuhant le, hogy fejtetőre esett és szörnyethalt. A kora reggeli órákban holtan találták meg a fa alatt a póruljárt tolvajt.

Láb- és hónaljizzadást
azonnal megszüntet
ANTISUDORIN
Kapható a
Szent Teréz gyógyszertárban
Mr. J. Richter, Subotica
Jelačićeva ul. 9 10904 Telefon 580

Dr. Szilárd Tibor belgyógyász-specialista rendeléseit Bene Sudarević ul. 14. sz. alatt megkezdte. Rendel délelőtt 8—10-ig és délután 3—5-ig. Telefon 554.

— Tüz Bácskopetrovoszelón. Bácskopetrovoszelóról jelentik: Szombaton reggel a kéményből kipattanó szikrától kigyulladt Makra István gazda háza. A tüzoltók a szomszédok segitségével csak nagynehezen tudták eloltani a tüzet. Később arról értesitették a tüzoltóságot, hogy a pályaudvar közelében is tüz támadt. A tüzoltók kivonultak és ekkor derült ki, hogy a tarló gyulladt ki a mozdonytól kipattanó szikrától. A tüzet hamarosan sikerült lokalizálni.

Orvosi hir. Med. univ. Dr. Áman Ferenc fogorvosi rendelőjét Apatinban, Sörház-ucca 75. szám alatt (Keltsch-féle ház) megnyitotta és rendel vasárnap kivételével mindennap reggel 8—12-ig és délután 3—6-ig.

— Sulyos bányaszerencsétlenség Hollandiában. Hágából jelentik: A holland állami bányák limburgi Hendrik-tárnájában pénteken sulyos robbanás történt, amely a tárna nagy részét elpusztitotta. Eddig hét halottat és husz sebesültet hoztak felszinre és hét bányamunkás még hiányzik.

Gyomor-, bél- és anyagcserebetegeknél a természetes »Ferenc József« keserüvíz az emésztőszervek müködését hathatósan előmozditja s igy megkönnyiti, hogy a tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsulyozzák, hogy a *Ferenc József* viz különösen ülő életmódnál igen hasznos gyomor- és bélszabályozó szer. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

A világhirü
VERTEX
izzólámpák kaphatók
MALLER BELA
okl. gépeszmérnök Subotica, Petrogradska ulica 8. Tel. 35
8591

— **Noviszadon javaslatot tettek tiszteletbeli állásokra való kinevezésre.** Noviszadról jelentik: Dr. Ilics Radusko, a disszidens radikálisok elnöke, inditványt tett a törvényhatósági bizottságnak, hogy irjon fel a bácskai tartományi főispánhoz, amely szerint hosszu szolgálataik és érdemeik elismeréseül nevezze ki Kiss Gyulát, a városi adóhivatal helyettes főnökét és Szlavnics Rankó, városi főlevéltárnokot, tiszteletbeli városi tanácsnokká és Lébherz Miklós, városi első aljegyzőt tiszteletbeli városi főjegyzővé.

Nászajándékok, legujabb iparmüvészeti különlegességek Balog Lina cégnél Szubotica.

Modern férfiruha-szabászati tanfolyamra
helybeli jelentkezőket jul. 16-iki, vidékieket aug. 6.-iki kezdettel felvesz
Futó Tamás
szabómester Subotica, Trezijina ul. 3. Csirkepiac mellett. Népkörrel szemben

— **Katholikus nap Vukováron.** Vukovárról jelentik: Augusztus hó 4-ikén és 5-ikén katholikus napot tartanak Vukováron. A katholikus nagygyülést, valamint a misét a gróf Eltz-féle kastély hatalmas parkjában tartják meg. Ugyanezen a napon a katholikus »Orao« szokolegylet Vukováron tartja meg évi kerületi gyülését.

— **Még nem kapták meg fizetésüket a szentai járási tisztviselők.** Szentáról jelentik: A szentai járási tisztviselők még mindig nem kapták meg julius havi fizetésüket és illetményeiket, mert a tartományi pénzügyigazgatóság nem nyitott hitelt.

Palić fürdő
Az uj magánkabinok az iszapfürdőben megnyiltak. Bizlu hölgyeknek párallan, uraknak páros napokon.
Az igazgatóság
5030

A baranyai menekültek gazdasági egyesületének szuboticai csoportja folyó hó 15-ikén délelőtt 11 órakor taggyülést tart az egyesület Sokolska ulicai helyiségében. Miután ezen a taggyülésen minden tagtársat érdeklő nagyon fontos, a tagok sorsára kiható ügyről lesz szó, kérjük a tisztelt tagtársakat teljes számban való megjelenésre. Az ujságot olvasó tagtársak értesitsék azon tagtársakat, akik ujsághoz nem juthatnak, nehogy valaki is elmaradjon. Vezetőség.

— **Ujvukovár vasuti állomása világitás nélkül.** Vukovárról jelentik: Az ujvukovári vasuti állomás a vukovári villanyközponttól kapja a világitást. Többszöri sürgetés ellenére sem folyósitották a világitásért hátralékos harmincezer dinárt, mire a központ az áramot kikapcsolta és Ujvukovár vasuti állomása azóta sötétben van.

Igmándi
TERMÉSZETES KESERŰVIZ
gyomor- és béltisztitó hatása páratlan!
Ne tévessze össze más keserüvizzel.
Mindenütt kapható.
Vezérképviselet és raktár:
CSELIKOVICS TESTVÉREKNÉL, NOVISAD

Orvosi hir. Dr. *Schwerer* Rudolf fogorvos Velikibecskereken julius 16-ikától augusztus 8-ikáig külföldi tanulmányuton van. Rendeléseit augusztus 9-ikén ujból megkezdi.

Felhivás. Ezuton hivom fel volt osztálytársnőimet és osztálytársaimat, akik az 1918. évben a szuboticai főgimnáziumban érettségiztek, hogy a jövő hónapban megtartandó tizéves találkozónk előkészitése miatt cimüket velem közölni sziveskedjenek. *Beck* Andor vegyészmérnök Subotica, Somborski put 50.

— **Egy hires filmdiva repülőszerencsétlensége.** A pennsylvániai Syndersből jelentik: Egy repülőgép a vihar következtében a meredek hegyoldalhoz csapódott. A gépet vezető Morris Tettington brooklyni gyáros és Lukretia Andrews hires filmdiva szörnyethaltak.

SPORT

Nemzetközi mezőny a palicsi tenniszversenyen

A palicsi nemzetközi tenniszverseny programja egyre nagyobb arányokban bontakozik ki. A világhirü budapesti versenygárda Kehrlinggel az élén biztos induló és résztvesznek a versenyen *Ronetti* Romen és *Botesz* Pontieff bukaresti bajnokok, akik Románia legkitünöbb játékosai. A szegedi versenyzők szintén beneveztek. A kiváló külföldi versenyzők ellen a legjobb hazai tenniszezők veszik föl a küzdelmet. Zagrebből biztos induló Schäffer, az ország egyik legnagyobb klasszisu játékosa, Beogradból a teljes fővárosi versenygárda és a Vajdaság minden számottevő játékosa. A nagyszabásu verseny julius 19-ikén, kedden kezdődik és vasárnapig tart. A döntő mérkőzéseket szombaton és vasárnap játszák le. A verseny iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg egész Vajdaságban.

Villanytelep—Odzsacii SC. Vasárnap délelőtt kilenc órai kezdettel játsszák le a másodosztályu döntőt a Villanytelep és az Odzsaci SC. A mérkőzés nagy fontossággal bir, miután a győztes előtt megnyilnak az első osztály kapui. Erős és nivós küzdelem után a szuboticai csapat győzelmét várjuk minimális gólaránnyal. A mérkőzés a SzAND-pályán kerül eldöntésre.

Uszóverseny Palicson. A Palicsi Sport Klub vasárnap gazdag programmal nagyobbszabásu uszóversenyt rendez. Az uszószámokat negyed hatkor bonyolitják le, mig a —Szombor—Szubotica városközi pólómérkőzésre este hétkor kerül a sor. A jegyárak: ülőhely 10, állóhely 5 dinár.

A NAK közgyülése. Noviszadról jelentik: A noviszadi NAK vasárnap délelőtt tiz órakor tartja a pályáján ez évi rendes tisztujitó közgyülését.

A vajdasági vadászegyesületek szövetségének közgyülése. Noviszadról jelentik: A vajdasági vadászegyesületek szövetsége augusztus hó 12-én reggel nyolc órai kezdettel tartja ez évi rendes közgyülését a noviszadi városháza nagytermében. A közgyülésen a tisztujitást is meg fogják ejteni.

Kirándulás a Fruska Gorába. Noviszadról jelentik: A noviszadi Fruska Gora vasárnap reggel negyedhatkor vonaton kirándulást rendez Beocsinba, onnan Oszovljere, vagy Zmajevacra. Azoknak, akik a Teszterára akarnak rándulni, előzetes engedélyt kell beszerezniök a turistaegyesület vezetőségétől.

Futball — nyilatkozatokkal. A Temerini TC hosszabb nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyben elmondja a Petrovácon vasárnap megtartott és botrányba fult mérkőzés történetét. A Temerini TC második és harmadik csapatának kombináltját állitotta ki, amelyet a petrováci közönség megfenyegetett arra az esetre, ha csak egy gólt is rugnak. A verekedést a nyilatkozat szerint a petrováciak kezdték, akik a TTC egyik játékosát bántalmazták. A játék végén a temerinieknek bujkálva kelletett a pályáról elmenekülniök. A temerinick az ügyet az illetékes sportfórum elé viszik.

A noviszadi labdarugó kerület felemelte az elsőosztályu csapatok létszámát. Noviszadról jelentik: A noviszadi labdarugó kerület péntek este kilenc órakor a kerület helyiségeiben megtartott plenáris ülésén, amelyen dr. Hadzsi Koszta, kerületi elnök elnökölt, elhatározta, hogy a kerület másodosztályu csapatainak döntő mérkőzését julius huszonkettedikén Szremszka-Mitrovicán tartja meg, amikor is a másodosztályu bajnokság két első helyezettje, a petrovaradini Gradjanszki és a szremszkimitrovicai Gradjanszki kerülnek össze. A kerület plenáris ülése hosszabb vita után, ugy döntött, hogy nem módositja meg eddigi bajnoki beosztását, nem létesit külön noviszadi és külön vidéki bajnoki mérkőzéseket, hanem meghagyja a jelenlegi beosztást, amely csak egy elsőosztályu és egy másodosztályu bajnoki körmérkőzést ismer. A kerület továbbá egyhangulag elhatározta, hogy az 1928/1929. évi elsőosztályu bajnoki utolsó helyezettje nem esik ki az elsőosztályból, mert az elsőosztályu csapatok létszámát ötről-hatra emeli fel.

Elökelö és ápolt

minden lépten nyomán. Egy leheletfinom réteg Elida Puder minden időben csodálatos bársonypuha arcvonásokat ad Önnek, melyek által kecses és bájos lessz.

ELIDA PUDER

TŐZSDE

Zürich, julius 14. *(Zárlat.)* **Beograd 9.13,** Páris 20.33, London 25.2525, Newyork 519.40, Brüsszel 72.35, Milanó 27.21, Madrid 85.50, Amsterdam 209, Berlin 123.675, Bécs 73.25, Szófia 3.745, Prága 153.95, Varsó 58.175, Budapest 90.50, Bukarest 3.175.

Szentai gabonaárak, julius 14. A szombati piacon a következő árak szerepeltek: Buza augusztusi szállitásra 245—250 dinár, duplikát kasszával 250 dinár, tengeri morzsolt 300 dinár, uj árpa 180 dinár, uj rozs 210—220 dinár, heremag 2000 dinár, repce 350—360 dinár, burgonya 250 dinár, bab 300 dinár, uj zab 150 dinár, őrlemények: nullás liszt gg 535 dinár, nullás liszt g 535 dinár, kettes főzőliszt 515 dinár, ötös kenyérliszt 485 dinár, hetes 355 dinár, nyolcas 270 dinár, korpa 260 dinár, konkolydara 280 dinár. Irányzat: változatlan. Kinálat, kereslet: csekély.

Noviszadi terménytőzsde, julius 14. Buza bácskai uj 250—255, bácskai uj VII. 250—255, bácskai uj VIII. 245—250, bácskai uj tiszavidéki VIII. 252.50—255, bánáti uj 237.50—242.50, szerémi uj 247.50—252.50, szerémi uj VII. 247.50—252.50, szerémi uj VIII. 245—250. Árpa bácskai és szerémi uj 64 kg. 192.50—195, bánáti uj 64 kg. 185—187.50. Zab bácskai és szerémi VIII. 175—180. Tengeri bácskai, bánáti és szerémi 290—292.50. Lisztek: bácska 0gg és 0g uj 395—405, bácskai kettes számu 375—385, ötös 355—365, hatos 315—325, hetes 270—280, nyolcas 180—190, korpa bácskai, szerémi és bánáti uj, jutazsákokban 150—155. Irányzat: változatlan. Forgalom: 93 és fél vagon.

Budapesti gabonatőzsde, julius 14. A gabonatőzsdén az érdeklődés főleg a tengeri iránt irányul, amelyben az irányzat szilárd, a buza tovább olcsóbbodott. Hivatalos árfolyamok pengő értékben a határidőpiacon: Buza októberre 28.82—28.90, zárlat 28.82—28.84, márciusra 31—31.10, zárlat 31—31.02, rozs októberre 25.36—25.48, zárlat 25.44—25.46, márciusra 27.08—27.16, zárlat 27.12—27.14, tengeri juliusra 29.50—29.52, zárlat 29.50—29.54, májusra 25.88—26.10, zárlat 25.88—25.92. A készárupiacon: Buza 28.15—28.60, rozs 24.60—24.75, árna 33.50—33.75, repce 42.50—43.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 296 (—2), Apatin 380 (—4), Bogojevó 374 (—8), Vukovár 310 (—6), Noviszad 288 (—8), Zemun 200 (—6), Pancsevó 178 (—10), Szmederevó 275 (—7), Orsava 240 (—5.) Dráva: Oszijek 192 (—12.) Száva: Mitrovica 108 (—2), Beograd 130 (—10.) Tisza: Szenta 90 (—18), Becsej 106 (—14), Titel 261 (—13.)

Móricz Zsigmond:
Uri Muri
Duhaj tréfái, sorsokba gázoló murijai mögött emberi lelkek mélységes tragikuma vergődik; az iró páratlan müvészetével a magyar vidéki társadalom nagy éposza bontakozik ki.
A regény ára 84.— dinár.
Kapható
a Minerva r. t. könyvosztályában

KÖZGAZDASÁG

„Jugoszlávia kerüljön Olaszország helyébe!"

A német lap Olaszország gazdasági térfoglalása ellen és a jugoszláviai kapcsolatok kiépitése mellett

A Leipzigban megjelenő Wirtschafts und Exportzeitung Németország egyik legtekintélyesebb gazdasági szaklapja legutóbbi számában »*Jugoszlávia kerüljön Olaszország helyébe*« cimmel feltünéstkeltő cikket közöl, amelyben tiltakozik Olaszország indokolatlan protezsálása ellen, mert az sulyos kárára van a német exportiparnak. A német behozatal Olaszországból az utóbbi években aránytalanul megnagyobbodott, ezzel szemben a német kivitel Olaszországba minden téren erősen visszaesett. Az illetékes német gazdasági tényezők a helyzet megjavulását helyezték kilátásba, ezzel szemben azonban ezideig semmisem történt, sőt más országok statisztikai adatai eléggé bizonyitják, hogy Németország az olasz hatóságok praktikái következtében a legnagyobb hátrányba jutott és Olaszországgal szemben rosszabb helyzetben van, mint Franciaországgal szemben.

A lap szükségesnek tartja, hogy a német gazdasági körök a déligyümölcsöket és a korai főzelékeket Olaszország helyett Jugoszláviában szerezhetnék be, hasonlóképen onnan lehetne az eddig Olaszországból behozott ipari nyers termányeket beszerezni. A német hatóságoknak épp ugy meg kellene nehezíteni az olasz müselyem és autók behozatalát, mint ahogy Olaszország minden lehető módon akadályozza a német ipar olasz térfoglalását.

»Jugoszlávia, irja a lap, mindazokat a mezőgazdasági terményeket tudná szállitani, mint Olaszország és ez nemcsak lehetővé tenné Olaszország kivánatos kikapcsolását, hanem egyuttal szorosabbá tenné a Jugoszláviával való kapcsolatot, melyet Németország melegen kiván. Jugoszlávia kitünő piacot nyujt a német ipar számára, fém, textil és gépipari termékek Jugoszláviában keresett cikkek, mert Jugoszláviában most van fejlődésben a jugoszláv ipar és annak ezekre a cikkekre nagy szüksége van. Jugoszláviának sok gépre, szerszámra van szüksége, most van folyamatban sok vizimü létesitése és számos állami üzem: posta és vasutnak nagy szüksége van a német ipar termékeire. Jugoszláviában a német gép- és villamosipar joggal nézhet sok reménységgel a kapcsolat kiépitése elé, de ennek egyik feltétele: eltávolodni Olaszországtól és közeledni és szorosabbá füzni a viszonyt Jugoszláviával.

Nem akarnak sót árulni az apatini kereskedők

Az apatini kereskedők egyesületének tiltakozó ülése az uj sórendelet ellen

Apatinból jelentik: Az apatini kereskedők egyesülete rendkivüli közgyülést tartott, amelyen tiltakoztak a monopoligazgatóság uj sóárusitási rendelete ellen.

A közgyülést *Schweller* Gyula elnök nyitotta meg. *Ábrahám* Andor ismertette az uj sórendeletet, amely megnehezíti a kereskedők munkáját. A sóárusitáshoz a jövőben egész sor igazolvány, kérvény és más egyéb ilyen kellék szükséges. A falusi kereskedőknek van a legrosszabb helyzetük, mert amig a legközelebbi monopolraktárból hazaszállitják a sót, többe kerül a fuvar, mint amennyi hasznot engedélyez az uj rendelet, sőt többe kerül a fuvar, mint amennyit az egész só ér. Javasolta, hogy memorandumot küldjenek a noviszadi kereskedelmi kamarához és kérjék, hogy járjon közbe illetékes helyen a rendelet megváltoztatása érdekében. Ha ez a közbejárás záros határidőn belül nem jár eredménnyel, szüntessék be a só árusitását, amelyre a rendkivül nagy nehézségek mellett a mai 2.75 dináros áron csak rá lehet fizetni.

A gyülés elfogadta a javaslatot és bizottságot választottak, amely a memorandumot elkésziti és Noviszadra viszi. A gyülés ezzel véget ért.

A szociálpolitikai miniszter köszönete a noviszadi tőzsdének. Noviszadról jelentik: Radovics Cseda szociálpolitikai miniszter köszönetet mondott a noviszadi tőzsdének, a passziv vidékek ellátása körül kifejtett tevékenységéért.

Noviszadon megvizsgálják a mértékeket. Noviszadról jelentik: A kereskedelmi miniszter rendeletére a noviszadi mértékhitelesitő hivatal julius 9-ikén kezdte meg a Noviszadon forgalomban levő összes mértékek felülvizsgálását és hitelesitését. A hivatal az érdekelt feleket beidézi. A mértékhitelesitést a hivatal Petra Zrinjska ucca 74. szám alatti hivatalos helyiségében végzi délelőtt 7 órától egy óráig. A szemle megtartása után a hivatal egyes üzlethelyiségekben razziát tart és akiknél hitelesitetlen mértékeket találnak, azokat megbüntetik.

A noviszadi kereskedelmi és iparkamara ipari osztályának ülése. A noviszadi kereskedelmi és iparkamara ipari osztálya julius 15-ikén, vasárnap ülést tart, amelyen többek között a szabók sérelmével is foglalkozni fog. A szabóknak az a sérelme, hogy a házi ipart üzők aránytalan versenyt támasztanak.

Lényegesen javult a vajdasági komló. A vajdasági komlótermelők szövetségének jelentése szerint a peronoszpora a tartós és nagy szárazság következtében ugyszólván mindenütt eltünt és igy a beteg növények nagy fejlődést mutatnak. A komlótetük teljesen eltünőben vannak, a Bácskában és a Bánátban egyáltalán nincsenek és a Szerémségben csak elszórtan kis mértékben lépnek fel. A komlónövények általános helyzete igen kielégitő. A növények további fejlődésére jó hatással volna az eső. Tavalyi komlót egyáltalán nem keresnek, idei komlóra száz kilónként 2.000 dinárt kinálnak, de kötések alig jönnek létre, mert a termelők 2.500 dinárt kérnek.

KINTORNA

— Miért került börtönbe?
— Egy találmány miatt.
— Ugyan, ez csak nem ok rá. Mit talált fel különben?
— Hogy papirossal és nyomdával pénzt lehet csinálni.

*

A nagyságos asszony igy szól a varrónőhöz:
— Ez a ruha nem tetszik nekem, nem fogadom el. Megyek más divatszalonba.
— Talán csinálnánk egy másikat?
— Nem, itt nem dolgoztatom többé. De majd megadom a cimét jó barátnőimnek.

*

A vendégétől reggel megkérdi a vendéglátó háziasszony:
— Jól aludt? Féltem, hogy az ágy egy kissé kemény lesz.
— Oh az nem tesz semmit. Időnként fölkeltem és kipihentem magam.

*

A szinházban egy ur haragosan fordul oda a szomszédjához, aki hangosan beszélget a feleségével:
— Bocsánat, én egy szót sem értek.
A másik ránéz:
— Hát akkor mit akar? Mi köze van magának ahhoz, hogy én mit beszélek a feleségemmel?

ERŐS MÁTYÁS MESTERSÉGE

TAMÁS ISTVÁN regénye

7

— Mit akar? — kérdezték szigoruan és elküldték, hogy jöjjön vissza később.

— Hát nem látja, hogy ebédelünk? — mondta indignálódva a családfő és pocakja lágyan hullámzani kezdett az indulattól.

Mátyás kibotorkált a közeli parkba, leült egy fenyő tövében és szalonnázni kezdett. Órája nem volt. Hogy az idő mulását számontartsa, számitgatni kezdte, körülbelül mikor érhetnek az ebéd végére. Képzeletben pazar menüt evett végig, levest, hust, főzeléket, pecsenyét, még előételt is és gyümölcsöket, mi szem-szájnak ingere. Megtörülte a száját egy képzeletbeni szalvétába, kinyujtózott egy képzeletbeli hintaszékben és hüs limonádét szürcsölgetett. Ám ugylátszik nagyon szegényes lehetett a fantáziája, mert amikor visszatért, a familia még mindig csak a derekán tartott a valódi ebédnek, egy szimpla hétköznapi ebédnek!

— Mit zabálhatnak ezek egy lakodalomkor! — villant át Mátyás agyán a csudálat, aztán meghallotta a családfő boszus kiáltását:

— Már megint itt van ez a fickó!

De hagyták, hadd piszmogjon. A gyerekek nyomban felugráltak az asztal mellől és Mátyás köré csoportosultak, azzal a naiv bámulattal, ami a gyerekek sajátja, akik őszintén lelkesednek valami előttük ismeretlen tudományért, kézügyességért, főként ha az technikai dolgokkal van összekötve. Az apjuknak, aki megpróbálta szétzavarni őket, egyáltalán nem engedelmeskedtek, sőt visszamorogtak, mint a kis medvebocsok. Határozottan lenézték ebben a percben a kövér családfőt, aki ime nem ért a kandalló rendbeszedéséhez, mig ez a rongyos kis inaska, akár a varázslók, hipp-hopp! ismét üzemképessé teszi, hogy meleget árasszon magából! A pöttöm öcsike süteményt rakott Mátyás elé és mikor látta, hogy a két keze csordultig van munkával, barátságosan a szájába tömködte. Mátyás ránevetett. A mama megsokallta a nagy barátságot, kituszkolta rajkóit a gyerekszobába és Mátyás hallotta amint mondja az urának.

— Nem szeretem, ha bizalmaskodnak a munkásokkal.

A szobalánynak pedig odavágott a szemével és a lány visszakacsintott, ami azt jelentette »Tessék csak nyugodt lenni, majd a körmire nézek!«

Már minthogy Mátyáséra.

Hogy netán elne emelje az antik, Luikenz-vitrint, avagy az olajnyomatokat a falról.

III.

Mátyás naponta beszélgetett Ágotával. Könyveket kölcsönzött neki, amelyeknek aztán megvitatták a tartalmát. Az öreg rossz szemmel nézte ezt a barátságot. Amikor megtalálta az éjjeliszekrényén a Jimmie Higginst, éktelen haragra gerjedt.

— Már megint ezek a rühes regények! — üvöltötte — nekem ne játszd itt a kokottot, mert... és a földhöz vágta a könyvet, ráugrott, legázolta, szétmarcangolta.

A kötetet másnap ujonnan megvette. Behivatta Mátyást az irodába és igy szólt hozzá:

— Mondd fiam, mi vagy te, lakatosinas, vagy kölcsönkönyvtár?

Mátyás nem válaszolt, Schröder ur egész közel ment hozzá és az orra alatt hadonászott a Jimmie Higginssel:

— Ha még egyszer...

És Mátyás vörös fülekkel tért vissza a műhelybe.

De azért talált alkalmat, hogy a lány közelében lehessen. Elkisérte a piaci bevásárlásokra és nagytakaritáskor feldulta az egész lakást, hogy minél tovább buzgólkodhasson. Áginak jólesett a néma hódolat, meghatotta a ragaszkodás és romantikus fantáziájával valami titkot keresett a fiu életében, álruhás hercegnek szerette volna, aki egy napon leveti a kék zubbonyt és elébe rugtat ezüstszerszámos paripáján. Ez még a drezdai nevelőintézet utóhatása volt. Egy reggel csengőjavitás közben eluiságolta a fiunak:

— Megnyilt a tánciskola.
— Igen, láttam a plakátokat.
— Remélem ott lesz maga is?
— Kegyedet elengedi a papája?
— De mennyire! Már két leckét kaptam az uj táncból. Ezekkel a régi keringőkkel, amiket Németországban tanultam, nem mehetek semmire. A divatos táncokat is akarom tudni.
— Szeret táncolni?
— Szeretek. Oly szép az zeneszóra ringatózni. Tulajdonképen nem is szükséges tanulni a táncot, magával ragadja az embert a muzsika. Eljön estére?

Mátyás a lábára mutatott, amelyet nemrégen operáltak.

— Nem lenne valami prima táncos belőlem...
— Ugyan az semmi! Van egy barátnőm, akinek... és különben is beszéltem már magáról a mamzelnak.

Mátyás megigérte, hogy elmegy.

Otthon vad reviziót rendezett a gardrobjában, hosszas lelki tusa után végül megállapodott a már kissé fakult, de jószabásu sötétkék ruha mellett és este kicsit elkésve, megjelent a táncok iskolájában.

A bejáratnál egy szalmasárgahaju hölgy csipte nyakon:

— Jegyet tessék méltóztatni... egyszeri belépés, vagy kurzus?
— Természetesen kurzust!

Nyomban le is fizette a tiszteletdijat, amiről a kisasszony nyugtát adott. Mátyás beakart mutatkozni:

— Pardon madmazel... talán tetszik tudni... én vagyok az, akiről Ágota kisasszony...
— A Schröder-lány, nemdebár?
— Igen!

(Folyt. köv.)

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsei Jenő

Menü és szépség

Az erkölcsös az, ami megfelel annak a kornak, helynek az erkölcsről vallott felfogásával, amelyben élünk. De igy van ez a szépséggel is. A kant-i meghatározás, hogy szép az ami érdeknélkül tetszik, már rég idejét multa. Olyas valamikép kellene meghatározni a szépet, hogy szép, ami megfelel a szépről való elgondolásunknak s az az életmódhoz közelebb a kozmetikai szempontból való szépnek a fogalmához, amely egyezik annak a világrésznek, országnak, helynek és kornak a szokásaival, ahol és amelyben életünket leéljük.

Ennek megvilágositására vegyünk két ellentétes példát, Olaszország asszonyai bőséges gyümölcs, főleg narancs és citrom fogyasztással élnek az ott uralgó nagy meleg ellensulyozására. A meleg folytán esetleg fellépő arcbőr a petyhüdséget ennél jobb szerrel ellensulyozni tényleg nem is lehet. Angliában a nők nagyban fogyasztják a beföttet s a hebarbarát; tortát is készitenek belőle, mivel ott az oly gyakran fellépő u. n. spleen nem más, mint egy kellemetlen, a kedélyre is nyomasztólag ható májbaj, amelynek felléptét leginkább a rhebarbara fogyasztásával lehet kikerülni; már pedig az ezzel a betegséggel járó barna foltok a legnagyobb ellenségei a szép, sima arcbőrnek. A sok és füszeres hus élvezete is határozottan ártalmára van az arcbőr szépségének.

A rózsás, sima arcbőr elsősorban is az egészséges egyének kiváltsága, tehát olyanoké, akik jól és célszerüen táplálkoznak, akiknek a gyomra ezt a táplálékot helyesen feldolgozza, megemésztve értékesiti és ennek folytán helyesen elosztva juttatja az egyes szervekhez, amelyek közé tartozik az arc és a test bőre is.

Magának az étkezésnek a módja különböző és természetesen egészen egyéni. Gyönge nők napjában többször és mindig sok fehérnye és zsirtartalmu ételeket egyenek, mig az erős szervezetüek ettől lehetőleg tartózkodjanak. Akinek a gyomra gyenge, az napjában 4—5-ször egyék, de mindig könnyen emészthető, nagy tápértékü ételeket, a minő a sajt, vaj, tej, zöld főzelékek, közvetlen lefekvés előtt az evéstől tartózkodni kell, mert ezzel megnehezitjük az emésztést, ami viszont a legtöbb esetben a tisztátalan, pörsenéses és kiütéses arcbőr okozója lehet.

Az egészséges arc pirját és vörösségét a legtöbb fiatal leány rutnak és nagyon közönségesnek tartja és minden lehetetlen és elképzelhetetlen módon arra törekszenek, hogy »érdekes« halvány arca legyen.

Óva intünk minden fiatal leányt ezektől az eljárásoktól, mert a legtöbbször az egészségük sirját ássák meg velük.

Aki tulságosan vérmes, akinek tulpiros az arca, az egyék sok gyümölcsöt, zöld főzeléket, salátát, parajt, ezel a leghatározottabban megakadályozza a vérbőség tultengését és a neki oly kellemetlen arcvörösséget, ami azután kellemesebé teszi a külsejüket.

Az alvás mélysége és időtartama szintén hathatós befolyással van a nők szépségére. Valami elernyedtség, valami kényszeredettség látszik a fáradt, kimerült nő arcán, amit a legjobb akarat mellett sem lehet szépnek, fiatalosnak mondani. Nem egyszer látjuk fiatal leányok és asszonyok arcán ezt az elernyedt vonást, akik éjjeleiket mulatságok hajszolásával pocsékolják el, ami által elősegitik korai vénülésüket, amitől pedig leginkább rettegnek. Aki hóditani akar, annak sokat kell pihennie is, mert a kimerült, fáradt szemben nincs élet, nincs lélek, ami nélkül pedig női szépség el sem képzelhető. Az üde arcszinnek, a ragyogó szemeknek a legnagyobb ellensége a nemalvás, vagy a kevés alvás.

Ha valaki álmatlanságban szenved, ajánlatos, hogy lefekvés előtt egy pohár erős barna sört igyék, — a langyos félfürdők is nagyon jó hatásuak szoktak lenni, de mindezt csak orvosi tanács, vagy ellenőrzés mellett szabad tenni, mert az is megtörténhetik, hogy fokozzák az ideges álmatlanságot.

A legegészségesebbnek mondott altatószer, a sok szabad levegőn való tartózkodás, némi testmozgással, vagy sporttal összekötve. Ezzel a test kellemesen elfárasztva könnyebben megszerezhető az üditő alvás, mintha bármi altatószert veszünk is be.

—

ÜZENETEK

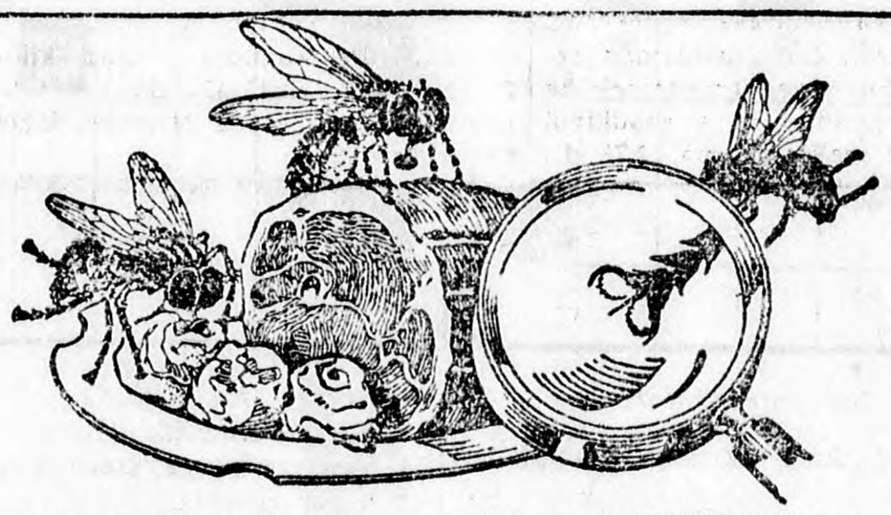
T. J., Novibecsej. A karján levő májfolt eltüntetésére, ha *radikális* módon akar eljárni, kitünően bevált a resorcinos hámlasztás; ha pedig csupán elszinteleniteni akarja, ugy az Unna-féle 2 és fél—5—10 százalékos natronsuperoxyd szappant használhatja, amelyet gyárilag állitanak elő és tubusokban árulnak. Az ujjainak fagyásból eredő duzzadtsága és vörössége ellen mindenekelőtt szükséges, hogy a vérerek megszünt tónusa helyre legyen állitva és hogy a megrekedt vérkeringés és nedv felszivódás meg legyen inditva. Ere a legjob eljárás a *forró borogatás,* illetve a forró viz alkalmazása és 10 százalékos ichthyolos vazelinnel való kenése. Később a bőr izgatásával kell igyekezni a vérerek normális müködését helyreállitani, amely célra az ichtyolos kenőcshöz 10—20 százalékos kámfort vagy ol. therebinthinit lehet kevertetni. Az eredményt nagyon hatásosan lehet fokozni szorgalmasan keresztülvitt rendszeres masszageal. A masszaget forróvizes mosás előzze meg, majd a bőrt kissé megzsirozva, ujjainkkal a környezet felől a központ felé percekig tartó kenéseket végezzünk. A masszagenek épen a fagyott testrészek a leghálásabb terei.

26. Előfizető huga. Leirt baján többféle módon lehet segiteni. Első sorban kisérletet tehet kénes resorcinos, vagy ichthyolos pasztával; lehetne negativ elektrolysist, vagy finom thermo vagy elektrokautert alkalmazni. A tágult vénák eltüntetése lehetséges még elektropunctióval is. De hogy melyik eljárást volna célszerü önnél alkalmazni, azt csak megszemlélés után lehetne eldönteni.

Érdeklődő, Dolna Lendava. Magyarázata nagyon egyszerü. A megduzzadt sejtek megakadályozzák a test nedveinek a felszinrejutását, aminek folytán a bőrben hosszas fürdés alatt *nedvpangás* áll be, a bőr megtelik, kifeszül, elsimul és az izzadást meggátolja. Ez az állapot a fürdés után csak rövid ideig tart, mert a szaruréteg a szabad levegőn hamarosan megszárad, sejtjei elvesztik feszességüket és ujból átengedik a verejtéket és a faggyut. Ez a magyarázata annak, hogy a bőr egyideig duzzadt, sima, feszes és száraz, de nemsokára ismét normálissá válik és izzadni kezd.

G—a, Szvetozár-Miletics. A lábfürdőbe tegyen kevés kalium hypermanganikumot, annyit, amennyi a vizet vörösbor szinüre festi.

René 18., Bács. Rózsaecetet házilag is készithet és pedig akként, hogy vesz 40 gram rózsalevelet, 100 gram finom borszeszt és 40 gram borecetet. Ezeket az alkatrészeket egy üvegbe kell tennie, időközönként fel kell rázni és két hét mulva le kell szürnie.

Nem nagyit az, aki azt állitja: Legtöbb bacillust a Légy szállitja.

Szennyes csatornákból, istállókból és bacillustömegekkel fertőzött egyéb helyekről éhesen repül a légy asztalunkra. Lábai, amelyekkel eledelünkön végigsétál, szinte elrothadnak a piszoktól és a bacillusoktól. Vajjon jóizüen és szivesen fogyasztjuk-e el azt az ételt, melyet a bacillusokkal megrakott rovar beszennyezett? Ne tűrjük, hogy asztalunkon az élet e szeméthordói mindennapi vendégek legyenek, pusztítsuk el a legyeket Flit-tel.

Flitelés percek alatt megtisztítja otthonunkat a kórokozó legyek, szúnyogok, darazsak, poloskák, svábbogarak, hangyák, bolhák és tetvek tömegétől. A Flit kifürkészi azokat a legelrejtettebb zugokat, ahol a rovarok búvóhelyeiken tenyésznek és ott elpusztítja petéiket. Flitelés megöli a molyokat és lárváikat, amelyek lyukat rágnak a szövetekbe. Flit megóvja a ruhaneműeket. Használata könnyű. Nem hagy foltot. Világhirű tudósok tökéletesitették a Flit rovarirtót. Biztos pusztulást hoz a rovarokra, de teljesen ártalmatlan emberre és háziállatra. Mindenütt kapható.

Elpusztulnak: legyek, szúnyogok, hangyák, poloskák, svábbogarak, molyok, bolhák.

Óvakodjunk az utánzatoktól! Csak eredeti, plombált Flit-kannát fogadjunk el!

Főlerakat Jugoszlávia részére:
Jugoszláviai Standard Oil Co. Belgrad

Szerkesztői üzenetek

»R. A.« Vel. Becskerek. Jugoszláviában Zagrebban van konzervatórium.

J. V. Knježevo. Mészhomokkő tényleg nem létezik. Az ön által emlitett anyag, ugy látszik, közönséges homokkő, amely azért lehet tartós is. A mészkő, amelynek a márvány egyik változata, csiszolható és fényesithető is és értékesebb, mint a homokkő. Ami speciálisan az olasz homokkövet illeti, azok nem állják a mi klimánkat.

Dárdai olvasó. Amennyiben ön védett személy, a háztulajdonos a békebeli házbér tizszeresét (100.000-nél kevesebb lakossal biró városban) követelheti öntől. Ha azonban ön nem védett személy, akkor a házigazda kérhet annyi házbért amennyit akar. A házbér magasságának korlátozása csak a védett személyekre vonatkozik.

A. S. Kikinda. Ha a lakásra a háztulajdonosnak van szüksége, akkor a védett személyeknek is fel lehet mondani.

»Utazás« Budapesten tudtunkkal hamarjában nem lesz kiállitás, vagy mintavásár, mely alkalomból féláru utazási kedvezményt lehetne igénybe venni. Azonban féláru vizumot szerezhet mindenkor a Duna-Szövetség igazolványai alapján, amelyet kiadóhivatalunk 40 din. (ára 35 dinár, ehhez 5 dinár portó) előzetes beküldése ellenében bárkinek megküld. Ezen igazolvány birtokában az illetőnek nem kell a beogradi magyar követségen kérni a vizumot, hanem azt Budapesten utólag, féláron megadják neki. Tehát rendes utlevéllel, előzetes vizum nélkül lehet mindenkor utazni Budapestre.

»Zravo«. Leveléből azt a következtetést vonom le, hogy szivmüködésének rendellenességét csak egy elég gyakran előforduló ritmuszavar extra systole) okozza. Ha szivelégtelenségi tünetei nincsenek (kifulladás, nehéz légzés már aránylag egész csekély munkánál, elkékülő ajkak és ujjak, duzzadt bokák) ugy csak egy jelentéktelen anomáliáról van szó, amelyet legjobb nem észrevenni, ha amugy egyébként egészségesnek érzi magát. Jó életbeosztással óvatosan adagolt gyakorlással, edzéssel igyekezzen közérzetét és egészségi állapotát emelni.

K. L. Szubotica. Amennyiben igazolható, hogy az adásvételi szerződést csak az örökösödésre jogosult kijátszása érdekében kötötték meg, az megtámadható. Azonkivül, ha az örökösödésre jogosult igazolni tudja, hogy az örökhagyó a vagyont könnyelmüen elidegeniti, gondnokság alá helyezést kérhet ellene.

I. I. Novivrbasz. Verseiből őszintén ható érzéseket hallunk kicsendülni, közlési kétsége is van. Próbálkozzék talán továbbra is az irással, de hagyja a fülemülét és a kikeletet, önmagában keressen problémákat és a maga hangját próbálja megkeresni. Az aforizmák nem aforizmák.

Etelka asszony. Ön különös prófétai ihlettel előre megérezte, hogy mi lesz a véleményünk. Ime egy versszak a költeményéből.

Ezüstös holdas esték,
Sóhaj és szerelem
Veszedelem.
Az ifju. . . pénzre vár.
Óh be kár . . . óh be kár!

Mi is csak az ön refrénjével felelhetünk: »óh be kár!« Bizonyára ir még ön jobb verseket is.

»Épitőmunkás« Beograd. Nem nagyon biztathatjuk az Angorába való kivándorlásra. Az igaz, hogy az épitési szakmában volt nagy munkaalkalom, de olyan nagy számban mentek, különösen magyarok, hogy sokan munka nélkül maradtak. Az élet Argentinában is elég drága. Azt javasoljuk, hogy forduljon a beogradi török konzulhoz, Miloša Velikog ulica 58a, aki önnek a leghitelesebb felvilágositást fogja adni. Amennyiben magyar-török nyelvtanra lenne szüksége, mi azt megrendelhetjük az ön részére.

M. J. Ada. A Budapesten szerzett, államérvényesen kiállitott érettségi bizonyitvánnyal beiratkozhat a szuboticai Pravni Fakultetra, mint rendes hallgató és minthogy a fakultás látogatására kényszer nincs, csak vizsga van, nem kell Szuboticán tartózkodnia az elvégzés ideje alatt. A tanitás négy évig tart. A budapesti, valamint a többi külföldi egyetemeken szerzett diploma itt is érvényes.

»Tanácstalan«. Ha a kölcsön visszafizetésére nincs is határidő kikötve az adós akkor is köteles a kölcsönt visszafizetni és ha ezt megtagadja, a hitelező keperelheti. — Ha valaki ellen per van folyamatban, azért kaphat utlevelet külföldre. — Amennyiben a követelés az adóson behajtható, az ügyvédi költségeket is az adós fizeti és ezeket be is hajtják rajta. Mindenesetre küldjön adósának ügyvédi felszólitólevelet.

M. I. B. külföld. Nem értjük kérdését: Mit jelent, hogy adoptáltatta magát? — Ennek a szónak az az értelme, hogy örökbe fogadák. A leveléből azonban azt látjuk, hogy Ön optált más ország területére. Ez esetben utlevelét annak az országnak követségétől kapja, amelynek javára optált.

»H. K. 97.« Vel. Bečkerek. Ha a külföldre küldött levelet az illető postahivatal bármely oknál fogva a cimzettnek nem kézbesitheti, azt köteles a feladónak cimére visszaküldeni az oknak megjelölésével, amely miatt a levél nem volt kézbesithető (ismeretlen, elhalálozott, cimzés nem pontos stb. francia nyelven és az illető állam nyelvén). 2. Portó nélkül lehet mindenhová levelet küldeni. A posta, illetve a világpostaegyezmény senkit sem kötelez arra, hogy a leveleket előre bérmentesitse, de ha a bérmentesités utólag történik, a kétszeres illeték fizetendő. Az persze más kérdés, hogy a cimzett hajlandó-e azt izetni — 1874-ben Bernben (Svájc) világpostaegyletet, »Union Postale Universelle«, »Weltpostverein« alakitottak, amelynek ma már a világ majdnem minden országa a tagja. Az u. n berni egyezmény, amelyhez még kiegészitő egyezmények is járulnak, szabályozza egységesen a postaügyet az egész világon. 3. Az állampolgársági törvényjavaslatot tárgyalták már ugyan a parlament bizottságában, de ez a kérdés még nincs véglegesen rendezve. Kisérje figyelemmel lapunkat.

W. A. Mol. A 4000 koronás békebeli biztositásért ugyanannyi jugoszláv koronát, tehát 1000 dinárt igényelhet a Magyarország és Jugoszlávia közt létrejött szerződés értelmében.

»Hü olvasó« Feketić. Ha hivatalos igazolást kiván a posta részéről, hogy a cimzett az illető levelet átvette, akkor a levelet itt »na povratni recepis« kell feladni, amelyért három dinár külön illeték fizetendő.

Klein 25.000.—. A peres kereset bélyegilletéke a következő: A perelt tőke, a keresett kamatt és még egyévi előre számitott kamat együttes összegének három százaléka, amelyhez hozzáadandó még 150.— dinár.

»Kikinda« K. b. Tessék a »Vjesnik Sreće«-hez fordulni, Zagreb, Preradovićev Trg 5 Ez egy havonta megjelenő folyóirat, amely az összes bel- és külföldi sorsjegyek huzási eredményeiről tájékoztatást nyujt. Előfizetési ára negyedévre 20 dinár, félévre 30 dinár, egész évre 60 dinár.

»Student« Sombor. Tanulmányainak külföldön való folytatására a Ministarstvo Prosvetától kell engedélyt kérnie. Ha a kérvényét beadta közölje velünk a beiktatási számát és az elküldés idejét, tudassa velünk, hogy mi utána nézhessünk az el intézésnek. A külföldi orvosi diplomák nosztrifikálása semmiféle különös formasággal nem jár. Az orvosi kamara, ha a feltételek megvannak megadja a működési engedélyt.

»Hü olvasó« Vel. Becskerek. Kivánságához képest szolgálunk néhány németországi szaklap cimével: »Die Holzindustrie«, »Die Fachzeitung der Holzindustrie und des deutschen Holzgewerbes« Berlin, »Das Holz« Pössnecker Holzmarkt, Pössneck (Thüringen), »Gartenflora«, Zeitschrift f. Garten- u. Blumenkunde, »Der Blumen- und Pflanzenbau« Berlin, »Der Gartenfreund« Fachschrift f. Blumen-, Obst- und Gemüsebau, Karlsruhe, »Anzeiger f. die Blumen-, Federn- und Hutschmuck-Indistrie« Berlin. Közelebbi cim nem szükséges.

»Hü olvasó« B. Petrovoszelo. Tessék a Vjesnik Sreće-hez fordulni: Zagreb, Preradovićev Trg 5.

W. A. Sonta. A magyar kir. postatakarékpénztárnál fennálló betétköveteléseket f. év jun. 30-ikáig be kellett jelenteni, amint arról annak idején a lapban több izben is hirt adtunk. Igy tehát a bejelentés határideje lejárt.

S. P. Priština. Ha ön attól a külföldi államtól, ahova menni akar, illetőségi bizonyitványt szerez, vagy másmódon igazolja oda való honpolgárságát, az illető állam beogradi konzulátusa ad ki önnek utlevelet, mellyel munkát is vállalhat Jugoszláv utlevéllel külföldön nem vállalhat.

D. Sombor. Az uj tulajdonos a régi telepengedély alapján nem folytathatja az üzemet. A telepengedélyt át kell ruházni és e célból a régi és az uj tulajdonosnak együttesen közös kérvénnyel kell fordulni az elsőfoku iparhatósághoz.

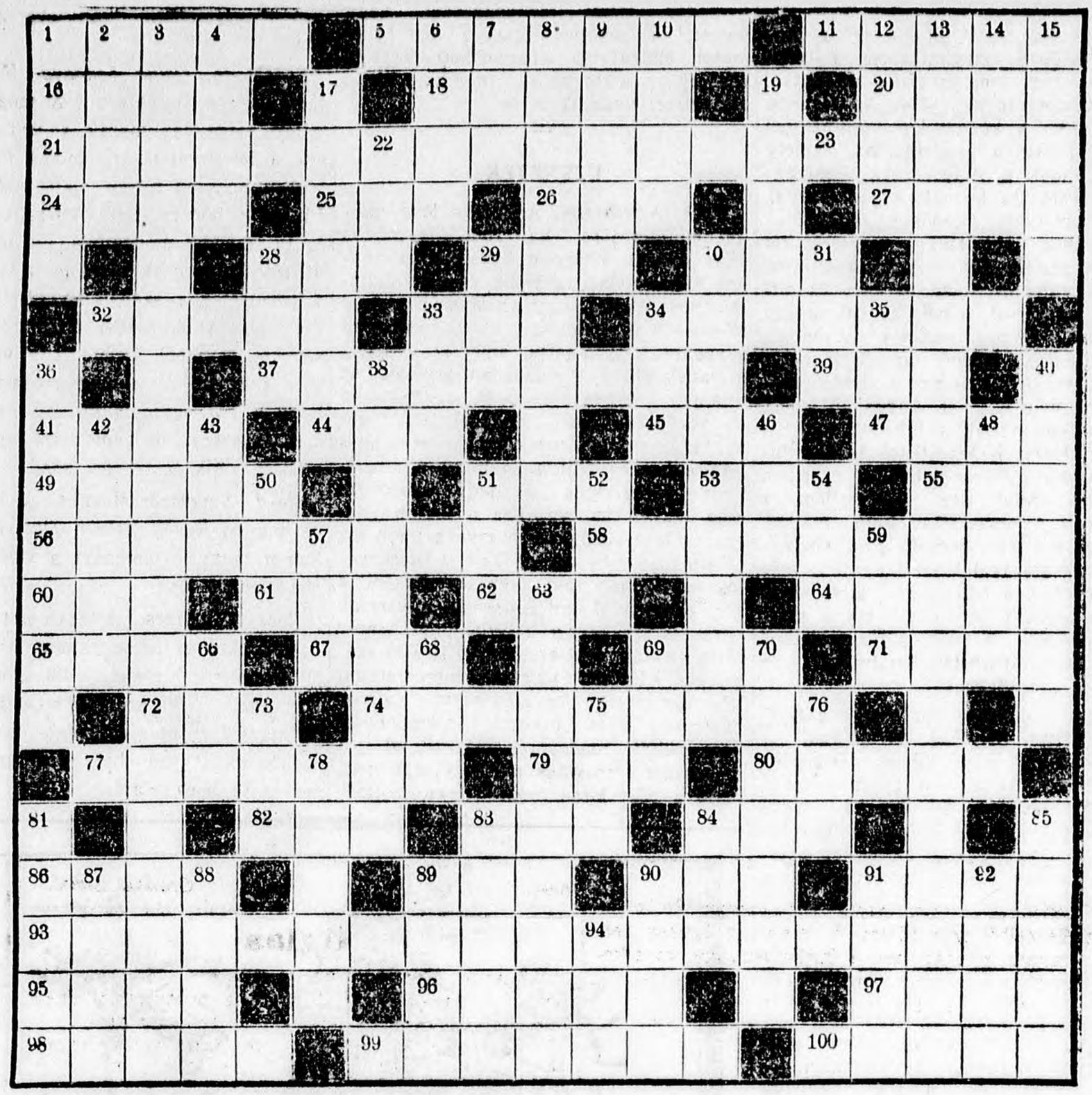
N. N. Emlékkönyvbe való versikék.

K. M. Idjos. Lehet nagykorusitania magát a gyámjának beleegyezésével Evégből azonban kérvényt kell benyujtania a tartományi árvaszékhez (Oblasni Sirotinski Stol).

L. I. Szubotica. Az aforizmák gyönge.

Keresztsoros rejtvény

A megfejtők között egy kézifestésü hirlaptartót fogunk kisorsolni

Vizszintes sorok.

1. Megbizásoknál az árra vonatkozó kikötés.
5. A belga-holland alföld középrésze
11. Az átjáróházakat nevezik igy, amelyek udvarában üzletek vannak.
16. Időhatározó
18. Jót kacagunk rajta
20. Római császár
21. Az angolok nemzeti dalának kezdőszavai (természetesen magyarul)
24. Gáztüzhely
25. Ágynak dől tőle az ember
26. Érzékszervünk
27. Somogymegyei falu
28. Északvidéki állat
29. Spanyolország királynője
30. Német elöljáró szócska (nál-nél)
32. Nem közönséges
33. Magyarul — eskü
34. Páris egyik gyönyörü tere viseli ezt a nevet
37. Nagy eszem-iszom van ilyen alkalommal
39. Vajdasági nagyközség
41. Enélkül nem élet az élet
44. Sportmüszó (fonet.)
45. »1101« római számmal
47. A zsidó időszámitás egyik hónapja
49. Külföldön élő magyar származásu rajzoló és festőmüvész
51. A 100. függőleges első három betüje
53. Az ut rajta a másik oldalra visz
55. Leánynév (becézve)
56. Kiigazit, rendbehoz — szinonimája
58. Gyógyszerész
60. Rokonértelmü a »tör« igével
61. Ókori nép
62. Fonász
64. Sima — idegen nyelven (fonetikusan)
65. Mohamedánus pap
67. Kellemetlen kapni
69. Három egyforma mássalhangzó
71. Börzei szakkifejezés
72. Magyarul: soha
74. Rendszerint egyszerü témáju és ritmusu zenemü
77. A gondos kertész cselekszi
79. Haza
80. Közlekedési eszköz
82. Madár
83. A 74. vizszintes is ez
84. Magyarul: öt
86. Só — idegen nyelven
89. »Mü« távirat stilusban
90. Felmenő-ági rokon
91. Női név
93. A »Három a kislány« egyik dalslágerének kezdősora
95. Kis állat
96. Turf-müszó
97. Ókori nép
98. A mult században élt világhirü francia teológus
99. Melltü — más szóval
100. Az Elbe egyik mellékfolyója

Függőleges sorok

1. Női név
2. Férfi név
3. Szólásmondás
4. Szepességi város
6. Ábra
7. Az »ad« ige egyik félmult alakja
8. A dühöngöről mondják, hogy rájött a...
9. Illatszer
10. Magyarul: bolond
12. Női név — becézve
13. Arany János »Csodaszarvas«-ában a visszaterő strófák első sora
14. Dallam
15. Keresztneve az egyik hősnek, aki Nobile tábornok megmentésére sietett.
17. Magyarul: vita szóharc
19. Üres a gyomra
22. Nép
28. Amerikai filmamorozó keresztneve
29. Német határozatlan névmás
30. A volt monarchia külügyminisztere volt
31. Női név
33. Mutatónévmás tárgyraggal
34. »Von dem« — röviden
35. Helyhatározó
36. Valaminek a felülete
38. Atlétikai sportág
40. Angol kikötőváros
42. Utlevélhez kell
43. Fájdalmas
46. Három egyforma magánhangzó
48. A tengeri malaccal tart közeli rokonságot
50. Noé középső fia
51. Egyéb hiján a fogával teszi az ember
52. Családfő
54. Sulyegység röviditése
57. Szerv a hasüregben
59. Névutó visszafelé olvasva
63. Dán irónő
66. Olasz birtokos névmás
68. Buzditás
69. A »lenni« ige egyik alakja
70. Hires francia iró
73. Német fürdőhely
75. Égitest latin neve
76. Régi suly
78. Az esküvő vigabbik része
81. A Duna ókori neve.
83. Folyó a Pirenesi félszigeten
84. Iparos
85. Madár
87. Hires dán iró keresztneve
89. Vizi közlekedési vállalat kezdőbetüi
88. Áruszámlákban szereplő adat
90. Ilyen betütipus is van.
91. Egészséges mozgás
92. Középiskola
94. Testrész

Damburirozást, plisszirozást készit: Baschné Révész Anna
Rudićeva ulica 3 6233 Engl varrógépüzlet

NYILT-TÉR

Mindazoknak a jóbarátoknak, kartársaknak és ismerősöknek, kik drága jó férjem illetve édesapánk elhalálozása alkalmával részvétükkel fájdalmunkon enyhiteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet

7033 **Radasics család**

Jegyzőkönyv, felvétetett Adán, 1928. év julius 12-én Ada község községházában. Jelen voltak alulirottak. Minden kényszer nélkül megjelent Popov Bogoljub adai lakos, aki kéri, hogy a Hirlap cimü magyar nyelvü, Szuboticán megjelenő 1928. év julius hó 8-án megjelent 154. számának második oldalának elolvasása után, hogy kijelentését jegyzőkönyvbe foglalják: Elolvastam a Hirlap fenti számát és olvastam benne saját nevemet is, azzal kapcsolatban, mintha én egy nagyobb összegü pénzt Nikolics Nikola adai birónak azzal adtam volna át, hogy a tőlem elvett agrárföldet nekem visszaszerezze. Erre vonatkozólag kijelentem: Tőlem a mai napig egyáltalán nem vették el sem az agrárrevizió, sem senki más földemet, hogy Nikolicsnak semmiféle pénzt soha nem adtam, mert a földet soha el nem vették, tehát senkinek sem kellett pénzt adnom, hogy azt nekem visszaszerezze. A Hirlapban rosszhiszemü rágalmazás és durva hazugság ez a kijelentés. Ezt a törvény előtt eskűvel is hajlandó vagyok igazolni.

Ada, 1928 julius 12.

Tanuk: *Popov Bogoljub* s. k.

Moljac Száva s. k., adóügyi jegyző
Kopasz András s. k., adóügyi aljegyző
Vrgov Szlávko s. k., hivatalnok.

Jegyzőkönyv, felvétetett Adán, 1928. év julius 12-én Ada kőzségházában. Jelen voltak alulirottak. Minden kényszer nélkül megjelent Popovics Milán és kijelentette, amikor elolvastam a Hirlap 1928. évi julius 8-i számát és olvastam, hogy ott az áll, hogy én 200 dinárt adtam Nikolics Nikola kőzségi birónak, hogy én az agrár zajednicától földet kapjak, erre kijelentem:

Nikolicsnak a mai napig soha semmiféle pénzt semmiféle célból nem adtam, ő vele ilyen ügyben nem is tárgyaltam, mindaz, ami a Hirlapban erre vonatkozólag megjelent, rosszindulatu rágalom, akarva hazugság, amelyet, ha szükséges, a biróság előtt eskűvel is hajlandó vagyok igazolni.

Ada, 1928. julius 12.

Tanuk: *Milan Popovics* s. k.

Moljac Száva s. k., adóügyi jegyző
Kopasz András s. k., adóügyi aljegyző
Vrgov Szlávko s. k., közs. hivatalnok.

Detaljna rasprodaja

Usled rešenja subotičkog Okružnog kao stečajnog Suda od 9. jula 1928 broj St. 1850/1928. rasprodajem svakog dana pre podne od 8 do 12 sati u detalju manufakturnu robu nalazeću se u radnji Lipota Horovica ovde u Varoškoj Kući (strana prama pijaci mesa).

Subotica, dne 11. jula 1928.

6972 **Advokat Dr. Lovro Skaljer**
kao staratelj stečanje mase
Lipota Horovic

Objava licitacije

Prema rešenju Min. Agrarne Reforme br. 17223. od 23. juna 1928. potpisani Savez Agrarnih Zajednica u Novom Sadu (Temerinska ul. 68.) podiže na koloniji Veternik, opšt. St. Futog, srez Novi Sad, 36 kuća jednoga tipa za slepe invalide. Usmena licitacija održaće se u prostorijama Saveza na dan 24. jula 1928. godine u 10 časova pre podne.

Planovi kuća, predračuni i uslovi licitacije mogu se videti svaki radni dan od 9—12 pre podne u kancelariji Saveza u Novom Sadu, Temerinska ul. 68.

Novi Sad, 12. jula 1928.

Savez Agrarnih Zajednica
Novi Sad.

7048

Hirdetmény

F. évi augusztus 12-én d. e. 9 órakor »Velika Srbija« szálloda épületében megtartandó önkéntes árverésen eladásra kerül Pero Miloradović ur tulajdonát képező *Velika Srbija* szálloda épülete. Az árverés feltételei a felszámoló bizottság tagjainál megtudhatók.

Pančevo, 1928. julius 12.

Dr. Dušan Bošković
Dr. Gliša Stojšić
Dr. Mihovil Tomandl ügyvédek,
7065 a felszámoló bizottság tagjai

Községi Előljáróság Horgos.

Hirdetmény

Folyó hó 22-én Horgoson állat- és kirakodóvásár lesz, amelyre vészmentes helyről mindennemü lábas jószág felhajtható.

Horgos, 1928 julius 5.

6770 **Községi Előljáróság.**

Oglas

Gradski Senat ovime raspisuje I. ofertalnu licitaciju za nabavku 1450 metara betonskih cevi, prečnika od 50 cm. u svrhu izgradnje kanala u gradskim ulicama.

Nudioci imaju podneti svoje oferte eksibitu gradskog Senata najkašnje *do 30. jula 1928. g. 10 čas. pre podne* (Varoška Kuća soba 14).

Uslovi i predračun mogu se videti ili u prepisu dobiti kod gradskog Inžinjerskog Odelenja u Subotici (Varoška Kuća II. sprat) svakog radnog dana od 8—12 čas.

Na licitaciji mogu učestvovati samo oni preduzimači, koji prikažu uverenje o plaćenoj porezi za tekuće tromesečje i koji prikažu revers o položenoj kauciji.

Naknadne ponude kao i one, koje odstupaju od uslova, neće se primati odnosno uzimati u rad.

Subotica, 14. jula 1928. g.

Broj 9790/1928. sen.

7094 *Gradski Senat.*

Oglas

Gradski Senat ovime raspisuje I. ofertalnu licitaciju za nabavku 88000 komada prvoklasnih cigala u svrhu održavanja kanala i ciglanih trotoara.

Nudioci imaju podneti svoje oferte eksibitu gradskog Senata najkašnje *do 31. jula 1928. god. 10 čas. pre podne* (Varoška kuća soba 14).

Uslovi mogu se videti ili u prepisu dobiti kod gradskog Inžinjerskog odelenja u Subotici (Varoška kuća II. sprat) svakog radnog dana od 8—12 časova.

Na licitaciji mogu učestvovati samo oni preduzimači, koji su svojoj poreznoj dužnosti za tekuće tromesečje udovoljili i koji prikažu revers o položenoj kauciji.

Naknadne ponude kao i one, koje odstupaju od uslova neće se primati odnosno uzimati u rad.

Subotica, 14. jula 1928. god.

Broj 9789/1928. sen.

7095 *Gradski Senat.*

Zálogárverési hirdetmény

Felhivjuk mindazokat, kiknek zálogjegye *folyó évi április hó 30-ig* lejárt és ezideig rendezve nem lett, hogy a kiváltás vagy meghosszabbitás iránt *haladéktalanul* intézkedjenek, mert ellenkező esetben ezen zálogtárgyak *folyó évi julius hó 26-ikán délután három órakor* kezdődő *nyilvános árverésen* el fognak adatni, a folyó évi julius hó 20-ika utáni meghosszabbitásoknál pedig már fémjelzési költségek is fizetendők.

Centralna Banka Subotica
7096 zálogosztálya.

RIMSKE TOPLICE
a jugoszláv Gastein, 37°C radioaktiv hőforrás. Közvetlen gyorsvonatösszeköttetés Prágából, Berlinből, Wienből, Linzből, Grázból. Gyógyit csuzt, reumát, isiászt, női bajokat, neuralgiát, különösen sikeres gyógyhatásu az álmatlanságnál és testi gyengeségnél. Teljes penzióárak: az előszezónban 60 dinár, a főszezonban 80 dinár 3697

Ha KÖNYVSZAKÉRTŐRE lesz szüksége irjon Borbély L. Novisad, postafiók 75 cimre

UNION
mosópor
a legjobb
7103

9371

Butort
izléses és jó minőségben, méltányos árban, részletre is
Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél
VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Csirkepiac)

2 ÉVI HITEL
Mindennemü egyes és univerzális
asztalos- és bognárgépek
beépitett motorral vagy anélkül
keretfürészek
Welker-Werke J. Wachstein
Wien X/4 Laxenburgerstr. 12
Alkalmi vétel: használt, jókarban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfürésszel kombinálva.
11946

Étterem-tulajdonosok és vendéglősök figyelmébe!
Állandóan frissen szedett, Németországból importált vetőmagból, az idén először utántermelt, elsőrendü „Julius gyöngye"
étkező burgonyát
mely kitünő izü és nem fő széjjel 50 kg.-os tételekben is
szállit
Diener Nándor gazdasága Crvenkán
Eszközöljön próbarendelést! 7072

Faszükségletét
a legolcsóbban alanti fakitermelőnél szerezheti be
I-a bükkhasáb dorong és nagycsomó mentes Din. 2100·—
II-a doronggal keverve . . . . . Din. 1750·—
I-a tölgyhasáb, dorong nélkül . . . . . Din. 1900·—
II-a tölgyhasáb . . . . . Din. 1700·—
stb. ab feladó állomás, 10.000 kg.-ként. A fa szép, száraz, egészséges.
F. PERKOVIĆ
eksploatacija gor.vog drveta. DOBOJ (Bosna)
7015

Vasuti vendéglő átvétel
Alulirott a dragutinovói (karlovai) vasuti vendéglőt átvettem. Kérem a tisztelt utazó közönség pártfogását. Főcélom, hogy elsőrendü italommal és izletes konyhámmal az utazó közönség igényét kielégitsem.
Bogesics Ilija,
7014 dragutinovói vasuti vendéglős.

Malom- és géptulajdonosok figyelmébe!
24 órán át csak **3—4 dinár**
üzemköltsége van lóerőnként
ha motorjait a legujabb találmányu, teljesen kátránymentes
generátorral szereli fel
Méretezésekkel, rajzokkal és részletes ajánlatokkal szolgál
KLADEK KÁROLY
Subotica, Frankopanska ulica 24
6914

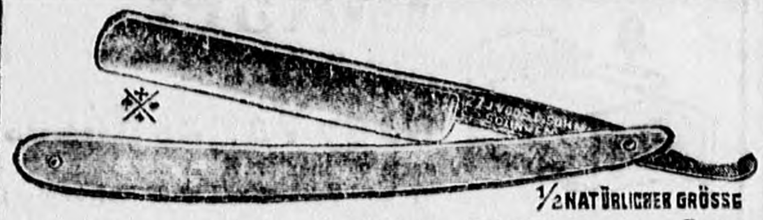
3129
Jégszekrények
mészárosok, hentesek, vendéglősök és magánháztartások részére legolcsóbb forrása, elsőrendü kivitel
Milošević Veljko
Kérjen árjegyzéket! Sombor, Zlatna greda 2

SANATORIUM TERAPIA
VRNJAČKA BANJA
TULAJDONOS ORVOS Dr. KUHAR-DURLEN AGOST 6514
A szanatórium gyönyörü szép, kies erdős tigetben fekszik, saját gyógyforrással, úgy ivó mint, fürdő célokra a telep belterületén. Tudományos alapra fektetett dietikus konyha, szigoru orvosi felügyelet alatt. Legmodernebbül berendezett hydro- és elektro-terapia.
Két magyarul beszélő orvos. — Telefon 2. — Prospektust készséggel küld az igazgatóság.

Eladó földek!

300 lánc szuboticai határban, prima föld, megfelelő tanyával, kedvező fizetési feltételek mellett.
58 lánc Békován, a templomhoz közel.
21 lánc a Gabrič-megállóhoz közel.
129 lánc tanyával, Szubotica határában.
20 lánc Topolán, a város alatt.
33 lánc a békovai állomás mellett.
35 lánc tanya nélkül, Szuboticán 5 lánc az ugarakban, prima 30 lánc gyönyörü tanyával, hizlaldával, Szubotica határában eladó.

GRÜNWALD ÜGYNÖKSÉGNÉL
6608

Borotvák, ollók különleges „Četri keca“ gyártmányok
Molnár István müköszörüsnél kaphatók
Subotica, B. Sudarevićeva 26
6115

Házat, birtokot

még csak meg se nézzen addig, még meg nem győződik elő'b GRÜNWALD ügynökség ajánlatairól, ahol legkedvezőbb fizetési feltételek mellett vehet házat — földet. 6608

Wertheim-kasszát

jó állapotban levő, 3. vagy 4. számut keresek megvételre. Cim a kiadóban.
7039

Autó eladó

1 tonnás teher, uj gummikkal
3½ . . jó állapotban kaphatók

Grünwald ügynökségnél
6608

Valódi
amerikai manilla,

valamint **kenderkévekötő-, továbbá gabonás-, lisztes- és korpászsák-, vízmentes ponyva-, kerti- és tüzoltótömlő- és zsinegáru-szükségletét legolcsóbban**

Weitzenfeld és Társa

cégnél Subotica, I., Cara Dušana ulica 1 **fedezheti.**

Interurban telefon 192

Kérjen árajánlatot! Kérjen árajánlatot!

Gyümölcsszállitásra

gazdasági célokra, kosarak nagyban és kicsinyben kaphatók 6608

Grünwald ügynökségnél

Látogassa meg okvetlenül a
LEIPZIGI ŐSZI VÁSÁRT
1928 augusztus 26-tól szept. 1-ig

A legkedvezőbb bevásárlási alkalom a világon.
Felvilágositással szolgál a tiszteletbeli képviselő:

Kovács Dezső Novisad, Telefon 2041. és a Leipzigi Mintavásár balkáni képviselete Beograd Miloša Velikog ulica 17.

Hársfavirágot, kamillát

mindennemü gyógynövényt legmagasabb árban **veszünk** Ajánlatokat ké ünk „Export P-1066“ jeligével **Interreklam d. d., Zagreb,** Marovska 28 címére 7023

Naponta
friss kukorica maláta
kapható
S. Kopp és Fiai rt.
keményitőgyárnál
Majsai uton 710

Az ecetsav-mérgezés már sok gyermek és felnőtt halálát okozta!
Vigyázzon az egészségére! Ne használjon savat. A sav arzént tartalmaz. Csakis a
főzött esenc
nem ártalmas az egészségre. Ezért üzletekben csak a **Kemény D zső** ecetgyárában (I., Vojnovićeva u'. 5) készült ecetet fogadja el. 5476

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Erlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica) 823

Van szerencsém a t. közönséget értesiteni, hogy
uri divatszabóságomat
Vilsonova ul. 11. szám alá, Milekić-bank épületébe helyeztem át. A t. közönség szives pártfogását kéri
HUSZÁR VILMOS
uri divatszabó
635

Rendelőnek is alkalmas
4—6 szobás lakást keresek
belvárosban novemberre. Cimeket a kiadóba „Rendes lakó“ jeligére kérem leadni 6395

„VITREA“

táblaüveg, befőttesüvegek és az összes üveg- és porcellánáruk
Csak viszonteladóknak
Kereskedők legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása
Karlo Kopp
V. Bečkerek
Raktár: Külterület 3/d, a Geyer vendéglő közelében

LEGNAGYOBB
KÁRPITOSÜZLET
Klubgarniturák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása
Allandó nagy raktár
Dj. Stanković
kárpitos
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48—46 4481

I-a angol
Teveszőr-szij
Balata-szij
Bőr-gépszijak
618
jutányos áron kaphatók
KEMÉNY GYULA
müszaki cégnél
SUBOTICA TELEFON 29

elköltözés miatt sürgősen eladó Novi Vrbaszon a cukorgyár közelében, a vasut és a vásártér mellett évi 250-300.000 din. forgalmu
vendéglő házzal együtt.
Slavko Panić, Novivrbas

Forditunk

francia, angol, olasz, spanyol, orosz, görög nyelvre leveleket
Bővebbet
Grünwald ügynökségnél
8005

Zavod za vaspitavanje devojaka
(Leánynevelőintézet)
Beograd, Simina ul. 10 - Alapitva 1890

Az elismert legnagyobb intézet felnőtt leányok részére. Hygienikusan és a legmodernebbül berendezve. A legtökéletesebb tanfolyamok, nyelvoktatás, szabászat, kalapkészités, főzés és az összes házi teendők elsajátitása céljából. — Prospektus a portó beküldése ellenében. 7057

Paul Reboux
Madame du Barry szerelmi élete

Du Barry cselszövényei Versaillestől Bécsig és Szentpétervárig érnek. A trón menyezete alól, a királyi hálószobák illatos félhomályából a guillotine véres emelvényére vezetett az ut s a kiméletlen bárd fagyos közömbösséggel ütötte le azt a fejet is, amelynek babonás szépségéről legtöbbet álmodtak egykor Franciaországban. A nép fölségessé lett gyermekét ugy végezte ki a fölséges nép, mint az erkölcseinek bomlottságáról hirhedt Lais-t, akinek gyönyöreire a francia nép kincsét és vérét pazarolta a zsarnokság.

Madame du Barry életregényének hátterc maga a tizennyolcadik század története: a tulfinomult, fényüző ancien régime, amelyet melyt egyik napról a másikra morzsolt föl a »Nagy Forradalom.« Drámai összeütközése ez a világtörténelmi erőknek s Paul Reboux, a nálunk is jól ismert kitünő regényiró lebilincselő érdekességgel és lüktető drámaisággal irja meg.

Ára 40 dinár
Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

6 személyes abrosz szalvétával, fehér **finom lenvászonból** **6**
izlésesen előrajzolva **csak 160 din.** Utánvéttel bérmentve szállitja:
Leopold Sámuel, Senta
Modern előnyomda-berendezési gyára 946

Alkalmi vétel

16 drb uj ajtó, kettőszárnyas, 20 drb uj ablak 2/1 mt spalétával jutányosan kaphatók

Grünwaldnál
6603

Papini:
Krisztustörténete

nyolcadik kiadása most hagyta el a sajtót. Mindenkihez szól ez a könyv, mert egyszerü és keresetlen, az evangéliumok ihletéből táplálkozó. Ez a könyv más, mint »*irodalom*« — megváltás a szerzője számára s tán mások számára is.

A könyv ára 100 dinár
Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

„Dama“ Divatszalon Subotica

TOLSTOJEVA ULICA 21. SZ.

LEVELEZÉS

Regina. Végre hir érkezett tőled. Vasárnap hosszu levél megy. Kihozlak, kiváltlak a nehéz rabságból. Edó.

Balatonszárszó olcsó kellemes nyaralás. Dr. Bohacsekné pensió elsőrangu családi otthon, hüvös park, saját strand és tenniszpálya. Kitünő konyha. Napi pensio 8 pengőtől. 7013

Jós-jövendőmondó. 80 éves aggastyán vagyok és mivel egész életemen át nagyon vallásos voltam, az Isten nagy jóslási tehetséggel áldott meg, olyképen, hogy minden pénteki napon megmondom a jelent, jövőt és multat. Pénz beküldése nem feltétlen szükséges, mert jóslásomból mindig szerzek annyit, amiből bár szerényen, meg tudok élni. Akinek azonban felesleges pénze van, küldhet 7 dinárt papirpénzben, válaszbélyeg és nyomdaköltségeim megtérítésére, ha valaki még ezenfelül külön 2 dinárt küld számomra, köszönettel veszem, de ez nem kötelező. Csakis magyer nyelvü levelekre tudok válaszolni. Fontos a jóslásnál még három hajszál is, mert ha ez nincs, nem tudok jósolni, ugyanugy a születési év, hó és nap feltüntetése. Cim: Hercinger Ferenc, Baia Mare Str. Dr. Lucaciu No. 74. Románia. 7069

HÁZASSÁG

Vidéki kereskedő, izr., 37 éves, jó megjelenésü, Baranyában (Magyarországon) 33 év óta fennálló, jómenetelü üzlet tulajdonosa nőül venne jó családból való 23—26 éves leányt megfelelő hozománnyal. Közvetitők kizárva. Ajánlatok »Komoly kereskedő« jeligére a kiadóba küldendők. 6885

Huszonnyolcéves, elvált asszony, jólmenő szálloda tulajdonosa, házasság céljából komoly ismeretséget keres. Szakemberek előnyben részesülnek. Leveleket »Szálloda« jelige alatt a kiadó továbbit. 7007

A világ zajától elzártan élő iparos-leányka férjhezmenne r. kat. vallásu jobb iparoshoz, vagy kereskedőhöz, szép kelengyével, 15—20.000 dinár os azonnali hozománnyal, későbbi 50—60.000 dináros örökséggel. Leveleket »Komoly lélek« jeligére a kiadóba kér. 6660

Házasságot urikörökben ugy bel-, mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkrécióval. Marie Fejes, Vel. Kikinda, Nikole Pašića ul. 1591. 7076

Házasságot a legelőkelőbb családoknál is a legnagyobb titoktartás mellett, csakis »Eros« ügynökség közvetit legeredményesebben.

FOGLALKOZÁS

Szolid nőt, aki főzésben jártas, keresek a háziasszony támogatására, kit örökbe is fogadnánk. — Ajánlatokat továbbit a kiadóhivatal. 7070

Kovácssegédet keresek éves munkásnak. Kovács Ferenc, Bogojevo. 7067

Házias nő, főzésben, háztartásban jártas, keresteik. Ajánlatokat a kiadó továbbit. 7071

Sörkihordók kerestetnek. Cim: Frank Pál, II., Oslobodjenja ul. 34. 7034

Képviselőket keresünk állami értékpapirok eladására. Jó kereset. Bankarsko Založno K. D. Beograd, Kralja Milana 64. 7052

Főmolnári állást keres energikus szakember, aki 32 év óta dolgozik e szakmában és teljesen jártas Elvállal automatikus malmot is vezetni. Családos, 43 éves, beszél szerbül, magyarul és németül. — Azonnali belépésre. Lazar Tanurzsity főmolnár, Stari Bečej, Szpáits-malom mellett. 7026

Kinderfräulein einfaches, suche für 3 Mäderl, die deutsch, kroatisch sprechen kann per sofort. A. Deutsch, Petrogradska 46. 7011

Bognársegédet, fiatal munkást, aki kézifürészelésben is jártas azonnali belépésre keresek. Vidéki, 14 éves fiut tanoncnak felveszek. Buczella Géza bognármester, Srbobran, Nagy utca. 6998

Perfekt negativ és pozitiv fényképésznő, ki a fényképészszakmában teljesen jártas, állást keres. Cim a kiadóban. 6896

Gazdasszonynak elmenne idősebb urhoz csinos huszonegyéves fiatalasszony. Vidékre is elmegy. Cim a noviszadi kiadóhivatalban 6991

Irodai állást keres volt községi adótisztviselő, jelenleg malomban hivatalnok, huszonnyolc éves, beszél szerb-horvát és német nyelvet. Jó referenciákkal. Belépés bármikor. Szives megkereséseket »Hivatalnok jeligére Grünwald ügynökséghez. 6279

Famegmunkálógyár társat keres, szakmában kellő jártassággal bir, 20.000 dinár tőkével, biztos nyugodt megélhetést nyerhet. Grünwald ügynökség. 8.

Társ kerestetik nagyobb vasgyári iparvállalathoz, csak oly személyek jöhetnek számitásba, akik kereskedelmileg kellő képzettséggel birnak és 150.000 dinár tőkével rendelkeznek. Grünwald ügynökség. 25.

Társ kerestetik elsőrangu iparvállalathoz, biztos, nyugodt megélhetés, 40.000 dinár tőkével társulható. Grünwald ügynökség. 25. 6279

Női konfekció készitését nagyban elvállalom. Bővebbet Grünwald ügynökségnél. 6279

Jobb házból való fiu tanoncnak felvétetik, Laza Konstantinović Szubotica, Šenoe ulica 32. füszer és csemegekereskedés, Ugyanott kifutófiu felvétetik 7005

Kocsifényező és kovácssegéd felvétetik. Erdei Bálint, Subotica. 7086

Figyelem sorsjegyrészleteladók!

Legnagyobb kereset (az első részleten kivül is) Banka Pehani & Co. Filiale Zagreb, Akademieplatz 1. 7046

Társ kerestetik bevezetett nagykereskedés átvételéhez. Közreműködéssel 150 000 dinárral, esetleg független nő, mely esetben házasság nincs kizárva.

Elsőrendü férfi és női ruha csak V. Kuntscher szabómesternél készithető ol csón. Zrinjski trg 2. 7087

Állástkereső férfiak és nők keressék fel bizalommal »Eros« ügynökséget, gyümölcspiac. 7099

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy má 1 dinár, vastagbetüs és cimsző kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Könyvelő vagy (nő), valamint egy vizsgázott gépnész, Szanatóriumba azonnalra keresek. Bővebbet Palić, Nádas 77. szoba. 7091

Keresek irodai munka és csomagolás elvégzésére fiatalembert, aki a szerbhorvát levelezésben jártas, előnyben. »Biztos jövő« a kiadóba kérek. 7083

Kinderfräulein für tagsüber wird sofort gesucht. Die mit serbischer Sprachkenntnis bevorzugt. Dimitrijević, Novisad, Futoški put 1. 7059

Fazűzlebe gyakornokot keres Herzog László, Subotica. 6944

Okleveles óvónő állást keres mint nevelőnő, esetleg társalkodónő. Beszél magyarul, németül, keveset horvátul. Cim: Erdősy Barnabás, Murska Sobota. 6914

Kisegitőül kerestetik megbizható ember. Cim a kiadóban. 7062

Füszeressegéd rövid időre gyümölcsszakmához kerestetik. — Megbizhatóság szükséges. Stevan Kiss, Subotica, Majšanski put 93 7063

Órássegéd, mely önállóan dolgozik és esetleg a rádió szakmához ért, állandó alkalmazást kaphat. F. Kniesel, Stara Moravica. 7077

Bácskában a szeszszakmában jól bevezetett utazó állását változtatni óhajtja Elsőrendü és konkurrencia képes cégek megkereséseit kiadóhivatalba kérem »Szeszszakma« jelige alatt 7079

1000 dinár heti kereset

hölgyek és urak részére, akik könnyen eladható szükségleti cikk eladását vállalják. Kérjen ismertetést. M. Marx. Odžaci. 6890

Női-fodrászt, aki jól ondolál és egy jó munkás borbélysegédet magas fizetéssel felvesz Deli fodrász, Debeljača. 7081

Szoptatósdadát, szerbül tudót, keresek uricsaládhoz. Lang agentura, Paje Kujundžića ul. 4. 7064

Antógarage, javitómühely, autó és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális aluminium heggesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvétetnek. 4289

Német kisasszony, 30 éven fölüli, szolid, komoly, háztartásban és betegápolásban jártas, szorgalmas, betegekkel kitünően bánni tudó, varrásban is segit, német, szerb és magyar nyelvtudással, julius tizenötödikére vagy augusztus elsejére megfelelő álást keres. Megkereséseket a kiadóba kér »Ernst« jeligére. 6953

Jómunkás borbélysegéd, aki ondolálni is tud, julius 25-re felvétetik. Zadóki fodrász, Horgoš. 7010

Keresünk jó önálló lakatosokat, de csak elsőrendü szakemberek jelentkezzenek. Állandó munka, jó fizetés, meg nem felelő munkások ne is jelentkezzenek. »Viktoria« gyermekkocsigyár, Indjija — Srem. 7028

Uridivat- és rövidáru-üzletben teljes szakképzettséggel biró segédek és kiszolgáló leányok jó fizetéssel állandó alkalmazást nyernek. Kirakatrendezéshez értők előnyben. Ajánlatokat: Radio Reklam Jugoslavija, Subotica »493 szám« jeligére továbbit. 6931

Levelezőt és levelezőnőt keresünk. Ajánlatok a fizetési igény és nyelvismeret feltüntetésével Braća Hirschenhauser, Vel. Kikinda küldendők. 6951

Alexa nyakkendőipar, 10 dinárért forditja ki nyakkendőjét. Korzó. 6708

Keresünk szorgalmas képviselőket állami értékpapirok eladására, legnagyobb jutalékkal. Ajánlatok »Uj módszer« jeligére, Schmolka hirdetőirodába, Novisad küldendők. 6705

Szerb, német, magyar tantárgyakból előkészitek javitó és magánvizsgákra Hegedüsné tanitónő. Miloš Obilić ul. 33. Patikával szemben. 6826

Idősebb vasesztergályosgéplakatossegédet felveszek állandóan. Cim a kiadóban 6968

VÉTEL-ELADÁS

Világitásra vendéglőkbe, előkelőbb magánházakba elsőrangu, szagtalan, veszélytelen a Blau-féle cseppfolyós gáz. Hozzávaló gazométer és csővezeték jutányosan eladó a község villanyositása miatt Martonoson a katholikus plébánián. 7060

Zemunban eladó jómenetelü éjjeli üzlet házzal együtt. Az üzlet esetleg bérbe is kiadó. Csak komoly, készpénzzel rendelkező vevővel tárgyalok. Marko Gjorgjević Zemun, kej 5. novembra 37. sz.

Jókarban levő kovácsszerszám eladó és azonnal átvehető. Begyik József bognár, Čantavir. 6652

Kétemeletes bérház, modern épület, Pančevon a város közepén szabadkézből eladó. Érdeklődni a tulajdonosnál. Vojvode Putnika 5. 7017

Eladó a város közepén jól berendezett füszerüzlet. — Aleksander Gavanski ügyvéd, csődtömeggondnok Pralja Petra park 7. 7036

Stare kovine kao, bakar, mjed, strugotine mjedi, olovo, cinklim, akumulatorske ploče, olovna slova, željezo, gus, šuplje autogume, rabljene tračnice, vagonete, traverze, stare neuporabive mašine kupuje i plaća najbolje Calin« k. d. Zagreb, Mandaličina 1b. 7032

Üzlet, falusi gazdálkodásra alkalmas, házzal, kukoricakereskedésre alkalmas nagy hambárral, forgalmas helyen, kivándorlás miatt szabadkézből eladó. Tudakozódni lehet Kolocka József tulajdonosnál, Skorenovac (Banat). 7022

Sarokház, melyben harminc év óta fennálló jóforgalmu kovácsmühely van, két tüziszerszámmal együtt betegség miatt eladó és azonnal átvehető. Joó Antal, Szenta, Beogradska (Árpád) ul. 7018

Nyersolajmotor, 8 HP, uj, egy szalagfürész és furógép teljes felszereléssel együtt eladó. Cim a kiadóban. 6956

Buldog fajkutya eladó. — Cim: Ciril Metod trg 20. 7073

Két teljesen jókarban levő teherautó magas korláttal ellátva, eladó. V., Preradovićeva ul. 21. 7068

Szőlőprést keresek megvételre. Cim Lamperl György Bogojevo. 7078

Azonnali szállitásra ajánlok kőris-, szil- és égertüzifát hajótételekben, osijeki paritással. Érdeklődőkkel tárgyal megbizottunk Mautner Dezső, Belišće. 7080

Két varrógép és teljes szabóberendezés eladó. Kiss József szabó, Pačir (Bačka) 7082

Szivógázmotor darálóval eladó, esetleg a szivógázmotor külön is eladó, esetleg benzinmotorral elcserélendő. Sándor Pál, Stara Moravica 1081. 7074

Könyvtár egészben vagy részletekben eladó. Zrinjski trg 9. Trafik. 7043

Megvételre keresek 1 drb 15 HP elektromotort, keveset használtat, 1 drb »Agrária« vagy »Irus« darálót 60 cm. átmérettel és 2 drb felvonót. Neorcsics Kálmán, Subotica, Daničićev put 42. 7061

Családi házak Palicsi uton 60—70.000 dinárért.

Ha házat akar venni hozzám forduljon legteljesebb bizalommal Grünwald ügynökséghez. 6279

Bor, 40 hektoliter, prima eladó Grünwald ügynökségnél. 6279

Szálloda, kávéház Szlavoniában, egyedülálló üzlet 12 vendégszobával, nagy táncteremmel, nagy kerthelyiséggel, étteremmel, üzlet kitünő menetelü, kimutatható nagy forgalommal, teljes berendezéssel más vállalat miatt eladó. Grünwald ügynökség. 29.

Ház város központjához közel, 4 szoba, fürdőszoba, vizvezeték, külön még 3 szobás lakás 200.000 dinárért eladó Grünwald ügynökségnél. 6279

Alkalmi vétel, fő utvonalon 3 uccára szóló sarokház, különösen vendéglőnek, de bármily üzletre is igen alkalmas, kedvező fizetés mellett 200.000 dinárért eladó. Grünwald ügynökség. 6279

Mozisok! Ernemann Saxonia vetitőgép, egyéb felszerelések, jó karban, olcsón eladók Korzó-mozi, Subotica. 6211

Eladó gépek. Szivógázmotor, 35 HP Schlich-Nicholson, jó állapotu.

Nyersolajmotor, 30 HP, Swiderson gyártmányu törött jótengellyel.

45 darab akkumulátor cella, ólom betétekkel, kb 50/25 méretekben.

Márványkapcsoló tábla, volt és ampere mérővel, 2.00×1.60 méretben.

22 cm belméretü centrifugál szivattyu, 6 fm. csővel **7 m.** hosszu 80 m/m-es transzmisszió tengely 3 szijtárcsával.

45 HP félstabil gőzgép.

3 HP benzinmotor, egy 4 lyukas kukoricamorzsoló.

8 HP Diesel nyersolajmotor, Benz gyártmányu, kitünő karban, modern tipusu.

33 HP Diesel-motor és 5 HP nyersolajmotor eladók Grünwald ügynökségnél. 6279

Eladó kávéház egyedülálló üzlet, jólmenő mozival felszerelve, szép uri lakással, 10.000 lakosu bácskai községben, uj épület, főtéren kedvező feltételekkel eladó. Grünwald ügynökség. 25

Kávéház, vendéglő bánáti nagy német községben, kaszinó az épületben, egyedül álló üzlet, valóságos aranybánya, eladó. Grünwald ügynökségnél. 19.

Füszerüzletház, Mérgespusztán, a piacnál, igen jó menetelü üzletház sürgősen eladó. Grünwald ügynökségnél. 6279

Uri lakóház, város legszebb utvonalán, teljes konfortos lakással 600.000 dinárért eladó. Grünwald ügynökségnél. Azonnal beköltözhető. 6279

Ha bármit akar venni vagy eladni, akkor forduljon bizalommal Grünwald ügynökséghez. 6279

Eladó boroshordók 400—800 literig és 800—8000 literig lagerhordók, kitünő borpumpák és borprések Grünwald ügynökségnél.

Jégszekrény, amely városi mészárosüzletnek alkalmas, eladó. Kocsis mészáros, Svetozar-Miletić. 7098

Eladó vegyeskereskedés forgalmas helyen. Bővebbet Peić agentura Subotica, Cara Dušana ulica 5. 3959

Fiat-autó jókarban sürgősen eladó. Subotica, Frankopanska ulica 35. 7088

Eladók magas fekvésü, szép házhelyek Szegedi-ut, Tálasi-kert, menhelynél. 7100

Sarokház nagy jövedelemmel, modern lakásokkal posta közelében, kisebb házak nagy telekkel épitésre alkalmas, eladók. Földes ruhaüzlet. 7090

Villa Palicson fenyvesek során kétszáz lánc földdel, gazdasági épületekkel azonnal eladó, ugyanott villalakás kiadó. Bővebbet Földes ruhaüzlet. 7089

Azonnal eladó Vršacon a város központjában teljesen ujonnan berendezett ház 16 helyiséggel, mely alkalmas kávéháznak, beszálló vendéglőnek vagy szállodának. Minden üzletnek is megfelelő. Érdeklődni: Vršac, Stanoje Glavaša broj 37. 6881

Jégszekrényt ne vegyen addig, mig Ujvári Ferenc asztalosnál, Temerin, meg nem nézi. Prospektus ingyen. 6730

Esztergályos-műhely a piac közelében, mely 18 éve fennáll, teljes felszereléssel és üzleti berendezéssel, a városban és a környékben is jól bevezetve, szakembernek életegzisztenciát biztosit, haláleset miatt eladó. Özv. Oszwald Paula, Pančevo (Bánát) Vilson ulica. 6955

Rugós könnyü stráfkocsi, teljesen uj, olcsón eladó. — Riesz kovácsmester, VII, Miloš Obilić ul. 16. 6897

Eladó 0.35 nagyságu sörös üveg minden mennyiségben. Cim »Dégé« Subotica. 6939

Billiárd fordítható teljesen, ujonnan felszerelve eladó. Cim Molnár könyvkereskedés, Szenta. 6875

Ötven év óta fennálló korcsma, házzal együtt eladó. Subotica, Poštanska ulica 7. 6884

LIFKA KERT-MOZI

Vasárnap utoljára
Telt házak! Nagy siker! Elismerés!
A PLETYKA
Suderman film előadásain

Hétfőtől—szerdáig
RICHARD DIX
kalandor filmje
RICHARD KAVALLÉR
Előadások kezdete hétköznapokon: 6 és 9 órakor, vasárnap: 4, 6, 9 órakor

Mozisok!

Pavle Radić és dr. Basariček
temetéséről felvett 600 méter hosszu film beosztható az
AMERIKAN FILM Co.
suboticai fiókjánál 7058
Kérjen azonnal terminust!

Magyarboly község (Villány mellett) **kellős** közepén eladó *4500 négyszögöles belsőség*, rajta több épülettel. Igen alkalmas nagy vállalat létesitésére. Kövezett országut, posta, telefon, autójárat a szélrózsa minden irányába. Tulajdonos cime: Milić Ján, Sakula (Bánát, SHS). 6633

Horgos—Kraljevbreg-i bortermelők szövetkezete ajánlja megvételre tisztán kezelt magas szesztartalmu és édes izü fajborait. Ujbort és palackérett óbort, nemkülönben kétszer főzött törkölypálinkát. Érdeklődők forduljanak Horgoson Kezes Péter titkárhoz. 6894

Központban több lakással, nagy udvarral V. kör, Devojačka ulica 2 számu ház eladó. Érdeklődni a kiadóban. 6593

Abrichter (egyengető gyalu) Kirchner gyártmány és egy drb 4 HP villanymotor használt állapotban, eladó Bori Béla lakatosnál, 6985

100 láne kitünő minőségü föld nagy tanyával a várostól 5 kmnyire egészben vagy részben eladó. Bővebb értesités Vadász Pál mérnöknél. 6971

Bizományba átadott modern háló, ebédlő, előszoba és konyhaberendezés és egyéb háztartási dolgok jutányosan eladók. Cim megtudható Lang agenturában. 6611

Bácskai függő elevátor 54 colos cséplőhöz eladó. Agrikultura, Sombor. 6989

Irógépet, keveset használtat, de jókarban levőt megvételre keresek. Cim a kiadóban. Ugyanott egy kisebb stráfkocsi kerestetik. 6987

Ház eladó 22.000 dinárért. Majšanski Vinograd 153. a. 7012

10 év óta fennálló borbélyüzlet augusztus 1-re kiadó. Sentai ut 10. 7021

Fajkutyák, vértiszta szentbernáti kölyök-kutyák, most 3 hetesek, kaphatók U. Jaković, Novi Bečej. 6995

Téglagyár, a Száva mellett, a vidék legjobb anyaga, kiterjedt nagy vevőkörrel, elsőrendü biztos egzisztencia, családi okok miatt eladó, Polák Lajos, Nova Gradiška. 6784

Villanytelep 17.000 lakosu nagyközségben, ujonnan felszerelve eladó Sztaramoravicán. 7105

1 drb 14 éves 6 HP fogaskerekes alakitott Hofherr-Schrantz gyártmányu gőzmagánjáró garnitura, kifogástalan üzemképes állapotban eladó, esetleg buzáért is. Bővebb felvilágositást nyujt, Agrikultura, Sombor. 5819

Benz autóalváz, 20 HP motorral, sebességváltóval, differenciállal, 5000 dinárért eladó. Csiszár rézöntöde. Miloš Obilićeva ul. 6930

Használt gyalupadokat és asztalosszerszámokat veszek. Sipos butorasztalos, Senćanski put 3. Ugyanott tanulók felvétetnek. 6929

Használt ablakok, ajtók, épületbontásból kikerült, kifogástalan állapotban, olcsón eladók. Sipos butorasztalos, Senćanski put 3. 6930

Mülábak
mükarok, gyógyfüzők, támgépek betegtoló-kocsik, Schönbrumnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20. 3756

Autó, sürgősen elcserélnénk üzemképes állapotban levő teherautónkat kisebb fajta személyautóért. Villanytelep. 7039

6 HP Hofherr-Schrantz gyártmányu, használt, 25 éves gőzlokomobil, kifogástalan, üzemképes állapotban, Fordson-traktor 3 vasu ekével, Hofherr-Schrantz gyártmányu 48" cséplőszekrény, cirka 20 éves, kifogástalan, üzemképes állapotban, 60 HP Stock-motoreke 6 vasu ekével, jó állapotban, jutányos áron eladók, külön-külön is. Bővebb felvilágositással szolgál: Agrikultura, Sombor. 6264

KÜLÖNFÉLE

Két szoba-konyhából álló lakás a város központjában augusztus 1-re kiadó. Cim Dr. Bárdos ügyvédnél, Subotica. 7075

Kiadó Szubotica központjában bolthelyiség és egy nagy pincemühely. Bővebbet Dr. Blum fogorvosnál. Ugyanott egy ház eladó. 7014

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeres számitás. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk. Kérdezősködésekben válaszbélyeg mellékelendő.

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legujabb és eredményeiben felülmulhatatlan gyógymód **reuma, köszvény, ischias, lumbago, és neuralgikus fájdalmak eseteiben.** Legbiztosabb sikerü paraffinos pakolásos **fogyasztás** az egész testre, vagy annak egyes **részeire** berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére **lakás és ellátás.** Kivánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágositást ad: 6851
Dr. Vécsei Jenő, orvos

Eladó birtokok és földbérletek
Magyarországon

Pest megyében: 2, 4, 10, 22, 150, 320, 500, 650 hold.
Győr megyében: 500, 600 hold,
Fejér megyében: 700, 1200 hold,
Somogyban: 500, 830 hold,
Vas megyében: 185 hold,
Szolnok megyében: 1200, 1500, 3000 hold,
Heves megyében: 750, 800, 6000 hold,
Veszprém megyében: 725, 900 hold,
Nógrád megyében: 400, 550, 860, 1300, 1600 hold,
Tolna megyében: 1600 holdas prima birtokok kedvező fizetési feltételekkel eladók.

Bérletek: 7043
Pest megyében: 60 magyar holdas,
Fejér megyében: 200, 240, 300, 500, 1000, 4000 magyar hold,
Baranya megyében: 500, 430, 950, 1000 m. hold,
Győr megyében: 420, 530, 650 magyar hold,
Somogy megyében: 1100, 1800, 2400 m. hold,
Veszprém megyében: 700 magyar hold,
Vas megyében: 1000 magyarholdas bérletek őszi átvételre kaphatók.

Győnyörü 10, 12 és 25 holdas gyümölcsösök, minden komfortos kis luxus birtokok közvetlen Budapest mellett.
Kizárólagos megbizott:
GAZDASÁGI ÉS INGATLANFORGALMI VÁLLALAT, BUDAPEST
V., Deák Ferenc ucca 12. Telefon: 817-15

Palicson üdülők

ajándékot BALOG LINA cégnél vásárolhatnak legjutányosabban

Állandó kiállitás iparmüvészeti ujdonságokból. Nagy választék valódi ezüst, perzsaszőnyeg és képkeretből.
Naponta friss vágott virág!
7097

„PLANINKA"
havasi gyógyfütea
felfrissiti és tisztitja a vért, megjavitja a rossz emésztést, a rendszertelen bélmüködést és kiváló hatásu altesti bántalmaknál, a hugyhólyag, máj, epe megbetegedéseinél és epekőnél. A „PLANINKA" tea étvágygerjesztő, különösen jó hatásunak bizonyult éredényelmeszesedésnél.
A „PLANINKA" havasi gyógyfütea csak fenti védjeggyel és leplombált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár.
Kapható gy gyszertárakban
Készíti: Mr. BAHOVEC gyógyszertára LJUBLJANA

Modern és stilusos
butorokat
továbbá e szakmába vágó összes munkákat készitenek az ujonnan átépitett mübutorgyárukban
SIPOS FIAI
Zentai ut 3.
Állandó raktár! 7040

21 éve ismert Larucin kapszulák a legjobban beváltak mindennemü hugycsőbántalmaknál, női fehérfolyásnál. Gyógyszertárakban és drogériákban dobozonként 25 dinár. Postai szétküldés. Blum gyógytár, Szubotica, főpostával szemben. 5190

FORD-autókat
Fordson traktorokat
becserélek, ha Chevrolet autót; vagy Cormick illetve Hofherr traktort vesz.
Földvári Béla
Stari Bečej

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára
VIRRADAT
Főszereplők: JANET GAYNOR és GEORGE O'BRIEN
és
Több fizetés, kevés munka
Vigjáték

Hétfő — kedd
Tisztességes és becstelen asszonyok
Dráma Párisból, a modern Babilonból, ahol többet bünöznek mint imátkoznak.
Főszereplők: ALMA RUBENS és JACK MULHALL
A terem a legmodernebb hütőkészülékkel van hütve. Hüvösebb, mint a szabadban. Tiszta, por- és szunyogmentes levegő

KOCSIK
töltésépitéshez
a gombosi szivattyu felöli részre **felvétetnek**
A munka julius hó 15.-én kezdődik, alapár 11 dinár, bélyeglevonás nincs, csak betegsegéiyző. Ugyanott
100 kubikosmunkás lóré hányásra felvétetik
Jelentkezni lehet:
Hauer Józsefnél, Sentán
697

Éjjeli üzlet, jó forgalmu azonnalra kiadó. Crvenka. 7044

Suboticai népzenészek 1928 julius hó 26-ikán délután 2 órakor a Poljákovics-féle vendéglőben rendes évi közgyülést tart. Elnökség. 7089

Szálloda és kávéház nagy horvát városban, 15 vendégszobával, összes berendezéssel, egyedülálló fürdővel a városban, berendezve igen jó forgalmu üzlet elhalálozás miatt bérbeadó. Grünwald ügynökség. 28.

Lakás, 4 szobás mellékhelyiséggel, központban 2—2 szobás lakás, több kisebb nagyobb kiadó Grünwald ügynökségnél. 6279

Lakás, egy szoba mellékhelyiséggel a zsidó kórházzal szemben augusztus 1-re kiadó. Érdeklődni Paje Dobanovačkog ul. 3. Házmesternél. 7093

»Eros« ügynökség mindent pótol. »Eros« ügynökséget nem pótolja semmi.

Ha peres ügye van ügyvédhez, menjen. Minden más ügyével keressen fel engem »Eros« ügynökségnél, Létmányi.

Csinosan butorozott szoba azonnalra kiadó, Pietschház. 7085

Kiadó iroda- és üzlethelyiségek. Vilsonova 9. 6994

Ujoncok! Szakavatott egyének pontos felvilágositásokat adnak katonai természetü, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megröviditésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Szubotica, Aleksandrova ulica 9. 7006

Közvetitjük a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimérés stb.) Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 7006

Szoba-konyhás lakás üresen kiadó. Ugyanott egy uccai és udvari butorozott szoba is kiadó. Hadžićeva ul. 4. 6801

Négyszobás lakás előszobával, fürdőszobával és vizvezetékkel, minden mellékhelyiségekkel augusztus elsejére kiadó. Kumičićeva ul. 3. 6841

Füszerüzlet, korcsma, lakással együtt kiadó és azonnal átvehető. Praška ulica 48. br. VI. kr. 7058

Ingyen hirdet

ha általam vesz vagy elad, mert csak akkor fizet,
ha hirdetése eredménynyel jár.

Célom a hirdetésnek egy egészen uj, amerikai formáját meghonositani, amelynek lényege az, hogy bárki minden előzetes anyagi áldozat nélkül hirdethet, mert a hirdetésért a **Grünwald ügynökség** csak akkor számit dijazást, ha hirdetése meghozza a kivánt eredményt és az ügy létrejött. Ugy a kereskedőket, mint a magánosokat gyakran visszatartja a hirdetéstől azon körülmény, hogy előre kell fizetni a hirdetést, függetlenül attól, hogy eredménnyel jár vagy nem.

A Grünwald ügynökség,

amikor ezt az uj hirdetési módot meghonositja, teljesen magára veszi annak a kockázatát, hogy a hirdetés eredménytelensége esetén, annak dijazását a hirdetőtől kérje.

Elárulok azonban egy üzleti titkot, a Grünwald ügynökség csak látszólag kockáztat, amikor ingyen közöl hirdetést.

A lapokban közétett hirdetések oly eredményesek, hogy a **Grünwald ügynökség** bizik legjobban a közzétett hirdetések eredményességében!

Amikor vállalkozom minden előzetes fizetés nélkül **ház, telek, földbirtok, lakás, butorozott szoba, autó, motor, gép, kép, butor, kerékpár, üzlethelyiség, palicsi villák** és mindennapi más egyéb szükségleti hirdetésre, előre tudom, hogy
ezek a hirdetések eredményesek lesznek
és az eladó vagy a vevő szivesen fizeti ki a nekem járó jutalékot. Kérem az igentisztelt közönséget, akit érdekel ez az ujfajta hirdetési mód, forduljon hozzám bizalommal
Grünwald ügynökséghez Subotica, Paja Kujundžićeva ulica 3, ahol minden szükséges felvilágositást szivesen megadok. Teljesen kis értékü objektumok hirdetését nem vállalom.

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadóta tajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica.

Nákó Sándor grófi olvasóterme

Megirtam már, hogy minden bohémek sorában, akiket ismertem, Nákó Sándor grófi, az egykori fiumei kormányzó, volt a legkülönb. Kedves, kedélyes, közvetlen, csodálatosan szerette az életet s igyekezett is fenékig üríteni minden kínálkozó örömpoharát.

Tizenhét év előtt együtt töltöttük Abbáziában márciust, vagyis az ugynevezett tavaszt. Mindenütt máshol ingyenbe kapták az emberek a jó időt, a napsugarat, csak odalenn szakadt csaknem szünet nélkül az eső. Még hozzá drágán. A tengert állandó köd borította, makacs kedélyek mégis raagszkodtak ahhoz a rögeszméhez, hogy Abbáziában meleg az éghajlat, nem törődtek az időjárással, szalmakalapot hordtak, tenniszcipőben jártak és inkább eltürték a hideglelést, de nem fütöttek be.

Ez az időjárás mindenre alkalmasabb volt, mint a gyógyulásra. Az én fejemet valami szokatlan zsába nyomta, Nákóét egy csomó adósság. Ő azonban sohasem zavartatta magát ilyen csekélységektől, legkevésbbé most, amikor az orrkatharusától akart megszabadulni. Kibérelte az egész Amália-villát a terasszal együtt és várta a jobb időt. A terraszról nyilt a nagy szalón, állandóan fütve és tele virággal. Itt töltötte az ideje java részét, itt keresték fel jóbarátai és tisztelői, diskurálva a világ mindenrendü eseményéről.

Egy délelőtt a megszokottnál is előzékenyebben szakadt a zápor, (ámbátor azt cselekedte délután is), mikor közeledik valaki a terasz felül. Esernyős, köpcös, emberke volt, dühösen rázta a kilincset. Maga Nákó Sándor nyitott neki ajtót.

— Parancsoljon!

Az ember morgott valamit, lábát megtörölte a szőnyegben s azt felelte németül:

— Nem kellene bezárni az ajtót, hiszen összeázik az ember, mire maguk ideérnek!

— Bocsánat, mondta előzékenyen a grófi, mi körül megyünk, ugy jövünk be.

Az idegen ezt hallgatólag tudomásul vette és elhelyezkedett az egyik asztal mellett. Nákó társasága halkabbra fogta a beszédet és figyelte, mi lesz ebből? A bácsi turkált az ujságok között, végre kifakadt.

— Na ja, mondták azt nekem, de akkor nem hittem el, hogy itt csak magyar lapot lehet találni. Csupa Peszti Irláp, Budapeszti Irláp, sehol egy német ujság.

— Szolgálhatok talán a Pressével? — kérdezte a grófi és már vitte is az ujságot.

Meg se köszönte, egyszerre belemerült az olvasásába. A társaságra is mindösszesegyszer pisszegett, mert tulhangos lett a beszéd s valamin kacagtak az urak.

Akkor érkezett meg Heinrich komornyik, akit Nákó a Rotschild-házból örökölt, egy tálca sört hozott.

— Mir auch! — jelentkezett a vendég.

Penékig itta a kriglit, csak azután kérdezte meg:

— Szabad itt inni?

— Oh, sört mindenesetre, — hangzott a válasz.

— Akkor kérek még egy vágást, meg egy szivart.

Nákó egész doboz pántlikás kanonokot rakott elébe.

— Ezek nagyon drágák. Portoríkót kérek.

— Sajnálom, olyannal ebben a percben nem szolgálhatok. De tekintse ugy, mintha portorikó volna.

— Persze, hogy meglepetés érjen a végén! Tapasztaltam én már ilyesmit.

Nákó a szivére tette a kezét, ugy tekintett a kis köpcösre, mint akit mélyen sért az inszinuáció.

— Oh, uram...

— Nonó, hát legyen ugy, ahogy mondja.

Szólt és kivette a legvastagabb rudat.

— Portorikó-árban! Stimmt?

— Auffallend!

Már majdnem megszokták a jelenlétét, az is kedves volt, mikor lepisszegte a magáról megfeledkezett társaságot, egyébként itta a sört rendületlenül.

Az a sarokasztal, amely körül a grófi társasága tartózkodott, tele volt értékes tárggyal. Arany cigarettatárcák, ezüst és bronz ötvösmunkák váltakoztak kristályvázákkal, szerteszét heverő filigrán régi órákkal. Épp most magyarázgatta Nákó, melyik honnan való.

A kis öreg egy darabig nézi félszemmel, aztán közelebb bátorodik ő is. Fölvesz, megdeputál mindent, az üvegholmit a világosság felé tartja, közben ümget, végre megszólal:

— Aztán ez mind valódi?

— Oh, igen.

— Nincs az arany alatt réz?

— Az már nincs.

— Nonó, én sokszor megjártam az ilyesmivel.

— Miket pedig sosem csaptak be, mert értünk hozzá.

— Azt mindenki szivesen hiszi el magáról. Nó dehát mire valók ezek? Tán tombola lesz?

— Az, tombola, kapott az ötleten Nákó. Szolgálhatok talán jeggyel? Ejnye, hol is vannak?

Az idegen hátratolta homlokán a szemüveget, a hangja nagyon szigoru lett.

— Hallja maga, minek néz engemet? Azt hiszi, hogy olyan könnyen becsapatom magam? Az ember eljön ide, megfizeti drága pénzen a sok esőt: ha egyet lép, azért külön kell fizetni s most még a tombolajegyek is? Jól ismerem azt a zsarolást, ami a tombola mögött rejtőzik, sose nyer ott senki, minden a rendezőké marad. Ajánlom, hagyjon fel ezzel a játékkal, mert nem jó vége lesz.

— Kérem, kérem, mentegetőzött Nákó, én nem kényszeritem.

— Engem nem is lehet kényszeriteni, jegyezze meg az ur magának. Én karinthiai postamester vagyok, aki már sok mindent tapasztaltam.

Visszaült a helyére, ujabb pohár sört hozatott. A szomszéd szobában pedig fölébredt Pancsera táblabiró boxer-kutyája, berohant és nyájas rohammal üdvözölt mindenkit, még a postamestert is.

Hát csak ez kellett neki. Felugrott, hadonászott.

— Micsoda dolog ez? Panasszal fogok élni, hogy vadállatokat engednek az olvasóterembe.

Zörgetni kezdett a poharán.

— Fizetek!

Maga Nákó ment hozzá.

— Volt egy korsóm, négy vágásom, meg egy szivarom.

— Nem kerül semmibe.

— Tán felirják a hotelszámlára?

— Nem irják föl, nem kell megfizetni.

— Persze, maga azt hiszi, hogy a kutya miatt hallgatni fogok. De nagyon téved, mert én nem hallgatok. Máskor is el akarok ide jönni, én szeretem a csöndet —bár maguk nem viselkedtek rendesen, — de majd lesz rend. Hol van az igazgatóság?

— Közvetlenül a szomszédban, ahol a térzene szokott lenni. Oda megy?

— Egyenest oda.

El is ment dohogva. Tiz perc mulva már jött visszafelé az uton, egy kissé bizonytalanul, zavartan. Az Amália-villa előtt pedig lesütötte a szemét, még csak oda se mert nézni.

Öreg riporter

Jókai lapja

Irta: Baedeker

A *Hon* mindenképpen *családi* ujság volt, bármennyire tiltakozott is e jelleg ellen a lepedőformája, — intim közlönye a közjogi ellenzék mérsékeltebb szárnyának, az u. n. *balközép*-nek és családi lapja azoknak a (jobbára) vidéki olvasóknak, akik azt a Jókai kedvéért, igazában a nagy meseiró érdekfeszitő és lebilincselő regényei végett járatták. Óh, sok száz vidéki polgárnak a házanépe ülte körül esténkint a petróleumlámpák patriarkális idejében a lakószoba kerek asztalát, s olvasta gyönyörüséggel vagy olvastatta föl magának s hallgatta áhitattal a regényfolytatásokat, s várta epedve a legközelebbi póstával érkező — máskülönben bizony nem szerfölött mulatságos — Hon-t! Ez volt a Jókai *nagy családja*. S ő maga is, a család- és otthonkedvelő, igen jól érezte magát a redakciójában, s *második* családját lelte meg benne, — bizony az *első* otthon a házában, a stáció-uccában, már régen nem volt oly meghitt és kedélyes aminőnek a koszoruS költő álmodta-áhitotta. És ahogy érdemelte volna. Gertrudis, Erzsébet királynő, Lady Macbeth, Marlborough hercegné, szóval: Laborfalvy Róza kezdett öregedni már oly öreg volt amilyennek csak tiz év mulva kellett volna neki lenni s a korban és kedélyben egyaránt fiatalabb urát a féltékenységével üldözni. (Ami akkor is rosszul esik az embernek, ha szolgáltat rá okot.) Mily jó volt neki idemenekülni az Athenaeum kopott de nyájas épületébe, ahol — hiszen annyira versenyen kivül s fölül állott, hogy még csak nem is irígyelték! — mindenki bálványozta és senki se »szekirozta«. Nem tudom, menynyire szerette a munkatársait, s hogy kiket tüntetett ki közülük a különösebb rokonszenvével, mert majd-egyformán, kedvesen-szivesen, bánt mindannyival s mindnek egyforma, szinte fájó erővel szoritotta meg a kezét, de az bizonyos, hogy a körében élő s a lapjánál mükődő irók és zsurnaliszták egytől-egyig imádták őt. Óh, ez kellett a muzsák e dédelgetett kedvencének, — szeretet, sok szeretet kellett neki! Ebből élt s ezzel irt, amig tellett, s a hanyatlása akkor kezdődött, amikor ennek az érzésnek a forrása bedugult előtte...

A Hon-t a közönség leginkább a regényei miatt olvasta, mig a szerkesztője azt a politikájáért kedvelte. A nagy iró a Hon idejében, a hatvanas és hetvenes években állott népszerüségének a tetőfokán, — Tiszánál, Deáknál, sőt Erzsébet kiárlynénál is népszerübb volt. Ő pedig — ilyen különöseket tudnak látni a poétaszemek! — azt hitte, hogy ez a kedveltség a politikájának is szól... Sok ezer asszony és lány álmodott róla és rajongott érte ebben a fénykorszakában, akik egy sajátkezü soráért, egy nyájas mosolyáért vagy egy kézszoritásáért (ami igazán nem volt való törékeny nőszemélyeknek!) nemtudonmit, sőt tudom, hogy mit adtak volna. És őt, a nagy álmodót, az tette büszkévé, hogy Pesten Tenczer Pál és Sztupa György és vidéken Haluska János és Mindenváró Ádám eszméket cserélnek a lapja vezércikkéről. Pedig a kitünő fővárosi törzsfőnökőknek s a derék mucsai választópolgároknak ugyancsak »pomád« volt, hogy a kérdéses cikkelyt Jókai Mór vagy Horn Ede s esetleg Szathmáry György irta-e... Pesten és Budapesten (igy kell irnom, mert a főváros 1872-ig Pest volt s attól fogva Budapest lett) a Hon szerkesztője még nagyobb imádatnak volt a tárgya mint vidéken. Elég, ha a rokonszenves alakja vagy a szerény kocsija valahol fölbukkan, hogy megéljenezzék s hogy egyik sétáló a másikat figyelmeztesse: az ott Jókai! A szerkesztőségben is szivesen fogadták volna éljenzéssel és tapssal, amikor bejött s nyáron a kopasz fejéről, télen a szőke parókájáról leemelte a kalapját, s csak azért hagyták el ezt az ovációt, amely kikivánkozott a lelkükből, mert féltek, hogy az nem fog tetszeni neki. Pedig csalódtak, bátran fogadhatták volna mint győztes hadvezért vagy diadalmas primadonnát, a költő nem csodálkozott volna rajta, — hiszen mindig természetesnek találta, hogy tisztelik és bálványozzák! Jókai és a tapsvihar egy-anyaméhből született, — tréfálkozott Sipulusz, de tréfán kivül is: Jókai és az éljenzés ugy együvé tartozott, mintha szerves összefüggés lett volna köztük, s ha minden kéz összeverődik, amely büvösbájos könyveinek a lapjait forgatja, akkor abból olyan tapsorkán támad, amely még színésznek is sok. (Pedig, ugy-e, nem látott még senki színészt, aki sokallta volna a tetszést, amelyben részesül?) És aztán, ahogy Falk Miksa egyszer tréfásan mondta — és komolyan gondolta —, hihetetlen sok az, amit tetszésnyilvánitásból a legszerényebb ember is elbir...

A lap politikáját 1869-ig kizárólag Tisza Kálmán irányitotta, s a Hon aztán is, mikor a »vezér«-nek az »Ellenőr« lett a méghivatalosabb organuma, hűséges pártközlöny maradt, amely a klub irányát képviselte. Kifelé e politikának legláthatóbb exponense a főmunkatárs, *Hegedüs* Sándor, a kitünő közgazdasági iró volt. Hosszu ideig őt tekintették a »Hon« legizmosabb oszlopának és legfőbb erejének. A képzelhető legmegbizhatóbb kollaborátor volt, aki sohase hagyta cserben a lapot, betegen is leadta a magvas közleményeit, s csak azért nem irt minden istenadta nap vezércikket, mert néha másoknak is meg kellett szólalni az ujság élén, a lap első emeletén. A Fiume-kávéházban (hires bohémtanya a »Hon« idejében) Reviczky Gyula, szintén szerény — tudniillik szerényen dotált — dolgozótársa a lapnak, az ő fanyar mosolyával szokta tudtul adni a kapucinerező társaságnak, hogy: holnap ki diktál az országnak, kiád tanácsot az orosz cárnak meg az angol királynőnek, *ki áll a Hon élén*. Legtöbbször persze azt jelentette, hogy Hegedüs Sándor.

Maga a bánatos költő, Reviczky Gyula, nem nagyon rajongott a politikáért, s abban különbözött a többi lirikusoktól (Victor Hugo-tól egészen Inczédy Lászlóig), hogy más halhatatlanságra gondolt mint arra, hogy képviselő legyen. A többit bizony a Jókai példája izgatta, őt szerették volna utánozni és szellemi háremben élni: a politikával kacérkodni s a muzsákkal ölelkezni, vagy épp fordítva: a muzsákkal csak flörtölni s a politikával bujálkodni.

Hegedüs egyike volt az akkori Magyarország legtermékenyebb elméinek. Fáradhatatlan és kiapadhatatlan. Alig dolgozott néhány esztendeig a lapnál, s a Hon már megünnepelhette kitünő főmunkatársának az ezredik vezércikkét. E szokatlan jubileum fölött sokat vicceltek annakidejében a meddő cikkirók, akik évtizedek alatt se érhettek el hasonló rekordot, de ez az igazán érdemes férfiut egy csöppet se bántotta, — ugy nyilatkozott mint a nálánál is erősebb Bismarck, aki mikor valamelyes müvét kritizálták, azt szokta volt mondani: *Nachmachen!* (Csináljátok utánam, ha tudjátok!) Érezte, hogy a gunyolódás forrása: irigység, s az irigység jót is hoz és jót is jelent: elismerést és behódolást... Ezek a cikkek nem voltak mind brilliánsak, nem vetélkedhettek egyik-másik müvészi stilü publicistának a lelkes és lelkesitő óda-vezércikkeivel (bajos is vámpolitikáról és az adókezelési rendszer reformiáról a Kossuth Lajos lapidáris stilusában értekezni), de mindig komolyak, logikus felépitésüek és tanulságosak voltak. Meg is jövendölték korán a szerzőjükről (éppen mint a kortársai Cavour-ról, aki szintén közgazdasági témák vitatásával kezdte politikai pályáját), hogy előbbutóbb miniszter lesz belőle. Valóban, olyan fából készült ez a szivós és erőteljes karakter, amely kormányzásra való. Nem volt geniális, mint lett egy nemzedék multán a Loránt fia, és nem volt egy csöppet se léha, pedig akkoriban ez a márka nem volt épp ritka a politikusok közt. És kitünő miniszter lett. A jeles tehetségek mindig alkalmasabbak voltak ilyen szerepekre mint a nagy zsenik...

Jókai nagyon szerette őt, — talán az ellentét folytán, amely a jellemük s a természetük között tátongott. A romantikus Jókai, a mindent *másképpenlátó* igen vonzódott a reális gondolkozásu, jóitéletü és *ugyamintvanlátó* Hegedüshöz, s az utóbbi, a tényekkel számoló és számokkal dolgozó realista tisztelettel és szerető megbecsüléssel közeledett az álmok álmodójához, a legszebb mesék költőjéhez. Családi kapocs is támadt köztük, Hegedüs feleségül vette a nagy iró unokahugát, Jókay Jolánt (aki Hegedüs Lórántnak, a geniális publicistának és financier-nak és ifj. Hegedüs Sándornak, a jelestehetségü regény- és szinmüirónak lett az édesanyja) s a két család, ha ugyan a Jókaiét is annak lehet nevezni, évekig együtt is lakott, a nagy mesélő stáció-uccai hajlékában, ahol annyi szép regény született meg s a hol annyi szép reményt temettek el. Ez az *entente cordiale* sokáig tartott (Hegedüsék igen alkalmazkodók voltak és Jókai a légynek se ártott), s csak akkor bomlott meg, mikor a költő másodszor nősült meg s elszakadt azoktól, akik büszkék voltak rá s tisztelve szerették...

Hegedüs Sándor 1875-ben lépett a Hon kötelékébe, három év mulva már országgyülési képviselő, s nemsokára, alig harminc esztendős ekkor, már bent ül több pénzintézet és iparvállalat igazgatóságában vagy felügyelőbizottságában. Szép és gyors karrier. Kétségkivül hő óhaja volt, hogy boldoguljon, bizonyára becsvágy fütötte, amikor közügyi pályára lépett, de mégse akarnokság vitte előre, hanem a penetráns tehetsége és az imponáló tudása. Igy aztán az előkelő sztallumai fokozták a publicistai tekintélyét, az iráskészsége és a szerkesztői poziciója pedig a közéleti sulyát. A lap többi munkatársai s az Athenaeum tájékán dolgozó többi irók és ujságirók csodálattal vegyült irigységgel (némelyeknél az irigység volt több, másoknál a bámulat kevesebb) nézték a kollégájuk bonaparteszerü emelkedését. Mindenből látszott, és mindenki látta, hogy a dolognak »szomoru vége lesz«, egy szép napon mint miniszter ébred föl. Keszler József ennek igy adott kifejezést egyszer:

— Addig legyek szegény ember, amig Hegedüs nem miniszter.

Az eredeti az volt a dologban, hogy »Keszi« (igy hivták irói körökben az elmés kritikust) *előbb* szünt meg szegény lenni mintsem Hegedüst kegyelmes urrá tették. Neki is, a »biztosravevők«-nek is sokáig kellett várni. De végre még is csak meglett, mert az igazság mindig »kijön«, és pedig a »szép minisztérium«-ban, a »jog, törvény és igazság«-ában, a Széll Kálmánéban, s mikor meglett, sokan mondották: *debuisset pridem*. A sikerének sokan örültek, de legjobban a régi pályatársai. Volt is rá okuk. Hegedüs szives és hálás természet volt, — igen bőkezüen viselkedett velük szemben a vasuti szabadjegyek engedélyezése körül, ami tudvalevően az »előleg« gyönyörü intézményén kivül a legkivánatosabb dolog az ujságirók előtt, akik nagyon szeretnek utazni.

Miniszterkorában is ujságirónak érezte magát az uj excellenciás, aki mindig szivesen emlékezett a redakciókban (a Honnál és Nemzetnél) töltött szép időkről. Őt is sokat emlegették meg az irását, amely amily bölcs, épp oly olvashatatlan is volt. Hiába kérlelték, hogy diktálja a cikkeit, — erre az expediensre, mint mások is sokan, nem tudott vállalkozni. Azok közé tartozott, akik csak akkor irnak kedvvel, ha hallják a tollukat percegni. Az irógéppel való kopogtatás se volt még akkor divat, a cikkeket hát ugy kellett »rendbehozni«, hogy a szerkesztőség valamelyik fiatalabb tagja »letisztázta« őket s ebben a »javitott kiadás«-ban kerültek a nyomdába, ahová az eredeti kéziratot magát nem is merték leküldeni. A lemásolás sulyos munkát rótt arra, akit megbiztak vele. Néha bizony képtelen volt egyetmást kibetüzni a hieroglifákból, s ha fölvilágositás végett magához az illusztris cikkiróhoz fordult, olykor bizony az se tudott — fölvilágositással szolgálni. Ilyenkor aztán Hegedüs valamely más mondattal helyettesitette a rejtélyes olvashatatlanságot. Igy ment ez sokáig, és Hegedüs már a *Nemzet* egyik disze volt, amelybe a Hon közben beolvadt, amikor véletlenül kitudódott, hogy van az Athenaeumnak egy szedője, valódi ezermester, aki tudja olvasni a Hegedüs szfinkszbetüit. E fölfedezés nemcsak a jeles publicistát tette boldoggá, de azokat a munkatársakat is, akiknek ettől fogva nem kellett »tisztába hozni« a kitünő politikusnak a manuskriptumát.

Mikor aztán a hivatalos lapban megjelent az a sokkal könnyebben olvasható kézirat, amely igy kezdődött: »Kedves Hegedüs« és ezzel a két szóval végződött: »Ferenc József«, s az ekként megszólitott uriember bevonult a kereskedelmi minisztériumba, a következő dolog történt.

Őexcellenciája sajátkezüleg fogalmazott meg egy rendeletet s elküldte az irodának lemásolás végett. Ott tizen is összedugták a fejüket, — mégse voltak képesek kisilabizálni. Az elnöki titkárhoz fordultak hát, ez meg magához a kegyelmes urhoz, lenne kegyes néhány »inkriminált« kifejezést olvashatóvá varázsolni. A miniszter boszankodott is, nevetett is, mert már ő se tudta egyikmásik mondatról, hogy mit is akart velük. Szerencsére eszébe jutott, hogy a Ferenciek terén dolgozik egy szedő, aki tudja azt, amit senki se tud, — fölhivatta a minisztériumba, és elébe tette a kéziratot. Az hamarosan, könnyen, mintha ciceróbetüs nyomtatás lett volna, leolvasta. Máskülönben a valószinüleg nagyon üdvös rendelet meg se jelenhetik... Hogy Hegedüs Sándornak a minisztersége alatt hányszor vették igénybe a derék »irásszakértő« tudományát, arról már nem szól a krónika.

Magának a krónikás adomának a valóságáról pedig Lázár Béla dr. a kitünő mütörténeti iró szavatol, aki együtt dolgozott Hegedüs Sándorral a Nemzetnél, s ezt a derüs és mindenesetre érdekes apróságot följegyezte. Akkor is érdekes, ha nem igaz. *Se non e vero, e ben trovato.*

Laták István:

Tavasz fáradtjai

A tavaszi fáradtak hiába mennek,
Ők nyomorultjai a jelennek.
A tavaszi fáradtak nem éhesek,
A tavaszi fáradtak nem betegek
Asszonyra is hiába néznek
Nem érzik magukat csókra késznek.
Keresi a homály a szemüket,
Fülük az uj indulókra süket.
A tavaszi fáradt mind kaján,
Szur, csip, mérgez, mint a csalfa csalán.
A tavaszi fáradtak nem is szépek,
Ijedtre torzitja őket az Élet.
A tavaszi fáradtak félnek élni,
Reményük zászlója nincs tenyérnyi,
Mint a rák, mindig visszafelé mennek,
Örökös papjai a gyötrelemnek.

Csevegés

Nem hiába bujom az ujságokat, folyóiratokat és utleirásokat, de találtam is ma valami egészen nagyszerüt.

Arról olvasam valahol, hogy miképp élnek és hogyan szeretnek az eszkimók.

Azért ne tessék megijedni, hogy én most majd indiszkrét részletekkel fogok szolgálni! Én csak azt az engem kellemesen meglepő tényt akarom közölni, hogy az eszkimók is — táncolnak.

Ha jól meggondolom, nem is tudom mért lepődtem meg ezen. Elvégre a tánc mindig téli sport volt azelőtt, amig a világ ugy össze nem zavarodott, hogy az asszonyok nyár közepén is bundát hordanak és télen is selyemharisnyát.

Hiszen azelőtt nyáron nem is táncoltak, csak a hegyek közt a fürdőhelyeken, ahol hüvös volt. Télen, ha hideg volt akkor derült föl a tánc napja. Minthogy az eszkimóknál van a leghidegebb, hát egész rendjén volna, hogy ők táncoljanak legtöbbet.

Ez idáig egészen logikus, csak az a furcsa, hogy ugy értettem a cikkből, hogy az eszkimóknál csak a férfiak táncolnak.

A nők ugy látszik csak fütyülnek hozzá. A fütyülés szimbolikusan értendő. Az eszkimó férfiak ugyanis azért táncolnak, hogy a nőknek kedvük teljék bennük.

Ami azt illeti, ez nem csak Grönlandban van igy. Csakhogy erre mifelénk az tetszik a nőknek, ha velük táncolnak. Eszkimóéknál meg csak azt szeretik nézni, ha a férfiak produkálják magukat.

Az eszkimó démon kecsesen elhelyezkedik valamelyik jégtömbön és két vagy több hódolója darutáncot lejt előtte. A legszebben táncoló nyeri el a pálmát, amit arra az északi sarkon bizonyára másképpen hivnak, nem tudom hogy, mert nem tudom ott is a növényvilágból veszik-e hasonlataikat és közhelyeiket az irók.

A modern, mérsékelt égövi nőnek évek óta szemére vetik, hogy a jó tánctudást fölébe helyezi komolyabb értékeknek. Mindenesetre elégtétel tudni, hogy romlatlan, a kor dekadens szellemétől érintetlen északi növényeink még nagyobb fontosságot tulajdonitanak a táncnak. Abból ha egy férfi jól tud táncolni, tudom is én micsoda messzemenő következtetéseket vonva le, garanciáját látják benne a házasélet boldogságának.

Mondom én mindig, hogy ezek az itteni férfiak nem becsülik meg milyen jó dolguk van nálunk! Vagy kapott még középeurópai férfi azért kosarat, mert nem tud táncolni? És a táncosoknak milyen jó dolguk van! Azt kérik fel, akit akarnak, nem kell megvárni, mig őket választja valaki, hanem ők választanak ugy, ott, akkor, annyiszor és főképen azt, akit akarnak és még csak feleségül se muszáj venni!

Érthetetlen, hogy mégis ahelyett, hogy itt nyugodtan táncolnának, mindig akadnak olyanok, akik az északi sarkra akarnak utazni!

*

Az asszonyok már mindent megpróbáltak. Sportoltak. Operáltak és boncoltak. Feltaláltak, misszionáriusok lettek és vallási szektákat alapitottak. Boxoltak és vivtak, soffiroztak és átrepülték az óceánt.

Most azután valami egészen uj következik. Ugy hallom, a legdivatosabb, a legsmartabb, a dernier cri most az, hogy — *az asszonyok főznek!*

Angliában már elkezdték.

Az előkelő angol hölgynek legkedvesebb játéka az a kis fülke, ami ebédlőjének egyik falába van észrevétlenül elrejtve és amiben egy kecses kis villamos resó, villamos fagyasztószekrény és mindenféle egyéb villanyerőre berendezett kis kinzószerszám van elhelyezve.

És szinház után, ha kedve tartja a teához egy hamandeggset enni vagy valami frissitőre szomjazik, akkor világért sem költi fel a szakácsnőjét, hanem kinyitja a titokzatos szezamot és vendégei udvarlása közben néhány perc alatt elkészül a tea, a feketekávé, az omelette, frissen sült hus és pomme sauté, esetleg soufflé, bowle, punch, szóval minden, amit tüzön és jégen hirtelen el lehet készitení.

Azért a konzervativ elemek ne örüljenek tul korán. Mert ez az ujitás nem jelent semmiféle reakciót, semmi változást a mondain asszony mentalitásában. Nem jelent sem nőiességet, sem háziasságot.

Egyszerüen: Divat.

Hogy egyik divat hosszu életü, a másik eltünik, még mielőtt jól megnézhettük volna, annak különböző, titokzatos és mélyen járó okai vannak, hogy sokszor kifürkészhetetlenek.

Ez az ok olykor lélektani, gyakran gazdasági és igen sokszor erotikus eredetü.

A főzést én — ezt nem mint szójátékot gondolom — erotikus dolgokkal hozom kapcsolatba és épen ezért hosszu életet jósolok neki.

A női divat egyik fő szempontja, hogy miképen tessék a férfiaknak.

A nők bicíklizése mint sport azért szünt meg, mert előnytelen a női test vonalának, ormótlan és izléstelen testtartást kiván.

A lovaglás mindig meg fog maradni, mert dekorativ, vonzó és a jó termetü, büszke tartásu nőt, minden más póznál inkább érvényre juttatja.

A főzés divatja — azt hiszem nagyon fog tetszeni a férfiaknak — ezért gondolom, hogy megmarad.

A férfiak divata és mentalitása is változik.

A harci játékokat felváltotta a »Schöngeisterei«. Az irodalom és művészetben való amateurködést a sportszenvedély és rekordhasználat. Csak egy marad örök és változatlan: Jól enni. Ez az ami egyformán fontos volt a lovagi torna győztesének és ugyanolyan fontos lesz a világürhajó első utasának, ha majd kiszáll a Marson.

Milyen sikere lesz nála ama marsbeli szépasszonynak, aki nagyszerü és a mi technikánkat messzi fölülmuló patent zsebkonyhája segitségével, egykettőre finom marsbeli primőrökkel és nemzeti speciálitásokból álló lakomával kinálja majd a vendéget!

*

Egy olasz könyvet olvastam a napokban. Szibilla Aleramo az olasz irónő neve, akinek könyve Erdős René előszavával indul a világba. A könyv cime *Szeretek tehát vagyok*. Amivel én nagyon egyetértek. Csakhogy Szibilla asszony ugy valahogy gondolja, hogy Szeretek tehát irónő vagyok. Itt pedig kénytelen vagyok különvéleményt bejelenteni.

A könyvből egyébként megtudjuk, hogy Szibilla asszonynak aranyszőke haja és ruganyos járása van, amit mindig megcsodálnak a férfiak. Azt is, hogy rózsás arca és picike keze van.

Egy-két fejezet után azonban végre rájön, hogy az, hogy minden férfi megfordul utána, nem ezen előnyök következménye, hanem a szeméből árad valami különös ragyogás, valami világító fény.

Mindez, miután a könyv forditásban is megjelent, most már az egész világon köztudomásu lesz. Ugyancsak a müvelt külföldi olvasó számára közli, amit a könyv tartalmából itélve, Olaszországban már meglehetősen sokan tudhatnak, hogy bőre egész testén fehér és bársonyos, melle pedig egészen szenzációs fehér és rószaszin félgömb.

Mindezt imádandó őszinteséggel első személyben és levél formában mondja el önmagáról. Még a nevét se változtatja meg hozzá. Sőt a cimét is megadja több helyen

A privát nők mindig irigykedtek a szinésznőkre, hogy annyi módjuk van mindenféle öltözések és vetkőzésekkel a maguk érvényre juttatására. Különböző szerepeikben a legsokfélébb egyéniségüket mutathatják meg, szerelmi jeleneteikben olyan igéret lehet, ami minden férfi érdeklődését felkelti.

De milyen szegényesek a szinésznők eszközei az irónőéhez!

A szinésznőt meg kell nézni a szinházban. Szibilla asszony azonban a világ minden nyelvén igéri, hogy ő milyen gyönyörü és milyen temperamentumos és olyan részletekkel szolgál, ami a szinésznő számára a nyilvánosság előtt mégis csak lehetetlen.

Reklámot csinál magának és megvan róla győződve, hogy ez irodalom.

De azért akik szerelmesk csak olvassák el ezt a könyvet. Mindannyian megfogják találni benne azt a bizonyos pár sort, ami »olyan mintha az ember maga irta volna«. A szerelemnek azokat a tipikus, nemzetközi és kortól független tüneteit, amik minden szerelemben előfordulnak és amikkel másnál találkozni, minden szerelmes számára meglepetés, csoda és öröm, mert mindegyik megvan róla győződve, hogy az ő esete valami »egész különös«, ez *csak* vele történt, ilyesmit *csak* ő gondol vagy érez.

A szerelmeseknek tetszeni fog Szibilla asszony könyve. De csak is nekik.

(L.)

Ady Endre ujságiró publicisztikai irásait gyüjtötte össze Fehér Dezső, kiváló nagyváradi ujságiró „Ha hiv az acélhegyü ördög“ cimmel. A kötetben megtaláljuk mindazokat a cikkeket, amelyeket a fiatal Ady Endre irt különféle lapokba és amelyek már teljes mértékben bizonyitják azt a nyugtalan, lázadó izzig-vérig termelő szellemet, mely később versköteteiben bontakozott ki
A könyv ára ötven dinár. - Megrendelhető a Minerva r. t. könyvosztályában

Egy hivatalnok halála

Irta: Földesdy József

Mikor Pintér, a gyakornok reggel a hivatalába ment iszonyu rossz kedve támadt. Eszébe jutott, hogy épen ma van három esztendeje, hogy hivatalba lépett és nem tudta tovább vinni a gyakornokságnál.

— Igazán sajnálom magát, Pintér, — mondogatta néha a főnök, — megérdemelné már, hogy előre menjen, de mit csináljunk, ha nincs üresedés!

A főnöki kegynek e leereszkedő sugara azonban nem vigasztalta meg az ősgyakornokot, ahogy Pintért Hajnal ur, a hivatal élcfaragója nevezte.

Pintér már-már két esztendeje szeretett egy édes és szelid leányt. Minden este ott volt Ilonkáéknál, szivesen látták s az egész család együtt sopánkodott az oly soká késő előmenetelen. A család szemében már vőlegény és menyasszony voltak, de az eljegyzést elhalasztották akkora, amikor megjön a Pintér kinevezese.

Igy várt és várt hónapról-hónapra a szegény mátkapár és amint telt az idő, ugy nőtt szerelmük és az elérhetetlen vágyban napról-napra sápadtabbak lettek...

Az ő gyakornoki minőségének három esztendős évfordulóján tehát Pintér igen lehangoltan lépett a hivatalába. Odalépett a Kovács könyvelő asztalához és belemerült a munkába. Már három hónap óta helyettesitette a beteges Kovácsot és most, hogy a rengeteg számoszlopok összeadása után megpihent kissé és a szeme Kovácsnak ónikszból faragott tintatartójára esett, jutott szégyenkezve az eszébe, hogy még egyetlen egyszer sem látogatta meg betegsége alatt Kovácsot. Pedig Kovács mindig jó embere volt, kezdő gyakornok korában ő oktatta Pintért és mindig volt a fiatal hivatalnok számára egy barátságos szava és egy jó cigarettája.

A Kovács könyvelő cselédje épen ekkor lépett be a főnök szobájába és egy kuszairásu levelet nyujtott át neki.

— Férjem ma reggel nyolc órakor meghalt.

Csak ennyi volt a levélben.

— Na szegény. — dörmögött a főnök és átment a levelező szobájába.

— Kovács meghalt, — szólt azon a tompa hangon, mellyel a jószivü emberek a szomoru hirt tovább szokták adni.

De mivel első sorban a hivatalának élt és minden gondolata a hivatal volt, a gyászos eset is mindjárt a hivatal szempontjából itélődött meg a főnök agyában.

— Már három hónapja huzta ingyen a fizetést. Most a helyét be kell tölteni.

És indult a szobájába, de az ajtóból még visszaszólt:

— Valaki inditsa meg a hivatalban a gyüjtést a koszorura.

Blum levelező lecsapta a tollát és rohant ki a könyvelők nagy termébe, szinte vidáman, hogy ezt a legfrissebb ujságot ő adhatja tovább.

A könyvelők letették a tollat és egy pillanatra megdöbbenve néztek a levegőbe. Aztán mindenki Pintérre nézett.

A Pintér gyakornok szivét az első percben mély részvét fogta el, de aztán hirtelen diadalmas érzés szökött előtérbe a lelkében.

— Van üresedés!

De aztán röstelkedve üzte el magától a gondolatot.

Azonban a tiszttársai mind hozzá siettek, a levelezők is kijöttek a szobájukból és köréje sereglettek.

— No Pintér, most végre magán van a sor.

— Ugyan, nem szabad ilyenkor mindjárt erre gondolni.

És arca elkomolyodott, mert őszintén sajnálta elköltözött jóakaróját, de aztán eszébe jutott Ilonka és közeli lakodalmuk s valami halvány mosoly villant át szerelmi vágytól sorvadt arcán.

— Nem kell affektálni, — szólt Hajnal, az életvidor pénztáros. Az élethen már igy van ez: az egyik lesülyed, a másik a helyébe emelkedik. Maga pedig a mai napon megszünik ősgyakornok lenni.

Fehér, az öreg főkönyvelő ivvel a kezében Blumhoz lépett.

— Te tiz dinárt adsz koszorura.

— Tiz dinárt? Mire való az a drága koszoru? Mindegy az már a halottnak. Öt dinár elég lesz. Gondold meg, hogy ma már huszonnyolcadika van.

E fontos érvet a többi is helyeselte.

A szolga belépett.

— Pintér urat a főnök hivatta.

A főnök Pintér vállára tette a kezét.

— Pintér, ezennel kinevezem önt könyvelővé. Három esztendeig dolgozott e tisztért, megérdemli. Legyen továbbra is buzgó, szorgalmas hivatalnok.

És a kellemes tudatban, hogy valakinek nagy örömet okozott, nyujtotta Pintér elé gondosan ápolt kezét.

Pintér az örömtől kipirulva lépett tiszttársai közé.

Azok hangos szóval üdvözölték.

— No végre elérte célját!

— Az áldomás hol marad? — kérdezte Hajnal.

És Pintér sört hozatott, amit lopva ittak meg a szolga fülkéjében, hogy a főnök észre ne vegye.

Ugy szállingóztak vissza egyenként a fülkéből az iróasztalukhoz és szitták a Pintér finom cigarettáját, melynek füstje vidáman száll föl a szürke menyezetig, mely alatt a szegény, néhai Kovács tiz esztendőn át görnyedt a végtelen számoszlopok fölé...

...Hivatal után rohant Pintér Ilonkáékhoz.

— Könyvelő lettem! — kiáltotta örömrepesve és lobogtatta a friss kinevezési okmányt.

Örvendezve ugráltak föl valamennyien az ebédtől.

— Hogyan? Mikép? — kérdezték össze-vissza.

— Kovács meghalt és engem neveztek ki a helyébe.

— Istenem, Istenem, — sóhajtottak az asszonyok és már teritettek is Pintér számára.

— Ebédeljen velünk.

— Egy hónap mulva meglesz a lakodalom — szólt Pintér, aki az izgatottságtól alig tudott enni.

És széjjelnézett, hogy a hatást kémlelje a szemekben, melyek két esztendő óta vártak, lestek, epekedtek e pillanatra.

Ilonka édesen mosolygott és a tányérját nézte.

— No no, — szólt elégedetten az Ilonka apja, — olyan nagyon azért nem kell sietni.

Ebéd után a fiatalok összebujtak a kemence mellett és — ó, vakmerőség! — az egész háznép előtt meg merték egymást csókolni.

Később az Ilonka anyja odalépett hozzájuk.

— Ugy illenék, — szólt lágy hangon, — hogy meglátogassátok az özvegyet.

A fiatalok fölkeltek.

— Itt van husz dinár, Ilonka, végy rajta egy pár rózsát a koporsóra.

... Mikor beléptek a halottasházba, Ilonka megborzongott és egészen a vőlegényéhez bujt. A halottasszobában pedig a leány lehunyta a szemét, nem is nézett a halottra, csak letette a rózsáit a koporsó lábához. A vőlegénye azonban egy pillanatig rátapadt szemével hivatali elődjének viszsárga arcára, azután megborzongott a boldog embernek a haláltól való nagy irózatával és magával vonta menyasszonyát a szomszéd szobába.

Ott kifejezték részvétüket az özvegynek, aki félőrült volt a fájdalomtól.

— Ő magát szerette Pintér, mily gyakran emlegette! Magát kedvelte szegény, jó uram legjobban a társai között.

A halott négy apró árvája semmiről se tudva, ott játszadozott vidáman a szobában.

A mátkapár nagyot lélegzett, amikor kiért az utcára. Még jobban egymáshoz bujtak, mintha a halálnak árnyéka még inkább egymáshoz kapcsolta volna őket. Egy-két percig szótlanok voltak, aztán gyöngéden és egymást becézve, megeredt a nyelvük és hogy megfeledkezzenek a zordon szomoruságról, melynek az előbb tanui voltak, belemerültek egészen a saját tavaszuk illatos árjába. Válluk egymáshoz ért, kezük egymásba kapcsolódott és a közeli nászól beszélgettek, melyre két esztendeig várakoztak. Egész testükön diadalmas, ujjongó boldogsággal a teljesülő remény érzése áradt szét és agyukat ez a csapongó, vidám és hálatelt szó járta át:

Végre, végre!

Egészen ittasak voltak a gyönyörűségtől és egy pillanatra sem jutott az eszükbe, hogy az ő egész boldogságuk egy hivatalnok holttestén épült fel.

Tamás István:

Négy uj vers

I.

A korzón legyencek vonulnak át, tizenhárom
rab, a bün kömüveslegényei, szellős fehér vászonzubbony
leszül a testükön és az arcuk sápadt, mint az arlekeneké.
Ugy terelik őket, akár a kecskenyájat,
át a pálmákkal szegélyezett sétányon, amelyen
parfömös, forró asszonytestek hintáznak a vér ritmusára,
»mennyi nő, istenem mennyi nő!« kapkodja fejét a börtönőr
és szeretne pásztor lenni köztük, vagy finom gavallér!
leghátul egy fiatal rabló bandukol,
még alig pelyhedzik az álla,
talán gyilkolt szegény mert éhes volt,
vagy csak leütött valakit veszekedés közben,
a kávéház előtt megtorpann egy pillanatra:
zene szól és madonnaarcu asszonyok csicseregnek körülötte.
Mi lenne ő, ha a rabló
most szó nélkül leülne, elterpeszkedne hanyagul
keresztbecsapott lábakkal a nagyságosasszony mellett
és rákiáltana a pincérre:
»gyerünk a feketémmel!«

II.

A lámpák már égnek lenn az árbócon
és lenn a kajütökben, a bárkák ritmusra inganak, akár az órainga,
harangszó, indulás
és a hajó kifut a szabad tengerre
A kikötőben temérdek ember, rokonok ismerősök, barátok
és szeretők tömege, hangosan tüntetnek a könnyeikkel
es csurgatják
a szeretetüket, ó, én elmegyek és a város itt marad,
a hegytetőn a romok, miket ugy megcsodáltam és a tények
egyre gombostünyibbek
lesznek, mindenkinek zsebkendő lobog a kezében
fehér kendő mint egy sikoly,
addio, zbogom, isten veled!
fáradtan lengetem a karom
és viszainteget a zsebkendő-erdő,
fehér nől karok nyulnak felénk patétikusan,
asszonyerdő, boldogságerdő, mintha mind engem bucsuztatna
a matróz babája, a kapitány ur babája, kereskedő felesége, lánya,
távol a város ragyog ölelő karként
amelyből most erővel kitéptem magam,
ó, innen naponta futnak ki hajók
és a lányok naponta járnak ki a mólóra
bucsuztatni kedvest, ismerőst vagy idegent,
aki csak pár hétre jött közéjük és mikor elmegy
fájó szivet és tengernyi
könnyet hagy maga után!

III.

A tengerésznek mindenütt van babája,
ahol kikötünk: lányok rohanják meg a hajót
akár a kalózok és ujjongva viszik a zsákmányt, a vállas, szép le-
[gényeket,
a part ilyenkor csupa ünnep, a bokrok és pálmák alja
csupa szerelem,
a tenger lovagjai ők, megannyi Nelson és Kolumbusz, aranyzsinór
[lesziil a vállukon,
bojtok, rojtok és telivér egészség,
a pénz olvad kezük között akár a fagylalt a napon,
mert senki se tud ugy mulatni mint a tengerész,
senki se tud ugy busulni mint a tengerész,
még a legvidámabbnak is tengernyi szomoruság van a nótájában,
oly könnyü megrikatni őket,
akik örökké titkolt bánattal hajózzák körül a világot.

IV.

A teherhajók, mik délről jönnek
rizzsel és kávéval megrakodva
vigan köszöntenek zászlóikkal, lámpás szemük kacérul kacsint
és fehér barázda marad utánuk, akár egy csók,
A várost már elnyelte a messzeség, mellettem egy szigoru német
[fiil, oldalán gukker
és dátumszerint jegyzi kiadásait egy tengerkék noteszbe,
néha hátradől, de nem a kilátást élvezi,
csak spekulál és mérgelődik,
»kifosztottak a panzióban« mondja »ide se jövök többet.«
Valaki rosszul van és sóhajt: »Bár már partot érnénk!«
Kolumbusz nem várta ilyen szivszorongva a földet jelző kiáltást.
Nyomunkban sirályok,
a sirály sohase fárad el, halászik, olyan mint egy kis repülőgép,
mig a repülőgép egészen a sirályra emlékeztet,
a felhők néha döbbenetesen emberalakuak és láttam embereket
akik ugy néztek ki mint egy mérges viharfelhő,
a vitorlások fehérek, szüzek, a lelkem is ilyen makulátlan,
a fedélzeten gramafon szól,
két párocska táncraperdül
és a telivér szőke kisasszony együtt susog az érzelmes suttogó
[baritonnal.

Ferdo Čulinović:

BURA

című novelláskötete kapható a

Minerva rt. könyvosztályában

Ára 20 dinár

Várakozás

Irta: Szász Márton

Amikor reggel elment otthonról, a feleségének még semmi baja sem volt. Megcsókolta és megígérte neki, hogy délben pontosan itthon lesz. Féltizkor telefonált érte az anyja a szanatóriumból. A szive a torkába ugrott. Ugy rohant le a lépcsőkön, mintha üldözték volna.

Sírni tudott volna a türelmetlenségtől és a dühtől, mert a taxiállomás üres volt. Fel és alá szaladgált az uccán, amig végre elfogott egy autót. Belevágta magát és bemondta a cimet.

— Gyorsan! — kiáltotta. A hangja olyan tompa volt és olyan mélyről jött, mintha egy pincéből szólt volna fel.

Időérzéke kihagyott, ugy érezte, hogy már órák multak el a telefonhir óta. Az utkereszteződésnél a rendőr megállitotta őket. Végtelen düh lángolt fel benne, legszivesebben keresztülgázolt volna mindenen, a rendőrön, villamosokon, házakon, embereken, csakhogy hamarább odaérjen.

Megérkeztek.

Már a lépcsőknél volt, amikor eszébe jutott, hogy nem fizetett. Visszafutott, kirángatta a pénztárcáját és egy bankjegyet dobott a soffőrnek.

Pár hatalmas ugrással elnyelte a lépcsőket és benyitott az irodába. A nevét tudakolták, s egy hihetetlenül lassu, tempós, öreg ur egy könyvből megállapitotta, hogy a felesége az első emelet tizes számu szobájában fekszik. És mosolygott rá biztatóan, megértéssel.

Lihegve, szomjasan kereste a bemondott számot. Homlokáról szakadt a verejték, egész testében reszketett.

Ott állt az ajtó előtt. Bámult. Rettenetesen gyámoltalannak érezte magát. Nem tudta mitevő legyen. Benyisson?

Kinyujtott kezét ugy kapta vissza a kilincsről, mintha tüzes vashoz ért volna. Hallgatódzott. A kipárnázott ajtón mintha tompa sikolyok szürödtek volna át. Szive még jobban zakatolt, ugy érezte, hogy kiugrani készül, ezért erősen odaszoritotta a kezét.

Ijedten hőkölt vissza, mert az ajtó váratlanul kinyilt. Egy fehérköpenyes, középkoru férfi lépett ki a folyosóra.

Szólni akart, kinyitotta a száját, de hang nem jött ki a torkán.

A fehérköpenyes férfi igy is megértette.

— Még semmi, — mondta. — Menjen a várószobába és legyen türelmes. Olvasson, ugy könnyebben mulik az idő.

Idő? Megnézte az óráját. Tizenegy. Rémes, hogy milyen lassan mennek az ólomlábu percek.

Az asztal tele folyóiratokkal. Egy cimlapot teljesen beborit egy kép. A szöveget már háromszor is elolvasta és még mindig nem tudja mit ábrázol. Mi ez? Hogy van az, hogy a szeme és az agya között megszünt az összeköttetés?

A homlokát erősen végigsimitja. Érzi, hogy mennyire forró. Láza van, vagy csak a keze hideg?

Az ablakhoz megy. A szanatórium kertje van lenn. Napsugár tüz. lábbadozó betegek sétálnak, ülnek, fekszenek. Az arcuk fehér, a szemük fénytelen. Vagy csak ő látja őket ilyennek az ablaküvegen át?

Lépteket hall. Az anyja áll előtte. Halottsápadt az arca és a szemében könnyek.

— Szegényke, nagyon szenved — mondja remegő hangon.

Végre hangot tud adni ő is.

— Meddig még? — kérdi.

— Ki tudja azt. Várni kell. Türelemmel.

Elment. Szeretett volna utána kiáltani, ne hagyja itt, őrjitő ez az egyedüllét.

Bőrszékbe veti magát. Ó, milyen jó ez a hideg, hogy hüsiti a homlokát. Most már egészen biztos, hogy láza van. Pulzusát tapogatja. Valószinütlenül gyorsan ver.

Szemét erősen behunyja. Igen, jó volna aludni. Jó alvás — fél egészség, ötlik eszébe egy rikitó plakát felirata. Emlékszik arra is, hogy valaki nagy betükkel odairta: aki alszik, az nem él.

Élni. Él ő most? Igen, minden bizonnyal él, de szivesen töltené élettelenül ezt a pár, döbbenetes órát.

Orvosságszaga van a levegőnek. Rátapasztja a mellére, fojtogatja. Meleg is van itt nagyon. Felugrik, kinyitja az ablakot. Lenéz a kertbe. Egy szőke kis fiu fut egy hordágyon fekvő nőhöz és ráborul. Kacagnak egymásra és nézik egymást.

Édes iz lopódzik a szivébe. Igen, ezért érdemes. Még ezt is. Várni.

Kimegy. Az ajtóhoz surran. Minden akarata átlendül egy nagy figyelésbe. Hallani akar. Bizonyosságot. Bizonyosságot! Egy csöppnyi hirt, egy kurta jelentést arról a harcról, ami odabenn folyik. Mi ez? Jaj és sikoly, sikoly és jaj.

Visszarohan, a pamlagra veti magát, kezébe temeti a fejét.

Hát lehetséges ez? Ilyen kin. minek? Miért igy? Nem lehetne ez másképp? Hát érdemes? Nem, nem. Nem!

A szomszédos toronyóra kiüti a delet. Harangszó. Milyen régen nem hallott harangozást. Ó, be jó volna most hazamenni. Az asszony mosolyogva vár rá. Megint valami meglepetés. Ismét egy olyan étel, amit ő »imád«.

Az anyja jön. Még fáradtabb, még szenvedőbb, mint az előbb.

— Menj le, fiam, egyél valamit.

— Nem! — veti oda akaratlanul is nyersen.

Nem éhes. Nem akar enni. Nem is tudna. Hogy is gondol ilyet? Az, szegény, odabenn, élet és halál között és ő eszik. Mintha mi sem történt volna. Nem!

Ismét egyedül van. Meddig még, Uristen, meddig?

Isten. Imádkozni kellene. Hogy megsegitse, átsegitse. Milyen régen nem volt templomban. Pedig az anyjának fáj ez. Mondta többször. Mégsem ment. Pedig ő hisz. Imádkozni. Mit? Egy gyermekkori ima jut eszébe, elalvás előtt mondta mindig. Összeteszi a kezét.

Az orvosra néz könyörgő szemmel.

— Nem tudom. Mit akar? Miért türelmetlen? Eltarthat egy napig is.

Felkiált. Ez is lehetséges? Őrület, esztelenség!

Szédül. És százszor elismétli magában: nem!

Görnyedten ül. Nincsenek gondolatai. Egy végtelen ürességet érez.

Ajtó nyilik és csapódik hirtelen. Az anyja jő be futva. Arcán kiállott izgalmak foltjai, szeméből hull a könny.

— Fiu! — zokogja boldogan.

Feláll. Két karját fellenditi a levegőbe. És ami a melléből kiszaladt, az inkább hörgés volt, mint megkönnyebbült sóhaj.

Tarkői Zoltán:

Halló Európa!

A csillagok bele dobálták
magukat a vizbe...
És kacérkodtak
önmagukkal.
A levegőben ezer kisértett
uszott.
És a spiritiszták
boszorkánykodtak . . .
Különös este volt.
A hold torka szakadtából
nevetett,
mikor magához tért
reggellett.
És reggel Amerika
jelentkezett.

Elektromos szikrája történetett,
a borzalmas Európába.
Halló! Halló!
Európa!
Az országházak sohasem
voltak ilyen vérszaguak.
Egy emberélet tizdollár . . .
Halló! Halló!
Egy emberélet tizdollár!
És vannak akik
véletlenül születtek:
az életük fele-ár!
A bazárok nagyfejü
bábokat árultak.
És mindenki gyászt álmodott.

A GYÖKÉREMBER

Irta: SOMLYÓ ZOLTÁN

Missis Tronscill, a főgörl, délután hatkor nagy ozsonnát adott előkelő hotelbeli lakásán. Háromszobás lakosztálya bárrá volt átalakitva, apró falrozettek itt-ott, pálmák, amiket csak arra az egykétórás alkalomra béreltek egy nagy köruti virágkereskedésből, de drágább áron, mintha megvásárolta volna; egész halom inyenc-falat, pezsgők, és parfőm, nagyon sok bódító illatszer...

Minden városban igy szokta az utolsó estén. Ezeket a ozsonnákat a menedzsere: Herymoore rendezte, évek hosszu sora óta virágzó imádatának rajongásával, költségek nem kiméléséve. Ilyenkor aztán hivatalos volt az ujságiró-társadalom szine-java, előkelőbb szinházi vezetők, benfentesek és persze az összes görlök, udvarlóikkal.

Hétóra felé javában folyt a pezsgő (amelyből persze a missis maga egy gyüszünyit se ivott, józanságát, idegei fölényességét a szinpadnak őrizve) egy kövér zeneszerző a nagy pálmafa alatt pajkos tangót játszott egy mahagónizongorán, amikor Merymoore, pici kristály-órájával kezében, diszkréten missis Tronscil felé fordult:

— Hétóra, missis, félbe kell hagyni az egészet, nem lesz elég idő az öltözködéshez. Az előadás fél nyolckor kezdődik!

A főgörl csak mosollyal válaszolt, kissé unalmas mosollyal. Számitásra, tuljózanságra épitett életének az ilyen bucsu-ozsonnák nem voltak napsütéses órái. A murikat legfeljebb éjfél után tudta élvezni, akkor is szükebb körben, különösen nagy költségek nélkül: horribilis fellépti dijának egy százalékát se volt képes napi kiadásokra költeni, oly zsugori volt. Mindég az öregségre gondolt, huszonkét ragyogó évével, arra, hogy egyszer nem lesz mit ennie és valami férfi zsebére szorul. Holott a férjhezmenésnek még a gondolatát is gyülölte, amugy máskép pedig férfitől valamit elfogadni — ettől a gondolattól irtózott csak igazán.

Nyujtózkodva ült a damaszt-puffon, szótlanul, mint aki beleegyezik mindenbe, csak ne kelljen cselekednie. Tekintetét körüljáratta a társaságon, amely zsibongott, mókázott, csicsergett, flörtölt és halkan szólt a menedzsernek:

— Rendben van, zavarja szét őket. — Maga pedig észrevétlenül, diszkréten eltünt a fürdőszobát takaró selyemszőnyeg mögött.

Csak percekig tartott. A társaság, sürü, illattal terhes füstöt hagyva maga után, kiáradt a szobákból; a nyitott zongora szekrényében még szinte ott bugott a legutoljára kivert hang rezgése és a menedzser a fürdőszoba ajtajához lépett, kopogott rajt, hogy épp csak kézcsókját nyujthassa át a gyönyörü leánynak, bucsuul — az előadás kezdetéig. Aztán maga is eltávozott.

*

A következő percben a missis őrült rohanással ugrott ki szobája ajtaján a folyosóra és rekedten kiáltotta bele a hotel márványtömbjébe:

— Herymoore!... Herymoore!...

Ott állt a vastag, égőpiros szőnyegen, tehetetlen dühében toporzékolva apró husos lábaival. A kétségbeesés könnyei csillogtak a szemében.

A menedzser pedig már jött is. Monoklis, elegáns, vékony alakja már elébe pattant a lépcső ivorszinü márványoszlopa mögül, ahol mélyen meghajolva állt, ámulva és szolgálatra készen.

Herymoore, — mondta ottbenn a missis, megtörve, zokogva — nem léphetek fel a mai bucsuelőadáson. Eltünt valahogy a kis fétisem, a pici Allrauém, a kis gyökérember...

A menedzser őrült, hogy még visszajöhetett a csudaszép leány büvkörébe; de bután állt ott, nem értette a dolgot.

— Hát azért mért ne léphetne föl, Tronscill-kém? Nem értem...

A főgörl dühösen toppantott megtörölte a szemét, kifujta az orrocskáját.

— Magától, amilyen buta, — mondta vadul, a sértés kéjében — kitelik, hogy nem érti. Én nem lépek szinpadra a gyökérember nélkül. Ezt jól tudja maga! Ha a világ összedől, akkor se. Jól ismeri ezt a kabalámat. És most eltünt...

Ideges mozdulattal szaladt egyik szobából a másikba, mindenütt felturta az asztalokat, az öltözőasztala összes dobozait.

— Itt volt, — mondta halkan, elgondolkozva — ebben az ékszerdobozban. Emellett a gyöngysor mellett feküdt.

— És a gyöngysor itt van? — vágott rá győzedelmesen a menedzser. — Hát csak nem gondolja, hogy, ha tolvaj járt abban a dobozban, akkor az értékes gyöngysort otthagyja, az értéketlen jószágot meg...

— Értéketlen a maga eszetokja! — csapott bele a szavába a missis. — Mit ért maga ahhoz! Hisz az élőlény, annak lelke van. Mi ahhoz képest az a gyöngysor?! Ellopták. Végem van. Soha többé nem léphetek föl. Mehetek meghalni... — mondta zokogásba fuló hangon.

A menedzser, szegény, tehetetlenül állt ott. Azt se tudta, mit mondjon. Végre megemberelte magát és félénken megszólalt:

— Azonnal autóba ülök és felkutatom mindazokat, akik itt voltak. Hátha csupa szórakozottságból vette magához valaki...

A missis ettől hangos sirásra fakadt:

— Ez még a legrosszabb, Herymoore! Ez maga a halál! Ennek a gyökérembernek az az áldása, hogy amig velem van, szerencsét hoz mindenben, mihelyt nincs a birtokomban, szerencsétlenség ér. De ha visszakerül hozzám és férfi által kerül vissza, akkor a szerencse csak ugy kisér tovább, ha ahhoz a férfihez férjhez megyek. — És kezeibe temetve arcát, zokogott tovább. — És maga tudja, Herymorre, inkább meghalok, semhogy férjhez menjek...

A menedzsernek egy pillanatra felragyogott a szeme, hirtelen végigkutatta a zsebeit, hogy talán valami csudálatos, isteni véletlen segitségével igy mégis az övé lesz az imádott, hüvös missis Tronscill... Aztán a kiábrándulás bárgyu kifejezése terült el az arcán.

A missis ott ült egy kereveten. A könnyei már csendesen folytak alá. Átcikázott az agyán a lezajlott ozsonna egy-egy jelenete. Egy szerkesztő, akivel hosszabb ideig beszélgetett volt: kedves, elegáns fiu, lángoló szemü — talán az vitte el a fétist; vagy az a zeneszerző, aki egy uj dalát ajánlotta néki? Kissé pocakos és kopasz is, igaz, azt mondják, hogy óriási jövő vár rá... Vagy talán az az öreg bankférfiu, a borsónagyságu brilliáns mellgombokkal? . . . Brr!... Összerázkódott...

És csöndesen tovább sirt...

*

A szobalány égő arccal lépett be. Odament a főgörlhöz és a fülébe sugva valamit, a kezébe nyomott egy kis jószágot. A gyökérember volt, a keservesen megsiratott fétis. A missis fellélekzett, de mégis elborult arccal kérdezte, lásasan...

— Ki? Ki az? Ki az, akinél megtaláltad?

— A gnoom. A servicce-szobában volt dolgom, hát látom, hogy a gnoom a sarokban áll és titokzatosan nézeget valamit. Ez volt az. Azt mondja, hogy ma reggel, amikor a postát hozta föl a missisnek, ott látta egy doboz födelén, nagyon megtetszett neki, elvitte.

A szép lány ujongva dobta magát a kerevetre. Kacagott, eszeveszetten. Aztán megkérdezte:

— Hány éves lehet az a gnoom?

— Lehet vagy tizennégy éves, — felelte a szobalány.

— Meg vagyok mentve, Herymoore. Egy tizennégyéves fiuhoz mégse mehetek férjhez, nem igaz! — mondta a missis kitörő boldogsággal.

Mielőtt a menedzser elment, igen fölénken ezt mondta:

— Mi lett volna, missis, ha én vittem volna el ezt a kis gyökérembert és én hozom vissza?

— Maga még ehhez is buta, kedves Herymoore! — mondta neki a szép görl kedvesen és kituszkolta.

A házmesterék Ilucija

Részlet egy kis regényből

Irta: Debreczeni József

A házra már nem ismert volna rá. De kezében volt a pontos cim: *Tizenhárom-város-ucca 29*, kétségtelen, hogy erről az épületről van szó.

Ez a ház...

Próbálta visszakérni tőle az emlékeit. Igen. Ebben az udvarban játszott diabolój a tömzsi és májfoltos épületasztalos Mariska nevü kislányával. Emlékszik most már, hogy egyszer nagyon durván összeverte szegénykét egy fél vajaszsemlye miatt. Hat éves lehetett akkor, de már tudta, hogy mi az a bünbánat és négy krajcár ára nagyszemü savanyucukorral engesztelte ki Mariskát.

Az asztalosék Mariskája vézna volt és hajlamos az angol kórra. Piros haja fájdalmas lánggal égett a kisudvar fukar napsütésében, amint a diaboló fonalát himbálta.

— Hoppla — nevetett fel ilyenkor boldog elégültséggel Mariska és tátott szájjal követte a fadarab utját a magasba. A diaboló nyilegyenesen repült a légben, tul az irigy tüzfalon és a kopár kisudvar börtönén.

— Mariska kedves hatéves — gondolta magában és eszébe jutott, hogy ő mindig magasabbra tudott hajintani, mert már kilencéves volt, tiszta-kitünő harmadikosztályos, izmos, elkényeztetett és jóltáplált.

— Mariska, kedves hatéves — gondolta folyton, mig belépett a szurtos lépcsőházba — Mariska kedves hatéves vajjon hol lehet mostanában?

A másik kislányt a bérházból Ilucinak hivtak. Iluci a házmesterné lánya volt. Tizenkétéves már és vele némi lenézéssel állt csak szóba. Ilucinak fényes fekete haja volt, gögös, fitos orra és szinésznő akart lenni. Akkoriban imádta Ilucit, mint egy légnemü felsőbb lényt és teleirta a nevével a harmadikos számtankönyvet. Finom ötkrajcáros tejcsokoládékkal kedveskedett neki és a legritkább számolókat rakta pici lábai elé. Ám Ilucit ezek a könnyes gavallériák bizony csak ideig-óráig hatották meg és mindtuntalan megcsalta őt egy briccsessznadrágos reálistával a Borz-uccából, akinek az arca tele volt mittesszerrel és saját rablóbandája volt. A rablóbanda és a reál hallatlanul imponáltak Mariskának és ő csüggedten érezte, hogy alulmarad a mittesszeres rablóvezérrel szemben. Akkoriban feneketlenül gyülölte a reálistát és erösen elhatározta, hogy ő is megalakitja a Tizenháromváros-uccaiak Feketekéz Egyesületét. Igen, a cimet ilyen jól kifundálta és azzal a tervvel is foglalkozott, hogy háborut üzen a Borz-uccai realistáknak, akiknek egyensapkájuk fakardjuk és saját riasztópisztolyuk volt már.

Iluci kedves tizenkétéves — gondolta ellágyuló emlékezéssel — most megtudom mi lett vele.

A ház kétemeletes volt, rideg takarékos nyerstégla homlokkal, szemben az Állatorvosi Főiskolával. A kapualjba valaki egy csorba vödröt rakott ki és a lichthofban borzas cselédek mezitláb és nagyon gorombán veszekedtek. Délelőtt tiz óra volt, most kezdődött a klopfolás a rácsosablaku fekete mosókonyhából pedig egyhangu csobogás hallatszott fel, mintha tenger és sziklák csókolódznának odalenn.

A kövér viciné izzadva surolta a cselédlépcsőt és rikácsoló hangon énekelt. A vici, aki civilben vasesztergályos volt és hallatlanul lenézte az összes cselédeket ,ebben a pillanatban dobott ki egy verklist, akit egykedvü kisgyerek kisérgetett, mint egy alvajáró. A főlépcsőn uriasszonyok és urigyerekek lépegettek és az egyik kisfiu leródlizott a karfán. A levélhordó is megjelent és egy szobalánynak levelet adott át, amelynek boritékján két kék galamb csókolódzott.

— Ebben a házban születtem — gondolta a tizennyolcéves fiatalember és most már nem is értette, hogy miért utazott két nappal az érettségi után egészen idáig, csakhogy megláthassa ezt a házat. Dühös volt magára, mert ugy hitte, hogy szüzi érintetlenségben fogja megtalálni a szük nagyvárosi bérkaszárnyát éppen ugy, ahogy tizenkét évvel ezelőtt itthagyta. Az udvarral együtt, ahol házmesteri engedéllyel karikázott és Iluci nyomában loholt köröskörül a fogócskákon. Mariska diabolóját is meg akarta találni abban a sarokban, ahová rendesen tenni szokták a porolóállvány mögé egy fehér skatulyába.

És most jut eszembe az udvarról, Mühlhaus is, a karikaturarajzoló, aki a második emeleten lakott. Mühlhaus egy divatos hetilapba rajzolt humoros fejléceket és nagyon magányos ember volt. Néha órákig sétált a piszkos feketerácsos gangon és figyelte őt, amikor a karikáját kergette és időnkint leszólt:

— Vigyázz kis legény, elesel.

És dupla papirban csokoládét dobott le a magas második emeletről, mint ahogy a vak kintornásnak szokták a fényes rézkrajcárt.

Otthon az apja el volt ragadtatva a hires Mühlhaus barátságosságától:

— Érdekes — szokta mondani — érdekes egy ilyen hires ember és hogy eljátszik a Gusztival.

— Mühlhaus bácsinak — mondta az anyja — szépen köszönj ám mindig Gusztikám.

Azóta sokat nevetett már Mühlhaus fejlécein és összerezzent, amikor a mult évben olvasta, hogy Mühlhaus is meghalt. Abbáziában halt meg, mint egy kutya, olyan egyedül. Szerencséje volt, mert a fejlécek egyre keserübbek lettek és a divatos hetilap éppen készült felmondani neki.

A fényképész még mindig ott volt jobbra a magasföldszinten ugyanazzal a táblával, amelyen ez az egyetlen szó állt:

FÉNYIRDA

A hatodik születésnapján idehozták, ráültették egy megtépázott szőrü hintalóra és pityergő szájjal lefotografálták.

A házmester birodalma az udvar végén terült el, ahonnan a ház minden oldalát kitünően szemmel lehetett tartani. Az ajtó a konyhára nyilt, mint majdnem minden házmesterlakás ajtaja. Vakablakos sötét helyiség volt a háttérben rotyogó sparherddal. Savanyukáposzta és verejték szaga csavarta az orrát a belépőnek. A házmesterné krumplit hámozott. Kövér és fölényesen szigoru asszonyság volt, egyáltalán nem olyan, amilyennek a fekete Iluci anyját próbálta rekonstruálni az emlékeiből. Lehet, hogy nem is ő az, hisz tizenkét év alatt sok uj házmester jöhetett.

Az asszony valami határozatlan morgásfélével viszonozta az illemet tudó köszönést.

— Mi tetszik? — kérdezte barátságtalanul.

— Sporerék — Sporer Antalék itt laknak kérem? — kérdezte a fiatalember.

A fiatalember tudta, hogy nem laknak itt. Sporer Antal ugyanis az apja volt, aki tizenkét éve lakik már lenn Maroscsöndesen. De hát meg kellett kezdeni valahogy a puhatolódzást.

A házmesterné gyanakodva mérte végig:

— Itt nem laknak — jelentette ki vontatottan.

— Tudom — vallotta be a fiatalember, majd a házmesterné csodálkozó pillantására hozzátette:

— Sporer Gusztáv vagyok. Ebben a házban születtem kérem. A szüleim vidéken laknak és én csak szétnézni jöttem kissé.

A házmesterné nem látszott nagyon meghatottnak erre a vallomásra. Mégegyszer megkérdezte:

— Mi tetszik?

A kövér asszonyban felülkerekedett a gyanu, hogy ügynökkel van dolga.

— Hallatlan — gondolta — micsoda trükkökkel törnek az emberre. Biztos könyvet akar eladni részletre.

— Figyelmeztetem — szólalt meg felelet helyett — hogy ügynököknek tilos a bejárás.

Egy délután a nagy szabónál

A mult héten Citroënt, az autókirályt látogatta meg Benedek Károly, a *Bácsmegyei Napló* párisi szerkesztője, e héten a nagy szabót, illetve A SZABÓT kereste föl. Látogatásáról a következőkben számol be:

»Ott tartunk« — állapitja meg az Intransigeant bosszusan — »hogy némely iparos cégek vernissage — a valóságos diplomáciai esemény és nem is a kisebbek közül való! Igy például ezé a szabóipari világcégé, mely a Champs-Elysés-n most nyitotta meg párisi atelierjét, mely nek puszta berendezése müvészi esemény. A megnyitás ünnepélyén Páris leghiresebb jazzbandja játszott és a legügyesebb barman mérte az italokat. *Hét miniszter volt a megnyitási ünnepen jelen*, nagykövetek és közönséges követek; hercegek, hercegnők — és nagyon szép asszonyok, tömegesen«.

A világ legelegánsabb férfiszabója és »*chemisier*«-je érkezett el Párisba: őt üdvözlik igy a nagy napilapok. Hanem hozzátehetné az Intransigeant, hogy idők jele az is, hogy ez a világcég nem a hercegi és nem a dollármilliomosi kundschaftra a legbüszkébb: a Nagy Vevő, kinek dedikált képei ragyognak az egyébként gögösen disztelen falakon, nem hord századokban patinázott, vágy aranyval kápráztató koronát; a mozifilm fejedelme az: *Adolph Menjou*. A világfirma tulajdonosa, ha dicsekedni akar, őróla beszél. Tisztelettel teljes megilletődésben mutatja a »csudálatos ember« szivélyes sorait, elsorolja, hogy mi mindent és menyiért rendelt nála »*a Menjou*« még mikor a párisi atelier meg sem nyilt valójában! »Pedig — teszi hozzá — a Menjou soha Európában még nem csináltatott ruhát! Egyetlen szabó dolgozhat neki: Los Angelesben bizonyos Florizel Schmidt. Egy Beaumont gróf (régi vevőnk) kalauzolta ide, de nem ő hozta. »Hollywoodban láttam a maguk ruháit egynehány uron« — mondta — »s már akkor elhatároztam, hogy ezuttal, ha Európába jövök — Knizénél csináltatom minden ruhámat!«

— Igaz-e — kérdeztem a világszabót — igaz-e, hogy maga csinálja a világ férfidivatát? Mondja: mi a titka a fantasztikus divatdiktaturának, melynek nincs ellenzéke s melynek őt földrész minden »gentlemen«-je aláveti magát.

Az uriemberek internacionáléja

»A divatot« — felelte mosolyogva a nagy szabó — »a divatot nem csinálják. A divat terem. Nem diktatura a divat vezérlete, nem autokrácia, hanem igazán vett népuralom. Nincs igazabb egyenlőség, nincs valódibb nemzetköziség, mint a jólöltözött gentlemanek internacionáléja.

— Giraudoux divatdarabjában, a Siegfriedben az egyik szereplő kioktatja a lakáját, hogy hogy anismeri fel azt a franciát, akit látogatóba vár: »Fel fogod ismerni« — mondja — »mert bizonyára fekete szalonkabát lesz rajta, aminőt más senkise hord. Erről mindig megismerheted, első pillantásra az utazó franciát«.

E finom és találó megfigyelés akaratlanul a francia férfidivat legnagyobb hibáját jellemzi. Axiomaként mondhatom: *akinek a ruhája bizonyságot tesz a nemzetiségéről, vagy a ruha vételi helyéről, az nem igazán elegáns ember.* Mi Bécsben, Párisban, Berlinben, Karlsbadban mindenütt a helyszinén dolgozunk a magunk mühelyében, de mégis egyazon áru van mindegyik üzletünkben: nemzetközi divat! Nincs német, francia, angol divatizlés: *Európai izlés van!* A bécsi Sacherben, a berlini Peltzerben, a párisi Ritznél vagy a londoni Embassy Clubban: egy szabásu ruhát hord minden igazi uriember. Ha azzal jön be hozzánk a vevő, hogy ő valami »különöset« akar, ilyent meg amolyant, akkor mi szépen, udvariasan megkérdjük, hogy miért jön hozzánk, ha nem a mi izlésünkben bizik meg, hanem ő akar magának divatot teremteni.

A tizenhat kiválasztottak

Mindamellett fontos (sőt legfontosabb) az excluzivitás. De az megint más valami! A mi áraink minden üzletünkben magasabbak, mint a többi üzlet árai. (Igy például Párisban egy uccai öltönyt 1600—2000 frankért készitünk). És mégis, a magasabb ár ellenére, kevesebb haszonnal dolgozunk, mint más szabók. Még a béléseinket is külön szövetjük s ellenőrizzük, hogy mennyi lehet benne fém. Amit más nem csinálhat utánunk: külön ruhakelmét szövetünk bizonyos angol gyárakban kizárólag a mi használatunkra és egy fajtából nem többet egy végnél. Ebből négy országban, ahol dolgozunk, összesen 16 ruha készül. Egy-egy üzletünk csak négy öltönyre és egy-egy pótnadrágra valót kap e szövetből. *Ez az excluziv kosztümje tehát az egész világon csak 16 gentleman-nek lehet.*«

És a világizlés szorgalmas tudósa mindjárt ki is nyit egy titokzatos szekrényt és megmutat nehány ily még meg sem született szövetet, melyet csak most fog megkapni az a bizonyos 16 gentleman: egy királykéket, amit flanelnadrággal kell viselni, egy hasonlót gyengéd shetlandi zöldből és valami egész ujszerü shirting-flanel tenniszruhának valót. »A nekünk dolgozó angol gyárak hallatlanul diszkrétek« teszi hozzá. »Soha meg nem történt még, hogy elárulták volna másnak a mi szövetünk titkát.«

Faj és nemzet — ruhaszabásban

— Mégis — mondtam neki, hogy ellentmondjak — tagadhatatlan, hogy van külön nemzeti izlés. Az amerikai, a francia, vagy a német ember mást és mást szeret.

»Természetesen« — bólintott ő — »a vevőközönség és az általános izlés minden országban más egy kicsit. Igy például Amerika verhetetlen a készáruban, de már a szabásban az angolhoz nem is hasonlitható. Az angol közönségnek általában a legjobb »divatflaire«-je van. Már a francia szabó, a francia férfi termetéhez illően valahogy nőiesebben szab. Minden kabát »schweifolt« itt: vállban szük, csipőben szélesedik. A férfias elegancia ennek ellenkezője. A ruhának kényelmesnek, könnyednek kell lennie: vállban szélesnek, derékban karcsubbodónak. Németországban általában szintén valamivel rosszabbul öltöznek az emberek, mint Bécsben vagy Londonban, mint ahogy a németnek terebélyes termete is kevésbbé alkalmas az elegáns öltönyökre. Különösen jellemző, hogy Németországban még a legjobb családoknál is gyakori, hogy *a nő választ férjének ruhaszövetet: Angliában ez kivételesen sem fordulhat elő.* A nő szeme a részletekre van berendezve, nem látja az egész stilusegységet ugy, mint a férfi. (Ezért már a nagy nőszabók is férfiszabászokat alkalmaznak legszivesebben.) A bécsi közönségben viszont legtöbb az egyéni iniciativa. Az is bizonyos, hogy a látszólag nagyon egyforma férfidivat folyton változik: a háboru hatása például, hogy az azóta következett divat kevésbbé feszes és ünnepélyes: a szines ing jellemzi ezt a háboru-utáni kort és a puha gallér.«

Kis lecke a gyakorlati lakásépitészetből

»Mintahogy az épitészetben is kezdik végre megérteni, hogy minden ornamentum vétek« — vegyül a beszédbe a bécsi épitész Loos, kit a Knize-atelier belső berendezéseért ma a Newyork Herald a »világ legnagyobb lakásépitészének« nevez. »Látja« — mutatja büszkén — »ma már tetszenek ezek a sima-zöld nyugodt márványoszlopok. Bécsben még nem is oly régen azt mondták erre, hogy »szappanból épitem őket«. Minden elegáns, holott nincs rajta semmi disz: igazi demokrácia ez a belső berendezésben: Arisztokratikus szépség, melyet mégis mindenki megengedhet magának, mert nincsen rajta drága cifraság. És épen mert nem cifra, nem megy ki a divatból, el nem avul soha.

Anyagismeret kell hozzá és célszerüségi érzék. Olyan kell, hogy legyen a szabóatelier épitészete, hogy abban mást, mint ruhát ne is árulhassanak! És a Knize speciális esetében még olyannak is, hogy a vevőt előkészitse a következőkre: Kezeskedelem, hogy itt nem fog dühöngési rohamot kapni a vevő, ha meghallja az árakat. Ez pedig az én berendezésemnek köszönhető...«

Benedek Károly

Atlantis...

— Beszélgetés az uj földesurral —

A tizenkilencedik, de még jobban a huszadik század nagy eseményei — az emberi életet átalakitó rohamos és egyenkint is csodálatos jelentőségü technikai felfedezések és a világháboru, majdnem kétezer év kulturáját haladásra serkentették. Sőt, ami ma történik, az nemcsak egyszerü továbbhaladás egy megkezdett uton — hanem egy merőben uj kultura keletkezése is.

Nagy változások történtek az életformákban, különösen Európában, a háboruelőtti kultura legerősebb várában.

Ismertük barátainkat, ismertük a társadalom rétegeit és egyedeit, volt egy mértékünk, amivel mértünk: ez volt a kulturánk — ami ma nincs!

Mert a mának még nincs értékmérője — nincs kulturája. Épen ezért a meglepetések korát éljük. Minden és mindenki valami ujat hord magában.

Ki ismeri ma felebarátját?! Ki tudja őt felmérni és megállapitani őt, mint a mai emberiség egyedét. De vegyük csak saját életünket, mert mégis csak ez a legközelebbi hozzánk.

A régi kulturában tudtam ki vagyok társadalmilag! Ma a helyemet lehetetlen megállapitanom. Mint társadalmi ember csak a munkám által vagyok embertársaimhoz kötve, egyébként minden szál elszakadt köztünk!

Ez a ma: emberi katasztrófája — a végletekig kiéleződött önzés!

Az anyagiasság orgiáit éljük: szellemtelenül és embertelenül!

A ma vérző sebei: a fokozódó nyomor és annak rettenetes velejárói a testi és szellemi leromlás, vajjon eléggé fénylenek-e már, hogy meglássuk arcunkon a kulturátlanság szégyenbélyegét?!

*

A gőzgép feltalálása előtt a földbirtok volt az az anyagi tényező, amelyre a kulturális, társadalmi és politikai megmozdulások alapozódtak.

Ma a földbirtok elveszitette ezt a jelentőségét — nem egyedüli tényező már — bár lényegében ma is forrása az anyagi életnek.

Jelentőségéhez képest azonban igen kicsi szerepet tölt be az emberi társadalom szellemi életében.

A régi földbirtokos történelmi tradiciók következtében jutott a birtok tulajdonjogába.

A tradiciók nem csak jogot, hanem kötelességet is róttak a birtokosra a társadalommal és az állammal — szóval emberi közösségekkel szemben.

A mai földbirtok ilyen kötelességeket nem ismer — csak üzletet.

Azt mondják — az üzlet: többtermelést követel, ez pedig az ember javára megy.

Igen! De ha az üzlet ugy kivánja, hát a földbirtok egyszerüen beszünteti a termelést és vár: az üzletre.

Csak egy példát: néhány évvel ezelőtt Európa éhezett, mig Délamerikában a mozdonyokat buzával fütötték. Miért? Mert a buza olcsóbb volt, mint az emberi élet!

A földbirtok igy kikapcsolódik az egyetemes emberi érdekkörből — csak magának él.

Az ugynevezett mintagazdaságok szolgálják még legjobban az emberi közösséget, mert a jó üzleten felül még uj utak, uj módok, uj fejődési lehetőségek kezdésével bizonyos kockázatokra, áldozatokra is hajlandók, ami az üzleti cél mellett az emberi szükségletek jobb kielégitését is célozza; bizonyos jóakaratot mutat igy az emberi közösségekkel szemben.

Milyen a ma földbirtokosa, milyen életet él, mi az értéke emberileg?

Ezerhatszáz holdnyi birtok udvarában vagyunk. Ezerhatszáz hold föld a legacélosabb buza földjéből — tartozik ide. Csépelnek, hull a mag, a kenyér, ezerhatszáz hold vére, rengeteg ember mindennapi kenyere!

Szemben áll velem az uj földbirtokos: a ma embere ő — multja nincs. Tegnap még senki — egy vállalkozása beütött — ma ezerhatszáz holddal az ország gazdaságának egyik jelentős tényezője. De ki ő? Mit jött ő megvalósitani? Vannak-e elgondolásai ezzel a vagyonnal az emberiség javára is?

Mert ha tradició nem is, de az emberi szolidaritás érzése kell, hogy foglalkoztassa ennyi vagyon: ennyi hatalom birtokában. Ennyi vagyonnal birni: felelősséget vállalni érte az emberi közösség előtt! Ennyi kulturájának kell lenni annak, aki ennyi vagyont magáénak vall. A magánvagyonnak ezzel az erkölcsi alappal rendelkeznie kell, mert csak ez biztosithatja a jövőjét.

— Mondja — kérdezem — miért használ utjaira biciklit?

— Mert engedelmeskedik feltétlenül — és olcsó. Arca különös, elszánt kifejezésü lett: nem tudom türni az engedetlenséget... az autó kiszámithatatlan...

— Szó sincs róla — az engedelmesség a rend formája, a rend pedig igen szükséges valami. Mire használja ezt az engedelmességet?

— Hogy ne legyen eltérés a számitásaimban. Nézze itt száz vagon buza van. Ha itt egy szem sem termett volna — ennek itt kellene lennie mégis épen igy, mint most.

Hova megy ez a buza?

Mindegy. Eladtam. Én már végeztem vele.

De ebben a buzában rengeteg élet van, ez nem érdekli?

A szemembe nézett kutatón: ha én erre gondolnék — mondta — akkor mindig vesztenék... mosolygott: miért akarja elrontani a számitásomat...

Fölült a biciklijére — és én nem tudtam mondani, hogy várjon! Várjon — mert itt valamit tisztázni kellene!... hogy a buza: élet... hogy ez az élet elsülyed valahol az uton — a vagonokban...

És hogy egy Atlantis vagyunk — ami sülyed... egyre sülyed!

Kristóly István.

Az asszony, aki ugy él

Irta: Quasimodo

A temetés után jegyet váltatott a bécsi gyorsra és elutazott. Mintha mi se történt volna. Pedig nem lehetett ráfogni, hogy nem szerette a tanácsos urat. Sőt. Példás családi életet éltek... Most azonban vége...

Mikor belesüppedt a kupé puha bőrpárnáiba, akkor jutott eszébe, hogy a városban nem nyilatkozhatnak róla a legbarátságosabban Alig várta meg, mig elföldelték és már rohan a vasutra és menekül innen... No, de mindegy.

Hátra vetette arcáról fekete fátylát és vékony, aranyvégü cigarettát dugott ajkai közé. Mikor retiküljében gyufát keresett, hirtelen apró láng lobbant a szemébe, amint egy hosszu, fehér kézzel együtt az orra alá közeledett. Rövidet szippantott, aztán felütötte a szemét.

— Köszönöm... Tekintete csak egy pillanatra siklott keresztül szomszédján.

Az különös figyelemmel rakta zsebre gyufáját, aztán lehajolt ujságjáért, mely időközben lecsuszott az öléből és nyugodtan olvasott tovább.

Azon gondolkozott, hogy mintha ez az utazás valóban tul hirtelen jött volna. Legalább még pár hétig otthon kellett volna maradnia. Fogadni a részvétnyilvánitásokat, minden látogatónál ujra, meg ujra sirva fakadni és a végén megtörten venni tudomásul, hogy a vezérigazgatói tisztséget a megboldogult helyett ez vagy az fogja betölteni a bankban. Ő, a tanácsos ur, meg fog bocsájtani. Amig élt, semmi panasza nem lehetett rá. Most már egész mindegy lehet neki, hogy mit tesz. Jó felesége volt. Hozott hozományt, vezette a háztartást, csillogott, mosolygott az estélyeken a kopaszodó urakra és fius haju hölgyekre és, ami a fő, nem csalta meg. Egyáltalán nem tartotta fontosnak. És csakugyan szerette. Először nem, aztán megszokta, később sokszor unta, de azért mindig kitartott mellette. Meg volt róla győződve, hogy más se sokkal szórakoztatóbb... Mikor most meghalt, tiszta szivből megsiratta. Néha olyan barátságos napokat töltöttek együtt... Felejteni akar. Senki nem vonhatja meg tőle ezt a jogát. Otthon minden és mindenki emlékeztetné.

Meggyőzte magát, hogy igaza van és szerette volna egyik kezével megrázni a másikat.

*

Az utlevélvizsgálat simán ment. Bőröndjét ki se kellett nyitnia. Épen, hogy megkérdezték: — Van valami elvámolni való? — Nincs. — Ó, kérem, tessék hagyni.

Furcsa, az egész utazás most mennyivel kényelmesebb, mint mikor együtt mentek. Akkor mindig rengeteg bajuk volt... Lehet, hogy a viszonyok változtak.

A szomszédjáét azonban alaposan felforgatták. Látszott, hogy dühös. Mormogott valamit a fogai között a korrupcióról. Nem állhatta ki mosolygás nélkül.

Fölállt. Az ablakon becsuszó végtelen sikság untatta. Mindenütt szántóföld, csak szántóföld. A napot már ott látta félig beásva a vetésekbe... Ijedten kapta hátra a fejét. Zsebkendőjével dörzsölte a szemét. Egy koromcsöpp repült belé. Szurta.

— Tessék nyugodtan maradni, hallotta a másik hangját. Megfogta a szempilláját, felhuzta, aztán a zsebkendőjével szeméhez nyult.

Megmutatta a kis fekete pontot és mosolygott... Később beszélgetni kezdtek.

— Bécsbe?

— Igen.

— Van valami ismerőse?

— Nincs... Majd csak...

— Egy kis szabadságra megyek.

— Én is.

— Hol fog lakni?

— A Bristolban.

— Nagyszerü. Én is. Van már szobája?

— Nincs.

— Kit gyászol?

— Az uramat. Ma temettük... Szinte szigoru volt a hangja, ahogy kimondta. Várta, hogy változik el a másik arca. Mit fog rá felelni. A közvélemény...

— Igen...? Persze... felejteni... Ó, a legjobb hely ilyesmire kétségtelenül Bécs.

Csalódottan szoritotta össze a száját, de valami megnyugvásfélét érzett.

— Ön pesti?... Különös... Furcsa, hogy nem ismerem... Vagy. Várjunk csak... A tanácsos ur?...

— Igen...

Várta, hogy mondja: Fogadja részvétemet. Kár érte... Ccc... Nagyon finom ember volt.

— Szegény... Haragban voltunk... és mosolygott. — Már rég óta. Ő egyetemista volt, én még csak gimnazista. Talán hatodikos. Azóta se békültünk ki.

— Lány?

— Természetesen.

Nevettek.

*

Karácsony előtt érkezett haza. Először a rokonokat látogatta meg. Ugy érezte, hogy minden mondatban, amit hozzá intéznek, valami rejtett guny van. Később bántotta is.

— Hogy mulattál?

— Nem mulatni mentem.

— Tudom...

— De azért jól mulattam.

Az igazgató felesége kitörő lelkesedéssel ölelte meg, aztán maga mellé huzta a diványra és ugy kérdezgette.

— Na...?

Mintha nem értette volna.

— Mi ujság?

— Semmi szivem. Mi volna?

— Kivel ismerkedtél össze?

— A vonatban... És másokkal.

— A doktor? Nagyon érdekes ember. Psichoanalitikus.

— Igen. Tudom. Nekem csak egy csöpp kormot vett ki a szememből.

— Ó... És most hol van?

— Nem tudom fiacskám. Fogalmam sincs.

— Miért nem hivtad haza?

— Minek?

Mikor kötelező látogatásait elvégezte, ugy határozott, hogy nem fog járni sehova. Később belátta, hogy lehetetlenség. Egyszerüen bekopogtak. Főleg az ügyvéd. Csaknem minden este. Kávéházba hivta. Egész jól érezte magát.

Januárban az apja magához hivatta.

— Nem vagyok tőled elragadtatva, mondta.

— Miért?

— Még egy éve sincs, hogy az urad meghalt.

— És az baj?

— Nem illik. Ugyan olyan jól tudod, mint én, vagy más.

— Ki törődik itt velem?

— Mindenki, aki ráér. Ilyesmire különben is mindenki ráér.

— Jó, felelte és elment. De azért minden maradt a régiben.

*

Az ujságban olvasta »Dr.... külföldi utjáról hazaérkezett és rendeléseit ujra megkezdte.«

*

Valamivel később, talán egy óra mulva szaladt fel hozzá az igazgató felesége. Kitárt karokkal, mint valami szitakötő repült a nyakába.

— Haza jött. Tudod már?

— A doktort gondolod? Igen.

— Találkoztál már vele?

— Még nem.

— Hivd meg teára. Mi is eljövünk.

Mosolygott. Ez csakugyan nem rossz ötlet. De mit tudja, hogy mikor találkozik vele... Igaz... telefonon.

— Holnapután. Jó? — folytatta a másik.

— Nem bánom.

— Kit hozzak magammal?

— Akit akarsz szivem. Csak jelentsd be holnap.

*

Örült és nehezen várta a vasárnapot. Kedves lesz a találkozás. De nem szép tőle, hogy nem jelentkezik. Lehetetlen, hogy ilyen hamar elfelejtette volna azt az időt, amit együtt töltöttek. Hiszen egész jól érezték magukat. Össze fogja szidni ezért a neveletlenségért.

A telefonkönyvben kereste a nevét. Aztán füléhez emelte a hallgatót. Kérte a számot... Ő maga jelentkezett... Halló... Lám én nem feledkeztem meg magáról... Semmi mentegetőzés... Nem volt szép. Amint megtudtam, hogy itt van, felhivtam. Pedig azt hiszem a maga dolga lett volna... Jól van. Most már mindegy... Tehát jön?... Ugy... Akkor majd kibékülünk.

*

Elhatározták, hogy ugy fognak élni, mint mikor megismerkedtek. Az asszony kivánta. — Én jól érzem magam magával és nem érdekel senki.

Mikor délutánonként meglátogatta, leültek sakkozni. Később sétálni mentek a Dunapartra. Tavasszal sokat voltak Budán. Legtöbbször ketten. Néha más is jött. A napok mindig kedvesen multak. Csak egyszer zavarta meg őket az apja. Egy délután. Megint mérges volt, mint mikor magához hivatta. A doktor elbucsuzott.

— Nagyon kellemetlen, hogy még mindig nem változtál meg.

— Hiszen most már egy éve lesz.

— Mindegy — és dühösen csapott az asztalra. Nem élhetsz igy. Nem türöm, amit véghez visztek ezzel az emberrel.

— Hallgasd meg egyszer. Végtelenül kedves.

— Be kell fejezni. Megtiltom.

Most már fölcsattant. — Azt teszek, amit akarok.

— Nem türöm. Érted?

*

Sokáig nem mondta el neki. Bántotta, de nem akart megválni tőle. A végén mégse hallgathatott tovább... A másik mosolygott. Nyugodtan játszott cigarettatárcájával. Két ujja között forgatta az asztal üveglapján. Néha közbeszólt, hogy: lehet, talán igaz, senkinek se lehet a száját befogni. És, hogy nem engedi. Ez alatt az év alatt ugy megszokta. Különben se tudna lemondani. Aztán még hozzá tette. — Ugy-e kár volt a barátságért? Nem én vagyok az oka. Én sokszor kértem.

*

Aztán, az ősz végén megtartották az esküvőt.

ÖRÖK DELILÁK

Irta: Gál Ottó

Özvegy Czakóné a koraesti szürkületben a hideg konyhában gubbasztott a kis zsámolyon és figyelt. A szomszédos szobából, a betámasztott rozzant faajtón keresztül, vad férfilárma zagyva zürzavara hömpölygött ki hozzá.

Mindenki egyszerre beszélt odabenn, a másikra nem figyelve, saját hangját izlelgetve, saját igazát, okosságát hangoztató csodáló gyönyörüségben. A sok kiáltó férfihang mint holmi elemi erőket visszahangzó ősi szimfónia folyt az öregasszony füleibe, amelyek az egész testét elboritó félelemtől szinte különvált rettegéssel itták magukba az emberi torkok tomboló orkeszterének zugását Néha felcsapódott e hangkáoszból egy lázas, lihegő lelkesedéssel kikurjantott szó: Sztrájk! Utána egy szivdobbanásnyi időre döbbent csend rémisztett, majd epidémiás mámorban fujta, örjöngte a többi száj is: Sztrájk! Sztrájk!...

És özvegy Czakóné ilyenkor felegyenesedett előérzetes, együgyü kétségbeesésében. Ez a rettenetes idegen szó a multból már ottraktározódott agyában, valódi jelentésének megértése nélkül, a nagy szörnyü világ többi érthetetlen dolgainak megemészthetetlen neveivel és képzeleteivel együtt egy ködfelhőbe veszett zilált gomolyagban. Most mint régi sebek szakadtak fel benne e gigászi erejü szóval kapcsolatos képek és emlékek. A sztrájk valódi fogalmát: a munkabeszüntetést neki csak a szó első betüje jelentette. A többi betü megett: a munkabeszüntetést követő nyomorgó, éhező napok, kizárás, csendőrszurony, puskatusa, óh és a vér, mindenkinek olcsó szent munkásvér irtózatos képei viziónáltak.

Ugy érezte be kellene rohannia oda a vitázó, hangos férfiak közé, rimánkodni, sivalkodni ott előttük, leborulni elébük: könyörgős fenyegetéssel: Jézus szent szerelméért, gondoljátok meg, mit tesztek! Mi lesz velünk: asszonyaitokból, gyerekeitekből, ha nem álltok holnap munkába! Hasztalan minden erőködés: az uristen rendeltetése, hogy a szegény munkásnépnek ne jusson nagyobb karaj az ő áldott testéből: a kenyérből!...

De csak munkában aszott karjait tárta ki sirós riadozásban az ajtó felé. Aztán rémülete felett virrasztó kétségbeséssel ujra magába omlott. Nyügös kis verébtörzse összébbzsugorodott, hogy kisebb felületet nyujtson a testét nyaldosó tüzesfogu félelemnek.

✸

De amikor a feltárult szobaajtón keresztül kiözönlő férfiak élén megpillantotta fiát, egyetlen édes legényfiát, felvetett drága, büszke barna fejével, mégis fellobbanó melegség, anyás öröm szaladt a szemeibe.

— Sztrájkolunk, édes anyám! Kimondtuk a sztrájkot — kiáltotta a fiu és a melle dagadozott a magabizó önérzettől. — Éljen a sztrájk! — robbant ki belőle a lelkesedés.

És a már az udvarra tóduló emberraj utánazugta: — Éljen! Éljen a sztrájk!

— András! András fiam, vigyázzatok magatokra! Vigyázz magadra!... — sirta el magát az anyja.

A fiu megkapta a hóna alatt az öregasszonyt és széles, bolondos jókedvében magasra emelte és ugy dörögte fel hozzá:

— Ne féljen, édes anyám! Ne féltsen bennünket! Erősek vagyunk mi egyenként is és együtt is! És a mi oldalunkon az igazság! ..

Aztán szép vigyázva letette ujból a földre a rozzant öreg testet, belecsókolt az arcába, ahol a gondráncok most mosolytól mélyült csatornáiban nagy szomoru könnycseppek uszkáltak lefelé.

De András nyugtalan, izmos teste már a távozók után lendült Már a küszöbön kiáltotta vissza: — Isten áldja, édes anyám! Megyek a körbe, ne várjon vacsorával!

Mire Czakóné kitipegett, hogy a nyitvahagyott uccaajtót betámassza, már fojtott csend és néptelenség kendőzte a vasárnapdélutáni uccát.

A tulsó oldalról, a bóbiskoló házacskák gyöngysora mögül izzón rikitott ki a veresre mázolt gyár rengeteg teste. A roppant égboltozat sötétlő sátra alatt magasba-szökő kéményeivel és kürtőivel mint valami véráldozatra váró bálványkolosszus tolakodott fel az ürbe. Szörnyü monumentalitása leigázta körülötte az embereket, akik táplálták és belőle éltek. És ez a rettegés átragadt a házakra és a dolgokra, amelyek sunyi félelemmel lapultak a tövében.

De özvegy Czakóné most felemelte munkában gyöngült jobbkarját és reszkető kezefejével megfenyegette a gyárat... Szemeiben egy pillanatra eszelős fény akadt fel... Aztán siettető rémület üzte vissza a házba...

Odabenn behuzódott a szobába és nemlátó nézéssel meredt maga elé. Merész lázongása már elernyedt és mint kigyómarás égette a holnapok bizonytalansága. Esteledett. A világosság már az ablakok körül lappangott és lassan, lopakodva, tolvajkodón osont ki a hólyagos üveglapokon keresztül a szabadba. Addigra előkerült a mindennapi koncsorgásokból Czakóné félkegyelmü lánya is. Késön és rosszkor jött gyermeke. A háboru vérfüszeres napjaiban szülte, miután az ura a harctérről rövid szabadságra hazatérve, a foglalkozásától elvont him fegyülemett, féktelenrenőtt energiájában az utolsó napon, egy csikorgó hideg téli hajnalon, melléje bujt melegedni és utolsószor, mégegyszer szerette... Aztán elment az ember Agyonlőtték? Agyonszurták? Vizbefult? Éhenhalt? Ki tudja?! Ki bánja?! Nem jött többé vissza! De óraütéses pontossággal jeentkezett az utolsó összebuvás emlékeztetője. És mintha az őrült, gonosz idők nyomták volna szörnyü sztigmájukat az ujszülött lelkére: a lány néma szájjal és elkődösült értelemmel jött a világra. Kószáló tétlenségben nőtt fel az örökké dolgozók között. Sugárzó egészsége kiáltón fitogtatta a lélektől nem háborgatott test gőpezetének fájó diadalát...

Megvacsoráztak és lefeküdtek. Belefurták magukat a vánnyadt párnákba és az emberi test melegétől életregalvanizált tarka cihák börtönében együgyü, susogó dajkameséikkel álmot zizegtek, feledést loptak fáradt tagjaikba.

✸

Másnap a vérszinü gyár hiába tátogatta éhes száját a munkástelep felé. Az emberi hus és a dolgok anyaggá átkozott teste dühödt akarásban rázták le magukról a gépgyomru téglaszörnyeteg tolakodó, lenyügöző igézetét. A felpuposodó, máskor megbuvó házacskák dacos ellenszegüléssel rejtegették lakóikat. Nyolc óra tájt már rengtek az uccák. A szénhulladékos gyalogjárók csikorogtak az ünneplőben öltözött férfiak léptei alatt. Rajos csomókban mentek a munkások az egyletbe. Dalos kedvü, összefogódzott munkáslányok vitték sápadt asszonyiasságukat utánuk. Az izgalmak lázától megsürüsödött levegőben, mint holmi roppant üstben, a felszabadult indulatok szavai fortyogtak. És a komoly és sulyos szavakhoz derüsen csapkodtak a friss leányhangok csengő kristálygolyói.

Délfelé csendőrség szállta meg a gyárat. A gyár vésztjóslóan hallgatott...

Délután az éhes gyár tapogatózóan kinyujtotta aranyozott csápjait. Megalázkodott: ereje tudatában. Békülni akart.

A kijelölt megbizottak tárgyalásra ültek össze. És az érvek és ellenérvek, az ajánlatok és visszautasitások csattogó összeütközésében a telep dermedten figyelt. Mert a tétlen hétköznap szokatlan mozdulatlansága máris nagy megfáradásokat ojtott a munkához szokott izmok rostjaiba és a pihenéstől bódult agyvelőkbe.

De a dolgok zsarnok rendje nem türte az erősebb megalázkodását a gyengébb előtt. Csüggedt szájak vitték tova aztán a hirt: a tárgyalások meghiusultak!

Amikor beesteledett, elszánt fiatalok járták sorjában a gondbaborult házakat hogy a jövőbemutató, messzirenézö szavak könnyedén ivelő hidján felhevült fiatalságukat, reményeiket, hitüket és az erőt, a drága vágyott erőt átcsempészszék, belezsufolják a kétkedőkbe, a csüggedőkbe...

Mások meg, mint fekete varjak, megszállották a gyár felé vezető utakat. Kisded csapatok portyáztak az éj sötétjében. Nagy, feneketlen elkeseredés szoritotta vissza ezekben az emberekben a hangot. Csak jártak az éjszakában busan és szótlan, mint katonák a haláltigérő veszély mesgyéjén. Igen: katonák az élet vértelen harcterén, ahol ugy az adott, mint a kapott sebben egyaránt elvérzik belülről a harcos. Oh, most itt e harcosok, a dac és elkeseredés páncéljában felvérzetten, a sztrájktöröket várták. Facér, éhes munkásokat az idegenből, akiket a gyár, utolsó ütőkártyaként, a táviró és a telefon dróthuzalain keresztül, egy kenyérdarabot: életet igérve, csalogatott ide.

És a hivó szóra megindultak a kakukmadár-munkások, kis batyuval a hátukon, szimatolva, szaglászva, mert az éhes ember még a száraz kenyérnek is jószagát érzi...

✸

Harmadnapra, előbb bátortalanul morogva, aztán zugva, orditva, forró diadalittasan ujból életre kelt a gyár. Ujjongva felcsörömpöltek a gépek, lángoltak a kazánok, bugtak a kerekek, sustorogtak a transzmissziós szijak. Az egész nagy boszorkánykonyha ujból élt! Élt! Megölhetetlenül! Élt! Diadalmasan! Zugva, zengve, bömbölve az erőt, ami hol van? A pénzben? Az összetartásban? Mások gyengeségében? Mindegy, de van vaahol! Talán egy parányi, gyüszünyi tok fenekén! Vagy a levegőben láthatatlanul eloszolva! Vagy a gyengék szemében! Mindegy, de ez az erő él, lélegzik, és ha felingerlik: öl!

A telep jórésze munka nélkül maradt.

— Miért volt hát mindez? — kérdezték az asszonyok. S bár a vérszegény, fehérhéju szemek szárazon néztek fel a napba, vagy még feljebb, a napon tul: az irgalmas, igazságos istenhez, de belül könnyek csurogtak a fonnyadt szivekre.

A gyerekek hangosan sirtak a nagyobb karaj kenyér után.

A munkátlan férfiak hallgattak. Meghuzódtak valami névtelen büntudattal, ami fáj, vág, ostoroz, és hallgattak. Oh istenem, hogy fáj ez az élet! És az éhes csörü gyermekek ostobák, nem tudják felérni ésszel, hogy a kis cipóból nem lehet nagy karajt szelni.

Majd valahonnan a lélek sötét legmélyéről, ahol az érzések, indulatok és ösztönök egybehabarcsosodott masszája erjedt, az önvádat legyürve, elhallgattatva, vérpárás, észveszejtő gyülölet szökött a férfiak öntudatába. Gyülölet minden élőlény iránt, amely saját testük megvont határain kivül élt. Gyülölték asszonyaikat, gyerekeiket, társaikat, mindenkit: a meggyötört testek fellobbantották, kihámozták a közös sors, az együvétartozás ránevelt burkaiból az ősi vad önzést, amely most meztelen durvaságokban robbant ki.

— Ne bőgj már az anyád istenit, mert agyonverlek! Te meg szelj neki még egy darab kenyeret! Mi? Hogy holnapra nem jut? Hát nem jut!!! Majd legfeljebb éhendöglünk!...

II.

Künn becsapódott az uccaajtó. Nehéz léptek döngették az udvar kitéglázott testét.

Özvegy Czakóné ijedten mentette ki magát az álom szövevényes hinárjából. Felült az ágyban. Hallgatózott. Künn kinyilott, majd ujból becsapódott a konyhaajtó. Valaki felkattantotta a villanyt A lámpa teljes fénye becsurgott az ajtó hasadékain át a szoba sötétjébe. Czakóné figyelt. Suttogás hallatszott. A lehalkitott beszélgetésen átizzó vijjogó, indulatos félszavakból kicsapó gyilkos düh felforrósitotta, fojtóvá szürte a levegőt. Az öregasszony kikászolódott az ágyból, magára hányta a ruháit és kinyitotta az ajtót.

— András! — sikoltott fel a küszöbön és megroggyant térdei az ajtófélfához támasztották lezuhanni készülő testét.

András három jó cimborával foglalatoskodott a konyhában. A gyár urának, a rettegett, császárszakállas nagyurnak, az aranyak, a misztikumba vesző bőségü kincsek gazdájának egyetlen fiát kötözték erős, durva, ruhaszáritó kötelekkel egy rozoga konyhaszékhez, amely recsegett, ropogott a heves mozdulatok alatt.

Az öregasszony előtt sötétséggel párnázott mélységek nyiltak meg.

Ismerte már jól a multból ezt a fiut Néha elsuhant nesztelenül a telep környedező házai közt sötétkék autóján, vagy elrobogott berregő, lázongó hangu motorbiciklijén, és utána, mint felvillanó fény az örök éjszakában, a felvert portengerben még percekig világitott szépségének visszfénye.

És most e szinte asszonyi bájjal zománcozott arcon kin és rettegés bujdosott. Fénylő szépségében, amely mármár a férfivágy határait surolta, most feldultan és titkos, elfojtott remegésekkel várt a sorsára. Munkától óvott, sportokban edzett, hajlékony testén átátvibrált a kötelek vad szoritása alatt egy-egy kigyózó reszketés.

De mégis, itt is, a székhez kötözötten, a feléje tüző, gyülöletet ontó szemekben vak sorsát találgatva, igy is ur volt! A kitenyészett uralkodó faj büszke szárbaszökkenése. Tudott ereje, lelke mélyéről gyökrező önbizalma világító gőgöt glóriázott a homlokára.

Andrásék fogcsigorgatva nézték ezt a hajthatatlanságot. Ezt a legyürő fen-

---

Bródy László:

Utazás Boszniában

Dr. Anggal Lászlónak

Itt egy tényes marcona arc,
bojtos kis sapka, piros
Bő bugyogó, kurta zeke,
nagy bocskor, furcsa, zsiros,
Ott teredzsés, mohamedán
hölgy, akit nézni tilos.

Tarka-barka itten a föld,
a nő, a férfi, a csók.
A pályaudvaron találsz
sok szines néznivalót,
De éles fütty és a vonat
elhagyja Szarajevót.

Keskeny sinpár. Csupa kanyar.
Szerpentin. Hegyivasut.
Barátom, ez a görbe világ!
Itten csak görbe az ut!
Itt a vonat, mint a csiga,
Csak mászik, sohase fut.

Nézd a bosnyák, bus hegyeket,
Kietlen szürke világ.
Hegyek s hegyek, egyre hegyek,
Sehol egy buzavirág.
Csak a kis mozdony és magam
Adunk egy kis muzsikát.

Szikla, szikla, bárhova nézz!
Isten itt merre lakik?
Nincs erre nap, nincs erre hold,
nem látsz a csillagokig.
Ki anyjától itt született,
nem lehet sohase vig.

Hüs, lángszagu alagutak,
vashid a mélység felett.
Ha kicsuszna most a vonat:
pá, világ, istenveled!
Igaz ember ég felé tör,
de mélybe bukni lehet.

A hegytetőn kicsi falu,
sziklák közt épitve fel.
Ucca sehol, házra a ház,
Itt-ott egy kecske legel,
Itt kecskének lenni sivár,
Kevés a jó eledel.

Mosztár és a Neretva-völgy,
felderül kicsit a szem.
Néhol boglya, miniatür,
nap táncol lent a vizen.
Aztán megint csak csupa kő,
egy gigászi semmisem.

Nincs semmisem a tengerig,
mely eléd tárul odább
és az öbölben látod a
fenséges sziklacsodát:
Dubrovnik! tengeri fürdő!
szép este! Hotel Oddk!

Uj élmények közé sodor
Könnyü hölgy, könnyü ladik,
de élményem nem feledem,
a zordon boszniait,
s míg élek, mindig kérdezem:
Isten ott merre lakik?

sőbbséget. Oh milyen jó lenne az ököl egy irtózatos csapásával örökre elcsufitani ezt az arcot. Szemenköpni aztán, hogy a gyülölet váladéka egybefolyna, az eltorzult arc völgyeiben, a térdre kényszeritett gög omló könnyeivel.

— Szép kis madarat fogtunk, ugye, édes anyám!— kuncorgott azért eltelten András. — Lehuztuk a cifra gépkocsijáról... Felpeckeltük a száját...

— András! — sikoltott közbe az öregasszony.

— Ne ájuldozzon még, nénkém! Majd csak ezután jön a java — fenyegetőzött az egyik cimbora, egy félkaru óriás, akinek balkarját töviből leette a gép.

— Tusznak fogtuk! Majd elbánunk vele! — tóditotta dühös gunnyal felgyulva a másik.

A félkaru átvette a vezényletet:

— András, te itt maradsz! Mi meg elmegyünk a többiekhez megtárgyalni, hogy mi történjék az urfival! Aztán jól vigyázz! Ha megmoccan, ha megmukkan... — és a zsebéből egy hatalmas bicskát rántott ki. Fogaival vonta ki a pengét hüvelyéből és a szörnyü szerszámon, amint az döfésre készen a félkar párduc-izmain a magasba lendült, felszikrázva csusszantak végig a villanylámpák hideg sugarai.

✸

Amikor a távozók után becsapódott az uccaajtó, András leült az asztal mellé, szemben a fogollyal. Cigarettát sodort. Közben lopva a másikat nézte. Félszemmel. Ellágyultan. Köztük az asztalon a kinyitott bicska baljóslatuan csillogott. András rágyujtott. A cigarettfüst kékes hullámai olcsó dohány illatát közvetitették. A lekötözött fiu orrcimpái szomjasan kitágultak. És kitárt aranybarna szemeiben felragyogott két könnycsepp.

András az anyjára pillantott. Az öregasszony még mindig az ajtónak támaszkodott megfagyott roskadásban.

— Menjen be, édes anyám! Feküdjön le! — mondta csendesen és szomoru mosollyal még hozzáfüzte: — Ne féljen! Vigyázok magamra...

Czakóné eltünt a szoba sötétjében. Utána elfojtott, öregasszonyos sirás hallatszott belülről.

András ujból cigarettát csavart. A megsodort dohányrudacskát odatartotta a fiu ajkaihoz. A piros nyelv végigsiklott a papiron.

És ebben a helyzetben: test szorosan a test mellett, a felpezsdült izgalmak mámorától mindketten elgyengülten, megszédülek, veres távlatok nyiltak meg előttük, egy halálos pillanatra irtó reccsenéssel megfordult az élet rendje bennük, András félig öntudatlan végigsimitott a fogoly fiu bársonysima, tüzrózsás arcán. De gyehennák tüze pörkölt át a körmein. Elkapta a kezét, megrázta, mintha láthatatlan szennyet rázott volna le róla. Fellihegett. A székéhez támolygott. A levegő megsürüsödött körülöttük. Mint egy roppant terhes állat nyujtózott ki köztük egy obszcén gondolat, alaktalanul, mégis pihegő forrón...

De egy pillanat multán eltünt mindez. Aztán az ösztönök ujból megolajozott kerekein gördültek napfényes utaikon, ahol nincs örvénylő mélység, sem titkok havával fedett hegycsucs...

Andráson végigfutott egy jeges undor, kijózanitóan, helyrebillentőn. Dehát mi volt ez? A felhangolt idegek és az izgalmakban elepedt érzékek milyen felgerjedő őrülete?

És a kivont kés látszólag nyugodtan aludt közöttük az asztalon, de a gonoszul csillogó acélpengében eltemetett ősseitek párolgó vérről álmodtak...

A lekötözött fiuban felsirt az élnivágyás. Óh istenem, élni még! Ha elhullajtva a gazdaság kincseit, ha bénán, ha vakon, de élni még! A fejet a szenvedés vasigájában hajtva, elesetten, a porba hulltan, de élni, élni...

A hangtalan percek dermedt csendben váltak le az idő testéről. Álmos, közömbös játékukban a nagy elhatározások kinos, leskelődő várakozása feszült. A végzet labdázott a gondjaira bizott embersorsokkal...

És odakünn, a végtelenrenyult éjszakában felhangzott egy orditás. A düh szárnyain repült a messzeségbe. Utána mind több és több torok vegyült egy borzasztó egyvelegbe...

András rémülten rántotta fel az udvarra vezető ajtót. A távolban egy fegyver dördült.

— Édes anyám! — kiáltotta.

Az öregasszony felöltözötten kitámolygott a szobából.

A fiu az anyjára nézett.

— Nem! Ez nem! — gondolta végig kábuló aggyal, elveszve a feltornyosulló eshetőségek előtt, mindazt, ami történhet és aminek történnie kell. A szobába rontott. Égő lázban, durva kezekkel rázta fel hugát. Ez állati foszlányokkal fenyegetőzött megzavart álmáért. De András karjai közé kapta a kapálózó leányt és kicipelte a konyhába. Ott talpra állitotta, szemközt a fogollyal, kezébe nyomta a kést és sietős, kétségbeesett mozdulatokkal és fintorokba vesző arcjátékkal igyekezett megértetni vele a tennivalóit. Ha megmozdul... ha megmukkan... Megragadta a leány csuklóját, amelynek végében a tenyér és az összeszoritott ujjak szoritásában, mint halálsikoly a borzalmak kulcsával feltárt szájból, ágoskodott a kés, és a fogoly szive felé suhintott vele, arrafelé, ahol a párhuzamosan futó kötelek közt kidagadtak a mell izmai, biztos célt mutatva, mintegy döfést kihivón.

András a küszöbről még visszanézett.. A huga felé... A fogoly felé... Anyjának is küldött egy pillantást: mi lesz velünk?... Aztán belebukott az ismeretlen éjszakába...

A leány dermedt mozdulatlanságban állt azon a helyén, ahová bátyja állitotta. Elnyütt, rövid ingéből fenséges szemérmetlenséggel kindikáltak ki fejlődő kerek kis mellei. Már nő volt. De az értelem vaskorlátjai nélkül. Pompás nőstény állatocska. Szüz és tudatlan, mégis megtermékenyitésre váró mint az anyaföld... Csak nézte ott előtte a férfit. Szemei elváltoztak. Füzöld iriszére topázos tüznyelveket rajzolt az izgalom... Aztán beleomlott a tehetetlen, lekötözött rab ölébe...

Czakóné felsikoltott. Valami névtelen érzés felduzzasztotta benne az akaraterőt, kifeszitette a sir felé lankadt izmait. Gyülöletében szinte felmagasodva, ismeretlen, vagy csak immár elfeledett tüzekben kigyulva, rántotta le a leányt a fiuról, nyilt utálkozással, mint hernyót egy pompás gyümölcsről. Kicsavarta a kést a kezéből. Egy örökkévaló pillanatig ugy állt ott az öregasszony a késsel a kezében, megujhodva, visszafiatalodva, mint egy roppant lángnyelv a kihamvadás tragikus percében, mindenre készen, mindenre elszántan, hiszen ugyis mindegy, vége, istenem, mindennek vége, mi jöhet most már ezután: a halál, az örökös vég, a menthetetlen pusztulás...

De azért ujból aggódó öregasszony volt már és kezei bizonytalanul reszkettek, amikor a fogvatartó köteleket vagdosta szét a fiu teste körül...

✸

A fiu, szabaddáváltan, felugrott a székről, kilökte néhányszor a karjait, hogy a zsibbadt izmokat elöntse a vér. Körülötte a szétvagdalt kötéldarabok, mint halott kigyók hevertek, megdermedt csavarodásban, szanaszét. Ajkai szétnyiltak, tán hogy a hála, a köszönet szavait zengjék, néhány nagyuri szót, biztatót, megbocsájtót, mégsem leereszkedőt. De aztán végignézett a két elbüvölt asszonyon, észbekapott, óh, hát kik ezek? teremtőm! majdnem gyilkosai... csak a véletlenen, egy szerencsés percen mulott, hogy nem a vérében fekszik most itt... hülő testtel... lezárt szemekkel... az enyészet sötét kapujában...

Hidegen, szótlanul, mély udvariassággal meghajolt a két nő felé, mintha egy csillogó szalón tündéri világitásában, finom perzsaszőnyegen, két ismeretlen hölgy felé bókolt volna, aztán nyulánk alakját az őrködő büszkeség fegyelmező mozdulataiba szoritva, halkan, sietség nélkül, kisuhant az ajtón...

Az ajtó nyitva marad utána, mint egy ásitást tettető óriási száj, amelyen keresztül a vonagló világ megmérgesedett gyomra morgott fenyegetőn, könyörögve, kinlódva...

Künn az éjszakában az árnybozótok és sötétségfák vak sürüjében emberek ölték egymást...

Szerelem és házasság a felkelő nap országában

Japán vélemény a legaktuálisabb problémáról

Berlin, julius hó.

Távoli népek életéről ritkán olvashatni olyan tudósitást, amely *hü* és *teljes* képet ad; az exotikus utleirások szerzői akaratlanul meghamisitják a tényeket a *kuriózum* iránti vonzalmuk folytán. Csak azt látják, meg és főleg csak arról számolnak be, ami *másként* van mint otthon. Találkoztam már nyugateurópai emberrel, aki meg volt győződve róla, hogy a magyarok reggel, délben és este gulyást esznek, a szerbek csevabcsicsát és a kinaiak fecskefészeklevest, de azt például nem akarta el hinni, hogy a közönséges husleves mindahárom országban legalább is olyan kedvelt és gyakori táplálék, mint a felsorolt specialitások. Tény, hogy még senki sem jött haza Kinából azzal, hogy ő ott minden délben huslevessel kezdte az ebédet. Pedig, mint kinai pincérektől tudom, mindig azzal kezdik. De ez az utleiróknak nem érdekes, ők inkább a fecskefészeklevesről regélnek, ami ugyan tényleg szerepel a kinai konyha étlapján, de éppoly gyakran, mint egy magyar menüben, mondjuk, a teknősbékaleves.

A japánok szerelmi életéről nem egy könyvet és ujságcikket olvastam, amiket komoly és szavahihető férfiak irtak, diplomaták, akik évtizedeket töltöttek a felkelő nap országában, volt hadifoglyok, akik naponta érintkeztek a köznéppel is és közelről figyelhették meg szokásait, ujságirók, akik értenek ahhoz, hogy félórai ottartózkodás után többet lássanak meg egy ország életéből, mint mások ötesztendei egyhelybenlakás alatt, de mindezeknek az értékes és jóhiszemü irásoknak megvolt az a hibájuk, hogy csak a szerelmi élet fecskefészekleveseiről tartották érdemesnek beszámolni, a huslevesről nem. Épp ezért már gyakran megkértem japán ismerőseimet, hogy szerezzenek egy japán könyvet, vagy ujságot, amely ezekkel a problémákkal foglalkozik s amelyből megtudhatom, hogy vélekednek a japánok maguk a szerelemről és a házasságról. Most azután kaptam egy kedves japán fiatalembertől, aki orvostanhallgató Berlinben és a szomszédos asztalnál szokott étkezni a stammvendéglőmben, egy tokiói folyóiratot, amelyből leforditott számomra egy ilyen cikket. A lapnak »*Fujin Club*« a cime, divatlapféle, asszonyoknak való havi ujság; A cikk szószerinti szövegében igy hangzik:

»Ha azt állitom, hogy egy szerelmi nász előnyösebb, mint az olyan házasság amely egy harmadik személy közvetitésével, vagy éppen befolyása alatt jön létre, megerősitem ezzel mindazok érzelmeit, akik éppen házasodnak. De a házasélet szerencsés, vagy szerencsétlen voltában nem játsszák a legfontosabb szerepet azok az érzelmek, amelyek a házastársakat a házasságkötés időpontjában eltöltik. Az, hogy az ujdonsült pár boldog a mézeshetek alatt, még nem biztositék arra vonatkozólag, hogy a házasság tartósan boldog lesz.

A szerelem nem a legtartósabb érzelem, sokkal kevésbbé az, mint például a szülői szeretet, vagy a barátság. Még azoknál is, akik csakugyan szeretik egymást és készek lennének egymásért akár meg is halni, még azoknál sem tart tovább a szerelem öt-hét esztendőnél. A szenvedély egy bizonyos ideig igen hevesen lekötve tart bennünket, de nem örökké. Egy évig, kettőig, háromig, legfeljebb öt esztendeig. Ésszerütlen dolog a szerelemben és *csak* a szerelemben látni a házasélet boldogságának a bizonyitékát. A szerelem kihül; helytelen dolog a házasságot, amely tartós kell hogy legyen, egy olyan érzésre épiteni fel, ami nyilvánvalóan nem tartós. Nem szabad olyan nagy sulyt helyezni a szerelemre, mint az Japánban mai napság szokásos.

A szerelem az a hatalom, amely mindnyájunkat lenyügöz. Olyan mint a tenger hullámjának az ereje. Mindent elsöpör az utjából. De van még egy hatalom, amely erősebb nála és ez az élet, illetőleg a nyers valóság. A szerelem egy szép szivárvány, amely a két nemet áthidalja. A szivárvány szépsége lenyügözi a férfit és a nőt és ellenállhatatlanul egymáshoz sodorja őket, még akkor is, ha egyébként teljesen idegenek. Ha a férfi és a nő egymásra találtak, a szivárvány elérte célját és eltünik. Ami viszszamarad, az a nyers valóság. A házasság nem valami álomkép, hanem a legnagyobb mértékben reális intézmény. Azok, akik azt hiszik, hogy a házasélet a szerelemhez hasonlóan szintén egy szép szivárvány, csalódás kell hogy érje, ha közelebbről megismerkednek vele.

A férfiak és a nők is ugy ábrándoznak a házasságról az esküvő előtt, mint valami földi paradicsomról. Azért, mert összetévesztik a házaséletet a szerelmi élettel. Ez persze egy veszedelmes agyrém, mert kikerülhetetlenül csalódásra vezet. Két vagy három év mulva beáll a természetes reakció mindazoknál, akik szerelmi házasságot kötöttek. Csalódásukban ujabb izgalmakat keresnek, hogy azok segitségével a csalódás érzését leküzdjék és megsemmisitsék. Ezzel azután ujabb nehézségeknek nyitnak ajtót.

Vannak emberek, akiknek esetében a szerelmi élet és a házasélet összetalálkozott, de ezek ritka kivételek. Azok, akik szerelmi életük boldog beteljesülését a házasságban keresik, kissé tulságosan sokat követelnek a sorstól. A szerelmi élethez nem kell más, mint szerelem. A házasélet nem ilyen egyszerü. A szerelmi élet egy férfiből és nőből s kettőjük egymáshoz való viszonyából áll. A házasélet sokkal bonyolultabb. A család és annak viszonya a világhoz megfontolást kivánnak. A házasság intézményének az a célja, hogy két különböző nemü egyént egy harmónikus egésszé egyesitsen. Egy magányos férfi nem tökéletes emberi lény, egy magányos nő szintén nem. Őket tökéletessé tenni: ez a célja a sikeres házasságnak. Ha látunk egy házaspárt, akik harminc-negyven éve együtt vannak, akkor az az érzésünk, hogy tökéletes, kiegészitett emberi lényekkel állunk szemközt. Az emberi szépség lehellete lengi őket körül.

Nem szabad azt hinni, hogy ez az intézmény: játék. Ellenkezőleg, én valami nevelőintézet félének látom, tele keserüséggel, megkisértésekkel, boldogtalansággal. És ha férfi és nő kéz a kézben végigélik az életet egymásért küzdve, egymásról gondoskodva, egymás bánatait megosztva, akkor eljutnak oda, hogy egymást kölcsönösen kiegészitik egy harmónikus egésszé. Véleményem szerint ez a házasélet igaz jelentősége«.

Eddig a cikk. Legjobban meglepett a hangja; azt képzeltem mindig, hogy a japán stilus sokkal cikornyásabb, virágosabb, szinesebb. Nálunk a Molnárok Lapját iriák ilyen száraz és exakt nyelven, mint Nakamura ur a divatlap-elmélkedést.

Ami a cikk tartalmát illeti, legérdekesebbnek azt találtam benne, hogy az iró ilyen modern, minden romantikus érzelgősségtől ment álláspontra helyezkedik a házasság problémájával szemben. Ezt a nézetemet közöltem a japán medikussal, aki nagyon csodálkozott rajta:

— Én ugy találom inkább, — mondta — hogy ez a Nakamura egy konzervativ vén marha...

Minden ember máskép itéli meg a dolgokat.

s. k.

Háromszáz dinár

értéket meghaladó

könyvrendelést

részletfizetésre

is szállit

A „MINERVA" KÖNYVOSZTALYA

— Csak értékes könyvet adunk el. —

Kina sorsfordulója és a kinai nők

Irta: Magister

A kinai birodalom sorsát meghatározó nagy események kilátásait, hatásait kutatjuk, de a nagy távolságban perspektivánk képei nem kaphatnak elég éles konturokat. A napi lapok gyorsan skiccelt adatai nem adnak elég támasztékot a tudományos terminológia alkalmazásához, pedig ennek a vonalzója mentén, a mult analógiáinak mérőjével talán pontosan meghuzhatnók a vonalat, amely az eredőt jelentené. Lemondva pedig a tudományos módszerről, csupán az impressziók kétes értéke marad meg. Hisz tévesen itélte meg Kina leghatalmasabb, leggazdagabb embere sorsának a kimenetelét a saját környezete, mert az impresszióiból meritette itéletét. *Csang-Cso-Lingról* van szó, a most elhunyt tábornagyról, Északkina diktátoráról, akinek a napjaiban nagy szerepet játszottak a nők és a környezete attól félt, hogy »nőügyei« egyszer jóvátehetetlen bajba hozzák majd őt, egyenesen a katasztrófába. Az impresszió hibásan következtetett, mert a fővezér életének politikai merénylet vetett véget és nem a szerelmére féltékeny asszonyok bosszuja.

Csang-Cso-Lin kétségbeejtően szegény családból indult az élet utjára és a legnagyobb nyomorból avanzsált — rablóbanda vezérré, tehát gazdag emberré és hogy megszervezte társaságának szolgálatait, erejét odakölcsönözte az orosz köztársaságnak, dusgazdagon, mint »orosz« tábornok tért haza Kinába, ahol a mukdeni tartomány katonai kormányzója lett és három mandzsuriai tartomány főnöke. Akkor már átadta helyét a kinai forradalom első köztársasági elnöke *Szun-Ja-Cen dr. — Juan Si-Kaj*nak, aki ép Csang-Cso-Lin erős segitségével megkoronáztatta magát Kina császárjának és az »orosz« tábornokot kinevezte tábornaggyá, egész Mandzsuria kormányzójává. Dél-Kina erre különvált, mert megsértve látta a néhai elnök végrendeletét. Csang-Cso-Lin felvette a fegyvert, hogy a testvérháboruban vezesse Észak-Kina csapatait a forradalmár déliek ellen, de az állam- és katonai érdekeknek elébehelyezte mindannak a »gyönyörnek« a kiélvezését,, amelyről 36 évi szegénységben, nélkülözésben, kóbor életben le kellett mondania. 1923-ban ötödször nősült, miután már tömérdek gyermeke volt. Mukdenben éltek feleségei, akik állandóan fétékenykedtek férjük- kirándulásai miatt. Egyszer Tien-Csinben beeszeretett egy táncosnőbe, a kitől nem tudott megválni, de nem merte elvinni Mukdenbe, hát inkább ottmaradt Tien-Csinben, annak ellenére, hogy hadvezérei és miniszterei egymásután küldték a sürgönyöket, amelyek sürgették hazajövetelét. Megesett nagyon sürün Mukdenben is, hogy a körülötte hatalmas méretekben fellendült gazdasági élet valamelyik tekintélyes képviselője, vagy külföldi diplomata, sőt kormányzója nem juthatott be hozzá, mert csinos nő-vendége volt, vagy mert féltékenységi jelenetet rögtönzött egyik felesége. Ilyenkor aztán nemcsak a kihallgatások maradtak el, hanem fontos iratok maradtak heteken át elintézetlenül, miután egyetlen referens sem juthatot a fővezér irószatalához.

Ezért féltette Észak-Kina »kormánya« és vezérkara a vezér életét mindig a — nőktől. Senki sem sejtette, hogy politikai bosszu eszköze, egy bomba oltja majd ki ennek a condotterinek az életét.

A kormányzók és a vezérkar impressziói ezért talán mégsem voltak alaptalanok és talán nem alaptalanok impresszióink, amelyeket a mai alakulásokból kivetődnek. Az az érzésünk, hogy az ujonan alakuló kinai birodalom sorsát ismételten a nők tartják kezükben, de nem a Csang-Cso-Lin-ek feleségei és szeretői, a hárem rabszolgák, akik féltékenységükben mertek csak olykor-olykor lázadozni szerelmük megsértéséért, de aktiv politikai szerephez nem jutottak. Egyetlen egy nő jutott a politika irányitásához — a konzervativ kinai férfiak legnagyobb megdöbbenésére, de ez az egy is csak félig volt kinai.

Juliette Brouta-t, (a spanyol irónak, dr. *Brouta*-nak hugát) elvette feleségül egy Madridba vetődött kinai nemes: *Hwang*. Két leányuk született, *Nadina* és *Marcella*. Nadine 12 éves volt, mikor Hwang családjával Pekingbe költözött. Az apa nem hagyta leánya lábait elnyomoritani, — szakitva a kinai szokásokkal, európai nevelésben részesitette gyermekeit. Több európai nyelven is megtanultak tökéletesen. Nadine nagyon korán nagy szerephez jutott kormánykörökben és ezt az összeköttetést kitünően felhasználta *Marcella*, aki nagyon korán Kina legtekintélyesebb bankjának lett az igazgatója. 1925-ben a kormány *Lu Yoh* tábornokot nagyobb kölcsönügyében elküldte, Londonba és Brüsszelbe és a még alig 32 éves *Nadine Hwang*ot nevezte ki melléje gazdasági szakértőnek. Nadine 18 éves korában, miután befejezte tanulmányait, egy információs irodába lépett be és az alkalmazásban sikerült neki Kinát gazdasági viszonyaiban is tökéletesen megismerni. Ezzel aztán francia, olasz, angol és spanyol nyelvismeretével nagy szolgálatokat tett a tábornoknak. Kinában nem is hitték, hogy a spanyolvérü, európéer leány vissza akarna térni, inkább elhitték azt, hogy egyik nyugati nagyhatalomnál mint nagykövet kivánná képviselni a birodalmat. Tévedtek. Nadine hazament és fontosabb missziót kapott. Kinevezték ezredessé és hogy a repülők részére szakkönyvet irt a repülés technikájáról, kinevezték repülő ezredessé, mert náluk talán senki nem ismerte alaposabban a kinai viszonyokat, 1927-ben hivatalosan kinevezték Csang-Cso-Lin miniszterelnökének, *Pan-Fu*-nak főtanácsadójává. Délelőtt katonai, délután hivatali teendőket végzett Nadine Hwang ezredes, késő éjjel pedig charlestonozott, de estétől eddig a késő éjjelig a miniszterelnökkel »erősen dolgozott«, merthogy körülbelül ő irányitotta Észak-Kina belügyeit a miniszterelnökön keresztül.

Azóta a délkinai forradalmi csapatok élén *Csang-Kai-Sek* mindjobban előrenyomult. Tavaly elfoglalta *Szu Csau*-t, ami nemcsak sztratégiailag volt »nagyszerü tény«. Szu Csau szent városa volt a kinai férfiaknak, kinai fiatalemberek szivét megdobogtatta Szu Csau város nevének emlitése, mert a kinai birodalom legszebb rózsái ott teremtek, ott éltek a legszebb kinai nők. És San Csauba is bevonultak a déli csapatok, a progressziv, haladó eszmék zászlóvivői, a »jobb jövő célkitüzésével«. És a déli csapatok bevonulása Szu Csauba és minden más városban a kinai nő felszabadulását, »emancipálódását« jelentette. A kinai nő nem akar megmaradni háremhölgynek, a kinai leányok seregesen mentek — tanulni. Moszkvában, a hatalmas kinai egyetemen nagyon sok kinai leány iratkozott be és nagyon sok kinai leány iratkozott be a külföldi egyetemekre is, követve példáját és ambicióját Dél-Kina külügyminiszter, *Csen* legtöbb tanácsadója, dr. *Jumé Cseng* kisasszonynak. A kisasszony Párisban nyerte el a jogi doktorátust és hazaérve kinevezték a Sanghaiban felállitott egyetemi jogi fakultására tanárrá, aztán dékánná, törvényszéki elnökké. Sumé Cseng dr. kisasszony különben még nagyon fiatal leányka volt, mikor már felesküdt a forradalom szolgálatába és egyszer Pekingbe szökött s merényletet próbált a forradalom érdekében. — Sanghaiban a lakása gyülekező helye volt az európaiaknak és különösen a diplomatáknak. A győztes délkinai csapatok Csang-Cso-Lin halála előtt közvetlenül bevonultak Pekingbe és az uj kinai kormány első kiküldött követe — Párisba: Sumé Cseng dr. kisasszony volt. A forradalmi kormány feje, Csang-Kai-Sek bizonyára ugy vélte, hogy a doktorkisasszony személye, egyénisége segitségére lesz abban, hogy Páris elismerje hivatalosan az uj nemzeti kormányt.

Európa nem idegenkedik maid amugy sem az elismeréstől, mert ugylátszik Csang-Kai-Sek-ék végleg szakitottak azzal a gondolattal, hogy szovjet köztársasággá alakitsák át orosz mintára az uj — egységes birodalmat. Ez a »veszély« izgatta a »világot«, amikor *Borodin* szovjetkövet látta el tanácsokkal a győzelmesen haladó forradalmi csapatokat még akkor is, amikor a követ felesége az északiak fogságába került. Pedig a követ látszólag csak a szoros szövetséget kivánta megalapozni és a moszkvai kinai egyetemen még az orosz tanárok is azt hirdették tanszékeikről a kinai hallgatóknak, hogy Kina nem érett meg a szovjet rendszerre, hogy az evolucionális fejlődés, a történelmi szükségszerüség meghozza a proletáriátus uralmat. Ezeknek az előadásoknak hallgatói közt volt a fővezér, Csang-Kai-Sek-nek és annak a kereszény *Feng* tábornagynak a lánya, aki meglehetősen baloldalra orientálódott és akinek bolsevista törekvésein alig-alig tudott győzedelmeskedni Csang-Kai-Sek. A 2 tábornagy leánya és anyi sok kinai leány tehát nem a bolsevizmus programmját hozta magával a bolsevisták központjából, de... az orosz nők, akik Svájcból hazacsempészték a forradalmi eszméket, akik a történelmi szükségszerüség elméletét tanulták, fellángolt hevükkel ők voltak szitói anak a tüznek, amely felégette Oroszországot. Vajjon nyugodtabb lesz-e Moszkva kinai diákleányainak mentalitása, mint az orosz forradalmárnőkké, vajjon behódolnak-e végleg a bünös dokrinának, vagy — vagy felparzselik az egész világot...?

Figyeljetek a kinai nőkre!...

Berényi János:

Vak szemmel a csillagok ellen

Ó csillag, csillag
régi-régi
láz,
sebek nedvében
gyönge sajgás,
de eget-földet
ráz

Szomjas vatta:
véres tüdővel
fényt a gyászból is
sziv,
őrzi őket
éghez nőtten a
sziv.

Alattuk: Tulnan,
fölöttük: Innen
él,
és mellünkön
visszavirágzik
a rájuk rajzolt
cél.

Égi szőnyeg:
gazdag, bazáros
bolt,
millió éve
árul rajta
vaksi asszony, a
hold.

Megdobban az
éj, a fekete
dob,
de gyáva csibész
a kandi szem
s csak nagyon-néha
lop.

Sértetlen égnek:
ezer csüngő,
bolondos nyelvü
sip,
s a köd dögtestén
friss fényük szája
csip.

Sok ujjuk kedves
aranytehénkét
fej,
de néha itt járt
az élet-csorda
s ilyenkor vér a
tej.

A vér, a vér,
a vér, az édes
vér!
piros kosárka:
benne a vágy,
hátha az Urhoz
ér?

A vér, a vér,
a vér, az undok
vér!
égi szótár egy
itt élő szava,
tán azt jelenti:
kér.

A vér, a vér!
habját nem nyirja
gát,
egyetlen hang,
egyetlen festék,
mit hall az ég vagy
lát.

Boszorkány-rontást,
babonákat
cipel a szél is
itt;
boldog a hajtás
ha fájának se
hitt!

Eljött az élet,
elment az álom:
ölt,
véres tenyérből
sebzett tenyérbe
labda röpült: a
föld.

Alkonyat, hajnal
kin-mérlegen két
tál,
az éj köztük
térdig aranyban,
csillagszámokban
áll.

Csupa hivás mind
és mind-mind csupa
pénz,
ezerszer igen:
odahajt az ut,
s egyszer oda is
érsz.

Ezernyi igen
uj, tiszta öble:
kérd!
de véremből
odagörbül a
bün kérdőjele:
mért???

Mért? honnan? merre?
s kőnek érzem
talpam alatt a
port,
vizük a véren
már is hiába
forrt.

Verejtékem
megszentelt drága
méz,
és ablakom
a reményben is
csak vissza, hátra
néz.

Kérdésen, hidon
talán ők huznak
át,
hinnem kell mégis:
nem is én megyek:
maradoznak a
fák.

Szegényke szdjak,
mit tudnak róla
ők?
a csókjuk nyálas
és gyerekes:
pipaccsá gyulladt
gőg...

Két vak szem ellen
mégis ennyi
lámpaablakos
ház:
ó csillag, csillag,
tizszer, százszor,
százszor, ezerszer
száz!

A legjobb hirdetési orgánum a „BÁCSMEGYEI NAPLÓ“

Felcserélt levelek

Irta: Csányi Endre

A varrodában általános feltünést keltett Halász Franciska szerelmes levele. Merthogy szerelmes levél volt, amit kapott, az meglátszott a gondos férfi íráson, a levélpapir formáján és finomságán.

Mindenki tudta, hogy Franciskának sem udvarlója, sem férfiismerőse nincsen. Mindig egyedül látták. Még barátnői sem voltak az álmodozó, hallgatag, csinos egyszerüséggel öltözködő lánykának. A korzón sem lehetett látni. Szabad idejében regényeket olvasott, amelyeket házigazdájuk az ipartestület könyvtárából váltott ki.

Levelével félrevonult és amig olvasott, a többiek az arcát figyelték. Nyolc sürün teleirt oldalt olvasott keresztül anélkül, hogy rózsaszinü arcbőrén, finom élü arcán valami változott volna. Gazdasszonya már türelmetlen pillantásokat vetett felé. Majd visszaült gépjéhez és csak szorosabban összezárt ajkán, mélyebben lehajtott fején és azon a fáradt mozdulaton, amellyel lába a gép pedálját lenyomta, lehetett volna észrevenni a nagy belső változást. Különös levél volt ez. Egy novella, amelynek hősnőjében saját magára, hősében pedig titkos imádójára, Jeney Józsefre ismert, akinek a neve alá is volt irva. Tisztelettel Jeney József, egyéb semmi.

Eddig leveleit mindig ugy irta alá, hü imádója és mindannyiszor a sarki gyümölcsösbódéban adta le a számára. A történet, amelyet megirt, szomoru, valószinütlen história volt, annyira valószinütlen, hogy finom kis lelkének ösztönös fatalizmusában ugy sejtette, hogy csak a valóság lehetett.

Akkor pedig jaj neki, jaj nekik!

Az ő neve Ilonkára volt változtatva József levelében, Józsefé pedig Ferencre.

Annyi azonban igaz volt, hogy naponta négyszer vitte el utja az ékszerész előtt és mindannyiszor megállt a kirakat előtt, hogy szemeivel, egész testével sóváran nyelje a fekete bársonyokban ragyogó, mogyorónagyságu briliánst, melyet Józsi azaz Ferenc egy félóráig dörzsölt kopott kabátja ujján, mielőtt kitette.

Igaz volt az is, hogy egy reggel, a midőn szokása szerint a káprázatos követ bámulta, József félénken megkérdezte tőle, tetszik-e neki ez a gyürü, igy ismerkedtek meg, igy találkoztak naponta, alig beszélve egymással és egymást nézve.

Ismeretségük harmadik hetében József megkérdezte a nevét és az öreg Mári néninél és a gyümölcsöskofánál másnap egy levél, hosszu szerelmes levél várta Franciskát. A datolya volt Franciska egyetlen gyöngéje. Minden pénzét ebbe a gyümölcsösbódéba vitte az ékszerésszel szemben lévő sarkon.

Egyik szerelmes levelében azt is megirta József, hogy briliánsa veszélyben forog, mert legjobb vevőjük, aki kedvese számára nagyobb bevásárlásokat szokott tenni, alkudik az ékszerüzlet e büszkeségére. Ennyi volt József történetéből a valóság.

A levél vége azonban fájdalmas meglepetést tartalmazott. Ferenc, azaz József ellopja a briliánsokat, hogy szerelmi zálogul Ilonkának adja. A gyanut sikerül neki egy ügyesen markirozott betörésre háritania és főnöke bizalmát továbbra is élvezve, megmarad állásában. Nem érez büntudatot, mert szerelmese boldog a kincs birtokában, amely — miután nem adhatják el, nem képvisel ugyan reális értéket, mégis örök összekötőkapocs lesz közöttük.

Hát igy fejezné be a regényüket József, töprengett Franciska a varrógép fölé hajolva. Az ő számára elérhetetlenül ragyogott a briliáns gyürü, mint a házasságban való egyesülésük álma ebben a könyörtelenül reális életben. Más férfi nem létezett számára Józsefen kivül, mert József kopott ruhájában is tiszta volt az ékszerei közt, mint ő, aki a drága toaletteket irigység nélkül és a szép áhitatával szállitotta a nagyságákhoz. Ettől a naptól kezdve más uton járt haza.

*

Az Egyesülés szerkesztője elégedetlen arcot vágott, amikor a postás csak három-négy levelet tett eléje. A kopaszodó, kiélezett külsejü öregur a novellapályázattól remélte a lap fellendülését. Ma már a pályázat meghirdetésének második napja és csak annyi levél. Csak a negyedikben volt novellapályázat, ez is levél formájában. »Franciska! Nem a szokott utra küldöm Neked e levelet, mert az esemény is, amelyet bejelentek vele, rendkivüli. Királyi briliánsunkat elvesztettük, Braun ur megvette a kedvese számára. Ezt a tiszta fényü követ, tiszta szerelmünk jelképét, nem birnám látni e szemérmetlen nő ujjain, feledjük el hát és ez a veszteség szolgáljon a Gondviselés utmutatásaként a szegények kincse, egy bemocskolhatatlan kincs, a dicsőség felé. Ma megpályázom az Egyesülés novellapályázatát és hiszem, hogy akaratom és tehetségem olyan babért fog aratni, amelyet büszkén vallhatunk majd a magunkénak. Ha a jutalmat megnyerem, szabad a pálya és akkor nemsokára az enyém lehetsz. Ha legközelebb felénk jössz, már nem látod a gyürünket, hanem csak az én hüségtől fénylő szemeimbe nézhetsz«. Ebben az emelkedett hangnemben folytatódott a levél még vagy négy oldalon és aláirva, hü imádód, Jeney József.

Egy szerelmes levél, mint novellapályázat! Eredeti gondolat — gondolta a szerkesztő. — A jutalom lesz szerelmük csillaga! Kedves, ötletes befejezés. Azt hiszem, ez az irás viszi el a pálmát. A pénzjutalmat el fogja engedni szó nélkül, idealistának látszik.

Bonyhády szerkesztő ur prognózisa be is teljesedett. Három hét leforgása alatt mindössze még hat pályázat érkezett be, csupa kezdetleges irás. És az Egyesülés pünkösdi száma hatalmas betükkel hozta a pályanyertes müvet Szerelmes levél cimmel és szerzője nevét, aki a pénzjutalmat a szerkesztőségben bármikor átveheti.

József e három hét alatt hiába várta Franciskát. A gyümölcsöskofánál sem talált semmi üzenetet.

És pünkösdkor nagy dicsőség érte. Főnöke behivatta a konyhából, hogy velük együtt ebédeljen. A szemébe mondta, hogy büszke arra a kis árvára, aki az ő házában neveledett föl koszorus költővé. Tanácsokban részesitette, hogy a pénzt hova forditsa. József boldog volt és dicsőségében teljesen megfeledkezett Franciskáról.

Azon a meglepetésen, hogy a szerelmes levelét közölték a novella helyett, könnyen tultette magát. Hát még ha nem cserélte volna föl a boritékokat! Most már megértette Franciska elmaradását is. Harmadnap beállitott az Egyesülés szerkesztőségébe a jutalomdijért, de Bonyhády ur megbékélten küldte el anélkül. Nem is fájt neki, hiszen most már iróvá volt avatva.

Csak ekkor kezdett fájni a lelke Franciska után, amikor előbb az Egyesülés, majd a nagy lapok is egymásután mondták ki irásaira a szentenciát: közölhetetlen. A lelke elvesztette minden ragyogását. És mikor hónapok multán véletlenül összetalálkozott vele, fájdalmasan szorult el a szive. Franciska elhervadt arcáról megüvegesedett szemek néztek rá közömbösen.

Csalódása vénlánnyá tette, megközelithetetlen vénlánnyá.

Emlékezés a Bega hullámaira

Fürdeni többnyire a Steigerwald-uszodába jártunk, ahol a tömzsi, izmos Vukov ur tanitotta meg uszni az arra rászorultakat. Végezvén a rövid kötéllel, a nagyvizsga startja a regattaháznál kezdődött és — igazság szerint — az amerikai Kozárka-vendéglőben végződött, ahol áldomást illett fizetni a mesternek. A kocsma Vukov ur családi érdekkörébe tartozott, az őszi és a téli hónapokat itt töltötte ő maga is, hol durákkal, hol bor-máriással szórakozva.

Steigerwald ur — ugy rémlik, Kornél — igen szerette megjátszani a fölényes embert, amivel sok mindent lehet leplezni. Hol ő, hol az édesanyja ült a pénztárnál, amely körül mi zajongva lebzseltünk. A fürdési idönk tiz órakor kezdődött, addig a nők fagyoskodtak a Begában. Ideje sem volt a viznek a fölmelegedésre, érthető hát, hogy a lecsongetést nem szivesen hallották.

A cég azonban, minekután szigoruan közhirré tette a zárórát, pontosan tiz órakor beeresztette a kabinok világába a férfinemet, értve ez alatt bennünket, kis diákokat. Rohantunk is veszettül. Igy esett meg egyszer velem, hogy rányitottam a kabint egy érett szépségü Zsuzsannára, aki gömbölyü volt, mint a malomkerék és vakitóan fehér. Éppen a köpenyét vetette le és csak egy zsebkendő volt — a kezében. Meg a cvikker az orrán.

Elhülve a látványtól megálltam.

— Na, mit bámulsz, kiáltott rám. Nem láttál még ilyet?

— Nem, kérem szépen, — dadogtam.

— Akkor csukd be az ajtót és menj a dolgodra.

Sose volt a Bega vize olyan hideg, mint az nap, pedig csak tiz év körül jártam.

Azonban az uszoda csak délelőtti helyünk volt. Délután az amerikai szabadfürdő-helyre jártunk. Természetesen már két órakor. Itt senki se zavarta a temperamentumunkat, kurjanthattunk amekkora kifért a torkunkból. Ezen a helyen volt a Bega a legsekélyebb, azonkivül a partja homokos. A tulsó partja annál meredekebb, nyolc-tiz méteres, de ott terültek el a szőlők, tarkitva gyümölcsfákkal. Szőlőérés idején a csősz olykor felénk lőtt, még pedig sóval. Nem egyéni akcióból, hanem amikor gyümölcsöt mentünk lopni. Volt olyan pajtás, hogy évek mulva is játszotta ennek következtében a barométert, magába foglalva néhány szem sót. Amikor azonban megérezte, hogy hidegebb lesz az idő, nem tudott ülni. Csak állva jósolt.

Néha tutajok kötöttek ki a partokon. Máramarosi rómaiak is elkerültek erre. Előbb a Tiszán jöttek, aztán Titelnél megkeresték a vizi ut kapcsolatait. Elmaradhatatlan szórakozásaink közé tartozott, hogy egymás közt fogadva, anélkül, hogy a nyelvet értettük volna, vagy ők a miénket, biztosra vettük, hogy kérdésünkre értelmes választ kapunk.

— Káre nyolcadik betü? — volt a kérdés.

— Há? — szólt csodálkozva a felelet.

A tutajokról vizbe ugrálni örök passzió lévén, egyszer engem is félholtan huztak ki alóluk. Azóta se ittam annyi vizet, viszont otthon sohasem tudták meg.

Továbbá itt ugráltunk ujjongva, mikor a Malonyay-pajtás »komédiázott« a legmélyebb részen.

— Csináld még egyszer! Még egyszer!

Felbukkant, kinyujtotta a karját, meresztette felénk, de mi, mester nélkül kiképzett szabaduszók, álmodni se mertük volna, hogy a csendes Malonyay a szemünk láttára fullad a Begába. Ma se tudom elhinni, hogy ez a »pocsolyá«-nak csufolt viz, amelyet nagy nyári szárazságok idején akárhány helyen — például a zárda tájékán, — át lehetett gázolni, mennyi áldozatot követel.

Késő délután, de még napszállta előtt, megjelentek a szabad-helyen a felnőttek, a családapák és ők is kivették részüket a viz áldásából. Nem voltak ritkák a nők sem, tisztes polgári asszonyok, de ezeken annyi ruha maradt fürdésközben is, hogy körülbelül hiábavalónak tekintettem a fáradozásukat. Hogy hogyan tudott a viz a testükhöz érni?

Emlékemben a sok ember közül szoborszerüen maradt meg Végling Ferenc vármegyei irodatiszt ur, maga a pedánsság, a komolyság és a rend.

—Még mindig tátod a szádat? — kiáltott rám reggel az anyám. Háromfertály nyolc.

Meglepett, honnan tudják igy az időt, mikor a falióra a másik szobában ketyeg.

— Egy-kettő, szaladj. Végling ur már megy a hivatalba.

Mérget lehetett rá venni, hogy pontosan háromnegyed nyolc van. Végling ur sohasem sietett, a lépései szabályosak voltak, méltósággal teliek, a tartása egyenes, az irása a legszebbek közül való. Ha valami miatt nagyon ki akart magáért tenni a vármegye, hogy megmarkolja a miniszter szivét, — a feliratot diósgyöri papiron Végling ur örökitette meg. Hótiszta iróasztalát állandóan nyullábbal hozta rendbe, tollait használat után rongyban megtörölte, ceruzái, tolltokjai ugy álltak rendben, hogy ha szórakozott látogató babrált velük és helyüket felcserélte, Végling ur nyomban helyreigazitotta a megzavart sort.

A szabad-fürdő helyére ő érkezett utolsónak, délután hat órakor, mert addig tartott a hivatal. Delog ilyenkor, a kánikulában alig volt, az emberek csak lézengtek a vármegyén, szabadságot viszont akkoriban még nem intézményesen lehetett kapni, hanem orvosi bizonyitvány alapján. Ami azt jelenti, hogy nyáron egyszerre szörnyü beteg lett a legegészségesebb ember is.

Végling ur a vizben is épp olyan komoly ur maradt, mint a külső nagyvilágban. Állát szép szakáll boritotta s ahogy összefont karokkal mártogatott a vizszagu Begában, holmi ittfeledett antik istenhez hasonlitott. Az uszásra nem vetemedett, azt átengedte a bohó ifjaknak, többnyire csak derékig volt a habokban, amikor azonban regattisták jöttek fel egész idáig, akik többnyire a vármegye tisztikarából kerültek elő. — Végling ur kiemelkedett a hullámokból és szabályosan meghajtotta magát. Ámbár csak a katonák esküdnek tüzre, vizre (ma már levegőre is) hüséget, — férfiunk mindazonáltal tudta, mi a tisztesség, ezért övezte őt is tisztelet és megbecsülés.

Fürödtek ezenkivül még másfelé is az emberek a Begában, de azok a helyek tilosak voltak. Nem molesztáltak azért senkit a rendőrök. Ezek elpolgáriasult, elkényelmesedett népek voltak, százan belegömbölyödtek a foglalkozásukba, mert az asszonyuk leginkább kofa volt. Részint jó párti a rendőrnek, gondoskodója a háztartás nagyobb felének, viszont a rendőrférj tekintélyt adott az asszonynak és más kofákkal történt konfliktus esetén első és egyuttal jogerős döntést hozó igazságügyi fórummá lépett elő.

— Könnyü a Tecának, hangzott néha az irigykedés. Rendér az ura.

Néha állitólag őrjáratban is voltak, de hamar elfárasztotta őket a gyalogolás, azért betértek egy kocsmába és onnan irányitották a közrendet. Természetesen soha el nem mulasztották szidni a natóságot, amely rosszul fizet. Télen a hideg elöl vonultak egy-két pohár borra, nyáron a meleget nem lehetett elviselni, — egyszóval az időjárás sosem müködhetett az ő megelégedésükre.

Mit bánták hát ők, hogy vannak tiltott helyek, ahol nem szabad fürdeni! Valahányszor a vizbe fulladt valaki, a tilalmat ujból kidobolták, — akinek aztán nincs magához való esze és nem vigyáz az életére, azzal ugyis hiába beszélnek.

A legizgatóbb Begarészlet a nagyhidon felül volt, az ugynevezett lóusztató. A szerb gazdák lova volt mindig a legszebb, ezek a tenyésztésnél a fajra is vigyáztak, sörényes, büszke járásu, hosszufarku paripákat gyönyörüség volt nézni. A gazdafiuk, akikkel intim barátságot tartottunk fenn, itt fürdették alkonyatkor a lovakat, még pedig ugy, hogy a hátukra ültek s legalább a folyó közepéig mentek, ha ugyan nem a tulsó partig.

—Engedj engem is, rimánkodtunk néha, ellenszolgáltatásképpen igérve üveglikkert, vagy csontgombot.

— Hát gyere!

Ezek a vizben történő lovaglások voltak a legnagyobb szórakozások. Már nem is szórakozás, hanem földön tuli öröm.

A ló pedig, amelynek hátán egyszer Nevezett Ifju ült, szelidnek mondatott. Vastag patájával szorgalmasan kalapálta a vizet, megfordult magától, ment föl a partra, ott aztán eszébe jutott, hogy majd tréfálkozik egyszer ő is. Abban a pillanatban megis szünt a szelidsége s a legvadabb galoppban tartott a főucca irányába.

— Hé, megállj! — orditozott Nevezett Ifju, szerbül is biztatta a paripát, hogy sztani, de az igyekezett meztelen terhével át a korzón, fényes kirakatu boltok során, ahol fagylaltját kanalazta a Huber Guszti cukrászdája előtt az otvolé.

Micsoda látvány, mekkora ribillió! Valahol az aradáci ucca derekán fogták csak el a lovat, Nevezett Ifjunak pedig ugy kértek kölcsön egy lepedőt, hogy nagyobb szégyen nélkül lehessen hazaszállitani.

Torontáli

Utszéli virágok

Irta: Govorkovich János

Nem hervadt, száraz leveleket szedek ma elő dohos sárgult uti naplóm lapjai közül nektek szőke- és barnafürtü leánykáim, hanem frissen illatozó ezer szinben ragyogó virágbokrétát... *Frissen illatozó, ezer szinben ragyogó virágbokrétát,* betekintve a szépség által felébresztett érzések harmatával.

Szépség! Mennyire relativ ez a fogalom. Mennyire különböző róla az emberek itélete és mennyire változik az egyes ember hangulata szerint a kritériuma. A lelkünkbe oltott kép szépsége nem annak a tárgyától függ, hanem attól, hogy milyen sajátságokkal ruházza azt fel izlésünk vagy szeszélyünk.

De ha nincs is abszolut szépség, amelytől el tudnók vitatni az egyik esztétikus által felállitott tételt: az érdeknélküliséget, vagy nem birnók felruházni a másik modernebb felfogásu iró által követelt feltétellel: a hasznossággal, mégis vannak örömek, képek, látások, amelyek kivétel nélkül képesek mindenkinek az érzelemvilágát élvezettel betölteni. Vannak szépségek, amelyek varázsbilincsbe verik nem csak az egyes ember, hanem a tömegek érdeklődését, csillapitani tudják a fenségesért epedő szomjukat és teljes tökéletességgel tárják szemünk elé a bennünk megszületett ideált. Megmaradnak emlékezetünkben tisztán, fényesen, soha el nem fakuló szinekkel.

Ilyen ideális képet adnak többek között a virágok...

Nemrégiben *Laekenben* voltam. Derült jókedvvel indultam utnak és az utközben történt kis epizód csak fokozta kedvező hangulatomat. A brüsszeli *Avenne Jaqueminnen* tértem a villamos felé, hogy a *laekeni* tündérkertbe szállitson, amikor öreg koldus jött velem szemben. Nem koldult, nem kért, kis sárga kutyát vezetett pórázon. Mikor ez engem meglátott, előre rohant, maga után huzva a gazdáját. Elém ült és elsőlábacskáit kérőleg mozgatva könyörgött alamizsnát a gazdája számára. A látvány olyan kedves volt, olyan megható, nem hiszem, hogy volna kőszivü ember, aki ellen tudna állni a kutyus kérésének. Elérzékenyülve ennek a jelenetnek a hatása alatt értem Laekenbe.

Maga a hely, ahova a meseszépségü királyi üvegházakat épitették, képes elbájolni az embert. A kinai nyári lakban, a japáni toronyban összegyüjtötték a két ország müvészetének egyes remekmüveit: butorokat, üvegfestészetet, aquarelleket és az apró keleti nőcskék fantáziateljes himzéseit. Az óriási kert fái hüs árnyékot teritenek a széles kavicsos utakra, a virágágyakban kacéran lehajló rózsák küldik szerte illatukat. Az üvegházak bejárata előtt pedig bebocsátásra vár az első sor ember. Az első sor. Körülhelül tiz ember egy sorban: öreg, fiatal, férfi, asszony, fiu, leány. Utána a második sor, a harmadik és a többi, két mérföldnyi messzeségben — vannak vagy tizezren.

És ennek a sor embernek az arcán: türelmes várakozás élénk kiváncsiság arra, amit majd itt látnak. Sokan vannak itt, akik nem először jöttek, hiszen flamand nyelvük elárulja, hogy idevalók, akik talán évenként idezarándokolnak, hogy viszontláthassák a gyönyörü, a felejthetetlen képet. Nagyon vágyódhatnak a viszontlátás után, ha órákig képesek ácsorogni, mig sorra kerülnek.

Ezek a virágszépség szerelmesei, akiknek a szemei felcsillannak, mikor végre sorra kerülnek, arcukra derült boldogság, hódoló bámulat vonul, amikor meglátják ideáljaikat, a mosolygó virágokat. De elragadó is ez a látvány. A tarka szinvegyülékben pompázó óriási szirmu geraniumok, fuksziák befutják az ezer méter hosszu üvegfolyosókat. Csodás alaku és szinü harangocskák függenek a magasban, telt keblü fehér rózsaszinü kelyhek sorakoznak hosszu vonalakba: keblük mélyén bibor piros csók ragyog.

Piros, fehér, ibolyakék, rózsaszinü, sárga virágok terhe alatt görnyednek az indiai azáleák fácskái. Hideg méltósággal phentetik fejüket a piros és fehér kameleák buja zöld levélvánkosokon. Azután a virágvilág arisztokratái, az orchideák. Mennyi változat! milyen szinpompa! Milyen bizarr változatu alakulatok! Ezek mind a növények előkelő családjából kikerült nemesi ivadékok, akik költészetet, szépséget terjesztenek maguk körül. Szépségük, nemességük tudatában büszkén trónolnak előkelő családfájukon, büszkeségük, gőgjük hideg, de ragyogásuk elbájoló. Keblükből hiányzik a meleg érzés, az illat. A levegőben hullámzó édes illat nem ezektől származik, rusztikus szépségü nyári violák, ibolyák, sarkantyuvirágok lehelik lelkűket a levegőbe, százszor szépek szerénykednek, bársonykák pislognak sötét utszéli szemeikkel, fehér liliomok, az erotika legérzékibb képviselője küldik részegitő illatukat az alig mozgó szellő szárnyán a zöld pálmák alatt álmodozó selyemharisnyás leányok felé.

És ez a némán tovarepülő üzenet olyan ékesszólóan tud beszélni. Láthatatlan ajakkal szerelemről suttog, képzelt tündérujjakkal simogatja az elbüvölt arcocskákat és mézet hint a csókszomjas ajkakra. A vakitó szinpompa, a részegitő illat felzavarja a fantáziát, felébreszti a költői gondolatokat.

Szőke és barnafürtü leánykák ide jöjjetek, ha még nem tanultatok meg szeretni. Látjátok az óriási pálmák levelei között, a virágzó narancsfák alatt rejtekhelyet lelt márványszobrokat? A fehér anyag magába olvasztja, tisztábbá varázsolja a női idomok báját. A latánia széles legyezői beárnyékolják, eltompitják vakitó fehérségüket és a vegetáció méhdongásnál ezerte halkabb suttogása felkeltik bennük az élet illuzióját.

Mohón szivjuk be az életterhes, nedves levegőt és szemlélve a viruló tenyészet ölében sétáló ifjuságot, lehet-e más gondolatunk, mint hogy a két nem főcélja nem egyéb az egy érzésben való egyesülésnél. És ez a hatalmas érzés, amelynek világok estek már áldozatul, hol fejlődhetik ki jobban, mint itt, ahol minden levél, minden szirom szerelemről regél? A virágok életében intenzivebb, poétikusabb ennek a fogalomnak a megnyilatkozása, csendesebb végzetének drámai fejlődése. A legfőbb vonzó erőt, a szépséget energikusabbá teszi az emberi kezek müvészete azáltal, hogy mesterségesen fokozza a természetes fajkiválást, tökéletesebbé teszi a szaporodást. A müvészet, a szépérzék titkos rugói segitőtársai ennél a feladatnál a kertésznek, akiben felköltik a fejlődés, az élet szeretetét. Teremtő keze tudatosan alkot fajokat, virágokat — világokat.

Mondom: idejöjjenek szőke- és barnafürtü leánykák, a jövendő generáció fenntartói szerelmet tanulni. Ti, akiknek szivében megkivánóan forr a szenvedelem: hogy költői lendületet adjatok érzelmeiteknek és ti, akik hideg gőggel, megvető lenézéssel haladtok el a fiatal rajongók kegyelmet esdő pillantásai előtt: hogy megirigyeljétek a virágok boldogságát.

Mi pedig, akiknek az életfáján már őszi szinvegyülékben függenek a levelek, hunyjuk be szemeinket, hogy intuitiv nézéssel, fürkészve keressük a réteges évek sulya alatt hervadó emlékeinket. Frissitsük fel a jelen himporával és ha nem tudjuk ujjáéleszteni — hullassunk rájuk egy lemondó könycseppet. Azután vessünk még egy pillantást *nyitott szemmel* a tarka virágmezőre, szivjuk fel szépségének varázsát és ne gondoljunk rá, hogy nemsokára erre is ráborul az elmaradhatatlan őszi hervadás.

Történelem apró történetekben

Honoré de Balzac
(1799—1850).

A nagy regényirónak sohase volt pénze. Mégis megtörtént vele, hogy egyszer betörtek hozzá éjjel. A jó ember, aki igy eltévesztette az adreszt, épp azzal vesződött, hogy feltörje a Balzac iróasztalának a fiókját, amikor egyszerre csak harsogó kacaj hangzik át a szomszédos szobából. A regényiró revetett ily jóizüen. A tolvaj egészen megmerevedett erre s elejtette a betörő-szerszámát, a hires iró pedig igy szólott hozzá:

— Tudja, min nevetek? Azt találom kacagtatónak, hogy maga, derék férfiu, éjjel és sötétben keres pénzt ott, ahol én nappal teljes világosság mellett se találok.

Ezt az adomát természetesen mindazokról az irókról és müvészekről kolportálták, akik könnyelmüen éltek és állandóan szenvedtek ugy a pénzhiánytól, pénzzavarokban, Dumas-ról és másokról, a magyar irók közül Lacka Gusztávról, Balázs Sándorról, Bernáth Gazsiról, stb. Legvalószinübb, hogy mégis Balzac-kal történt meg, mert ő maga beszélte azt el Girardin-né asszony szalónjában, s mig akkor is nagyokat nevettek a póruljárt tolvajon, aki hozzá, éppen őhozzá tört be!

Marie-Antoinette
(1755—1793)

E rendkivül bájos nő és legszomorubb sorsu királyi hölgy születésénél már megszólaltak a jelek...

Azon a napon, amelyen született, különben is *Halottaknapja,* (nov. 2.) Liszszabont a világ eladdig legóriásibb földrengése pusztitotta el, annak az országnak fővárosát, amelynek királya és királynője az ujszülött főhercegkisasszony keresztszüleinek kérettek föl, — az esküvője napján pedig a Tuilériák kertjében rendezett tüzijáték szintén borzalmas katasztrófával járt. Tüzvész támadt s az ünnepségben »gyönyörködő« százezer néző közt olyan pánik keletkezett, amelyben mindenki elvesztette a fejét. A veszély folytán előállott tolongásban rengeteg emberélet pusztult el. Nagy tulzás, amit krónikások és »gazetier«-k kürtöltek, hogy t. i. hatezer áldozata volt a rémséges szerencsétlenségnek, de a hivatalos rendőri jelentés szerint is (amely pedig bizonyára szépitette az esetet és »enyhitette« a számokat) 132 halottat találtak a romok között és mintegy 900 sebesültet szállitottak a kórházakba.

Szegény Marie-Antoniette! Halottak napján született, földrengés üdvözölte a bölcsőjénél és borzalmas tüzkatasztrófa köszöntötte az esküvőjén... Nem kell babonásnak lenni, hogy az ember elgondolkozzon rajta.

Zsedényi Ede
(1804—1879)

igen tekintélyes államférfiu, világos itéletü és tisztán látó politikus, épp ugy nem helyeselte 1878-ban a boszniai bemasirozást mint Széll Kálmán, aki emiatt mondott le akkor a pénzügyminiszterségről. Zsedényi egyenesen haragudott e politikáért, különösen Andrássy Gyula külügyminiszterre, aki meg nagy vivmánynak tarotta a kongresszus ama megbizást, hogy a monarchia szállja meg Boszniát.

1878. nov. 4-én egy udvari estélyen történt, hogy Andrássy hivta Zsedényit, menne vele a buffet-hez valamit enni, mire mérgesen felelte neki Zsedényi:

— Ha éhes vagy, menj oda nélkülem. Én nem vagyok éhes. Jóllaktam — Boszniával.

Mac Mahon
(1808—1893)

A solferinói hős, francia marsall és később (1873—1879) köztársasági elnök iskolapéldája volt annak, hogy csekély tudással, sőt valóságos tudatlansággal is mily nagy karriert csinálhat valaki, ha kedveznek — a konjunkturák. Mac Mahon nemcsak igen keveset tudott, de még azzal a ravaszsággal se rendelkezett, amellyel az okosak el tudják palástolni a tudatlanságukat. Károlyi Gábor gr. is följegyezte a tájékozatlansága egy esetét az emlékirataiban.

Mikor a gróf Algirban járt, akkor Mac Mahon müködött ott mint kormányzó, s mert a magyar utazónak jó ajánlólevelei voltak hozzá, igen szivesen fogadta őt és ebédre is meghivta. Étkezés közben aztán azt tudakolta a vendégtől, hogy — ha nem tartja indiszkrétnek a kérdését — miféle *magyar foglalkozása* van?

— Mit ért kormányzó ur magyar foglalkozás alatt? — kérdezte viszont Károlyi gróf. — Épp ugy nem hallottam soha magyar mint ahogy nem tudok semmit például francia foglalkozásokról.

— Nos hát, — érvelt Mac Mahon, — én ugy tudom, hogy a magyarok vagy huszárok vagy muzsikusok, vagy cirkuszlovasok, vagy állatszeliditők.

Mennyire bámult a hires generális, a mikor értesült, hogy vendége e foglalkozások egyikét se üzi. Ez egészen uj dolog volt az ő számára. S amikor legközelebbi alkalommal magyarokról volt szó, ő mint nagy ujságot, mint oly érdekes adatot, amelyet csak ő tud, közölte a környezetével, hogy vannak magyarok, akik se nem huszárok, se nem muzsikusok, se nem cirkuszlovasok, sem nem állatszeliditők.

Hatökör

Mária Teréziának (1717—1780.) nem minden gyermeke volt egyaránt sikerült, s nem mindenik fiu volt oly intelligens mint a fölvilágosult szellemü és nemesen kulturált József. Legifjabb fia: Maximilián nem ütött se az anyjára, se az apjára s szellemi tekintetben ugyancsak messze került a bátyjától.

Nos, ez a fiatalember mintegy 18 éves korában (1775-ben) a nevelője kiséretében »ismereteinek gyarapitása végett« *Bildungsreise*-t tett Franciaországban, s nővérének a francia királynénak a meghivására pár hetet Versailles-ban is töltött, ami nem volt nagy előnyére egyik dinasztiának se. Együgyü kiszólásai nem növelhették a Bourbonok már-már fogyatkozó népszerüségét s erősen kompromittálták az osztrák házat is. A nagyon korlátolt s éppen nem tapintatos ifju ugy illett a francia udvarhoz mint ökör az üvegesboltba. Gunyolták is éppen eleget, s a nevezetes mondásaiból fönmaradt a következő:

Buffon (1707—1788), a nagy természettudós és jeles iró, a *»le styl c' est l' homme«* hires szállóige szerzője tisztelete jeléül megajándékozta őt összes müveinek egy példányával, amelyeket a fiatal főherceg ezzel a szabadkozással fogadott el:

— Óh, nem szivesen fosztom meg önt e szép könyvektől.

A jó fiu még azt se tudta, hogy a kinyomtatott könyvek sok példányban készülnek s valószinüleg azt hitte, hogy a kitünő tudós az ő kedvéért az egyetlen példányától készül megválni.

Nem csoda, hogy a párisiak humora *archiduc* (főherceg) helyett *archibête*-nek (hatökör) nevezte el.

Vörösmarty Mihály
(1799—1855)

sokat tett Petőfi érvényesülése érdekében. Mikor a »János Vitéz« szerzőjének az első versei megjelentek, ő figyelmeztette az irótársait az uj és sokatigérő tehetség fölbukkanására, a »Nemzeti Kör«-ben ő verekedte ki, hogy költeményeinek egy kötete megjelenhessen s a János Vitéz-nek már megjelenése előtt oly propagandát csinált, amely becsületére vált volna a huszadik század bármely pajtási szövetségének, amely persze nem oly önzetlenül üti egy bajtársa érdekében a nagydobot mint a nemeslelkü és nagyszivü Vörösmarty, a költők atyja és a fiatal talentumok pátrónusa. Valóban, a »Szózat« költője apja volt a fiatal Petőfinek.

Mikor az utóbbinak a hire növekedett s már-már a pátrónusáét is elérte, többen sajnálkozó hangon tették ezt szóvá Vörösmarty előtt. Mire ez igy nyilatkozott:

— Nagyon fogok örülni, ha fölülmul Hazám érdekében azt kivánom, hogy ne mint annak első költője haljak meg.

Vörösmarty nem ismert irigységet.

Victor Hugo (1881—1885) és Francois Coppée (1842—1908)

Fényes banketten történt, amelyen e két kiváló név viselője is jelenvolt, hogy valamely főméltóság toasztot mondott rájuk s őket mint Franciaország két nagy költőjét dicsőitette.

Coppée szerényen tiltakozott:

— Itt cask *egy* nagy költő van!

Hugo pedig még szerényebben, tréfás szemrehányással Copée-re tekintve, kiáltotta:

— Ohó! Hát én már senki se vagyok?

TERE-FERE

Amerikai oszlopbajnokok. A rekordok terén még mindig vannak ujságok.

Egy uj hir érkezik Amerikából, amelyért egy komoly hirlapiroda szavahihetősége kezeskedik. Legujabb divat az, hogy valaki fölmászik az óriási zászlórudjára, melyre ünnepnapokon, nemzeti ünnepeken fölvonják a nemzeti lobogót s a tetején marad, ameddig bir. Ez az álsport egyre nagyobb mérveket ölt. Számtalanan versengenek egymással, hogy kié a zászlórud-mászás, illetve a zászlórudon való tartózkodás rekordja.

Eddig a legszebb teljesitmény egy huszonhat éves leányé, Miss *Bobby Mack*-é, aki a zászlórud tetején huszonegy napig maradt. Közben ott étkezett és szudikált is.

Több izben fölmásztak hozzá rendőrök, figyelmeztették, hogy szálljon le, de ő azt válaszolta, hogy Newyork dicsőségeért küzd s biztositani akarja Newyorknak a diadalt.

Ezek a hóbortos versenyzők ujkori méltatlan utódjai azoknak a dicső szenteknek, kik a középkorban az oszlop tetején sanyargatták magukat és elmélkedtek s kik közül legnevesebb sziriai szent Simon.

Most már az amerikai rendőrség megelégelte mutatványaikat, melyek az utcán állandó csődületet, forgalmi akadályokat támasztanak s elhatározta, hogy véget vet produkcióiknak, melyek nem hoznak különösebb becsületet sem Amerikának, sem a huszadik századnak.

A japán császári család szükséget lát. Azoknak, akiknek fogukhoz kell verniök minden garast s szükösen élnek napi munkájukból, talán némi vigasztalás ez: a japán császári csaáld anyagi gondokkal küzködik.

Pénzügyi válságuk oka az, hogy az épitkezés hirtelen megszünt Japánban. Nem kell többé fa. A mikádó családja pedig, melynek rengeteg erdeje van, eddig abból élt, hogy fáját kitermeltette s eladatta jó pénzen.

A helyzet annyival is inkább komoly, mert jövőre az uj mikádó megkoronáztatása rengeteg pénzébe kerül a császári családnak. Ezek a szertartások évezredes hagyomány szerint mindig káprázatos pompával mennek végbe. Kiszámitották, hogy az ünnepségek, több millió yenbe kerülnek, melyet nagyrészt a császári család magánpénztára tartozik fedezni.

Ennélfogva az anyacsászárnő abba is hagyatta magánpalotájának épitését, mely uj lakóhelyéül szolgált volna, a császár és császárné pedig nem épitteti meg a tenger partján tervezett két uj villáját.

Nem mind arany, ami fénylik. Még a Felkelő Nap országában sem.

*

Wilson, a pajzán. Woodrow Wilson, az Egyesült Államok néhai elnöke, a tizennégy pont hires szerzője, mikor még egyetemi hallgató volt, szeretett egy leanyt, miss Ellen *Axont*, akit később feleségül vett. Ennek leveleket irogatott. A levelek egyik barátjának, *Ray Stannard Baker* kezébe kerültek, aki most megjelenteti őket.

Leveleiből látjuk, hogy az annyira komoly, kenetes politikus, aki szeretett az elvek, idealizmus egében röpködni, egykor nagyon is a földön járt.

Különösen kedvelte a *candy-pull* cimü társasjátékot, mely abból áll, hogy a fiatalemberek s a lányok a kandis cukrot megolvasztják, kinyujtják, aztán egyik végét egy lány veszi a szájába, a másikat egy fiu s addig rágják, mig a lány s a fiu szája össze nem ér. Erről a fölöttébb komoly politikus igy számol be egy 1885-ből keltezett levelében:

— Ha tudná, milyen jól mulattam miss Woods-nál, a két fiuval s a két leánnyal. Az ebédlőből karamelt készitettünk, a konyhában meg sütöttük s a szalónban megettük. De közben bolondoztam a lányokkal. Több izben bezártak a cselédszobába, egy lánnyal s csak ugy szabadultam ki, hogy szét akartam rombolni az éléstárat.

Később igy vall:

— Talán megütközik, ha elárulom, hogy barátaim s ismerőseim között mint tréfamestert becsülnek, aki a székre áll s bohókás politikai szónoklatokat rögtönöz. Kitünően tudom fintorgatni arcom, utánozni a szónokok hangját és beszédét. Dehát szeretem a tréfát sőt kánkánt is tudok táncolni!

Az elnök később sem vesztette el a jókedvét. Javában dühöngött már a háboru, mikor *Murray Butler*, az amerikai nyelvész fölkereste őt a Fehér Házban, hogy tanácsot kérjen tőle egy nyelvészeti kérdésben.

— Elnök ur — szólt hozzá — nyelvészeti terén is nagyra becsüljük az ön itéletét s azt kérdezzük, vajjon az angolban ezt a szót, hogy *automobil* az első szó tagján, vagy a második szótagján kell hangsulyozni?

Wilson sokáig gondolkozott, majd anélkül hogy egy arcizma megrebbent volna, ezt mondta:

— Uraim, ne sokat töprengjenek ezen. Igy kell kiejteni: »*motor-car*«.

*

Ha a fodrász megtér. Ramsheltownban, a kis skótországi városkában egy napon nagy meglepetés fogadta a hölgyeket.

A nők itt is, mint mindenütt a világon, már megváltak kontyaiktól, fürtjeiktől s kamaszfürtöt viseltek.

Különösen egy fodrász jeleskedett a divat terén, aki rendkivül ügyességgel, hozzáértéssel alakitotta át az egykori hajviseleteket a kor izlése szerint fiusakká: egy anglikán vallásu fodrász.

Egy napon azonban — miért, miért nem — a közkedvelt fodrász a helyi ujságokban, a nyilttér rovatban, az alábbi nyilatkozatot tette közzé:

— Lelkiismereti okokból, melyek a Szent Biblia tanitásain alapulnak, elhatároztam, hogy ezentul egyetlenegy leánynak és asszonynak se vágom le a haját, sőt a bubifrizuráját sem igazitom meg. Szent hitünk ágazatai ezt egyenesen megtiltják. Nyilvánosan közzé teszem ezt, nehogy a hölgyek a jövőben kéréseikkel zaklassanak...

A fodrász megtérése a skóciai városkában olyan nagy hatást keltett, hogy a jámbor asszonyok nem zaklatták többé kéréseikkel és megnövesztették hajukat.

Mi mindent nem érhet el egy megtért fodrász.

*

Válás — Mexikóban. Az amerikaiak igazán telhetetlenek. Otthon sebbel-lobbal megkötik a házasságot, de nem birják könnyü szerrel elérni, hogy az amerikai törvények szerint elválasszák egymástól a házasfeleket, ezért Mexikóba utaznak, az ő Gretna Greenjükbe, hogy ott gyorsan és simán hajtsák végre a kényes müveletet.

Az elváló házastársak — amint az *United Press* leleplezi — egy szép napon fölülnek a vonatra, Mexikóba ránduInak, mely valósággal be van rendezve a rossz házasságok fölszámolására. Az eljárás itten egyszerüen pereg le s eléggé gazdaságosan. Harminc napon belül bárki elválhat hitestársától. Mindez csak 550 dollárba kerül.

Az a törvényszék, mely föloldja a házassági bilincseket *Morelos* államban van, egy városkában, melyet *Guerna Vaccanak* hivnak.

A válni készülők az előirt egy hónapot Mexikó államban töltik, ahol az éghajlat kellemes, a vendégfogadók be vannak rendezve arra, hogy az ott időzők kényelmét, szórakozását előmozditják s alkalmat nyujtsanak nekik uj ismeretségek megszerzéséhez, uj házasságok megkötéséhez, melyeket majd hasonló módon föl lehet bontani.

*

Egy furcsa angol statisztika. Noha csak késői ükunokáinkról van szó, azért már eleve is föl kell emelni érdekükben tiltakozó szavunkat.

Egy unatkozó statisztikus, akinek nyilván nem volt egyéb dolga, döbbenetes hiradással áll elénk. Az ideg- és elmebetegségek az utóbbi évszázadban ijedelmes módon szaporodnak, ugyhogy mindig ujabb és ujabb elmegyógyintézeteket kell fölállitani a betegek részére, nem számitva a sok szanatóriumot, magánintézetet, ahol szintén lelkileg terheltet ápolnak.

Eddig azonban senkinek sem jutott eszébe az, amire rájött ez az angol, aki az emberi elme megrokkanásával foglalkozik. Kezében számokkal, adatokkal kimutatja, hogy háromszáz esztendőn belül egyetlen épidegzetü és épelméjü ember se lesz Európában.

Statisztikája nyilván *sántit*. Nem kell egészen komolyan venni. Megijedni sem kell tőle nagyon, hiszen oly messze van még az a háromszáz esztendő. Lehet, hogy addig eszére tér az emberiség.

Okoskodása a következő: 1859-ben 535 emberre esett egy őrült, 1897-ben 312-re, 1926-ban 150-re. Ha igy folytatódik ez az arány — legalább a különc statisztikus állitja — 1977-ben minden száz emberre egy őrült esik és háromszáz esztendőn belül ezen a téren beáll a teljes egyenlőség.

Akkor valószinüleg teljes béke és egyetértés uralkodik majd Európában s a különböző népek nem viselnek majd egymás ellen irtóháborut. Mert józan korukban ezt tették.

A szónokok királya. Az *Elloquenza* cimü olasz folyóirat meséli el, hogy milyen nagy varázsa van az ékesszólásnak még a vádlottak padján is.

Berriert, a hires ügyvédet, a jeles szónokot letartóztatták. Négyhónapi vizsgálati fogság után az esküdtek elé került. A tárgyalóterem zsufolásig megtelt, a törvényszék folyosóin nem lehetett mozogni, az erkélyek rengtek a sok embertől.

Mikor Berrier belépett a tárgyaló terembe, az esküdtek egyszerre — mintegy vezényszóra — fölállottak, hogy üdvözöljék a szónokok királyát.

Az ügyvédek, minthogy nem találtak egyebütt helyet, a vádlottak padjára ültek, a vádlott mellé.

Az elnök megrázta a csengetyüjét, igy szólt hozzájuk:

— Uraim, ez a hely kizárólag a vádlottak részére van fönntartva, épp azért arra kérem önöket, hogy hagyják el.

Az ügyvédi kamara elnöke, aki szintén a vádlottak padján szorongott többi ügyvédtársa között, fölkelt és ezt a kijelentést tette:

— Igen tisztelt elnök ur, a vádlottak padja, minthogy Berrier ül rajta, ma oly megtisztelő hely, hogy mi valóban méltatlannak érezzük magunkat rá, szerénytelenség lenne tovább itt ülnünk. Engedünk felszólitásának.

*

A szultánok kincse. Egy svéd ékszerészt utóbb megbiztak azzal, hogy becsülje föl a török kormány konstantinápolyi kincseit, melyek valaha a szultán birtokában voltak.

Az ékszerész részletesen leirja azokat a mesés kincseket, melyeket leltározott. Egymás hegyén-hátán hevernek itt a legendás keleti ékességek. Egy brilliáns huszonegy karát sulyu, sok igazgyöngy, — különösen a volt szultánok korona gyöngyei — oly értékesek, hogy egy amerikai pénzkirály is alig tudná megfizetni őket.

A trón szinaranyból van, huszezer igazgyöngy rakja ki, sok millió rubin meg smaragd. Ezt a trónt, mely sok legendára adott alkalmat, a konstantinápolyi szerájban őrzik s azoknak, akik látni óhajtják, a fegyveres őrségek egész sorozatán kell áthaladniok, mig oda nem érnek. Az utolsó ajtó, mely a trónteremhez vezet, bronzból van s oly sulyos, hogy csak nyolc ember birja megmozditani.

Valaha pedig a szultánok, kik ilyen regés kincsek birtokosai voltak, nyomorban hagyták sinyleni a népet, nem fizették hivatalnokaikat, sőt gyakran külföldi adósságaikról is megfeledkeztek.

*

Éva, az alma és a kigyó. Az alma egyik legdivatosabb gyümölcsünk manapság, az az alma, melynek az emberiség a bünbeesését köszönheti. Miatta vesztette el Ádám és Éva a paradicsomot. De az alma most ujra visszatér.

A nők soványitókurája hozza vissza. Aki karcsu akar maradni, nyulánk, — ahogy az ifjabb Dumas kifejezte magát — csernyőtermetü, — az egyék sok almát. Ezzel jól is lakhat. Nem árt vele egészségének, sem a termete szépségének. Akár nyersen esszük, akár főtten, akár lekváralakban, szabóink nem fognak panaszkodni reánk.

Emellett az almakoszton egyáltalán nem vesztünk semmit erőnkből. Gabrielle d' *Annunzio* meséli, hogy mikor nagy munkába kezd és szüksége van arra, hogy minden képességét központositsa, csak főtt almát eszik.

Ujabban a fogorvosok is igen ajánlják azoknak, akiknek romlik a foguk. Egy párisi iskolában almatáplálékra fogták a növendékeket, kisérletből s kiderült, hogy pár hónap után a fogazatukban mutatkozó romlás megállott.

Hozzá kell vennünk azt is, hogy a hölgyek ujabban szivesen járnak kigyóbőr cipőkben. Éva az almával és a kigyóval — föltámadt.

Fák beszéde

SZILVAFA:

— Heten voltunk, uram, heten a nemesi kuriátok portáján. Végignéztük a vidámi dinomdánomokat, a szilvaszüretet, mikor rézüstökben bugyborékolt a lekvár s a gyermekek nyakig majszosak voltak. Az udvarház dobra került. Társaimat kivágták, feltüzelték. Magam maradtam, jobb idők hirmondójául. Manapság görcsös gallyaimmal már csak lemenő és fölmenő rokonaidat mutatom, de inkább a lemenőket, akik végkép lementek, egy pincelakásba. Unottan hozom meg töpörödött, savanyu gyümölcseimet. Már nem is vagyok gyümölcsfa. Csak családfa.

NYIRFA:

Héjam fehér, mint a papir.
Megbabonázza azt, ki ir
S ha elrontotta már a hir,
Nevem álmába visszasir.
Izen neki a nyir . . .

IHARFA:

Ihar-juhar, tyhü, de jó kedvem van.

CIPRUS:

— Sovány szerzetes a sirok mellett csak egyetlen mondatot mormolok és jel-nappal: memento mori.

BÜKK:

— Testvéreim, emberek. Testvéreim, emberek, állatok és minden élőlények. Alakitsuk meg a lélekzők világszövetségét. Mindaddig gyilkosok maradtok s egymást is ölni fogjátok, mig börtönbe nem csukjátok azt, aki elpusztit egy állatot, vagy egy fát. Jagadis Bose, a kegyes indus tudós, már fölfedezte, hogy nekünk is van központi idegrendszerünk, vérkeringésünk s kertjében, villamos müszerei segitségével beszélt is velünk. Ezt különben régesrégen tudhattátok volna. Évezredek óta látjátok, hogy mikor kályhákba dobtok, én, akit oly keménynek véltek, könnyezek. Nekem is fáj meghalni.

MAGYAL:

Erdők mélyén, ha reám bukkansz, mindig visszadöbbensz. Haragoszöld lombjaimat vércsöppek boritják. Egy titokzatos emlékét őrzöm, melyről senkinek se merek beszélni.

DIÓFA:

— A kertész azt hiszi, azért száradtam el, mert egyszer belém ütött a villám. Mennnyire téved. Az ég haragját még csak el tudtam viselni. De egy novemberi éjszakán ágamra kötötte magát egy fiatalember s hajnalig kellett tartanom. Akkor idegrázkódtatást kaptam, annyira megborzadtam az élet undokságától, hogy többé nem volt kedvem teremni. Merre csörög a dió? Semerre se csörög.

TAMARISKA:

— Világoszöld és rózsaszin. »Utolsó divat.« Legalább is 1890-ben ez volt az utolsó divat. Azóta ragaszkodom hozzá, mint afféle regényes, érzelmes hölgy. Hajam lobog, a Duna-keringőt dudolom. Üres óráimban Beniczkyné Bajza Lenke regényeit olvasom.

VÉRBÜKK:

— Látod lilás-vörös leveleimet? Bőrfarkasom van. Kórházi udvarokban hiába várom gyógyulásomat.

ALMAFA:

Bő, zöld szoknyában, széles terebéllyel
Mesékről álmodom, ha jó az éjjel.
A lombjaim közt almák aranya.
Mindig csak adnék én, örök anya.

Kosztolányi Dezső

PIRETRIN

Kiirtja

a poloskákat, bolhákat, legyeket, csótányokat, hangyákat, molyokat és egyáltalán minden férget a háztartásban, gazdaságban és kertészetben, szőlőföldeken, állatokon stb. — Utasitásokat dijtalanul küld:

Piretrin d. d., Zagreb, B-cesta 35

Miért késlekedik, mitől fél?

mielőtt hashajtót vesz be. Miért? Mert Ön csak kellemetlen szereket ismer, a melyek fájdalmakat okoznak és kellemetlen izük van, *mint a* ricinusnak vagy más olajoknak, a keserü sónak és keserü viznek, a különböző labdacsoknak, senna-mannának és az ezekhez hasonlóknak.

Kisérelje meg egyszer a Magna-porral, meg fogja látni azt a mérhetetlen nagy különbséget, *mert a* Magna-pornak kellemes az ize, ugy hogy a legérzékenyebb gyomor is elbirja és könnyen issza, a Magna-por tisztitja a gyomrot és a beleket minden fájdalom nélkül, fertőtlenit és felfrissiti az emésztőszerveket.

Minden gyógyszertárban és drogériában kapható. Csomagja használati utasitással együtt 4 dinár. Ha valahol még nem lenne kapható, rendelje meg postán a »LABORATORIJ ALGA SUŠAK« Tvornička 91. cimtől. Leveléhez mellékeljen 10 dinárt 2 csomagra.

6642

KUGLI GOLYÓK
billiárddákó, mandinergummi, Lignum sanctum golyók
70 dinártól 150 dinárig
özv. Gerber Jakabnénál Subotica
B. Sudarevićeva ul. 32 3203

ÉPÜLET BUTOR PORTÁL **MÉRTLAJOS**
asztalos
műhelyében művészi kivitelben és előnyös feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13
3136

Uj Wells-könyvek

A püspök lelke

Regény nagyon kevés szerelemmel, a lelkiismeretről és vallásról és az életnek igazi bonyodalmairól. Ára 55 dinár.

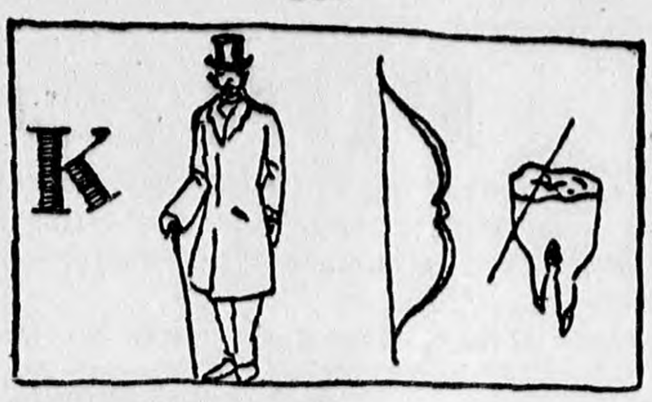
Az uj Machiavelli

(Három kötet)

Az uj Machiavelli, melynek szerelmi bonyodalmai az iró lelki élményeivel és második házasságának történetével szoros kapcsolatban állnak, egy fiatal, törekvő politikus házasságának, szerelmének és pályafutása hirtelen összeroppanásának ragyogóan megirt története.

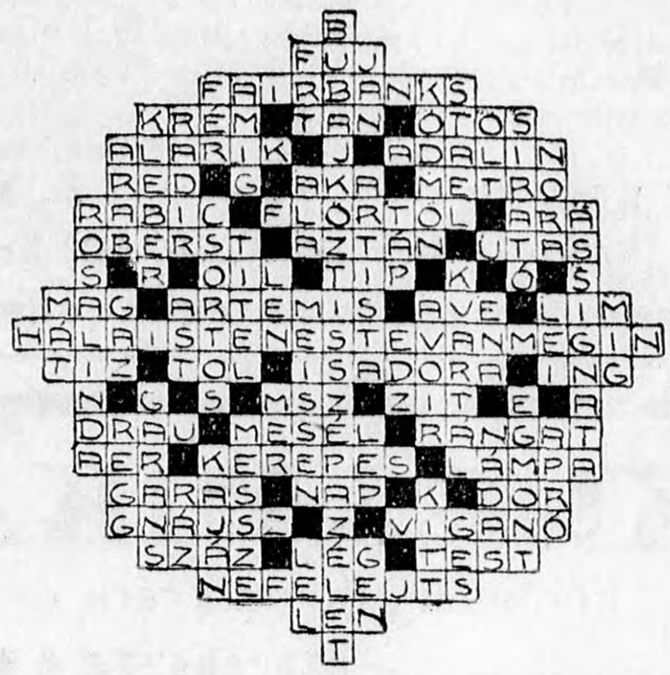
Ára 75 dinár, mindkét könyv kapható a Minerva r. t. könyvosztályában.

REJTVÉNY

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

A mult vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen megfejtették 72-en. A kézifestésü hirlaptartót (sorsolás utján Vicei Károly, Szenta) nyerte meg, akit arra kérünk, hogy a portóköltsgre sziveskedjen beküdeni 5 dinárt bélyegben.

Női szabászati szakrajztanfolyam!

KEZDETE **JULIUS 16-ÁN**
BEIRATKOZNI LEHET:
NAPONTA D. E. 8-TÓL D. U. 6 ÓRAIG
6579
CSAPÓ SÁNDOR
volt technológiai szakrajz tanitónál
SZUBOTICA **Bárány-köz**

KLISÉK
Autotypia
Fototypia
Fametszetek
Rajzok
A Vajdaságban egyedülálló üzem!
a legjobb kivitelben
FISCHER ÉS KRAUSZ
Subotica, Šenoe ul. 12
Telefon 629

Tisztelettel értesitjük a n. é. közönséget, hogy az eddig Vojnics Z. Kálmán és Fekete Dénesné név alatt fennállott

temetkezési vállalatot

megvettük és azt **teljesen ujonnan berendeztük.**

Módunkban van a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig minden igényeknek megfelelő és legolcsóbb árban temetkezéseket eszközölni.

Kiváló tisztelettel

Barasics és Vojnics

Használt temetkezési kocsik és egyéb felszerelések eladók

6701

Legmodernebb
női retikülök
férfi pénz-, cigaretta- és szivartárcák, aktatáskák, utazóbőröndök gyári raktára,
Női antilop-övek minden szinben, téli pricsnyergek kaphatók.
Leszállitott árak!
SCHLAGER HENRIK
specialis bőröndös és bőráruüzletében
Subotica, Aleksandrova ul. 1. 6924

ŠIBALIĆ ILLÉS
KENYÉRGYARA
Subotica, Petrogradska ul. 12

I-a szalon kenyér	kg.-ja	4·50	dinár
I-a fehér	„	4·—	„
I-a rozs	„	4·—	„
Félbarna	„	3·50	„

Azonkivül havonta áruban visszafizeti a vásárolt árnak 10 **százalékát.** — Sütőményei a legjobbak és legolcsóbbak. — Egész napon át süt privát kenyeret és süteményt.

A legkönnyebb módszerrel tanulhat szerbül

Vujkovics Marica „Szerb-Magyar nyelvkönyv"-éből! — Ára 30 dinár. Portóra 2 dinár küldendő. — — Kapható:

Minerva r.-t. könyvosztályában

LLOYD SABAUDO
Gőzhajózási Társaság
Rendszeres, gyors és kényelmes utazás
tengerentuli országokba
Csak express-hajók és pedig a
Conte Rosso, Conte Verde, Conte Biancamano, Conte Grande, stb.
Délamerikába
Braziliába csak 11 nap, Argentiniába és Uruguayiba csak 14 nap.
Gyors és legkellemesebb összeköttetés
Délamerikával és Ausztráliával
Helyrendeléseket felvesz, gyors és lelkiismeretes tanácsokkal szolgál a jugoszláviai vezérképviselet:
Banaz & Rusko, Zagreb
Trg Kralja Tomislava broj 18
Telefon: 28—41 — Táviratcim Sabaudo, Zagreb
és az alképviseletek:
SOMBOR: EUGEN LIPPERT, Kralja Petra ul. 30
BEOGRAD: LLOYD SABAUDO, Karadjordje ul. 89
5449

Gyümölcs és főzelék befőzéséhez
a jó háziasszony csak eredeti
WECK-féle befőttesüveget használ
Kapható minden jobb üveg- és vaskereskedésben
Főlerakat: **FRUCTUS - Ljubljana**
632

Pakots József:
Az ember, aki utvesztőbe jutott

Az uj emberek világát, tépelődéseit, küzdelmeit, harcait és szenvedéseit, lelkesültségeit és csalódásait, szerelmüket és vágyaikat boncolja nagyszerüen érdekes mese keretében Pakots József regénye. Ahogy a tengerparti szanatórium lakói együtt élnek s ahogy világukban kibontakozik az egész társadalom képe robbanó erővel ragadja magával az olvasó érdeklődését a regény lüktető lendületére.

Ára füzve 48 dinár

Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakaritással gyárt

Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szubotica,** Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!

388

Szeptemberi összevont
magánvizsgá ra és érettségire
teljes garanciával elökészit
Galgóczy 5988
magániskola BUDAPEST,
VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Nem mernénk a nyilvánosság elé lépni vele, ha nem tudnánk azt, hogy a jelenkor legtökéletesebb
arcápolója
5993 8

Crème Ágnes
melynél jobb arckrém és arckenőcs nincs.

Elsőrendü **meszet,** beocsini portland **cemen,** alab. **gipszet,** száraz, pormentes **BUKKFASZENET,** pécsi **kovácsszenet,** I-a apritott **bükkfát** ajánl
Révai Adolf, Subotica
Sokolska ul. 2 Tel. 551
5475

A csemegeszakmában gyakorlott
két fiatal segéd
azonnal alkalmazást nyer
Matić és Grubački
csemegeáru cégnél
V. Bečkerek
Arcképes ajánlatok!
7055

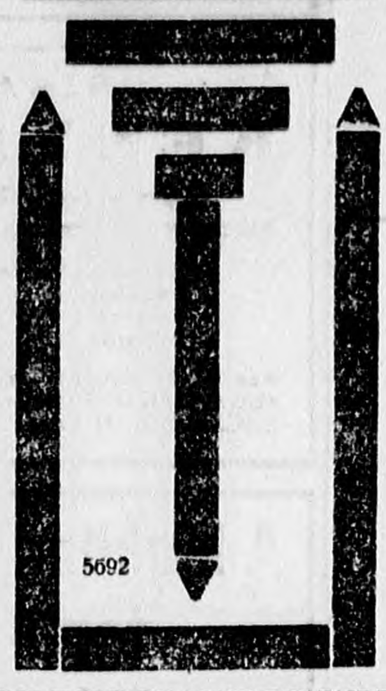
Novisad központjában, ujonnan épült, emeletes, liftel ellátott, gyárnak igen alkalmas
raktárépület
cca 110 m², folyó évi szeptember hó 1-től
kiadó.
Érdeklödni Emil Jungnál, Želje nička ul. 12.
7011 Novisad.

Délamerikába
és az
Eggesült Államokba
express gözhajókkal
Ingyenes felvilágositással szolgál
CosulichLine
Beograd, Vilsonov 107.
Sombor, Kostićeva 3.
V. Bečkerek, Subotićeva 3

Hirdetéseket
Sentán a Bácsmegyei Napló részére
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedése vesz fel.

GAZDÁK!

Miért van a szomszédjának gazdag és üszögmentes termése? Azért, mert ők a **vetőbuzamagot** a buza megüszkösödése ellen

PORZOL-lal

ezzel a nagyszerüen bevált szárazpáccal pácolták.

Kiséreljék meg Önök is a buzával bevetett terület egy részén a PORZOL alkalmazását és meggyőződnek ennek a pácolószernek kiváló hatásáról.

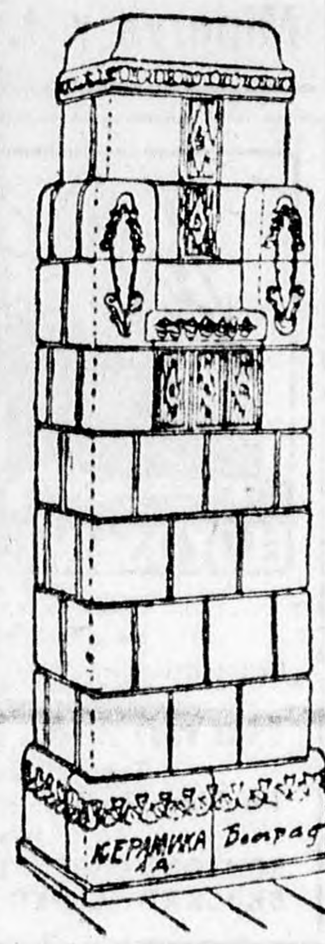
Rozs, árpa és zab pácolására a

HIGOSAN

(higanytartalmu szer) alkalmazandó, amely a gombát teljesen megöli és azonkivül az emlitett gabonafajok csira- és fejlödőképességét jelentékenyen emeli.

Ezek a pácolószerek sokszorosan ki vannak már próbálva és azok kiváló hatásáról Franciaország, Hollandia, Dánia, Svájc, Ausztria, Románia és Csehszlovákia állami kisérleti állomásai is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak.

Kérjen ingyenes árjegyzéket és használati utasitást a gyártól:
„KAŠTEL" D. D. ZAGREB, 3 — Kolodvor Sava — vagy
„KAŠTEL" DEPOT, BEOGRAD, Kralja Milutina broj 44

KERAMIKA R.T.

kerámiai cikkek gyára és kereskedése

Telefon: 24—07 **BEOGRAD** Kosovska ul. 51

A telefonközpont mellett

Állandóan raktáron különböző kerámiai **padló-** és **falilapok,** legkitünőbb hazai és cseh

cserépkályhák

Falazott takaréktüzhelyek minden kivitelben, agyagcsövek csatornázáshoz és ezek részei. Samottanyag

Tekintse meg nagy kiállitásunkat!

Szakszerü szerelés! Versenymentes árak!

4021

A boldogulás és a siker legegyszerübb receptje: *megvenni, olvasni, követni a Technika Világát!*

Mindenki könnyen megérti Mindenki gyönyörködik benne Mindenki használt veszi

A

TECHNIKA VILÁGA

a könyvek könyve, mert benne van:

a fizika, az elektromosság, a világitás, a motorok, a gőzgépek, a vasutak, a gőzhajók, a rotor-hajók, az automobilok, a léghajók, a repülőgépek, a távirás, a távbeszélés, a rádió, a távolbalátás, a hídépités, a csatornázás, a gázgyártás, a hütőipar, a vegyészeti ipar, a gyógyszervegyészet, a festékgyártás, a müselyemgyártás, a cellulózeipar, a szemétfeldolgozás, a bányászat, az épitészet, a vasbeton, a faipar, a textilipar, a papíripar, a nyomdászat, a litográfia, a könyvkötészet, a fényképezés, a filmtechnika, az iró- és számológépek, a mezőgazdasági ipar, a gazdasági gépek, a modern ipar, tehát benne van a technika minden ujitása, teljes ismerettára

A TECHNIKA VILÁGA

minden sorát, ezer meg ezer csodálatos fogalmát mindenki könnyen megérti, mert a gyakorlati élet legkitünőbb oktatómesterei irták.

Útravaló az egész életre A nagy emberi sikerek hatalmas könyve

Nagy lexikon-alak, finom papir, müvészi félbőrkötés, elsőrangu kiállitás, 866 oldal, 738 kép, 42, részben szines mümelléklet. **A teljes mü ára 480 dinár.**

Havi részletfizetésre szállitja a MINERVA R.T. könyvosztálya Suboticán

Itt levágandó

T. Minerva štamparija d. d., Subotica

A Bácsmegyei Naplóban megjelent hirdetésre hivatkozva, kérem a TECHNIKA VILAGA cimü müre vonatkozó fizetési feltételek közlését.

(Olvasható aláirás) (Pontos cim)

Nea. Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA
580

Gyenge férfiak-
nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim
„Patent 608"
Cluj (Kolozsvár) 1622
1. sz. postafiókbérlet.

Trbovljei (Trifail)
portlandcement
és épitési mész
saját égetésü mész
oltott mész
kátránypapir
elszigetelő, parafás
Alabaster gipsz
kőpor
dunai homok
Sipos Sándor
SUBOTICA,
I., Sokolska 6. Telefon 868

Paszományt
butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, zsinórokat bojtokat olcsón vállal
Nagy Lajos
paszományos, Jugovića 31.
Meghivásra mi tiimmal házhoz megyek

Vezérképviselet
nyerhető egész Jugoszlávia területére, szenzációs, minden házban szükséges olcsó **kenkurrencia nélküli tömegcikkre** licenz-jog formájában. Világszabadalom. Szükséges tőke cca 150—200.000 dinár. Reflektánsok öninformációt küldjenek
KARDOS hirdetővállalathez
Novisad, „Száz évben egyszer" jeligére 6494

ABLAKÜVEGET
tükörüveget, csiszolt üveget, saját gyártmányut ajáni
Drag. Obradović, Beograd
Kr. Milana 31 (Uroševa Pivnica)
Telefon 31—93 4583

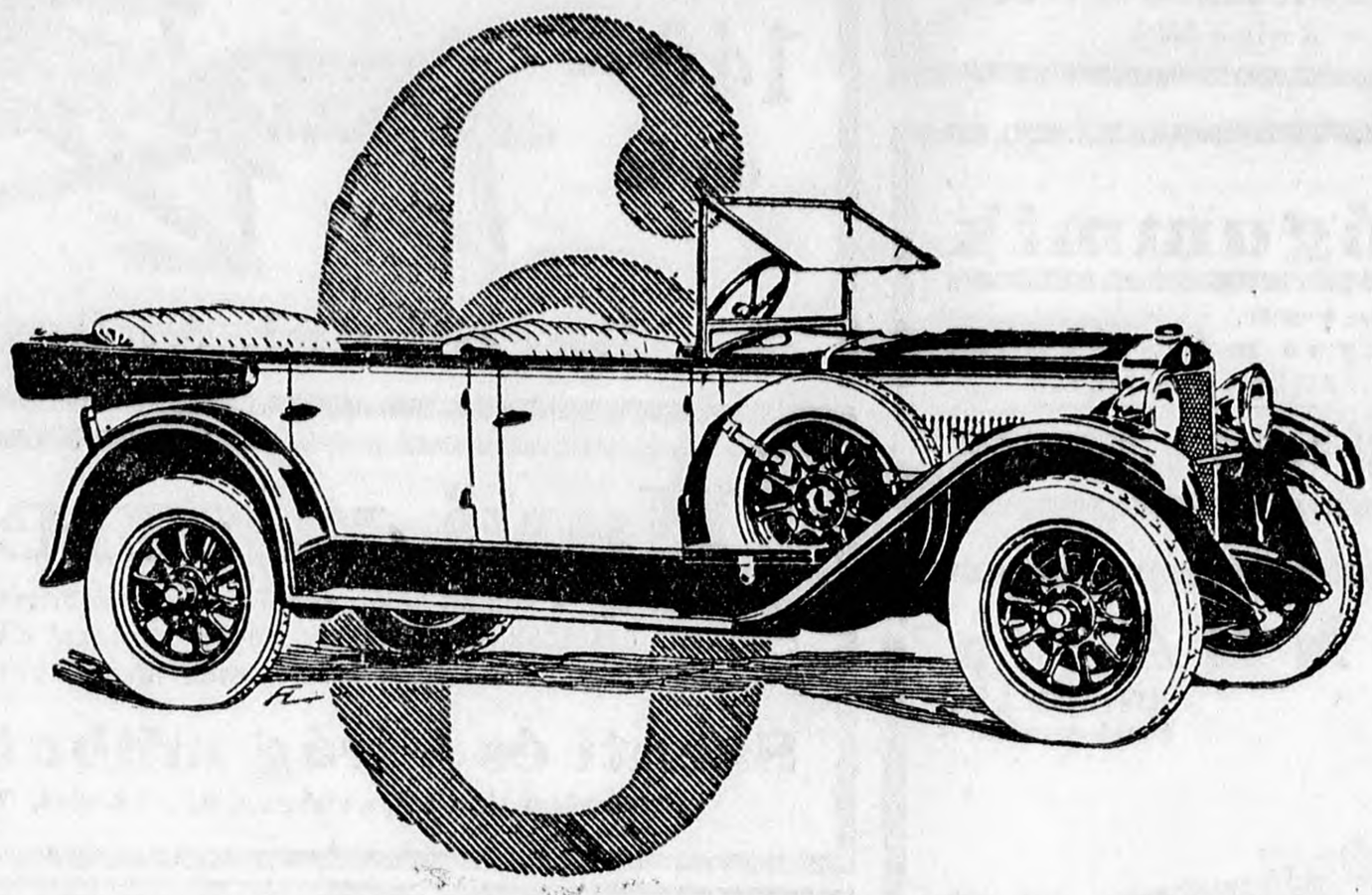
Könyvelőt
aki a szerb, német és magyar nyelvet birja, azonnali belépésre
keresünk
BERNAT LANG I SIN
Beli Manastir
7020

Somborban
a Bácsmegyei Napló részére
hirdetéseket
Dr. Szántó Miklós
Apatini ut 46. vesz fel.
Telefonszám 341.

Péksegédet két éves gyakorlattal keresek. Kollár pékmester, Bajsa. 6906

J. Andriska müszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Állandó raktár elsőrendü gyártmányu kerékpárokban, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat **„PIRELLI" olasszlágó gumikból**
Minden e szakmába vágó javitásokat szakszerüen végez

Fiat 520

HENGERES MOTOR

kiváló gyorsaság, takarékosság a használatban

JUGOSLAVENSKO FIAT-AUTOMOBILNO PROMETNO D. D., BEOGRAD

Autorizált elárusitóhelyek a Vajdaságban és Bácskában:

Subotica: AUTOMOBILIA, Skadarska ul. 7
Novisad: AUTOCAR, müszaki vállalat utomobilok és gépek eladására, Trifkovićev trg 5
Sombor: KARLO ZWIRSCHITZ, Parižka ulica 10
Vel.-Bečkerek: HANS RAUBINGER, Gundulićeva 25

Permetezők
Pálinkafőzőkazánok
Rézüstök
Rézedények és Rézáruk
készitése és szakszerü javitása
Hován László
rézmüvesnél
Subotica, Zrinjski trg 24

Mindennap friss
Joghurt
kapható
Trišić Todor
tejcsarnokában
Strossmajerova ulica 22.
(Halpiac) 4440

Irodai gyakornokot keresünk 7027
szerb-német vagy szerb-magyar nyelvismeret szükséges. Mindhárom nyelv tudása előny
Stoff Trgovačko Društvo
NOVISAD
Kralja Petra 13 — u dvorištu

Veszek török sorsjegyet
1870-es évről. Ajánlatoknál a sorsjegyszám megjelölendő
CRISTIAN ROTH
Sekić (Bačka)
6704

Becskereken
a város legforgalmasabb helyén egy
üzlethelyiség
kiadó
Bencze Antal és Fia
mübutorgyár 6932

Védjegy

Óvakodjék ebben a hőségben a romlott tejtől!
Kérjen mindenütt elsőrendü kondenzált tejet — cukrozottat vagy cukrozatlant, a **Sváici Tejszövetkezet** gyártmányát!
Vezérképviselet és lerakat:
'Oborot' Beograd, Cara Uroša 19
Telefon 31-89
6970

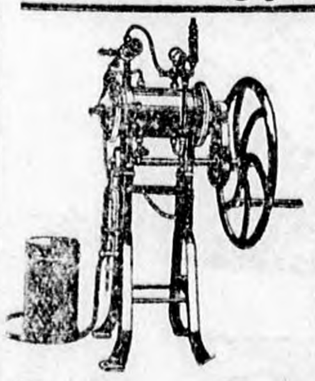
NESTLE-féle
GYERMEK-LISZT

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET
6364

A „PRAVDA" LJUBINKO DRNDARSKI
könyv- és papirkereskedése **Vel.-Becskereken** értesiti igen tisztelt vevőit, hogy az
AMICIA TAGJA LETT
és vevőinek **ingyen Amicia-bélyegeket** és gyüjtőlapokat ad
5918

Szódavizgyárosok figyelmébe!

Legmodernebb szódavizgyári berendezések, gépek, cseh szifon, krahlis és sinalkó-üvegek, fejek, csövek, éterek, krékai szénsav legolcsóbb árban kizárólag

Bokor Ernő cégnél kapható
Novisad, Futoški put 56 szám
6570

A t. őröltető feleimnek ezuton hozom szives tudomására, hogy Frankopanska uccai
MALMOMAT
a legujabb kor igényeinek megfelelően átalakitva
üzembe helyeztem,
a mai naptól kezdve a megkötött őrlési szerződések érvényesek
Tisztelettel: 6847
KLADEK, malmos **SUBOTICA**

Fehérnemű **OTTO TAUSSIG & Co** gyár
WIEN XII. DUNKLERGASSE-13.
Vezérképviselet: HOFFER i LEDERER Zagreb

EAU DE BOTOT
az egyedüli száj-viz, amelyet a párisi orvosi akadémia elismert
Hygienikus fertőtlenitő
BOTOT-SZÁJVIZ
a száj legkiválóbb üditőszere
Nyáron különösen kellemes!
Ára olcsóbb lett
Kérjen egyuttal Botot-fogszappant és fogpépet!
5575

Nyári uri divat különlegességek **Vukovics Gerő Subotica** **Habig, Borsalino és Panizza-kalapok. L. B. O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata. Férfi fehérnemüek mérték szerint is. Fürdőkosztümök, nyakkendők dus választékban. — Szolid árak!**

„ALEXA“ nyakkendőgyárban

kaphatók csak a legdivatosabb, legszebb nyakkendő olcsó gyári áron. Subotica, Korzó. — Fióküzlet: Novisad Jevrejska ulica 6
Fordítás 10 dinár

SCHOTTEN I DRUG, ZAGREB—NOVISAD
ajánlja dusan felszerelt raktárát
uj és használt lisztes, korpás, kristály és gabonazsákokban, hesszián-fonatokban, tarpaulin gabonás zsákokban, ponyvaanyagokban
Kész ponyvák minden méretben a legolcsóbb áron
Vizhatlan ponyva- és zsákkölcsönző-intézet
Telefon: Zagreb 5965 — 2497 — Novisad 2330
7047

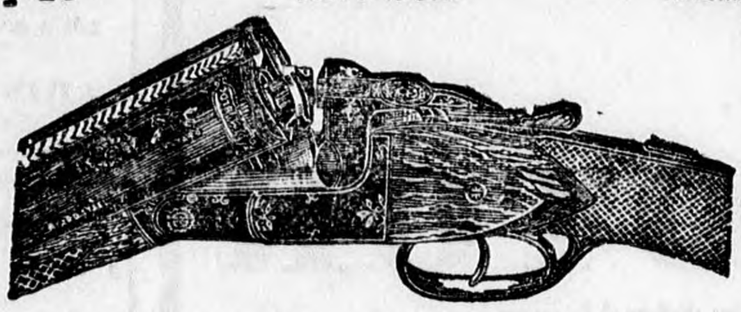
Elsőrendü gőzölt bükkfából nyugágy
beakasztós lábtartóval, a támasztó keret átcsapódását gátló bevágással, kartámlával, **valódi vitorlavászonnal**
140·– dinár

Barzel-nél, Subotica
6988

6370
A
„Pirelli“-autógummik
képviseletét a Bánát területére átvettük.
Állandó nagy raktár az összes méretekben!
Versenyképes gyári árak — Kitünő uj minőség
„VOLTA“ MŰSZAKI ÉS VILLAMOSSÁGI R.-T., VEL.-BECSKEREK

S. KOČONDA
ZAGREB, Ilica broj 40 — **Alapitva 1877-ben** — **BEOGRAD, Balkanska 8**

6254
fegyver-, lőszer- és vadász-szükségletek nagykereskedése
A leghiresebb gyárak vezérképviselete:
Anciens Etablissements Pieper, Herstal
Berlin—Karlsruher Ind. Werke A. G., Karlsruhe
Carl Walther, Zella-Mehlis, stb.

Havi részletre
vásárolhat egy komplett hálót, ebédlőt és mindennemü butort. Megnagyobbitott üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendüen készitjük. Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!
Szenti és Virág mübutorgyár
Subotica, Sudarevićeva ul. 54—56. Tel. 383
3407

Használja ki az alkalmat,
hogy még ezen a nyáron megszabaduljon **reuma,** skrofulózis és **csonttuberkolotikus** fájdalmaitól
Jugoszlávia leggyógyhatásosabb iszapfürdőjében
Ruszanda-fürdőben Melenci (Bánát)
6805

Gárdonyi Géza összes müveinek
megszerzését megkönnyitettük azzal, hogy azokat igen kedvező fizetési feltételek mellett szállitjuk. — Ezen akciónk már csak rövid ideig tart és azt
szeptember hó elején befejezzük

GÁRDONYI GÉZA

ÖSSZES MUNKÁI 40 KÖTETBEN

Kérjük mindazokat, kiknek komoly vevőszándékuk van, hogy az alábbi szelvényen jelentsék érdeklődésüket, minthogy ezzel alkalmat akarunk nyujtani a könyveknek kedvező fizetési feltételek melletti megszerzésére

T. Minerva d. d., *Subotica.* Postafiók 43
Kérem, hogy Gárdonyi Géza összes müveire vonatkozó ismertetésüket megküldeni szíveskedjenek.

Napközben található vagyok — Pontos cim — Olvasható aláirás

KÖNYV·FILM·RÁDIÓ

Az iró kihal?

Elfogytak a témák

Berlin, julius hó.

Egy német iró sötét jóslatot, vagy inkább panaszt tett közzé az egyik legelterjedtebb lapban, és fájdalomtól megtört szivvel állapitja meg, hogy az irodalom hamarosan meg fog szünni, mégpedig — témahiány miatt.

Csakugyan elfogytak a témák?

A német iró szerint: igen. Csak itt-ott lézeng még egy-két árva, végelgyengülésben szenvedő téma-lehetőség, a többit megölte, elpusztitotta az uj idők szelleme.

A háboru előtt valóban gyöngyélete volt az irónak, nyüzsögtek a témák, ahová csak nézett, mindenütt talált anyagot az elbeszéléshez, drámához, költeményhez. Kellett-e hatásosabb téma, mint az »Alt-Heidelberg«-motivum: az ifju herceg beleszeret az egyszerü polgárleányba, de el kell szakadniok egymástól, mert a trón megüresedik és az ország érdeke nem engedi meg, hogy az uj király szive szerint nősüljön. Ügyes regénygyáros és drámaexportör bármikor fel tudta frissiteni és érdekessé tenni ezt a mesét valami uj variációval. Az 1918-as események a német uralkodókkal együtt detronizálták ezt a halhatatlannak látszó témát is: kiderült, hogy a kis duodec-államocskák egész jól megvannak az uralkodó nélkül is és ma már senki sem találna abban semmit, ha Karl-Heinz herceg tényleg oltárhoz vezetné szive Katiját.

A katonatiszti kaszt letünésével szintén megszünt egy egész témakör. Ma már nem dül össze a világ, ha a becsületére kényes öreg ezredes lánya kapja magát és elmegy szinésznőnek. Mások az idők és mások lettek az ezredesek. Egy pesti szinésznő hagyatékáért a legnagyobb nyilvánosság előtt folytatja a harcot egy nyugalmazott ezredes, a szinésznő testvérbátyja, noha köztudomásu, hogy az elhunyt müvésznő nem a szinpadon szerezte a hatalmas vagyont, hanem a hálószobában. Amikor ilyesmi lehetséges, akkor a hires »Heimat«-dráma motivumát kénytelenek az irók lomtárba tenni. A katonatiszt-drámák és regények általában háromféle konfliktuson épültek fel: 1. A katonatiszt menyasszonya nem »standesgemäss«, mert a papája sajtot árult saját füszerkereskedésében. 2. Az altábornagy lánya nem mehet hozzá választottjához, mert annak a papája hordár, ő maga pedig egyszerü festőmüvész lett: 3. Mindaketten »standesgemäss«-ek ugyan, de hiányzik a kaució. Ennek a három lehetőségnek a permutálásából többezer irodalmi alkotás született az idők folyamán. Ma már, a muzsák legmélyebb bánatára, nem törődnek az emberek ilyen ostobaságokkal, — egy témával kevesebb.

Általában baj van az egész szerelmi témakörrel is. Az erotika ugyan érdekli még az embereket, de nem nehéz megjósolni, hogy a szerelmi élet leegyszerüsödése — ami kétségtelen kortünet — sok konfliktus-lehetőségtől fosztja meg az irodalmat. Az előitéletek, az irodalom legfőbb udvari szállitói, rohamosan szünnek meg s velük együtt szünnek meg a legkiadósabb témakörök. Ilyen volt a zord apa, aki utjába állt leánya boldogságának és hozzákényszeritette a gazdag kérőhöz. Hogy vagyunk ma ezzel? Először is a mai lányok nem hallgatnak az apjukra, másodszor maguknak is van annyi eszük, hogy jó partit akarnak csinálni; ami a szerelmet illeti, az ideálhoz titokban is fel lehet surranni a legénylakásra. A házasságtörés is kimegy lassan, mint irodalmi probléma a divatból. Aki nyitvatartja a szemét, megfigyelheti, hogy a megcsalt férjek legnagyobb része nem csinál nagy kázust belőle, ha megtudja, hogy a felesége ballépett. A válópörök kilencven százaléka nem is ilyen, hanem anyagi okokból keletkezik. A férj, aki vérrel mossa le a becsületén esett foltot, ma már komikus figura, és hamarosan muzeumba való ritkaság lesz. A házasságtörés ma még téma, de csak abban az értelemben, hogy egy csomó regény és szindarab foglalkozik, a közvélemény megváltozott felfogásával; mihelyt azonban ez nem lesz többé ujság, a kutya sem fog többé házasságtörésről beszélni.

Valamikor az is probléma volt, hogy el lehet-e venni feleségül egy elvált asszonyt. Vagy pedig egy leányt, akinek a multja nem egészen szeplőtlen.

Az értelmes ember tulteszi magát az ilyen előitéleteken. Az emberek türelmesebbek lettek a morál kérdéseiben és az erkölcsi problémák, amelyek körül forgott pár évtizeddel ezelőtt is még ugyszólván az egész irodalom, megszünnek lassan problémák lenni.

A nemi kérdést ma már nyiltabban és őszintébben lehet tárgyalni, mint akár csak egy évtizeddel ezelőtt is. Mi ennek a következménye? Az, hogy lassankint ki fog szorulni az irodalomból, amely mindig a kényes és nyomasztó problémák levezető csatornája. Amit az emberek nyiltan megtehetnek, amiről az emberek szégyenkezés nélkül beszélhetnek arról nem irnak és nem olvasnak. A, házasságban való szerelmi boldogságról nem irtak soha könyveket. Minél bevettebb dolog lesz a házasságon kivül való szerelmi boldogság, annál kevesebbet fog vele az irodalom foglalkozni. Az átmenet természetesen érdekes és még jó ideig témául szolgál majd az iróknak, de a szerelmi irodalom napjai is meg vannak számlálva.

Csakugyan elfogytak a témák?

A régi témák, körülbelül, igen. Az élet azonban sohasem lesz egyismeretlenü egyenletté egyszerüsithető, mindig akadni fognak uj problémák, uj konfliktusok. A szociális problémák már dörömbölnek a kapun. A katonatiszt-drámák iparosai szinvakok az uj fényekkel és árnyékcsávákkal szemben, s azt hiszik, hogy az irodalom kihal, ha ők egyszer kihalnak. Pedig az irodalom akkor fog csak megint feltámadni és uj virágzásnak indulni.

(y.)

Vádirat a tudományok ellen

Emlékezés Rousseaura

Halálának százötven esztendős fordulóján az egész világsaitó hatalmas tanulmányokban emlékezik meg Jean Jacques Rousseauról, aki sokoldalu és igen változatos munkássága révén — minden tévedése és elfogultsága ellenére is örök időkre beirta nevét a kultura fejlődésének történetébe.

Manapság, amikor a különféle tudományágak és a technika terén soha nem képzelt mértföldes lépéseket tesz előre az emberiség, különös időszerüsége van Rousseau egyik, már a maga korában is sokat vitatott előadásának, amely azt a kérdést vizsgálja, hogy a tudományok és müvészetek fejlődése az erkölcsi és társadalmi élet terén nemesitő vagy romboló következményekkel járt-e.

Rousseau abból indul ki, hogy kétségtelenül szép és impozáns teljesitmény, amikor az ember ugyszólván a semmiből szinte egészen uj világot épitett fel maga körül és amikor értelmének világosságával szerte üzi a sötétséget, amellyel a természet őt körülvette. Mindennek azonban megvan a másik oldala is. Amikor még a müvészet nem tanitott meg bennünket arra, hogy viselkedésünkben és szenvedélyeinkben bizonyos mesterséges korlátot erőltessünk magunkra, akkor még parasztosak voltak erkölcseink, azonban — természetesek. A magatartásnak különbözősége az első pillanatra elárulta az egyéniséget, ami ma már teljességgel elképzelhetetlen. Ma már valamilyen alacsonyrendü és megtévesztő egyformaság uralkodik szinte valamennyiünkön és mást sem hallunk, mint hogy ezt »nem szabad«, azt »nem illik.« Lassanként leszokunk arról, hogy olyanoknak mutatkozzunk, amilyenek a valóságban vagyunk és a kényszerüségnek ebben az állandó levegőjében minden emberről előre meg lehet mondani, hogy bizonyos körülmények között miként fog cselekedni: semmi esetre sem ugy, amint azt az egyénisége kivánja, honem mindig a társadalom előirásai szerint.

Mindennek Rousseau szerint az a következménye, hogy soha sem tudjuk, tulajdonképen kivel van dolgunk; hogy valamelyik barátunkat megismerjük, előbb egy nagyobb eseményt kell bevárnunk, az az oly sokáig kell várnunk, mig mindenről lekéstünk: hiszen éppen az ilyen jelentősebb alkalmaknál volna arra szükség, hogy az ember a barátját már korábbról alaposan ismerje. Ha valamely igen távol eső világrész lakója fogalmat akarna alkotni magának az európai szokásokról és evégből alapos vizsgálat tárgyává tenné tudományunk mai állását, müvészeteink tökéletes voltát, szindarabjaink tisztességességét, modorunk udvariasságát, beszédmódunk barátságosságát és azt a soha nem szünő versengést, amelylyel kora reggeltől késő estig ugy teszünk, mintha embertársaink iránt a legszivélyesebbek kivánnánk lenni: szóval ha mindezt figyelembe venné, alighanem olyan véleményt alkotna magának uralkodó szokásainkról és erkölcseinkről, amelyek a valósággal homlokegyenest ellenkeznek.

A valódi helyzet mindezzel szemben az, hogy az európai lélek a tudomány és müvészet tökéletesedésével egyenes arányban romlott eddig és romlik a mai napokban is. Ne higyje senki, hogy ez napjaink különös szerencsétlensége. A világtörténelem mutatja, hogy kérlelhetlen sorsszerüséggel mindenütt mindig bekövetkezett az erkölcsök hanyatlása, ahol és amikor a tudományok ápolása képezte az állam legfontosabb feladatát. Rousseau ezt a merész megállapitást a történelmi példák egész sorával igyekszik igazolni és szembe állitja például a germán életet Róma müvészetével, vagy a spártai berendezkedést Athén kulturát sugárzó levegőjével. Felesleges mondanunk, hogy a germánoknak és spártaiaknak ad igazat, akik »jól tudták, hogy más országokban egyes, sok idővel rendelkező emberek azzal töltik életüket, hogy a legfőbb jóról, a bünről és az erényről vitatkozzanak, miközben fenhéjázó fecsegéssel önmagukat dicsőitik és más nemzeteket barbároknak neveznek; azonban jól megfigyelték ezeknek az embereknek erkölcseit és ez elég volt ahhoz, hogy életükről és tanitásaikról lesujtó véleményt alkossanak maguknak.«

— Már Sokrates is felemelte szavát korának tulhajtott kulturahajszolása ellen és — kérdezi Rousseau — vajjon mit szólna az ókornak ez a tüneményes elméjü bölcse, ha ma feltámadna és körülnézne közöttünk? Ez az igazságos itéletü ember feltétlenül lenézné felesleges tudományainkat; semmiképen sem tenne olyasmit, ami növelné azoknak a könyveknek irtózatos számát, amellyel bennünket minden oldalról elárasztanak.

Amit Sokrates Athénben hirdetett, azt folytatta Cato Rómában. Nemes küzdelmük azonban eredménytelen volt: Rómát ellepték a szónokok és filozófusok, miközben a katonai fegyelem és a hazaszeretet teljesen háttérbe szorult. Az egyik római filozófus maga is megállapitja, hogy mióta a tudósok a városban elszaporodtak, azóta eltüntek a tisztességes és becsületes emberek. Sőt már a régi egyiptomiaiak is azt tanitották, hogy a tudományt valamelyik, az emberek nyugodt életét irigylő istenség találta ki.

Valóban: csak szemügyre kell vennünk a tudomány és müvészet célját és rögtön beláthatjuk azoknak teljesen felesleges voltát. Mit kezdenénk a müvészettel az ezt tápláló luxus nélkül? Mire volna jó az igazságszolgáltatás az emberek között uralkodó igazságtalanság nélkül? Mi maradna a történelemből, ha nem volnának zsarnokok, háboruk és összeesküvések? Vajjon — kiált fel Rousseau — kevésbbé boldogok és kevésbbé tiszteltek volnánk, ha mindezekről a dolgokról nem szereztünk volna tudomást?! Bizony, ha mindezt meggondoljuk, vajmi kevés jót gondolhatunk azokról a kétes dicsőségü irókról és tudósokról, akik semmi egyébre nem jók, mint hogy az állam vagyonát elherdálják...

Ezek a hiu és semmitmondó fráziscsinálók aláássák a hit alapjait és megsemmisitik az erényt. Lekicsinylően mosolyognak a haza és vallás »elavult« fogalmám és filozófiájukat és tehetségüket mindannak lerombolására és elpusztitására forditják, ami az ember számára eddig szentnek számitott.

Mialatt az élet kényelmességei szinte napról-napra gyarapodnak, a müvészetek tökéletesebbekké válnak és a luxus hihetetlen mértékben terjed, azalatt a valódi értékek egyre csökkennek: a bátorság gyengül, a katonai erények eltünnek és mindez a dolgozószobák csendjében kieszelt tudományoknak és müvészeteknek tulajdonitható. Amikor a gótok Görögországot elpusztitották, a könyvtárak csak ugy kerülhették el megérdemelt sorsukat, hogy a gót vezérek egyikének eszébe jutott: meg kell hagyni az ellenségnek azokat az eszközöket, amelyek alkalmasak arra, hogy azt a katonai gyakorlatoktól elvonják és gondolkozását ilyen felesleges és káros irányokban lekössék.

De nemcsak a hadi, hanem az erkölcsi kiválóságra is káros a tudomány ápolása. Egész fiatal éveinktől kezdve dolgozik egy esztelen nevelési rendszer gondolkozásunk és itélőképességünk megrontásán. Hatalmas intézetek épülnek, amelyekben mindent tanitanak, csak azt nem, ami az ifjuságnak valódi kötelessége. A mi gyermekeink saját nyelvüket sem ismerik, de tanulnak olyanokat, amelyeket sehol a világon nem beszélnek. Pedig olyasmire kelle-

ne a gyermekeket tanitani, aminek hasznát vehetik, ha emberré növekednek — és nem olyanra, amit nyugodtan elfelejthetnek.

Mindennek a ferde helyzetnek alapvető hibáját Rousseau abban látja, hogy *nem azt nézik* valamely embernél, hogy becsületes, tisztességes-e, hanem azt, hogy van-e tehetsége. Egy könyv megitélésénél pedig nem azt vizsgálják, hogy hasznos-e, hanem azt, hogy megirása sikerült-e. A dijak ezreit tüzik ki a szép beszédek jutalmazására, de ki törődik a helyes tettekkel?

Egyetlen vigasztaló körülmény, hogy a Gondviselés a bajok ellensulyozásáról is gondoskodott: a különböző országokban megalakult akadémiák hivatottak arra, hogy a tudományok és müvészetek világából kiválasszák azt, ami az emberiségnek valóban javára szolgál és ami megérdemli a fenmaradást az elkövetkező évszázadokon keresztül. Ezek az intézmények gondosan vigyáznak arra, hogy falaik között csak a vallással, a hazaszeretettel és a fenkölt erkölcsi érzéssel összeegyeztethető tudomány kapjon helyet és igy valóban alkalmasak arra, hogy legalább némileg ellensulyozzák azt a sok kárt, amelyet a különféle országok lelkiismeretlen fecsegői müködésükkel előidéztek.

Nagyjából ezek volnának Rousseau fejtegetéseinek vezérlő gondolatai és a huszadik század embere eleinte fejét csóválva, később megdöbbenve kérdezi magától: miképen volt lehetséges, hogy korának egyik legértékesebb egyénisége a kultura vivmányaival szemben ily kevés megértést tanusitson. Az még előfordul napjainkban is, hogy az intelligencia legkisebb fokát is nélkülöző emberek bizonyos lekicsinyléssel tekintetenek a szellemi pályai napszámosainak munkájára, azonban aligha hinnők, hogy ezek között is akadna egyetlen olyan, aki az előbb ismertetett nézetekhez hasonlót merne száján kiejteni. Messze vezetne most azoknak az okoknak a kutatása, amelyek Rousseaut, a tudomány vivmányaival szemben ilyen abszolut tagadó álláspontra birták, de mindenesetre érdekesek ezek a fejtegetések ma, amikor szerzőjük halálának százötvenedik évfordulója következett el.

Ma már persze más fogalmazásban kerül elénk a probléma, hiszen arról, hogy helyes-e a haladás, vagy nem, manapság *igazán nem szokás beszélni*. Más kérdés azután, hogy a technikának különösen az utolsó évtizedben bekövetkezett és minden bizonnyal még folytatódó hallatlan fellendülése boldogabbá teszi az emberek életét. Akik ezt kétségbevonják, azok rendszerint az elmult idők egyik-másik *romantikus* szépségét siratják és ugy vélik, hogy a technika fejlődésével előtérbe nyomuló gép az emberek sorsát szomorubbá és nehezebbé fogja tenni. Mi a magunk részéről nem tudjuk osztani ezt a peszszimista felfogást. Az évszázadok története *mutatja*, hogy az emberiség utja felfelé vezet. Ezen a felfelé vivő uton találhat akadályokat, pillanatnyi megoldhatatlannak látszó nehézségeket, rövidebb-hosszabb idő után — és ugyan mi hosszu az örökkévalósághoz viszonyitva? — legyüri a korlátokat és tovább tör előre. Lehetséges, hogy a gépek tökéletesedése átmenetileg bizonyos vonatkozásokban sulyos következményekkel fog járni egyes kategóriákra nézve, később azonban minden bizonnyal ezek is meg fogják találni persze az egyénre nézve nem jelenti a nagy probléma: a megélhetés és elhelyezkedés kérdésének megoldását, általános szempontból tekintve azonban aligha van ok arra, hogy az egyre szaporodó ujitásoktól és felfedezésektől az emberiség boldogságának sorsát féltenünk kellene.

Dr. Kemény István

A »Deutsche Kunst und Dekoration« juliusi száma, amely dr. Koch Alexander kiadásában jelenik meg Darmstadtban, ötven mélynyomásu és szines reprodukciókban ismertet a düsseldorfi müvészeti kiállitás anyagát Oskar Schüner érdekes ismertető cikkével. Érdekes cikkeket találunk még a müvészi folyóirat juliusi számában a falfestésről és a keramikáról.

AZ IRÓ IS EMBER

Látogatás Krüzselyi Erzsikénél

Felsővisó, junius hó.

Tiszalonkánál még bájos és nem vadregényes, szelid halmok partjait csókolgatja a Tisza szőke vize. A szőke Tisza egyforma szeretettel locsolja az egymással farkasszemet néző román és cseh partokat. Boldog folyó, a melynek nincsenek államjogi és geográfiai gondjai. A Tisza mindarról nem vesz tudomást, hogy pontosan csak a fél medre tartozik Romániához, mert a meder másik fele Csehszlovákia.

Tiszalonka és Visóvölgy között *csak a csehszlovák oldalon van országut.* A falvak Romániába eső részei tehát nem rendelkeznek országuttal. De amig Csehszlovákia a pompásan kezelt makadam országuttal dicsekszik, amelyet irigy szemekkel néz a Tisza innenső oldalán bandukoló román állampolgár, addig *Csehszlovákia kénytelen kölcsönvenni ezen a vidéken a romántai partokon robogó vasutat.*

A vonat vágtatva rohan és a Visó völgyében fölfelé veszi utját Felsővisó és a hósipkás Priszlop tövében meghuzódó Borsa felé. Ez az ut tulajdonképpeni végállomása. Onnan már nem *messzire vannak a lengyel hágók.* A nyomorral viaskodó rutén viskók sápadt, kiéhezett lakói bámészkodnak lázasan sóvár szemmel a falvaik között elrohanó vonat után. Szegények, mint a vakösztönü állatok, a civilizáció vasszörnyetegétől, a vasuttól várják, lesik *agyontaposott sorsuk változását.* Mert aligha van nyomor a nagy földtekén, a melynek hangja véresebben freccsen fel az Isten itélőszékének kékkárpitos, reményt sugárzó egére, mint amilyen a rutén és a vele szomszédos zsidó paraszt nyomora. Mert zsidó parasztok élnek *ezen a tájon*, akik testvériesen megosztják egymás között közös osztályrészüket: a kegyetlenül fojtogató nyomort.

Megérkezünk Felsővisóra. A fürésztelepek kéményei nem füstölögnek. A munka majdnem mindenütt szünetel. Valamikor ennek a vidéknek őserdeiben visszhangosan csattogott a fejsze. Ma az erdő élete is elhallgatott. Nincs termelés. Az erdei munkások kiéhezett, sápadt arcán lázitó jelekkel rá van vésve a kenyérért könyörgő gyermekek és asszonyok néma panasza is.

Szombat este van. Az uccákat elözönlik az ünneplő zsidók. Visó lakosságának többsége. Mintha ős napkeletnek egy fő fészkébe jutottam volna, a zsidó hagyomány eredeti formájával és megnyilatkozásával olyan dominálóan reprezentálódik előttem. Érdekes, egyszersmind idegenszerü látvány a sok félcipős, helyesebben escarpinszerü-papucsos, fehérharisnyás, kaftános, vidrabőrsapkás, csikos imasálas különös milliő. A füleim megtelnek ezzel a furcsa énekló idiómával, nyugtalanul hullámzó, nekem érthetetlen zajgással.

Itt él ezen az exotikus szigeten a máramarosi fenyvesek rejtelmesen zugó világában a leggyengédebb lelkü poétanő, *Krüzselyi Erzsike.* A község legfelső végén, festőien omladozó kőkerités védőn karolja körül az évszázados nemesi tusculánumot, amelynek enyhe világu, mestergerendás, meleg fészkében rejtősködik a lélek hófehérségében és égi tisztaságában élő költőnő.

Krüzselyi Erzsébet Máramarosszigeten született. Édesatyja Krüzselyi Bálint táblabiró, legtiszteletreméltóbb alakja volt a máramarosi nemes-paricius családoknak. A bájosan és igéretesen serdülő Krüzselyi Erzsikét 10 éves korában, a zsenge élet küszöbén, a gyermekkor legtisztább ártatlanságában sujtotta a kifürkészhetetlen szándéku sors *süketséggel és félvaksággal.* A sors gonosz szándékát betetőzte az emberi tudatlanság és felületesség, amely szegény Krüzselyi Erzsikéből kisérleti nyulat csinált. Az orvosok segitség helyett eltakarták előtte örökre a napvilágot és az élet csengő hangjának gyönyöre helyett az örök csend bilincsei közé börtönözték.

Krüzselyi Erzsike atyja halála után nagynénjénél keresett menedéket. Olyan ez a kis kuria, ebben a gyönyörüen ápolt nagy gyümölcsöskertben, mint egy erdei kis kápolna. Amikor átléptem a tiszta hajlék küszöbét, Krüzselyi Erzsike egy egészen különös és számomra váratlan, de szivemhez annál közelebbhozó müvelettel volt elfoglalva. Nem messze a lakóháztól egy kis kerti házacska tornáca előtt galambházat tákolt össze. Ott furt, faragott, mesterkedett s a fél-látó emberek csodálatos ösztönével pompásan illesztette egymáshoz az általa kiméricskélt, kifürészelt fácskákat, amelyek egy zegzugos-labirintusos, tornyos kalicka alakjában futottak össze.

Sápadt, gömbölyü, jóságtól puha arcát halvány pir ütötte át, amikor bejelentették neki, hogy egy ujságiró társa, testvére a betüben látogatást óhajt nála tenni. Nagy kerek szemüvege mögül fénytelen, kérdőn riadt szemek tapadnak az emberre. Valami szent tisztaság árad egész lényéből. Az ember le szeretne borulni előtte, hogy a mártirumságnak és a türelemnek alázatos hódolatát kifejezze. A beszédet csak a szájmozgásból érti meg. Azt is nagyon gyenge látása miatt a napnak csak bizonyos óráiban. De ha valaki bátorságot és türelmet vesz, hogy ezt az idegenszerü társalgást megkezdje Krüzselyi Erzsikével, ajándékul kap ezért cserébe egy kristálytiszta sziv tuláradó jóságát, egy finom élek verbénás illatát, amelyet egész idegen világból lehel felénk a léleknek csodálatos szellője.

Elmondja, hogyan él. Ráterelem a beszélgetést sajátos passziójára, a furásfaragásra. A süket emberek egyhangu monotómiájával beszél, de a hang egyhangu ritmusa alatt mélységesen érző lélek küldi fel hozzám szeretettel, vággyal és imádságos belenyugvással csordultig teli üzenetét.

Nemrégiben költői pályájának harmincéves évfordulóját ünnepelték Budapesten, amelyen az ünnepelt költőnő jelen *sem lehetett.* Hiszen ő ugy sem hallotta volna testi hallóidegeivel a müvészet ajkán felcsendülő muzsikás versek szépségét, mert fájdalom, a földi életben ő ki van zárva ebből az élvezetből. De van neki egy másik világa, amelyen a lélek antennáival felfogja a titkos szeráfhangokat, amelyeket Krüzselyi Erzsike kicsiny szigetének kedves remetelakában felfog s a viziók csak általa látott látományait, a hallucinációk csak általa hallott sugallatait önti át a földi hangok müvészi ötvösformáiba.

Kömives Lajos

Apróságok irókról-könyvekről

Napoleon és a könyvek. A római Napoleon-muzeumban számos olyan könyv szerepel. melyet a bukott császár Szent Ilona szigetén forgatott.

Egy olasz tanulmány érdekesen számol be Napoleon olvasmányairól, szinte mindent összegyüjtött, ami az ő irodalmi kapcsolataira *nézve* jellemző.

Hadvezér létére is rendkivül sokat olvasott. (Ellentétben Hindenburggal). Még a harcterekre is maga után küldette politikai, tudományos, irodalmi táplálékát s haragudott, ha ezek nem érkeztek meg idején. Mindig szüksége volt a történelmi, bölcseleti, *matematikai* menázsira is . . .

Csak egy irót nem szivlelt, Madame *Stäel*-t, akit tudvalevőleg szive mélyéből utált.

Szent Ilona szigetén egyetlen szórakozása az olvasás volt. Párisból állandóan várta a könyveket. melveket a sziget parancsnokának engedélyével rendelt. A megrendeléstől a könyvek megérkezéséig folyton idegeskedett. A mikor végre megjött a kivánt láda, Napoleon nem birt magával, kezébe kapott egy vésőt, maga feszitette le a láda fedő deszkát, *annyira* kivánta viszontlátni kedves köteteit.

Csakhogy a küldeményben volt egy Tacitus is. Ezt szárnysegédeinek ajándékozta, mert a tömör, szigora latin történetirót gyülölte.

Annak idején Goethevel is róla beszélgetett.

— Szereti ön Tacitust?

— Szeretem, Felség — válaszolta a költő — nagyon szeretem.

Napoleon szárazon jegyezte meg:

— Hát én nem szeretem . . .

A kemény és pártatlan igazmondását nem szerette?

*

Verne Gyula — alig utazott. Azok a krónikások, akik *Verne Gyulát* születésének százados évfordulója alkalmából jellemzik, majdnem mind kénytelenek megállapitani, hogy ifjukorunknak ez elmés szórakoztatója ma már meglehetősen elavult, ha másért nem azért, mert a hihetetlen kalandok, melyeket megálmodott, valósággá váltak, a haladó technika tullicitálta ábrándjait.

Egyik életrajz irója most megemliti, hogy Verne sohasem élte alakjainak nyugtalan, viharos életét. Nem vetette bele magát az utazók zaklatot életébe, hanem *iróasztalánál maradt, ott álmodott.* Inkább kortársának Elisé Reclusnak Földrajzát olvasgatta s egy földgömböt nézegetett, vonalakkal jelölte hőseinek utját, ugy hogy végül a földgömböt teljesen összefirkálta ki sem ismerte magát rajta.

Egyébként keveset utazott. 1885-ben egy jachton Észak-Amerikába ment, Franciaország, Spanyolország, Afrika partjait érintve. Ebben az évben szállt ki Rómában is, ahol XIII. Leó pápa fogadta. Nápolyban egy osztrák főherceg hódolt neki. Velencében pedig, ahol lakott, a szállodát kivilágitották a szokásos lampiónokkal.

*

Az iró és az utókor. Henry *Charpentier* körülbelül Anatole *France* véleményén van az utókort illetőleg, aki annak idején egy irótársának, azt mondotta, nincs sok remény arra, hogy az utókor méltányoljon bennünket, mert valószinütlen, hogy a következő nemzedékek kevésbé buták lesznek, mint a kortársaink. A dicsőség többnyire ugy keletkezik„ hogy az emberek unnak hallgatni egy sokat ismételt nevet és végül elfogadják.

Charpentier ezt irja:

— Hozzá kel szoknunk ehhez az igazsághoz, hogy az irodalomban, akár a hivatali pályán az ember inkább a koránál fogva halad előre, mint az érdemeinél fogva. Azok a szép munkák, melyeket ifjukorunkban, vagy férfikorunkban irtunk, csak akkor hoznak számunkra becsülést és hirt, mikor már aggastyánok vagyunk s képtelenek vagyunk hasonlókat teremteni. Nem az irót jutalmazzák, hanem már majdnem kihült holttestét. Hogy ennek az ellenkezője lehetségessé legyen, az kellene, hogy kortársaink, akik kemény harcban vetekednek velünk, ne tagadják meg tőlünk a bámulatot és dicsőséget, de ésszerüen nem követelhetjük irótársainktól, hogy ilyen szenvedésnek tegyék ki magukat. Hiszen még a szerzetesek is csak valakinek a holta után ismerik el, hogy szent volt.

Nagyon érdekes megjegyzéseket füz a nyelv lélektanához is.

— Bizonyos ausztráliai néptörzseknél a szertartást egy szomszédos néptörzs nyelvén tartják, egy merőben idegen nyelven, melyet csak a papok ismernek, a hiveik alig tudnak. Miután a mindnyájunk által beszélt nyelvben a szavak elvesztik mély értelmüket, az emberek egy szokatlan, nehéz — mágikus nyelvhez folyamodnak, mely arra kényszeriti őket, hogy keressék a kifejezést, a szót és ujra alkossák gondolatukat. Ennélfogva a költői nyelvnek különböznie kell a beszédnyelvtől, hogy a költészet megtarthassa ősi varázsát.

lott a vonatból és ujra szuboticai talajt érzett a lábai alatt. Sirás fogta el, amikor arra gondolt, hogy ujra szülővárosában van.

Kevésre aztán egy fiaker állott meg egy szegényes külvárosi ház előtt. Pali félve, remegve nyitotta ki az ajtót és bátortalanul lépett át a küszöbön. A szobában egy asszony foglalatoskodott, aki mikor Palit meglátta, feléje rohant és megölelte.

— Fiam, édes fiam, hát megjöttél végre — bugta az asszony boldog zokogással.

. . . Ezzel aztán Kilics Pál története véget ért. Anyja nem nyult ahhoz a pénzhez, melyet Pali időnkint hazaküldözgetett, hanem szorgalmasan takarékba rakta azt fia számára. Pali most ujra beiratkozott a szuboticai elemi iskolába. Bárha sokkal többet tud már, mint amit ott meg lehet tanulni, azért a rendet mégis be kell tartani és végig kell járnia ezt az iskolát is. Később majd megy gimnáziumba, aztán meg egyetemre. Anyja a pénzt Pali iskoláztatására tartja vissza. A többi — mondja — meg majd kell neki, hogy magának vele jövőt alapitson. Neki nem kell a fia pénzéből semmi, megszokta a szegénységét és nem is tudna vagyonban élni. Neki minden gazdagságnál többet ér az, hogy a Pali fiu hazajött.

Kilics Pali itt él köztetek, fiuk, leányok, naponta találkoztok vele, amikor iskolába mentek és ő szembe jön veletek és szintén viszi az iskolakönyveit meg a füzeteit, de azért ti mégse ismeritek. Mert megvallom nektek az igazat, az igazi neve neki nem Kilics Pali. Valóságban másképen hivják és a Kilics Pali nevet én adtam neki, mert megkért, hogy ha megirom történetét a gyermekek számára tanulságul, hogy a szülői házat nem szabad engedelem nélkül elhagyni, megkért, mondom, hogy ne áruljam el az igazi nevét. Azt mondta, hogy nem akar pironkodni. Megigértem neki és megtartom, bárha eltekintve a szökéstől — mindvégig derekasan viselkedett és sok dicsérendő dolgot követett el.

Egyet azonban elárulhatok nektek. Éppen ezen a héten kapott levelet Astor urtól, amelyben értesiti, hogy Afrikából már rég visszatért Newyorkba és a jövő nyáron Johnnal, a Jack matrózzal és az öreg Joeval eljön Szubotlcára Kilics Pali látogatására. Nos, az az iskolatárstok, akivel ezeket az amerikaiakat látni fogjátok, az a Kilics Pali, akinek igaz históriáját nektek elmondtam.

VÉGE.

A fiatal király

A királyfi nem hagyott békét apjának:

— Apám, engedd, hogy én uralkodjam helyetted. Látod, te már öreg és gyenge vagy, kifáradtál az ország gondjaiban, nézd, milyen erős és fiatal vagyok. Miért várjam meg halálod óráját? Miért öregedjem meg a sutban. ahelyett, hogy fiatalon, erőm teljességében kerüljek trónra.

Az öreg király csóválta a fejét:

— Nem olyan egyszerü dolog az uralkodás, fiam, ahogy képzeled. Tanulni kell azt is, mint mondenféle más tudományt, vagy mesterséget! Előbb tapasztalatokat kell szerezned, sok embert megismerned, majd ha mindent tudsz, ami az uralkodáshoz szükséges, akkor beszélhetünk róla.

De a királyfival nem lehetett okosan beszélni. Olyan makacsul ragaszkodott ahhoz, amit a fejébe vett, hogy se nem evett, se nem ivott, de bizony még egy árva szót sem szólt, mig végre az öreg király nagy sóhajtások között beleegyezett, hogy jól van no, legyen meg egyetlen fiának akarata.

A királyfi ragyogott a boldogságtól. No, végre, most mindig az fog történni, amit ő akar! Parancsokat is osztott tüstént, hogy rendezzenek trónralépése örömére hetedhétországra szóló ünnepségeket.

Drágakövekkel kirakott királyi palástot csináltatott magának, a régi trónt nem találta elég diszesnek, ahelyet is elefántcsont trónust csináltatott, szinarany lépcsőkkel, azután meghivta udvarába amennyi előkelő és gazdag ur volt mind, jöjjenek mulatni, ünnepelni az uj királyt.

A nagy urak seregestől tódultak a király udvarába. Ki nem fogytak a lakmározásból, táncból, cigánymuzsikából. Vidám élet folyt nagyon!

A szegény emberek is meghallották, hogy milyen gyöngyélet zajlik az ifju király körül, elhatározták, hogy ők is szeretnének egyszer megszabadulni a szegénységtől és minden gondjuktól. Utnak indultak a király palotájába, s mikor megérkeztek, követet küldtek az uj királyhoz, aki ugyancsak nagyot nézett, mikor három toprongyos ember állitott be tükörfényes márványtermébe.

— Hát ti mit kerestek itt? — rivalt reájuk barátságtalanul.

A legöregebb koldus nagy tisztességtudással meghajolt.

A legutóbbi számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. KÉTSÉGTELEN. 2. PARIS.

Helyesen megfejtették: Weinstein Lacika, Kollár Mihály, Bodnár Imre, Makk Piroska, Brückner Laci és Gyuri, Szabó Margit, Lusztig György, Szabó Ferenc, Fritze Sárika, Binder Aranka, Berky Ili, Takács Katica, Klaszovác Ilonka, Diosi Dituska, Vojcsena Katica, Schmidt Klárika, Haupt Józsika, Apler Oszkár, Cigler Bandika, Szatmári Ilonka, Gerber Géza, Ullmann Lili.

A jutalmat *Makk Piroska* nyerte meg.

A legutóbbi számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. KÉTSÉGTELEN. 2. PARIS.

Helyesen megfejtették: Weinstein Lacika, Kollár Mihály, Bodnár Imre, Makk Piroska, Brückner Laci és Gyuri, Szabó Margit, Lusztig György, Szabó Ferenc, Fritze Sárika, Binder Aranka, Berky Ili, Takács Katica, Klaszovác Ilonka, Diosi Dituska, Vojcsena Katica, Schmidt Klárika, Haupt Józsika, Apler Oszkár, Cigler Bandika, Szatmári Ilonka, Gerber Géza, Ullmann Lili.

A jutalmat *Makk Piroska* nyerte meg.

TŰZENETEK:

Andrási Imre: Elsősorban jobbulást kivánok. Kérdéseidre a következő válaszokat kapod: A Rin-Tin-Tin mesejét szeptemberben kezdjük közölni, még pedig sok képpel, aminek bizonyára te is örülni fogsz. A Kilics Pállval most már nem történik semmi. Amint látod, kalandos története befejeződött. A Fülöp-szigetek Japán és Amerika között a Csendes Óceánon terülnek el. Azt a szót, hogy Pallcson, nagy P-vel irjátk. — *Apler Oszkár:* Rejtvényeid részben jók, részben régiek. — *Goll Manci:* Beküldött versed olvashatlan. Küld be még egyszer, de olvashatóbb irással. — *Szabó Marika:* Versed dicséretet érdemel, de még nem közölhető. — *Klanovác Ily:* Köszönöm az üdvözletet

kissé zavartan forgatta kezében kalapját, azután nekibátorodva elmondta mondókáját:

— Felséges ifju királyom, hallottuk, hogy milyen nagy vigasság folyik palotádban, eljöttünk, hogy mi is részt kérjünk belőle. Mi is éppen olyan alattvalóid vagyunk, mint a gazdag, nagy urak.

— Hej, felséges uram, sokat szenvedünk, éhezünk ám mi! Télen fütetlen szobában ülünk, szegény éhes gyermekeinkkel, olykor még száraz kenyérre sem telik...

Nem folytathatta tovább beszédét, mert az ifju király türelmetlenül dobbantott lábával.

— Hallgass! Nem akarlak látni! Utálom a szegénységet. Mindenki maga az oka, ha nem tudott zöldágra vergődni. Ünnepségem fényét nem hagyom elrontani. Pusztuljatok a szemem elől és meg ne lássak koldust a palotám tájékán, mert fejét vétetem...

Az öreg koldusok rosszalólag csóválták fejüket, de még a nagy urak is meghökkentek, mikor uralkodójuk gőgös, szivtelen szavait hallották. A királyi parancsnak azonban senki sem mert ellenszegülni.

Visszamentek tehát az öreg koldusok társaikhoz és elmesélték, hogy a király milyen szivtelenül bánt velük. Már éppen nagy busan utnak indultak hazafelé, mikor egyszercsak eléjük toppant egy hosszuszakállas kis manó.

— Ne busuljatok, jó emberek — mondta a manó, — majd fog a ti királytok még máskép is gondolkodni.

A kis manó fejébe vette, hogy megleckézteti a gőgös királyt. Feltette hegyes süvegét, attól láthatatlanná lett és folyton ott settenkedett a király közelében. Nem mozdult el mellőle még akkor sem, mikor lefeküdt aludni.

Egyszer nagy vadászatot rendeztek. A király lóháton nyargalt a rengeteg erdőben. hát egyszer csak azon veszi magát észre, hogy eltévedt. Szomjas is volt, melege is volt, leszállott lováról egy patak partján, s hogy kissé felfrissüljön, levetette diszes király-ruháját, s megfürdött a patakban. Amint megelégelte a kellemes hüs vizet, kiugrik a partra, de legnagyobb megdöbbenésére sehol sem találta szép, diszes ruháját, csak koldus darócok hevertek szerényen egy bokor tövében. A manó időközben elcserélte.

Megijedt a királyfi nagyon, de hiába tett tüvé minden talpalatnyi helyet a környéken, ott egyebet nem talált, csak a koldusruhát. Nem volt mit tenni! Magára öltötte. A nagy dühtől, keserüségtől arckifejezése is egészen elváltozott, ugy-

Astor legnagyobb meglepetésére Kilics Pali igy válaszolt:

— Mondanék valamit, de ne tessék haragudni. Megelégeltem már a világban való kalandozást. Egyre jobban feltámad bennem a vágy, hogy végre hazatérhessek az anyámhoz, aki messze Szubotica városában várakozik rám és bizonyára busul is utánam. Sok bánatot okoztam neki, hogy elszöktem hazulról, de talán megbocsát, ha most hazatérek.

— Azonban hogyan akarsz innen egyedül hazatérni? — kérdezte Astor.

— Itt a kórházban van egy fiatal magyar orvos, már hosszu évek óta ő sem volt odahaza. Benne is feltámadt a vágy a szülőföld után és elhatározta, hogy hazatér. Vele mennék.

Astor szeretettel simogatta meg Pali fejét.

— Helyesen gondolkozol, Pali fiam — mondotta — tényleg legjobb lesz, ha hazamegy. Hiszen előbb-utóbb magam is hazavitelek volna. Azonban, ha erre előbb van alkalmad, hát az ég vezéreljen. Mindig szeretettel fogok rád gondolni. Irj gyakran, hogy miképen megy a sorod. Aztán remélem, hogy találkozunk mi még.

Astor gondoskodott róla, hogy Kilics Palinak elég pénz álljon rendelkezésére az utazásra. Azonkivül megigérte, hogy időközönkint még Amerikából is küld neki pénzt. Pali ugyan szabadkozott és mondta, hogy neki van elég pénze, amelyet már szépen hazaküldözgetett. Hiszen utazásai alkalmával Amerikában nem egyszer volt alkalma pénzhez jutni és azt Szam Havkensz tanácsára mindig hazaküldte. Astor ugyan erre azt mondta, hogy nem baj, ha van is megtakaritott pénze Palinak, azért azt gyarapitani kell.

Mikor aztán eljött a nap, hogy Astor a karaván nal utra kelt, mindnyájan érzékenyen bucsuztak el Palitól. Astor, John, Jack, Joe és a többiek mind sorra megölelték. John nagyon-nagyon sirt. Valemennyien megigérték neki, hogy Amerikából majd állandóan leveleznek vele.

A karaván elutazása után Pali még egy darabig a kórházban feküdt. A karja szépen gyógyult, a seb végre teljesen beheggedt. A krokodilus éles fogainak a nyomai azonban meglátszottak rajta. Ezt az emléket örökké viselni fogja.

Egy szép napon aztán utra kelt Kovács doktorral, a fiatal magyar orvossal, aki az angol telep kórházának szolgálatából kilépett. Utjuk nagyon szép és kellemes volt.

Elérkezett végre aztán az az óra, hogy Kilics Pali kiszál-

Munkó diákévei

Egy mesevéboos napjóla **I ta K ó r ó P á l**

A tanítóság ur azután felém fordult:

— Hogy hivnak téged, fiacskám?

— Én vagyok Morgó Munkó — feleltem.

— Te vagy a bocsa tekintetes és vitéz, nemes és nemzetes Morgó Mackó urnak, az erdő főldesurának? — kérdezte.

— Én.

— Hát Isten tartson, fiacskám! Légy olyan derék medve, ha megnősz, amiről az apád! Az apád kitünően ió barátom. Együtt jártam vele az iskolába. Azonban már régen nem látam, de sok jeles dolgát olvastam az ujságokban. Mondjad meg neki, hogy tiszteltetem. Majd legközelebb, ha megint erre járok meglátogatom. Ma azonban sietek. Nem volt a tervem a negyedik vőlegybe elmenni iskolát látogatni, de mert ott olyan rosszak a bocsok és olyan nevetlenül bántak velem, hát elmegyek.

— Tanitó ur, kegyed valóban szép **munkát** végzett, A bocsai nagyszerü tanulók és mindent kitünően tudnak. Majd lesz rá gondom, hogy őnt a miniszter elöléptetésben részesitse.

A tanfelügyelő ur azután kinyilatkoztatta a kis társaságnak, amelyről mi azt hittük, hogy esernyőcsinálló szerszámok vannak benne. Bizony abban csupa kitüntetés volt, ami olyan tanulóknak jár, akik jól tanulnak. Sorba a katedrára kellett lépniük a tanfelügyelő ur elé, aki mindenkinek a mellére egy ezüst ét-

GYERMEKEK! A Hadostorta íél évtizamdra bekötési tábla a Bácsmegyei Napló kiadóhivatalában kapható. A bekötést tábla rendkivüli izlések és szép kiállitásu, azonkivüli olcsó is, mert mindössze 15 dinárba kerül. Ahi tehát bekötési tábiat óhajt, küldjön be akár pénzben, akár bélyegben 15 dinárt.

Kacsanóta

Kigyóstanya, Mitől nő a
Békaslap, Kacsahas:
Pompás hely ez, Hal is van itt,
Háp-háp-háp! Tas-tas-tas!
Napospartom, Nyeldesek is
Fürdő alatt Úgy belőle,
Állandó kerül Félredll a
Égy-egy falat Bőgyőm tőle
Háp-háp-háp! Tas-tas-tas!

gához tért. Maga körül látta Astort, Jackot, Joet és több jó barátját és csudálkozva mondta:

— Ni, hát megszabadultam a krokodilustól!

Palinak a kórházban szép fehér ágya volt, amilyenben már régen nem feküdt. Hamarosan a kórház egész személyzete megszerette a fiut, aki sebesülése dacára is mindig jókedvü volt és türelmesen vselte el a sebe okozta fájdalmat. Az ápolónők szinte versengtek érte és mindegyik csak Palit akarta ápolni.

Az orvosok között volt egy napbarnitott arcu, magas fiatal orvos. Ez sokat foglalatoskodott Pali körül.

Egy nap délután sietve futott az egyik ápolóné az orvos szobájába és lélekszakadva szólt:

— Doktor ur, legyen szives gyorsan jönni, mert a fiunak olyan magas láza van, hogy félrebeszél, de olyan nyelven melyet nem értünk.

Az orvos azonnal a beteg ágyához rohant, aki akkor is félrebeszélt. Ezeket mondta:

— Anyám . . . Anyám . . . Édesanyám . . . Várjatok jövök . . . Jövök haza nemsokára . . .

Az orvos megdermedve hallgatta ezeket a szavakat. Majd hirtelen megrázkódott, nagyot sóhajtott, az arca kigyulladt, lerogyott Pali ágya elé és zokogásra fakadt.

Az ápolónők csudálkozva, megdöbbenve állottak és érthetetlenül nézték a nekk különös jelenetet. Már rohanni akartak a főorvosért, amikor a fiatal orvos felemelkedett és csak ennyit mondott:

— Magyarul beszél ez a fiu! Én is magyar vagyok!

Nagyot sóhajtott a fiatal orvos, aztán igy folytatta:

— Tizennégy esztendeje nem hallottam magyar szót.

Aztán ujra visszatért nyugodtsága és megvizsgálta a beteget, majd megtette a szükséges intézkedéseket a láz ellen.

Kilics Pali heteken keresztül feküdt a kórházban.

A második héten Astor, aki naponta meglátogatta, igy szólt hozzá:

— Kedves fiam, neked még egy jó darabig itt kell maradnod, amig teljesen meggyógyulsz és ujból utazhatsz. Én azonban a karaván nal nem időzhetek olyan sokáig itten tétlenül. Azért azt mondom tehát, hogy csak maradj itt nyugodtan, mi tovább megyünk Afrika belsejébe és ugy két-három hónap mulva visszatérünk ide és akkor magunkkal viszünk. Várs rám?

ne olyan pompásan leplezte hernyói mivoltát. Tessék, gondolkozni, rovartaló, éhes verebek! Lássuk, megismeritek-e a finom csemegét a sok szalma, homok, levél, kavics-cicomia alatt?

Nyugodtan éldegél a telcifrázott hernyó egyik percről a másikra. Ruhája megvédi ádáz ellenségeitől, nyugodtan kelhet ki bolöle a szép »psyche« pillangó.

A him »psychenek« szárnya van. Milielyt kikel a bábból, eregy neki, vesd el magad, nekilendül a világnak és boldogan él virágok között, ragyogó napsütésben. A nőstény »psyche«-nek azonban sokkal szomorubb a sorsa. Neki nincsen szárnya, a lába is alig fejlődött ki. Oda van kötve szegenyke a hernyótol rámaradt ruhácskához, abban éldegél, lerakja petéit és várja apró hernyócskáit kikelését.

Hogy kiinn a kertben hogyan öltözködnek a hernyók az legtelebb, mint érdekes jelenség érdekel! Csodáljuk a mindenre gondoló természet bámulatos célszerüségét, de a szint hernyók ruhája nem érint érzékenyen. Bezzeg azoncan alnál többb kellemetlenséget szerez anyukának, nagy testérzékinek a moly, a maga furcsa nyárádási módszerével.

Mert az irigy, haszontalan molynak mindig a más ruhája kell! Vásik a foga az enyéinte, idéje, minden kiére!

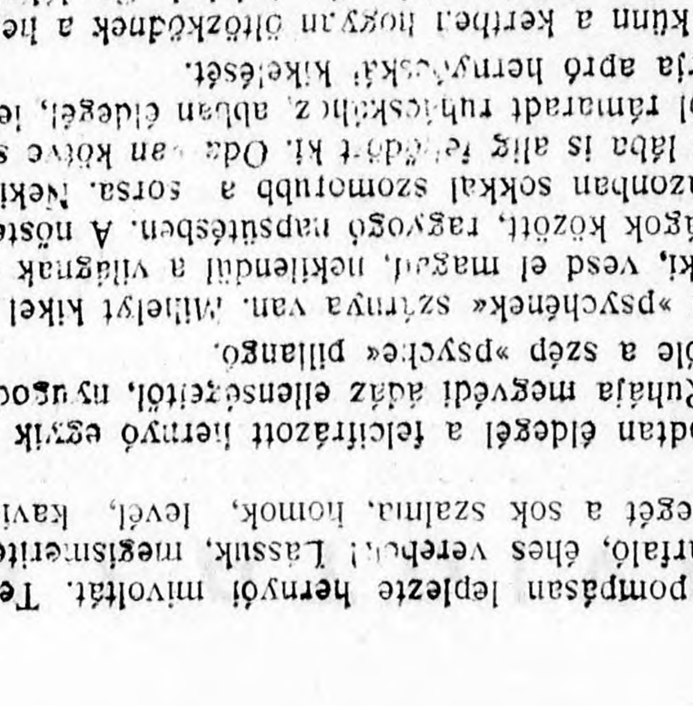
A moly bábjának szint olyanszinü a ruhája, amilyent sikerül lopnia. Kék, vagy zöld, vagy piros, vagy tarka. Szép hengeralaku bundát szo magának, aztán bekötözködik. A bunda belül finom, selymes, kivül gyapjas. Az állatka szorgalmasan szövögeti éjjel-nappal.

Hol a henger egyik végén dugja ki a fejét, hol a másik végén. Fürgén keres jobbra-balra zsákmányt, mindegyre vált-ozatja helyét, próbálkozik, hogy hátha máshol kivánatosabb szőrök, szálak adódnak. Kinlódva, fáradozva hasogatja le az alkalmas szálakat két apró fogacskájával és szépen beleszövi bundájába. Pontosan halad a hengerbunda két végén a munka, éppen egyformán.

A báb szépen fejlödik, hizik a bundájában. Mindegyre javitni, tágitni, szélesiteni kell, hogy meg ne pukkadjon rajta és szépen teleférjen. Szerencsére nem kell drága szabóhoz küldeni. Elvégzi a szorgalmas kis állat egymaga is az alakitásokat.

És pedig milyen ügyesen dolgozik. Ahol észrevesz, hogy szükül a bunda, gyorsan fellasitja, de sohasem egész hosszában, nehogy ruhátlanul maradjon. Mindig csak a bunda felét

REJTETTKÉP

Siessünk, jön az ispán, de hol?

hogy mikor most már nagysokára a kis manó vezetése mellett visszavergődött a királyi palotába, az örök világért sem engedték be a palotába.

— Koldusnak nincs itt semmi keresnivalója! — mondták ridegen, sőt még meg is fenyegették alabárdjukkal.

Utszéli koldus lett a gőgös királyból. Alamizsnákból tengette életét és még örülnie kellett, ha jószivü emberekre akadt és a kutyák le nem husták, amint egyik-másik ajtón bekopogtatott. Dolgozni persze semmit sem tudott. Az emberek megvetően fordultak el tőle:

— Ilyen fiatal, aztán lusta dolgozni, inkább koldul! Nem szégyelni magát? Öreg koldust szivesen segitünk, mert gyenge és beteg, sen tud dolgozni! De az ilyen fiatal ne lopja a napot.

Rákényszeredett hát a király, hogy dolgozzon. Megpróbált zsákokat cipelni, udvart söpörni, még az ekeszarvát is megfogta, keservesen szenvedett hidegtől, melegtől, éhségtől, szomjuságtól, de csak nem birt zöld ágra vergődni. Be

delmrendet tüzött. Én azonban arany érdemrendet kaptam.

— Mucurkó — mondotta a tanitónéni ur — neked arany érdemrend jár, mert megmondtad nekem, kik voltak azok a haszontalan kölykök az erdőben.

A tanitónéni ur aztán bucsuzott. Mi nagy lelkesedéssel köszöntöttük:

— Iste-e-e-en á-á-áldja-a-a-a!

A tanitó ur a siker örömére megint szünetet adott.

Néhány nap multva aztán hallottuk, hogy a negyedik vöigyi iskolában mi történt. Ott a tanitónéni az iskolában az összes bocsokat leszidta, csupa nehéz kérdést adott nekik és valamennyit megbuktatta. Ennek megörültünk, mert legalább megkaptak a büntetésüket azért, amiért minket az erdőben a játékunkban sokszor megzavartak és meg is vertek. Mert ezek a bocsok még rosszabbak voltak, mint mi.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Azután jelt adott az osztálynak, hogy mondjuk el a mediner tudjuk, hogyan jutszódik le az erdei medvetskolban a vizsga, amelyen a bocsok telelnek, az öreg medvék pedig összevérekednek, de végül minden jól végződik örül, hogy vakáció van.

Elkövetkezett a tanév vége.

Zenebona Zebulon tanitó ur egy szép napon kijelentette:

— Bocsok, ma volt az utolsó tanitási nap. Most két napi szünet lesz, hogy tanulhassatok, aztán következik a vizsga, amelyen számot kell adni arról, hogy az egész éyben mit tanultatok az iskolában. A vizsgára hivjátok el kedves szülőitektet is.

A vizsga napján szépen, ünnepiö ruhánkba kiöltözködve megindultunk az iskola felé. Minden bocsnak a kezében ott volt egy hatalmas virágcsokor, amelyet otthon adtak nekünk és azt mondták, hogy vigyük el a tanitó urnak.

Es minden bocs mellett ott lépdelt a papája, vagy a mamája, hogy jelen legyen, amikor drága cseméteje felel a vizsgán.

A virágcsokrokat odatettünk a katedrán az asztalra, amely ki sem látszott a sok virág közül. Aztán szépen beültünk a padokba, a szülök pedig helyet foglaltak azokon a székeken, amelyeket az iskolaszolga inár jókor reggel áthozott a tanitó ur lakásáról és a községházáról.

Mikor mindnyájan együtt voltunk, Zenebona Zebulon ta nitó ur felállott a katedrára és megszólalt:

sok keserüséget érzett olykor az emberek szivtelensége miatt, bezzeg most már megbnta, hogy olyan ridegen elutasitotta uralkodó korában a szegényeket.

Kerek három esztendő telt igy el szenvedéssel, nélkülözéssel.

Mikor a három esztendő lejárt, a király egyszer egy sereg szegény emberrel találkozott az országuton. Nevetve. jókedvüen haladtak a király régi városa felé.

— Merre, meddig, jó emberek? — kérdezte a király tőlük szerény, illedelmes hangon.

— Megyünk a király palotájába! Meg vagyunk hiva mindannyian! Kipihenjük egy időre a szegénység fáradalmait. Gyere te is velünk.

A király nem mondatta magának kétszer. Hozzájuk csatlakozott és igy, a koldusok napján, bekerült ő is hajdani, fényes palotájába.

A palota gyönyörü kertjében, üde, zöld pázsiton, hófehér abrosszal teritett gazdagon megrakott asztal állott. Az asztalfőnél koronás király ült, egyszerü ruhában, jóságos mosollyal ajkán.

— Lássatok hozzá, jó emberek! — mondta barátságosan. — Felejtsétek el mára minden gondot és bánatot! Akinek terhén könnyithetek, szivesen megteszem. Mondjátok el szépen, sorban mi bu, baj nehezedett sorsotokra?

A koldusok helyet foglaltak az asztalnál és mindenik elmondta a maga történetét. Mikor az ifju királyra került a sor, szerényen, halkan mondta:

— Én megérdemlem sorsomat! Saját gonoszságom miatt vert meg koldusbottal az Isten. Ebben a szép, fényes palotában király voltam egyszer... de csak duslakodni akartam, a szegényeket gőgösen megvetettem...

Az asztalfőn ülő király ekkor felállott, levette fejéről a koronát és rátette a koldus fejére.

— Lejárt a próbaidőd, uram, királyom! Én csak távollétedben helyetesitettelek. Tudod-e most már, hogy mi a iogod és kötelességed.

Az ifju király elpirult:

— Tudom! Kötelességem minden ügyes-bajos dolgot türelemmel meghallgatni... és jogomban áll, emberi lehetőség szerint segiteni rajta...

Az ifju király most másodszor foglalta el trónját és késő öregségéig békességben uralkodott.

Egy bacskai fiu

viszontagságos utazásai az egész világon át

Irta Kubán Endre

A szerencse hozta magával, hogy a krokodilus, mielőtt páráját kilehelte, kitátotta a száját és igy éles fogai elengedték Pali karját. Az ájult Palit Jeo hozta ki a vizből, aki utánavetette magát és kimentette.

Palit bevitték az angol gyarmatra, ahol Astor aggódva hallotta, hogy mi történt. A fiu fölé hajolt és mikor hallotta a szive dobogását, örömmel állapitotta meg:

— Hála Istennek él, csak éppen az eszméletét vesztette el.

Azonnal orvost hivatott hozzá, aki megvizsgálta Pali sebesülését és igy szólt:

— Ez az erős szervezetü fiu egy hét alatt kiheveri.

Palit aztán elhelvezték a kórházban, ahol nemsokára ma-

Ne higyjétek gyermekek, hogy csak kis lányok, mamák és testvérek életében játszik fontos szerepet a ruha kérdése. Éppen olyan fontos az állatok öltözködése is, csakhogy persze az állatok nem éppen a legutolsó divat után indulnak, nem is éppen csak azért cicomázzák magukat, hogy szebbek és diszesebbek legyenek, hanem a célszerüségnek megfelelően változatják külső megjelenésüket.

Elsősorban az időjárás viszontagságai ellen védekeznek, de vannak állatok, amelyeknek ruházata szorosan összefügg megélhetésükkel. természet gondoskodott róluk, hogy könnyen elrejtőzhessenek ellenségeik elől, vagy pedig, hogy észrevétlenül lephessék meg a zsákmánynak kiszemelt áldozatot.

Vannak bogarak, amelyek elrejtett zugokban, padlásokon, pincékben tanyáznak, vastagon belélemperegnek a porba és anyukájuk még csak meg sem szidja őket, sőt ellenkezőleg, ha tud beszélni, ha meg tudja értetni magát a maga kütön bogárnyelvén„ bizonyára meg is dicséri életrevaló cseметéit, hogy ilyen szép vastagon áll rajtuk a porruha és észrevétle-

Aldjuk jóságodat,
Ahi el nem hagytál,
Ahi kegyelmesen
Emlénk, innunk adtál!
Hallgasd meg imánkat
Könyörgő szavunkat:
Áld meg életünket!
Áld meg italunkat

EVÉS UTÁN

Kegyelmes Istenünk,
Velünk nagy jót tettél:
Étellel, itallal
Megelégitettél!
Áldjuk kegyelmedet,
Mely megtart bennünket,
Eltlvén szomjunkat
Elvevén éhünket!

EVÉS ELÖTT

— Van szerencsém mély tiszteletel üdvözölni a tiszteli vendégeket, a nagyrabecsült medvenraságokat, akik eljöttek, hogy lássák, mit tanultunk az egész év alatt az iskolában

Azután jelt adott az osztálynak, hogy mondjuk el a mec weinduló. Hangosan kezdtük elmondani:

Isten, segitsd a medvét,
ne vedd el a jó kedvét . . .

Azonban csakhamar észrevettük, hogy a mi vékony hangjaink közé vastag hangok is keverednek. A dolog úgy történt, hogy a jelenlevő öreg medvéknek eszébe jutott, hogy valamikor ők is igy mondták az iskolában a medveindulót és azt most velünk együtt fujták.

(Folyt. köv.)

FILM

A jövő szezon ujdonságai

Berlin, julius hó.

A mozikban már hetek óta nincs premier, ellenben a nagy filmkölcsönzővállalatok most kezdik bemutatni meghivott közönségnek a jövő szezon ujdonságait. Két délelőtt öt filmet pergettek le az egyik kurfürstendammi Ufamoziban. Az öt film közül egy egészen ragyogó, egy egészen rossz, a többi három közepes.

Az őszi Fox-szenzáció Európában készült, a hires »Die Hose«-film nagyszerü rendezője, Hans *Behrend* vitte vászonra a Dyckerpotts Erbe« cimü szindarabot. A megfilmesitett szindarabok rendszerint rosszak: ennek a kedves komédiának azonban abszolute nincsen szinpadszaga. A darab arról szól, hogy a megboldogult Dyckerpott undoritóan ronda kutyájára hagyta az egész vagyonát, amit a törvényes örökösök csak akkor kaphatnak meg, ha együvé költöznek a Dyckerpott-villába a kutyához és azt vállvetett buzgalommal ápolják. Hogy a kutya elmulása után kié lesz a vagyon, azt az lepecsételt pótvégrendelet árulja el, amit egyelőre nem szabad felbontani. A rokonok teljesitik az elhunyt kivánságát és összeköltöznek az ebbel, amely terrorizálja őket, pokollá teszi az életüket, ugyhogy végül is formálisan összeesküsznek ellene, el akarják tenni láb alól. A családfő és az egyik vénkisasszony-rokon megmérgezett kolbászt helyeznek el az udvaron, amiből ugyan az elkényeztetett kutya nem eszik, de másnap több csirkét döglötten találnak. A merényletterv kiderül, a közjegyző összehivja a kijelölt utó-örökösöket, de épp a tanácskozás alatt az egyik unokaöccs, aki már unja az egész komédiát, szó nélkül agyonüti a kutyát, mert a menyasszonyát megharapta. A többi rokon boldog, hogy ennek a számlájára most ők jutnak az örökséghez, de a pótvégrendeletből kiderül, hogy Dyckerpott arra az esetre, ha a kutya természetes halállal halna meg, jótékonycélra, arra az esetre azonban, ha valakiben lenne annyi erkölcsi hátorság, hogy eltenné láb alól a ronda dögöt, a tettesre hagyja a vagyonát.

A kispolgári kapzsiságnak ezt a mulatságos szatiráját Behrend talán még maróbb gunnyal vitte vászonra, mint aminővel a »Hose«ban csufolta ki ugyanezt a légkört és gondolkozást.

A megfilmesitett szindarabok rendszerint rosszak: erre példa mindjárt a »Nő a kinpadon« cimü Lily Damita-film amit Robert Wiene, a *Caligari* világhirü rendezője vitt vászonra dr. *Bárdos* Arthur szcenáriuma alapján. Talán nem Bárdos tehet róla, hogy ez a film kábitóan unalmas és talán nem is Wiene, hanem az a hozzánemértő pénzember, aki ezt a szindarabot kiválasztotta. Lily Damitáért kár, hogy csupa szemenszedett rossz filmben hozzák ki esztendők óta.

A rendező-öccsök közül végre bevált egy: az előbb emlitett Robert Wiene irt egy »Heut spielt der Strauss« cimü filmoperett-librettót az idősebb és ifjabb Johann Straussról, amit az öccse, Conrad *Wiene* rendezett. A darab egész kifogástalan, mindenesetre sokkal jobb, mintha a világhirü báty rendezte volna. (Hogy tudta Wiene a Caligarit megrendezni? — örök rejtély marad.) Viszont Robert Wiene sokkal inkább épkézláb manuscripteket tud irni, mint aminőket neki irnak. A film főszerepét Alfred *Abel* nagy rutinnal és a filmoperettektől való szemmelláthatő undorral játssza. A film nem az én zsánerem, de nagy publikum-siker lesz.

A negyedik film az amerikai vigjáték, ideiglenes cime: »Emil és Schlemiel az emberevők közt.« A cim savanyu »ötletessége« pontosan fedi a darab nivóját, egészen kár volt pályázatot kiirni uj cimre. A cselekmény még egy egyfelvonásosra se futná, a szereplők még egy egyfelvonásos főszerepében sem válnának be: ha egy amerikai film gyenge, akkor aztán nagyon gyenge...

Hogy milyen nagyon gyenge, azt az ötödik film, egy Tom Mix-história bizonyitotta be. Először láttam a hires Tom Mix-et és nem értem, hogy mit ettek ezen az ellenszenves figurán az emberek? Az nem fontos, hogy rossz színész és hogy a szóbanforgó darab, amelyben Mix ur egy lovaspóló-csatárt játszik, blöd, — ő maga antipatikus. Nem lehet az arcát kibirni. Csámpás. Miért sztár az ilyen ember?

(s. k.)

Uj filmcsillag tünt fel Becskereken

Beszélgetés Bruszin Néva asszonnyal, a becskereki Nagy Katóval

Ma minden fiatal lány legfőbb vágya, álma, titkos ábrándja, hogy moziszinésznő lehessen. A szuboticai lányok irigykedve, vágyakozva gondolnak Nagy Katóra s arra a ragyogó filmkarriérre, amelyet ő rövid idő alatt befutott. A zagrebiek nyilván Vidacsics Steficát irigylik, aki a varrógép mellől hirtelen a film birodalmába lendült. Legujabban pedig Becskerek is termelt ki magából egy uj mozicsillagot, akit a becsereki lányok bámulnak meg sóhajos, vágyakozó, irigykedő tekintettel, ha néha pompás alakja a becskereki korzón megjelenik.

Bruszin Néva a neve az uj becskereki moziszinésznőnek, aki nemsokára utazik Berlinbe, hogy szerződésének eleget téve az Ufa filmgyár uj filmjének egyik főszerepét lejátsza. Elutazása előtt felkerestem, hogy meginterjuvoljam arról, miként lehet egy szegény, kisvárosi leányból moziszinésznő.

Néva asszony — mert ez a fiatal művésznő már évekkel ezelőtt férjhez ment és már el is vált — bájos mosollyal fogadott. A mozidivák ugy látszik az életben még sokkal szebbek, mint a vásznon, legalább Bruszin Néva oly szép, hogy a vászon csak ronthat szépségén. Különösen a szeme csodálatos. Nagy, fekete, ragyogó szeme van, amiből valami különös egyéni báj és kacérság sugárzik.

Először életének rövid történetét mondja el. Kumánon született — hogy mikor, nem mondja és én tapintatból nem kérdezem, bár nincs semmi titkolnivalója e téren, legföljebb husz-huszonegy éves lehet — Becskereken járt iskolába, atyja kivándorolt Amerikába, anyja korán férjhezadta szerelem nélkül. Három évi boldogtalan házasélet után elvált és filmszinésznői pályára lépett.

— Mesélje el, hogyan támadt az a gondolata, hogy filmszinésznő lesz.

— Istenem, ez csak természetes, melyik fiatal nőnek nem támad ez a gondolata? Én különben már gyerekkoromban elhatároztam, hogy művésznő leszek, persze akkor még szinésznő akartam lenni, nem gondoltam a filmre. Már évekkel korábban beiratkoztam volna a sziniiskolába, ha anyám nem forszirozza a férjhezmenést. Szerencsére még idejében végetvetettem ennek a házasságnak és még volt időm megvalósitani régi vágyaimat.

— És azt hogy csinálta? Csak ugy elhatározta, hogy moziszinésznő lesz és már az is volt?

— Ilyen egyszerüen azért mégse megy — mosolygott a szép Néva — bár a technikája nem éppen komplikált: az ember beiratkozik egy filmiskolába, elvégzi a kilenc hónapos tanfolyamot, leteszi a vizsgát és már készen is van: az ember diplomás moziszinész. Ez a technikája. A lényege pedig számomra is probléma. Az, hogy lesz-e sikere Berlinben az első filmemnek az Ufánál. Ettől függ minden, élet, jövő, siker, vagyon...

— Hogyan jutott a szerződéshez ilyen hamar?

— Nem tudom. Szerencse dolga talán. Ámbár nékem voltaképpen pechem volt, Zukor Adolfnak megtetszett a játékom és ki akart vinni magával Amerikába. Én örömmel fogadtam ajánlatát, de ekkor meghalt az édesapám Amerikában és anyám elindult értem vissza Becskerekre. Nem mehettem hát el Zukorral, mert meg kellett várnom anyám megérkezését. Közben kaptam szerződési ajánlatot az Ufától és elfogadtam. Ha itt sikerem lesz, ugy talán később jelentkezem Zukornál.

... Kitárja szoborszerü karjait, talán Amerika felé, a siker, a dicsőség, a győzelem felé, amelyet látni vél maga előtt. Olyan igy kitárt karokkal, mintha repülni akarna.

Dr. Hesslein József

Négy világhirü sztár - életveszélyben

Douglas Fairbanks, Dempsey, Chaplin és Gloria Swanson izgalmas kalandja egy tengeri hajón

Egy losangelesi lap közli a következő történetet. Si non vero e bene trovato.

Négy sztárt, Douglas *Fairbanks*-t, Jack *Dempseyt,* Charlie *Chaplint* és Gloria *Swansont* hajóutra invitált meg egy *Westerbrook* nevü angol milliárdos. A luxusjacht már nyilt tengeren siklott, a házigazda és négy vendége kényelmesen elnyultak a fedélzet karosszékeiben, amikor egyszerre váratlan dolog történt. Westerbrook minden látható ok nélkül *revolvert rántott, a négy világhirességre célzott* és ezt mondta:

— Önök e perctől fogva az én foglyaim. Azt tehetem önökkel, amit akarok. Az én nevem nem Westerbrook, ez csak álnév. Valójában Don Carlos vagyok, a hirhedt rablóvezér. *És én könyörtelenül ki fogom önöket végezni, ha egy félórán belül be nem bizonyitják nekem, hogy méltóak arra a hirre, amelyet az egész világ előtt élveznek.* Mr. Fairbanks, ön nagyon mogorván ül a székében. Tessék. Ugorjon át a köztünk lévő három széken és rántsa ki a kezemből a revolvert. És ön Mr. Dempsey, knockautoljon engem, mielőtt elsüthetném a fegyvert. Ön a világ legnagyobb kómikusa, Mr. Chaplin. Nos, nevettesen meg, de ugy, hogy kacagás közben a revolver kiessék a kezemből. És végül Mrs. Swanson, ön képes volt a világ összes ujságiróit és ezenkivül még egynéhány millió közönséges halandót extázisba hozni. Nos, mutassa meg most rajtam a hatalmát! Nincs több mondanivalóm. Mr. Chaplin, önön a sor.

A négy sztár egymásra bámult. A házigazda ugy látszik, megőrült. Charlie Chaplin felállott és egy tányér makarónit hozatott a stewarddal. Mr. Westerbrook még mindig mereven tartotta a revolvert. Chaplin a legnagyobb lelki nyugalommal elfogyasztotta a makarónit. Gondosan a villára csavargatta a hosszu, rakoncátlan szálakat és legchaplinibb groteszk ügyetlenséggel vitte azokat a szájához. Don Carlos elmosolyodott, de korántsem nevetett még tele torokból. Mikor Chaplin elkészült a makarónival, siránkozó hangon kérdezte:

— Nos, Don Carlos, hát mégis meg kell halnom?

— Nem kell meghalnia, Mr. Chaplin — volt a válasz. — Ugy történt, ahogy előre láttam. *Mosolyognom kellett önön és ez több, mint a hangos kacagás.* Önnek megkegyelmezek.

Most Dempseyre került a sor. A bokszbajnok fölemelkedett és komoran mondta:

— Don Carlos, az életem forog kockán, ha nem knokautolom Önt. Azonban mégsem teszem. *Kétmillió dolláron alul nem bokszolok.* Ez nálam szabott ár. Ezek után cselekedjék, ahogy jónak látja.

— Igen tisztelt Mr. Dempsey — mondotta Don Carlos. — Öntől is azt a választ kaptam, amit vártam. *A sport csak másodsorban jön tekintetbe, fődolog a pénz.* Nagyon örülök az őszinteségének és ezennel megkegyelmezek Önnek. Most Mr. Fairbankson a sor, hogy az életét megmentse.

A nagyszerü filmszinész fölállott és nekikezdett az akrobatamutatványnak, amelyet a rablóvezér irt elő neki. Az ugrás azonban nem sikerült olyan jól, mint az filmen történni szokott. *Fairbanks már a második széknél megbotlott és a földre esett.*

— Önnél sem csalt az előérzetem — mondta Don Carlos. — A jachtom, sajnos, nincs fölszerelve a film technikai segédeszközeivel, tehát Önnek sem sikerülhetnek a mutatványai. Ezért bukott el. Azonban *Ön mégis megmutatta, hogy bátor ember,* tehát Ön is kegyelmet kap. Mrs. Swanson. Önön a sor.

Gloria Swanson nem felelt. Némán és mozdulatlanul, ölbetett kezekkel ült és szinte lélektelenül bámult a messzeségbe.

Don Carlos sokáig bámulva nézte. Végül megszólalt:

— Mrs. Swanson. Ön nemcsak elbűvölt engem, hanem meg is szégyenitett. *Ön ember és nem sminkelt szemforgató pojdca.*

Ezzel mély meghajlással átnyujtotta a revolvert a szinésznőnek. Gloria Swanson átvette a fegyvert, szakértő mozdulattal megvizsgálta és azután mosolyogva adta vissza.

A revolver természetesen nem volt megtöltve.

Ha a film beszélni kezd...

A beszélő film nagy gondokat okoz a hollywoodi filmgyáraknak

Hollywood uj és sulyos probléma előtt áll. *A néma film egyszerre csak megtanult beszélni,* megszólalt és most a nagy amerikai filmipar *nem tudja mit kezdjen az uj találmánnyal.* Az utóbbi időben a technika haladását mintha tulszárnyalná a praktikus élet. Valamikor az életben felmerülő problémák és kivánságok ösztönözték uj és uj munkára a feltalálókat, ma éppen ellenkezőleg: csodálatos uj szerkezetek kerülnek ki a laboratóriumokból, máról holnapra csodák válnak valósággá és a mindennapi életnek hosszu időre van szüksége, mig hasznot tud huzni az uj vivmányokból. A *képtávirót* például már több államban hivatalosan bevezették anélkül, hogy ezt a találmányt a nagyközönség praktikusan is ki tudná használni. És most itt van a *beszélőfilm, techikailag tökéletesen megoldva,* bármikor használható, minden mozifelvevőgépre, minden vetitőgépre, aránylag kis költséggel felszerelhető. *És a filmgyárosok nem tudják mihez kezdjenek vele.*

A beszélőfilm különben érdekes fejezet a film történetében. A film valamikor a szinházból indult ki, az első filmszinészek a szinpadról kerültek a vetitőgép elé, az első mütermi felvételek szinházi diszletek előtt játszódtak. Akkoriban nehéz és fogas kérdés volt, mint lehetséges a beszéd kikapcsolásával pusztán a némajáték segitségével nemcsak müvészi eredményt elérni, hanem a szinházzal szemben is megállni a konkurrenciát. Ezt a problémát oly alaposan oldották meg rövid idő alatt, hogy *ma a film csak a legnagyobb nehézségek árán vezetheti be a beszédet.* Nemcsak arról van szó, hogy a beszélőfilm, amely végre is csak egy, bármily elterjedt nyelven is, szólhat, elveszti nemzetközi piacát és csak szükebb körben terjeszthető. Végre is ez az eredmény csak Amerika hegemóniáját veszélyezteti, mert hiszen *egyenesen rákényszeriti az egyes nemzeteket, hogy saját beszélőfilmgyárakat alapitsanak és kivonják magukat a hollywoodi világfilmközpont befolyása alól.* Sulyosabb momentum, hogy a filmszinészek és szinésznők elfelejtettek vagy nem is tudnak beszélni. A filmrendezők beállitottsága pedig annyira *vizuális,* hogy meg kell tanulniok *a beszéd és hangok filmértékét.* Baj van ezenkivül a filmszerzőkkel is. Egyszerre lehetetlenné válnak a szentimentális giccsek, az amerikai

filmszerzőknek *dialógust* kell irniok, ami pedig nem a legkönnyebb mesterség. Ezen az uton legalább az irók is közelebb kerülnek a filmhez.

A hollywoodi gyárak természetesen minden ijedtség ellenére *a legnagyobb energiával dolgoznak beszélő filmjeiken.* Neki kellett fogni a munkának, mert hiszen mindegyik gyár fél, hogy a konkurrense megelőzi. Világhirü sztárok teljes gőzzel tanulják a szinpadi beszéd müvészetét, állitólag nem mindig a legjobb eredménnyel. Igy ismét előnyhöz jutnak azok a szinészek, akik a szinpadtól pártoltak át a filmhez. A legelső nagy amerikai beszélőfilmet *Jannings* játssza. Állitólag *Chaplin* is bevezeti legközelebbi filmjébe a hangfelvevő készüléket. Ezenkivül, akárcsak a néma film kezdeteiben, *kis kisérleti egyfelvonásosokat gyártanak Hollywoodban.* A legnagyobb sikert a néger jazz kórusoktól várják.

A beszélőfilm okozta zürzavar még korántsem csitult le és az egész világ kivácsian várja mint oldódik meg végre *ez a probléma.*

A hét rádiómüsora

A müsorban szereplő adóállomások hullámhosszai

Bécs 577, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6. (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), Leipzig 365.8), Dresden 252.7), München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

Radiowelt

a nagyközönség illusztrált hetilapja a legjobb rádiószaklap

Az összes európai és amerikai leadóállomások programmját tartalmazza

Rádióriportok. Kimeritő műszaki rész

Funkmagazin

a rádióamatőrök havi folyóirata

Szerkeszti: **Dr. Nesper Jenő**

Nélkülözhetetlen amatőröknek és szakembereknek egyaránt. Rövid hullámhossz és fonorádió melléklettel 594

Ennek a folyóiratnak nincs párja

WIENER RADIOVERLAG G. M. B. H.

Wien I. Pestalozzigasse 6 szám

Vasárnap, julius 15.

ZAGREB 20.35: Koncert est. 22: Könnyü esti zene.

WIEN 11: Szimfonikus koncert. 16: Délutáni koncert. 18: Kamaar est. 20.15: »Die Rose von Stambul (operett: Fall).

KÖNIGSBERG DANZIG 16.40: Délutáni koncert. 20: Esti hangverseny. Utána tánczene.

BRESLAU GLEIWITZ 16.15: Szórakoztató zene. 20.30: Koncert. 23.30: Tánczene.

PRÁGA 12: Séta hangverseny. 16.30: Rádió kabaré. 18: Ária és dalest. 19.15: Szórakoztató est. 21 és 22.50: Szórakoztató zene.

LEIPZIG DRESDEN 14.30: Koncert. 17: Énekkari hangverseny. 19.30: Tarka est. 22.30: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG.) 16.45: Gramofon. 20: Kamara opera-est. Utána tarka-est.

KATTOWITZ. 17: Népszerü zene. 20.15: Esti koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M. 17: Délutáni koncert. 18: Népdalok. 20: Kamara opera-est. Utána tánczene.

BRÜNN. 12: Sétahangverseny. 18: Német nyelvü koncert. 19: Koncert. 20.30: Régi cseh quartett. 22: Szórakoztató zene.

RÓMA. 17: Délutáni koncert. 18: Tánczene. 21: Nagy zenekari hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN.) 16.15: Kerti hangverseny. 20: Kamara opera-est. 21.30: Szórakoztatózene. Utána tánczene.

BERLIN. 16.30: Szórakoztatózene. 20: Kamarazene. Utána szórakoztatózene. 22.30 és 23.30: Tánczene.

MÜNCHEN. 16.10: Koncert (Aus Grossmutterszeit.) 20: »Éva« (operett: Lehár.) 22.50: Tánczene.

MILANÓ. 15.30: Koncert. 17.15: Jazzband. 21: Operaelőadás közvetitése.

BUDAPEST. 10: Nagymise. 12: Déli harangszó. 12.15: Kamarazenekari hangverseny. 16.15: Gyermekmesék. 17: Könnyüzene. 19.15: »A vereshaju« (népszinmü.) 22.15: Cigányzene.

Hétfő, julius 16.

ZAGREB. 13.15: Gramofon. 20.30: Külföldi átvitel.

WIEN. 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni koncert. 20.30: Szimfonikus koncert.

KÖNIGSBERG (DANZIG.) 17.30: Tánczene. 21.10: Koncert. 22.25: Gramofon kabaré.

BRESLAU (GLEIWITZ.) 16.30: Valcer délután. 20.30: Irodalmi-est. 21.05: Kamarazene.

PRÁGA. 12.05: Déli koncert. 17: Tánczene. 20.30: Koncert. 22.30: Szórakoztatózene.

LEIPZIG (DRESDEN.) 16.30: Délutáni koncert. 20.15: Zongorahangverseny. 21: Dal-est.

STUTTGART (FREIBURG.) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: Népszerü quartett. Utána szórakoztatózene.

KATTOWITZ. 18: Tánczene. 20.30: Bécsi közvetités.

FRANKFURT a/M. 16.30: Ballett-zene. 20.15: Esti koncert. Utána gramofon.

BRÜNN. 12.15: Gramofon. 15 és 17: Szórakoztatózene. 19: Tarka-est. 20.30: Esti koncert.

RÓMA. 17.30: Szórakoztatózene. 21: Könnyü esti zene.

LANGENBERG (KÖLN.) 18: Kamarazene. 20.15: »Collegium musicum« (koncert.) Utána esti és tánczene.

BERLIN 17: Délutáni koncert. 21: Klasszikus és virtuoz mesterek (Koncert). 16.45: Délutáni koncert. 20.30: cert).

MÜNCHEN 16.45: Délutáni koncert. 20.30: Mandolin koncert. 21.20: Szórakoztató zene.

BUDAPEST 12: Déli harangszó. 12.05 Kamara zene. 17.45: 100 magyar dal saját zenével. 19: Irodalmi előadás. 19.45: Müsoros est. 21.30: Katona zene. Utána tánczene.

Kedd, julius 17.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Népszerü koncert. 19: Rádió propaganda.

WIEN 11: Délelőtti koncert. 16: Délutáni koncert. 20.30: Kamara est. Utána tánczene.

KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20.30: Berlini közvetités. 22.20: Könnyü zene.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Kerti hangverseny.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 17: Délutáni koncert. 19.15: Dalest. 20: Ó cseh zene. 22.20: Gramofon.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Mandolin koncert. 21.15: Harangjáték.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Szórakoztató zene. 20: Énekkari koncert. Utána dalest.

KATTOWITZ 18: Délutáni koncert. 20: Esti koncert.

FRANKFURT a/M. 16.30: Házi zenekar hangversenye. 20.15: Schubert-koncert.

BRÜNN 17: Délutáni koncert. 19.40: Szonata est. 20: Zenekari hangverseny. 21 és 22.15: Szórakoztató esti zene.

RÓMA 17.30: Koncert. 21: Opera előadás közvetitése.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Kamara zene. 20.15: Szinielőadás. Utána esti koncert.

MÜNCHEN 18.30: Házi zenekar hangversenye. 20.40: Kamara zene. 22.35: Gramofon.

BERLIN 17: Délutáni zene. 20.30: »Vor der Leinwand« (Koncert).

MILANO 20: Esti koncert. 23: Jazzband.

BUDAPEST 12.15: Gramofon. 17.45: Szórakoztató zene. 19: Humoros előadás. 20: Koncert. 24.40: Cigányzene.

Szerda, julius 18.

ZAGREB 12.15: Gramofon. 20.35: Koncert est. 22: Gramofon.

WIEN 11: Délelőtti koncert. 16.15: Délutáni koncert. 20.05: Szinielőadás. Utána tánczene.

KÖNIGSBERG (DANZIG) 17: Délutáni koncert. 20.25: »Das koncert« (vigjáték). 22.15: Tánczene.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Délutáni koncert. 20.15: Szinielőadás. Utána »Diegroszt Kaiserin« (operett).

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 17: Délutáni koncert. 19.15: Szórakoztató zene. 21 és 22: Koncertátvitel.

LEIPZIG (DRESDEN) 15: Koncert. 20.15: Ária és duett-est. 21.30: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: cert. 20.15: Frankfurti átvitel. 22.45: Tarka est.

KATTOWITZ 18: Délutáni koncert. 20.30: Krakkói koncert átvitel.

FRANKFURT a/M. 16.30: Délutáni koncert. 20.15: »Die Kinder« (komédia).

BRÜNN 12.15: Gramofon. 17: Délutáni koncert. 19: Szlovák quartett. 20: Népdalok. 21 és 22.20: Koncert átvitel a kiállitásról.

RÓMA 17.30: Koncert. 21: Zenekari hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Kerti koncert. 20.15: Esti koncert. Utána esti és tánczene.

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 20.10: »Rund um die Liebe« (operett: O. Strauss). 22.30: Koncert.

MÜNCHEN 16: A házi zenekar hangversenye. 20.05: Verdi-est (koncert). 22.45: Tánczene.

BUDAPEST 12.05: Cigányzene. 17.15: Gyermek dalok. 18: Katona zene. 20: Az opera házi zenekar hangversenye. 23: Szalon trio (Weingand).

Csütörtök, julius 19.

ZAGREB 20: Könnyü esti zene. 22.10: Tánczene.

WIEN 11: Délelőtti hangverseny. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.05: Edmund Skurawy »In der Sommerfrische« cimü alpesi szintjáték közvetitése.

BERLIN 17: Délutáni hangverseny. 20.30: Tarka est. 22.30: Tánczene.

BRÜNN 17: Énekhangverseny, zenekari kisérettel. 18.10: Németnyelvü Énekhangverseny. 21: Hangverseny, átvitel a kiállitásból.

BRESSLAU 16.30: Szórakoztató zene. 21.20: Zongorahangverseny.

KATTOWITZ 17: Délutáni hangverseny. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 16.30: Szórakoztató zene. 20.05: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 16.30: Délutáni hangverseny. 21: Szinielőadás »Juana« (komédia egy felvonásban.

MILANO 12.45: Rádió-kvartett. 16.35: Zenekari hangverseny. 17.15: Gyermekkarének. 20.45: Egy opera közvetitése.

FRANKFURT 16.30: Operettek, hangverseny. 21.25: Hangverseny. Utána Szórakoztató zene.

MÜNCHEN 16: Délutáni hangverseny. 18.30: Énekhangverseny, zongorakisérettel. 19: Szórakoztató zene. 20.30: Szimfonikus hangverseny. 22.30: Horvát Sándor zenekarának hangversenye.

PRÁGA 17: Délutáni hangverseny. 19.15: Fuvós zenekari hangverseny: 20.10: Szinielőadás: »Im Hause zu den 13 Unglücksfallen«.

RÓMA 13.30: Rádiótrió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Részletek G. Donizetti »Don Pasquale« cimü operájából.

BUDAPEST 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.40: Gerő László felolvasása: »A mezőkövesdi matyók élete és népmüvészete.« 18.20: Gáspár Lajos és cigányzenekarának hangversenye. 19.30: Gyorsirási tanfolyam. 20.15: Előadás a Studióból. »Váljunk el.« Szinjáték három felvonásban. Irták: Sardou és Najac. 22.40: Pontos időjelzés, hirek. 23: Gramofon.

Péntek, julius 20.

ZAGREB 20.35: Schubert-est. 22. Szórakoztató zene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.30: Schubert-est, rendezi a »10. Deutsches Sängerbundesfest in Wien.«

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene 20.30: Esti hangverseny.

BRÜNN 17: Délutáni hangverseny, átvitel a kiállitásból. 19: Balettzene. 20: Vig szavalatok. 21: Hangverseny, átvitel a kiállitásból.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene 20.30: Kamarazene és ének.

KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Szimfónikus hangverseny.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny. 20.45: Dalest. 21.30: Zenekari hangverseny.

LANGENBERG 18: Kamarazene. 20.15: Esti hangverseny. 21.10: Szinielőadás. »Der Glückskandidat«, komédia 3 felvonásban. Utána tánczene.

LEIPZIG 16.30: Szórakoztató zene. 23.30: A bécsi dalárda-ünnepély átvitele. 21.15: Szórakoztató zene.

MILANO 12.45: Rádió-kvartett. 16.35: Jazz-band. 20-45: Zenekari hangverseny.

PRÁGA 17: A házi zenekar hangversenye. 19.30: Szórakoztató zene. 20.10: Énekhangverseny zenekari kisérettel.

RÓMA 13.30: Rádiótrió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Zenekari hangverseny.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Operettelőadás »Angot asszony lánya«, operett 3 felvonásban.

BUDAPEST 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.45: Gáspár Lajos és cigányzenekarának hangversenye. 20: Előadások a Studióból. »A kölyök«. Vigjáték 1 felvonásban Irta Lipthay Imre. 24.45: A Melles magyar vonósnégyes hangversenye. 22.15: Pontos időjelzés, hirek. 22.40: Az Első Budapesti Citerakör hangversenye.

Szombat, julius 21.

ZAGREB 20.35: Vidám-est, kabaré. 22: Könnyü esti zene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 18.15: Dalakadémia 19.45: C. M. Ziehrer »Die Landstreicher« cimü operettjének közvetitése. — Utána tánczene.

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 19: Lovis Corinth emlékünnep 22.30: Tánczene.

BRÜNN 18.10: Németnyelvü énekhangverseny. 22.25: Szinielőadás: »Weg von Frauen« bohózat 1 felv. 21: Hangverseny, átvitel a kiállitásból.

FRANKFURT 13: Gramofon-hangverseny. 16.30: A házizenekar hangversenye. 19.30: Hangverseny. 02.30: Tarka-est. Utána tánczene.

KATTOWITZ 17: Délutáni hangverseny. 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 17: Délutáni hangverseny. 20.30: Rajna-est, hangverseny. 22.30: Tánczene.

LEIPZIG 16.30: Délutáni hangverseny. 20.15: Operettelőadás. 21.15: Kabaré.

MILANO 12.45: Rádió-kvartett. 17.20: Gyermekkarének. 20.45: Nagy zenekari hangverseny. 23: Jazz-band.

PRÁGA 17: Kabaré, átvitel Brünnből 19: Vidám-hét befejezése, átvitel Brünnből. 20.30: Szinielőadás. 21—23: Hangverseny, átvitel a brünni kiállitásból.

RÓMA 13.30: Rádió-trió. 17.30: Délutáni hangverseny. 21: Részletek Giorocani »Fedora« c. operájából.

STUTTGART 15: Szórakoztató zene. 20.15: Kamarazene. 21: Kabaré.

BUDAPEST 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: His Masters Voice müvész és tánclemezek. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17: Irodalmi délután. 17.50: Magyar operettrészletek (Zenekari hangverseny.) 19: Előadás a Studióból. Két egyfelvonásos. 1. »A fekete pásztor«. Idill. Irta: Szini Gyula 2. »Fogság után«. Dráma Irta: Zemplèni Klára. 20: Grieg hangverseny. Az Operaház tagjaiból alakult szimfónikus zenekar hangversenye az Állat- és Növénykertből. 23: Károly Árpád és cigányzenekarának hangversenye.